

BUTLLETÍ OFICIAL DEL
BISBAT DE SANT FELIU
DE LLOBREGAT

EDITA

Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Secretaria General

Pl. de la Vila 11, 1r.

08980 Sant Feliu de Llobregat

Tel. 93 632 76 30 - Fax 93 632 76 31

butlleti@bisbatsantfeliu.org

www.bisbatsantfeliu.org

Subscripció anual: 20 euros

Les subscripcions anuals es consideren per any natural

Disseny gràfic: Estudi Lluís Torres. Castellbisbal

Maquetació i Impressió: T.G.A, S.L. Barcelona

Dipòsit Legal: DLB 27939-2005

Í

T

BISBAT DE **E**

SANT FELIU DE

LLOBREGAT **L**

L

T

U

B

NÚM 10 (2006)
31 D'ABRIL
DE 2006

SUMARI

7 Església diocesana**8 Decrets**

- 8 *Decret pel qual s'erigeix l'associació "Hermandad del Santo Cristo", de Gavà*
- 8 *Decret pel qual s'erigeix un oratori en la Residència Geriàtrica Costa Daurada S.L., Solmar Residencial de Castelldefels*
- 9 *Decret de nomenament del Delegat de la Delegació Diocesana de Patrimoni*
- 9 *Decret de constitució del Consell de la Catedral de Sant Llorenç*

10 Nomenaments parroquials

- 10 *Nomenaments Parroquials*

11 Nomenaments No Parroquials**11 Comunicats i notes de premsa**

- 11 *Creació de la Delegació de patrimoni del bisbat de Sant Feliu de Llobregat i nomenament del delegat diocesà*
- 12 *Creació del Consell de la Catedral de Sant Llorenç*

12 Escrits dominicals

- 12 *Sagrada humanitat (1-1-2006)*
- 13 *La casa oberta (8-1-2006)*
- 14 *Variacions sobre el diàleg (1) (15-1-2006)*
- 15 *Variacions sobre el diàleg (2) (22-1-2006)*
- 16 *Variacions sobre el diàleg (3) (29-1-2006)*
- 17 *Variacions sobre el diàleg (4) (5-2-2006)*

- 18 *Variacions sobre el diàleg (5) (12-2-2006)*
- 19 *Variacions sobre el diàleg (6) (19-2-2006)*
- 20 *Variacions sobre el diàleg (7) (26-2-2006)*

- 21 *Cartes de l'exili (I) (5-3-2006)*

- 22 *Cartes de l'exili (II) (12-3-2006)*

- 23 *Cartes de l'exili (III) (19-3-2006)*

- 24 *Cartes de l'exili (IV) (26-3-2006)*

- 25 *Cartes de l'exili (V) (2-4-2006)*

- 26 *Cartes de l'exili (VI) (9-4-2006)*

- 27 *Cartes de l'exili (VII) (16-4-2006)*

- 28 *Cartes de l'exili (VIII) (23-4-2006)*

- 29 *Cartes de l'exili (IX) (30-4-2006)*

30 Crònica diocesana

- 38 *Homilia del Sr. bisbe amb motiu de la trobada de la vida consagrada*

38 Homilies

- 38 *Homilia del Sr. bisbe amb motiu de la trobada de la vida consagrada*
- 40 *Homilia de Mons. Agustí Cortès en la Missa del Crisma*

43 Cartes i altres

- 43 *Al cardenal prefecte per a la causa dels sants*
- 44 *Als preveres i diaques de la diòcesi*
- 45 *Pròleg del llibre sobre els darrers 300 anys d'història de la Parròquia de Sant Sadurní d'Anoia (1705-2005)*
- 46 *Amb motiu de la declaració de renda (abril 2006) i contribució a l'església*
- 46 *A totes les parròquies, sobre La Passió d'Olesa de Montserrat*
- 47 *A totes les parròquies, sobre la Passió d'Esparreguera*

48 Delegació de pastoral familiar

- 48 *Constitució de la Delegació de Família i Vida*
- 48 *Concili Provincial Tarraconense*
- 48 *Exhortació Apostòlica Familiaris consortio*

- 48 *Catecisme de l'Església Catòlica*
- 49 *Carta a la Diòcesi amb motiu de la Setmana Catalana de la Família (24 al 30 d'abril)*
- 50 Delegació de vida consagrada**
- 50 *A les comunitats de Vida Consagrada*
- 51 *Acta elecció Abadessa del Reial Monestir de Santa Isabel de Monges Clarisses, a Lavern*
- 51 *Acta d'elecció de priora del Monestir de Santa Maria de Montsió, de Monges Dominiques, a Esplugues de Llobregat*
- 52 Necrològiques**
- 52 *Mn. Josep Batlle Mauerer*
- 53 **PROVÍNCIA ECLESIASTICA**
- 54 Delegació de vida consagrada**
- 54 *Crònica de la Jornada de Preveres i Diaques de la Província Eclesiàstica de Barcelona (Butlletí de l'Arquebisbat de Barcelona)*
- 54 *Carta de convocatòria*
- 55 *Salutació i presentació de la Jornada per Mons. Martínez Sistach*
- 56 *Ponència del Dr. Salvador Pié*
- 58 *Missa concelebrada a la parròquia de la Bonanova*
- 61 *Dinar a l'escola La Salle Bonanova*
- 63 **CONFERÈNCIA EPISCOPAL TARRACONENSE**
- 64 Comunicats**
- 64 *Comunicat de la reunió n. 177*
- 66 *Comunicat de la reunió n. 179*
- 68 *Carta dels bisbes de Catalunya amb motiu de la Setmana de la Família (23-30 d'abril)*
- 68 *Publicació de la història de les diòcesis de Barcelona, Terrassa, Sant Feliu de Llobregat i Girona (Butlletí de l'Arquebisbat de Barcelona)*
- 71 *Nota de les entitats representatives de les escoles concertades de Catalunya*
- 72 *Felicítació al bisbe Pere Casaldàliga*
- 72 *Carta de felicitació del Bisbe Secretari de la CET*
- 73 *Carta de felicitació del Bisbe President de la CET*
- 74 *Carta de resposta de Mons. Pere Casaldàliga a Mons. Jaume Pujol, Arquebisbe de Tarragona i President de la CET*
- 74 *Visita espiritual a la Mare de Déu de Montserrat-2006*
- 78 *Festivitat de la Mare de Déu de Montserrat en l'any jubilar*
- 79 *Jornades del Consens Social sobre Migracions a Catalunya*
- 85 **CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA**
- 86 Comunicats**
- 86 *Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española 2006-2010*
- 116 *Teología y secularización en España. A los cuarenta años de la clausura del Concilio Vaticano II*
- 146 *Ante la licencia legal para clonar seres humanos y la negación de protección a la vida humana incipiente (Nota del Comité Ejecutivo)*
- 147 *Missatge en ocasió de la V Trobada Mundial de les Famílies amb el Papa a València*
- 150 *Algunas orientaciones sobre la ilicitud de la reproducción humana artificial y sobre las prácticas injustas autorizadas por la ley que la regulará en España*
- 157 *V Centenario del nacimiento de San Francisco Javier*
- 161 **SANTA SEU**
- 162 Comunicats**
- 162 *Missatge del Sant Pare Benet XVI per a la Quaresma 2006: «En veure les multituds, se'n compadís» (Mt 9,36)*
- 164 *Missatge del Sant Pare Benet XVI amb motiu de la Jornada Mundial de les Comunicacions Socials 2006: «Els*

mitjans: xarxa de comunicació, de comunió i de cooperació»

- 167 *Missatge del Sant Pare Benet XVI per a la XCI Jornada Mundial de l'Emigrant i el Refugiat (15 de gener de 2006): "Migracions: signe dels temps"*
- 168 *El Papa Benet XVI atorga a Montserrat un any jubilar. Comencen els actes de celebració del 125è. aniversari del Patronatge de la Mare de Déu de Montserrat*
- 171 ALTRES INFORMACIONS
- 172 Notícies**
- 172 *La Bíblia de Montserrat ja es pot visitar virtualment a través del web www.bibliotecademontserrat.net*
- 172 *La Missa Conventual de Montserrat, per Ràdio Estel i Catalunya Ràdio*
- 173 *El Museu de Montserrat recrea l'ambient d'una església oriental per acollir una col·lecció d'icones bizantines i esclaves*
- 175 *Les cultures entren en diàleg al Museu de Montserrat*

Església diocesana

DECRETS

Decret pel qual s'erigeix l'associació "Hermandad del Santo Cristo", de Gavà

DECRET 01/06

Sant Feliu de Llobregat

3 de febrer de 2006

Acceptada la instància que ens ha estat presentada pel senyor Pere Escofet i Desco, i altres persones, juntament amb els estatuts de l'associació denominada "Hermandad del Santo Cristo", de Gavà, en què se sol·licita la seva erecció definitiva i la concessió de personalitat jurídica pública;

Examinats els estatuts pels quals haurà de regir-se l'associació, en què se'n determina l'objectiu social i la resta de continguts preceptuats pel Codi de Dret Canònic;

Atès que aquesta associació compleix els requisits establerts en la disciplina vigent de l'Església per ser erigida com a associació pública;

PEL PRESENT decret, a tenor dels canons 301 i 313 del Codi de Dret Canònic, erigim amb caràcter definitiu l'associació Hermandad del Santo Cristo de Gavà,

la qual queda constituïda en associació pública de fidels al Bisbat de Sant Feliu de Llobregat, i li concedim personalitat jurídica pública. Així mateix aprovem els seus estatuts fundacionals.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

*+ Agustí Cortès Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

*Per manament del Sr. Bisbe
Joan-Pere Pulido, prev.
Secretari general i Canceller*

Decret pel qual s'erigeix un oratori en la Residència Geriàtrica Costa Daurada S.L., Solmar Residencial de Castelldefels

DECRET 02/06

Sant Feliu de Llobregat

23 de febrer de 2006

Acceptada benignament la petició que ens ha estat presentada per a l'erecció d'un Oratori en la Residència Geriàtrica Costa Daurada S.L., Solmar Residencial de Castelldefels, pertanyent a la Parròquia de Santa Maria de Castelldefels, i havent-se donat conformitat al local habilitat a tal objecte;

PEL PRESENT decret erigim l'esmentat Oratori, i autoritzem perquè s'hi pugui celebrar la Santa Missa i s'hi pugui reservar i venerar la Santíssima Eucaristia, observades fidelment les disposicions canòniques i les normes litúrgiques vigents, mentre no disposem el contrari.

Advertim que l'esmentat Oratori no podrà ser destinat a usos profans sense l'autorització de l'ordinari (CDC, c. 1224.2), i no podrà ser traslladat sense obtenir prèviament la nostra llicència.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr.
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
+ Agustí Cortès Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

Per manament del Sr. Bisbe
Joan-Pere Pulido, prev.
Secretari general i Cancellier

Decret de nomenament del Delegat de la Delegació Diocesana de Patrimoni

DECRET 03/06
Sant Feliu de Llobregat
22 de març de 2006

Havent de procedir al nomenament de Delegat Diocesà de la Delegació Diocesana de Patrimoni.

Tenint en compte el bé pastoral i ateses les circumstàncies personals de l'interessat, nomenem, mentre no disposi altrament, Mn. Xavier Armengol i Siscars per al càrrec de Delegat Diocesà de la Delegació Diocesana de Patrimoni, com a col·laborador del nostre ministeri en l'església de Sant Feliu de Llobregat, al servei del Poble de Déu, esperant que l'exercirà com un eficaç servei a l'Església.

Declarem que li corresponen els drets i deures annexos a aquest càrrec pastoral, i li conferim les facultats adients, segons les disposicions diocesanes, des del moment de prendre'n possessió.

Esperem de la seva personal dedicació al ministeri i del seu sentit d'iniciativa i de col·laboració, una aportació a la pastoral diocesana.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr.
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat.
+ Agustí Cortès Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

Per manament del Sr. Bisbe
Joan-Pere Pulido, prev.
Secretari general i Cancellier

Decret de constituïó del Consell de la Catedral de Sant Llorenç

DECRET 04/06
Sant Feliu de Llobregat
22 de març de 2006

Tenint en compte la realitat diocesana d'aquest Bisbat de Sant Feliu de Llobregat i les necessitats concretes de la Catedral de Sant Llorenç, i basant-nos en el CDC, c 510 § 3,

PEL PRESENT decret constituïm el Consell de la Catedral de Sant Llorenç, presidit pel Bisbe Agustí Cortès Soriano, i que tindrà com a objectiu responsabilitzar-se i vetllar per la seva conservació material (obres, art, economia...), així com de la litúrgia, mentre no disposem el contrari.

Són membres del Consell de la Catedral, per un període de 3 anys i amb una possible ampliació representativa:

- Mn. Pere Corbera i Palau, rector de la Parròquia de Sant Llorenç
- Mn. Joan-Pere Pulido i Gutiérrez, Secretari General i Cancellier i Adscrit amb facultats de Vicari de la Parròquia Sant Llorenç
- Sr. Salvador Obiols i Gras
- Sr. Enric d'Ossó i Ollé
- Sr. Jaume Amigó i Marquet
- Sr. Joan Torras i Viver

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr.
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

+ Agustí Cortès Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

Per manament del Sr. Bisbe
Joan-Pere Pulido i Gutiérrez, prev.
Secretari general i Cancellier

NOMENAMENTS PARROQUIALS

- Mn. Pere Milà i Vidal ha estat nomenat administrador parroquial de la parròquia Sant Miquel, d'Orpí, 6 de març de 2006.
- Mn. Pere Milà i Vidal ha estat nomenat administrador parroquial de la parròquia Santa Maria, de Santa Maria de Miralles, el 6 de març de 2006.

Nomenaments parroquials

- Mn. Joan Puig i Mas ha estat nomenat administrador parroquial de la parròquia Santa Maria Magdalena, de Viladecans, el 5 de gener de 2006.
- Mn. Eduard Casas i Soler ha estat nomenat administrador parroquial de la parròquia Santa Fe, de Santa Fe del Penedès, el 16 de gener de 2006.
- Mn. Josep Sabaté i Carrasco ha estat nomenat adscrit a la parròquia de Santa Maria, de Piera, 16 de gener de 2006.
- Mn. Elmer-Gabriel Portillo ha estat nomenat adscrit a la parròquia de Sants Just i Pastor, de Sant Just Desvern, el 7 de febrer de 2006.
- Mn. Pere Milà i Vidal ha estat nomenat administrador parroquial de la parròquia Sant Martí, de Carme, 14 de febrer de 2006.
- Mn. Antoni Fernández i Garcia ha estat nomenat diaca adscrit a la parròquia de Santa Maria, de Castelldefels, 19 de febrer de 2006.
- Mn. Juan-Antonio Vargas i Salas ha estat nomenat diaca adscrit a la parròquia de Sant Baldiri, de Sant Boi de Llobregat, el 19 de febrer de 2006.

NOMENAMENTS NO PARROQUIALS

El P. Martí Roig i Corominas, sob, davant la petició de la Mare Abadessa de la Fraternitat de Clarisses del Reial Monestir de Santa Isabel de Lavern, Sor Teresita del Niño Jesús, osc, ha estat nomenat confessor ordinari de l'esmentada Comunitat, el 19 de gener de 2006.

COMUNICATS I NOTES DE PREMSA

Creació de la Delegació de patrimoni del bisbat de Sant Feliu de Llobregat i nomenament del delegat diocesà

Sant Feliu de Llobregat
23 de març de 2006.

El bisbe Agustí Cortés ha cregut oportú crear la delegació diocesana de patrimoni per a la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, per tal d'atendre i coordinar la gestió del patrimoni històric de la diòcesi, així com la documentació dels seus béns i el seu estat jurídic. També ha nomenat Mn. Xavier Armengol Siscars com a delegat diocesà de patrimoni, per a coordinar aquest àmbit i representar la diòcesi en els diferents organismes oficials.

Mn. Xavier Armengol Siscars és l'actual rector de la parròquia de Santa Magdalena d'Esplugues de Llobregat i membre del Consell Presbiteral de la diòcesi. El bisbe Agustí Cortés va completant d'aquesta manera l'equip de delegats de la diòcesi, que amb aquest nomenament sumen un total de 13 delegacions.

Creació del Consell de la Catedral de Sant Llorenç

Sant Feliu de Llobregat
23 de març de 2006.

La Catedral de Sant Llorenç de Sant Feliu de Llobregat compta des d'avui amb un Consell de la Catedral de Sant Llorenç, que té com a objectiu la conservació material (obres, art, economia...) i la preparació de la litúrgia de les celebracions de la catedral.

Per aquest consell, que presideix el bisbe Agustí Cortés, han estat nomenats el rector de la parròquia de Sant Llorenç, Mn. Pere Corbera Palau, Mn. Joan Pere Pulido Gutiérrez, secretari general i canceller, el Sr. Salvador Obiols Gras, el Sr. Enric d'Ossó i Ollé, el Sr. Jaume Amigó Marquet i el Sr. Joan Torras Viver.

Aquest equip inicial serà ampliat progressivament amb persones d'altres indrets de la diòcesi a fi de respondre adequadament a les necessitats que planteja la litúrgia i la conservació de la catedral.

ESCRITS DOMINICALS

Sagrada humanitat (1-1-2006)

Qualsevol historiador de les religions, en sentir que Déu va venir a "casa seva" explicaria aquest fet com la determinació d'un espai sagrat, a la manera d'un temple. "Sagrat", en efecte, vol dir separat per a Déu: el transcendent sempre demana un lloc especial més enllà, on se superi l'humà.

Aquesta manera de pensar, però, no serveix per explicar el que creiem els cristians. Pot ser que aquesta sigui la font i el motiu del més valuós, i alhora més escandalós, de la nostra fe. La casa, l'espai del Déu cristià, lluny d'ésser un lloc separat, és un espai i una casa plens d'humanitat. Més encara: plens d'humanitat normal, plens del que podem dir "la història i la vida quotidiana i anònima". Des de Sant Pau expliquem l'Encarnació com un amagar-se el Verb sota les condicions de la pobresa / normalitat pròpies de la humanitat. Alhora hem de dir que, tot i ser espai i casa normals i anònims, constitueixen la realitat humana més perfecta, més plenament humana.

Només donant això per suposat, podem parlar els cristians de "lloc sagrat per a Déu". Però hem de treure una conseqüència ben important: haurem de qualificar

de "sagrat" tot el que és normal i quotidià d'aquest espai ple de Déu. Així recordem que hi ha una "Sagrada Família" (com una "Història Sagrada") i una humanitat sagrada (cor, cos, sang...)

Però si volguéssim trobar el perfecte espai sagrat de Déu hauríem de mirar a Maria en la seva existència normal i quotidiana.

- Les seves mans consagraven el treball, la carícia i la pregària.
- Les seves paraules esdevenien comunicació de Déu, de la seva veritat, el seu consol i de la seva intimitat.
- Els seus silencis eren moments de mirada i escolta al estil de Déu.
- Els seus peus duïen presència de Déu allà on anaven, i servien al goig del ball fet oració.
- Els seus sentiments i afectes eren encarnació de l'amor amb el qual Déu ens estima.

Podríem anar repassant tots els components de la seva vida quotidiana familiar (descans, àpats, neteja, oració, passeig...) com a llocs i temps sagrats.

Per la mateixa raó són espais i lloc d'Església. Allò que vivia Maria com a Mare de Jesús era el paradigma de la vida de la nostra Església, doncs ella és la casa sagrada, l'espai de Déu, la humanitat divinitzada. Cadascú tenim la nostra família, si més no el nucli més elemental o una realitat semblant; cadascú fem la nostra activitat diària. Si encara som víctimes d'un sentiment d'orfenesa, pot ser que ens manqui aquella vessant sagrada que fa de la nostra vida quotidiana lloc de Déu i casa de veritable humanitat.

La casa oberta (8-1-2006)

La casa que tothom desitja, oferta per Déu, abundosa, vertader lloc de Déu i d'humanitat, habitatge del Verb entre els homes, espai sagrat de vida quotidiana, és una realitat concreta i definida: uns hi pertanyen i d'altres no. Però no pot ser sinó "casa oberta als quatre vents". La vocació d'aquesta casa és esdevenir "casa del món sencer".

Normalment les societats i els grups humans, per tal de refermar la pròpia identitat o assegurar la pròpia existència, tendeixen a tancar-se, es defensen d'influències externes i subratllen el que consideren exclusiu. És un moviment quasi instintiu de supervivència davant les amenaces de forces externes.

Per altra banda, es dóna el cas de no voler obrir-se, perquè ningú vol fer el ridícul i assumir el fracàs d'aquell que obre el seu comerç al carrer i passen les hores i els dies sense que entri un client.

L'Església celebra dues festes que determinen essencialment el seu ésser: l'Epifania i la Pentecosta. Aquella és l'esclat de la llum des d'ella per tot arreu del món; aquesta és la pròpia constitució com a Poble únic a partir de qualsevol raça i cultura. Aquella demana obertura a tota realitat humana, però suposa una identitat clara. Aquesta construeix la identitat, però sobre la base d'una necessària i rica pluralitat.

La nostra casa, aquella que desitjàvem, no està buida: ens forneix equilibri, caliu, llum, identitat, gràcies al tresor que conté pel nostre gaudiment. Però aquest tresor és com l'amor: té infinites cares i tancat o amagat es podreix.

- Hem de sospitar del qui no vol obrir

la porta, perquè té por a que no entri ningú o a perdre el bé i el valor que posseeix. Perdrà el bé i l'ocasió de gaudir-ne compartint-lo.

- Igualment hem de sospitar de qui obre la porta de bat a bat, perquè creu (potser sense adonar-se'n) que no hi ha res per oferir dintre i necessita que entri qualsevol cosa per tal de no morir de soledat.
- Hem de sospitar de qui només obre la porta als seus amics o als que pensen com ell, perquè creu que dintre la casa no hi cap sinó el seu pensament, les seves opcions o la seva ideologia.

El tresor que fa de la casa, lloc de Déu i nostre, és infinit i tendeix per si mateix a encomanar-se. Quan no es comunica es podreix i mor. I quan es vol tancar en els estrets límits de les idees i opcions particulars, trenca les parets en un esclat de llibertat. "Qui pot enfosquir tota la lluentor del sol?; qui pot abastar tota l'amplària del firmament?; qui pot refermar tota la força del vent?", deien els antics. Aquell tresor és més lluent que el sol, més gran que el firmament, més fort que el vent. Es diu "Esperit Sant".

Variacions sobre el diàleg (1) (15-1-2006)

Deixem de moment la nostra reflexió al voltant de la casa nostra. Però ens havia deixat en un punt que venia a ser com la cruïlla de molts camins, tots ells apassionants. Fem un petit gir engueguem noves rutes.

Recordem que la casa nostra, no pot ser de debò la nostra llar, sinó esdevé casa oberta. Ho dèiem ben sabedors de que amb aquestes paraules ens enfrontàvem

a la tendència avui massa freqüent (¿natural?) al tancament individual o de grup. Les nostres afirmacions, però, no venien de cap ideologia o de qualsevol programa terapèutic, sinó de la constatació d'un fet: la llum, el tresor, que fa de la nostra casa una llar, és en sí mateix incontenible, empeny, com l'amor, a comunicar-se. D'altra manera es podreix i mor.

Aquesta comunicació travessant la porta oberta podria ser imaginada com una mena d'ona expansiva que envaeix des de la casa amb força i sobtadament els espais que ens envolten. Tanmateix la imatge no s'ajusta del tot a la realitat. Aquesta comunicació no podrà fer-se més que sota *la llei del diàleg*.

També aquesta afirmació necessita ésser ben explicada.

El filòsof Jean Guitton, al seu interessant llibre "*Diàlegs amb Pau VI*", introdueix un capítol intítulat "*Diàleg sobre el diàleg*", on afirma: "El diàleg de Pau VI és molt més que el diàleg! Aquesta paraula esdevé en ell una paraula - mirall del tot, un sol, un pivot, una frontissa, una font, una llar, un misteri, una suma de pensaments, un món de possibles. El seu pontificat està ja etiquetat per a la història: passi el que passi, fracàs o èxit, el seu serà el pontificat de qui ha tractat efectivament de dialogar amb tots".

Dues observacions que semblen contradictòries. Primera, que estem ben lluny del que s'entén normalment per "diàleg", tot i haver esdevingut aquesta una de les paraules més desgastades en el discurs actual, en forma de reivindicació, exigència, programa polític, recomanació, o al·locució demagògica. Segona, que per a molts aquesta paraula ha perdut la seva vigència un cop ultrapassat el temps del

Concili Vaticà II, quan significava tot un programa de vida eclesial i havia patit tot tipus d'abusos i malentesos.

- No tinguem por al diàleg, pel fet de que tantes vegades no ens n'hem sortit. És un repte ben difícil, però ho és per la seva mateixa vàlua.
- No parlem de diàleg o no el practiquem com una moda que cau bé en la sensibilitat moderna. Podríem oblidar les seves greus exigències i adulterar la seva essència profunda.
- No fem del diàleg una tàctica per assolir interessos i objectius personals no confessats. Tard o d'hora es descobrirà la nostra traïció i el nostre falsejament.

Pensem que la seva pràctica no està reservada a una colla d'elegits, que hagin demostrat la seva habilitat amb el pensament o la paraula. Perquè tots estem cridats a viure "en estat de diàleg" en qualsevol circumstància de la vida. Hi han interlocutors per tot arreu que esperen la nostra comunicació personal: des del més important, que és Déu, fins a la mateixa natura. Potser ens manqui fer un bon camí d'aprenentatge.

Variacions sobre el diàleg (2) (22-1-2006)

A tots ens cal fer camí d'aprenentatge per tal de dialogar de debò. Els polítics, els esposos, els pares i els fills, els joves i els grans, els grups socials, les institucions i el poble en general, els bisbes, els preveres, els laics, dintre i fora de l'Església, els Estats i les nacions, les religions, els amics i els veïns... De fet, no conec cap veritable diàleg que no hagi demanat camí feixuc i elevada qualitat d'esperit.

El diàleg essencialment és un intercanvi

(interpel·lació i resposta) entre persones que es reconeixen lliures, amb capacitat de expressar-se i respondre conscientment i lliurement. Això és qualsevol diàleg, inclòs el que manté Déu amb les seves criatures. Però entre nosaltres, éssers necessitats, el valor del diàleg rau, a més, en el fet de ser un dels camins més adients de recerca de la veritat. Junt a l'intercanvi personal, no té altre sentit que ajudar a trobar la veritat a tots els qui estem en camí.

Per tal que funcioni, doncs, hem d'excloure en el diàleg altres objectius, conscients o no, confessats o no; com ara, el convèncer l'altre de la veritat que "jo sé", assolir sigui com sigui a un acord, guanyar l'altre per a la pròpia causa, donar bona imatge... Alhora haurem d'evitar interferències d'interessos estranys que no farien més que falsejar-lo; com ara, fer-ne ocasió de lluita de poder o de captació de l'afecte de l'altre o d'ostentació la pròpia saviesa...

El primer, per tant, que s'ha de demanar en el diàleg és que de debò hi hagin dos subjectes, dues persones, en disposició de recerca. Una recerca en una doble direcció. Per una banda, cadascú ha de cercar l'altre, la seva persona, reconeixent i acceptant la seva capacitat per a conèixer, pensar i expressar la seva opinió. Per altra, el que és més important, hauran de voler cercar la veritat sobre la matèria de la qual es tracta, bé perquè no la saben o no la posseeixen tota sencera, bé perquè no coneixen la manera més apropiada de entendre-la o formular-la. Tot plegat, això demana humilitat, que és estranya virtut.

- Dialoguem, no perquè concedim a l'altre la paraula. Més aviat l'altre té la paraula per dret: si més no, és tan digne de pensament i de paraula com jo mateix.

- Dialoguem perquè tots dos som pelegrins, necessitats de veritat, de més claredat, de millor comprensió.
- Dialoguem perquè tots dos, lluny de "posseir" la veritat com a bé propi, en som i ens sentim els seus servidors.

S'entén, doncs, que el diàleg sigui una pràctica ben difícil. Ho és perquè la virtut que el fa possible és la humilitat, amanida amb una bona dosi de passió per la veritat. Per la humilitat ens reconeixem necessitats i servidors de la veritat; per la passió ens lliurem amb deler a la seva recerca, acollint agraïts totes les llums, per petites que siguin, que ens arriben de qualsevol dels nostres companys de camí.

Variacions sobre el diàleg (3) (29-1-2006)

La condició -per que hi hagi vertader diàleg- que tots dos interlocutors estiguin disposats a cercar la veritat ens planteja una important qüestió, amb la qual som de vegades interpellats. Pot un creient dialogar amb un no creient? l'Església amb el món? un professor amb el seu alumne? un pare amb el seu fill? Aquella condició sembla demanar una posició d'igualtat front a la veritat, pel fet que tots dos se n'han de reconèixer necessitats i cercadors.

De fet molt sovint els nostres adolescents o joves es troben amb professors ateu o agnòstics militants que els fan trontollar la fe, quan acusen els creients, en nom de la ciència i d'una cultura adulta o moderna, de "dogmàtics", "no científics", és a dir, que parteixen d'un "a priori" indemostrable i, per tant, incapaços d'un diàleg "raonable". "Dogmàtic" i "fonamentalista" serien sinònims i esde-

venen l'acusació que farien i fan al creient per excloure'l de l'espai públic, de la cultura, de l'ensenyament o de l'organització social... Malauradament aquesta mateixa ceguetat per reconèixer el valor vital de la fe, els impedeix adonar-se'n que, sota l'aparença de pura racionalitat, ells pensen i viuen a còpia de tot un seguit de dogmes i "a priori" molt més tancats que no pas els del creient. El primer d'ells, el dogma que l'únic camí vàlid d'accés a la realitat és la raó anomenada científica.

Com que el diàleg és assumpte de dos, en faltar la bona disposició d'un, no serà possible. El vertader creient, però, no només pot dialogar sinó que ha de dialogar. Perquè qui creu, tot i afermar o assentar la seva vida sobre la base del que veu ésser la Veritat concreta, no pot pensar que aquesta Veritat sigui un patrimoni propi, conquerit i disponible, sinó que més aviat és quelcom que l'ultrapassa totalment. Els creients sabem que hem trobat la Veritat de la vida (més que haver-la conquistada), però alhora reconeixen que mai deixem, ni deixarem, de cercar-la: sabem que som posseïts per ella i, per molt que vulguem abastar-la, sempre s'escapa a la nostra pretensió de domini. La raó fonamental és que els cristians no creiem en una idea, un ideal o una causa dominable amb la paraula o el pensament, sinó en una persona viva. Hi ha algú que cregui posseir una persona només amb el seu pensament?; es pot posseir vertaderament un altre?; no ens cal cercar-lo sempre?

- Un creient, i l'Església en quant poble pelegrí, dialoga perquè ell sempre serà company de camí de tothom que busqui honradament. Ho farà amb llibertat, confiança i humilitat. L'altre no és "estrany a la veritat".

- Escoltarà l'altre i parlarà, perquè potser en el diàleg sincer trobi racons insospitables de veritat i per tant alguna esquerda de la llum de Déu que abans desconeixia.
- Si més no en el diàleg pot assolir noves i més adients formes d'expressar i entendre la Veritat, que la farien més entenedora.

Aquelles paraules tan citades d'Antonio Machado parlant del diàleg ("tu verdad no, la verdad, la tuya guárdatela") són correctes segons s'entenguin. La Veritat sempre està més enllà de nosaltres. Però el creient (ni ningú) no té perquè guardar (en el sentit d'amagar) la veritat que creu, més si es tracta d'un avançat en el camí de la fe: només accedim a més llum des de la petita llum ja descoberta. El diàleg pot esdevenir moment de gràcia. Com deia Sant Pau, "sense cap vel a la cara caminem de glòria en glòria", de claredat en claredat (cf. 2Co 3,18).

Variacions sobre el diàleg (4) (5-2-2006)

Dèiem que el diàleg autèntic demanava fer un camí de recerca en una doble direcció. Per una banda, calia que caminéssim cercant la veritat, pel fet de que tots ens en sentim necessitats i delerosos de més claredat. Per altra, havíem de caminar cercant l'altre, per tal de reconèixer la seva dignitat com a interlocutor. Però aquesta segona direcció cap a l'altre a més haurà d'assolir un segon objectiu: establir, recolzar i, si és possible, engrandir el que ambdós tenim en comú.

Coneixem molts intents frustrats d'establir diàleg entre grups, persones, institucions, que "teòricament" haurien d'entendre's. Pares i educadors en gene-

ral compartim avui la greu preocupació de que sembla haver-se accentuat la comunicació entre el món dels adolescents i joves i el dels adults, com si fossin dues esferes aïllades i impermeables l'una a l'altra. Parlem molt de diàleg intercultural, però potser perquè no només constatem diferències entre cultures, sinó també comunicació i, el que és pitjor, enfrontaments. També parlem i practiquem el diàleg ecumènic, però no podem dir que avancem gaire. No parlem tant del difícil diàleg a l'interior de l'Església entre grups, tendències i estils, però sí és causa d'un neguit profund per a molts, comprovar que les crítiques i desqualificacions mútues el fan quasi impossible.

Malauradament el diàleg és escàs. Molt sovint quan es parla de "diàleg", en realitat s'està designant un intercanvi que busca la "negociació". Això i no altra cosa és el que es practica generalment en la política: en l'exercici del poder el que compta és "el pacte", no tant la recerca de la veritat sobre una base comú prèviament compartida.

El diàleg és un edifici que ha de tenir els seus fonaments. Aquests fonaments són tot allò de comú que hi ha entre els interlocutors. Quan més ample, ferm i compartit sigui el fonament, més alt, més segur, més eficaç serà l'edifici del diàleg. Rau aquí un dels obstacles més difícils. Allò comú pot ser criteris de vida, pensament, cultura, sensibilitat, llenguatge, voluntat... i confiança en la raó, en la lògica, com a mitjà de coneixement (cosa avui no tan evident).

S'entén, doncs, que quan diem que l'amor és font de coneixement i porta d'accés a la veritat, ho fem, entre altres motius, perquè l'amor és el motor més eficaç per al diàleg.

- El diàleg no comença parlant, sinó respondent un mateix, al seu interior, a la pregunta: quina distància hi ha entre ell i jo, què tenim els dos en comú, què compartim?
- El diàleg creix i avança, no per la quantitat de paraules ben dites ni per l'estona que hi hem esmerçat, sinó per l'ampliació i el reforçament d'allò comú, que alhora servirà de base per construir-ne més.
- El diàleg neix, creix i madura en el terreny més assaonat que és el de l'amor.

L'amor madur és clarivident per descobrir l'altre amb els seus límits, però també amb tota la seva capacitat, la seva dignitat i el seu valor. L'amor conrea el terreny comú, cerca d'apropar-se i estreny vincles. L'amor lluny de veure en l'altre un competidor, gaudeix de fer camí amb ell cap a la veritat, la qual, un cop trobada, sembla ser més brillant quant més compartida. El diàleg és escola de virtut.

Variacions sobre el diàleg (5) (12-2-2006)

L'amor, com a realitat compartida bàsica, és tan decisiu per al diàleg, que esdevé la clau per entendre pràcticament tots els interrogants que s'aixequen al seu voltant. Alhora també podem dir que, si no hi ha diàleg, tampoc hi haurà amor de debò. Són dues meravelloses realitats que es demanen i s'alimenten mútuament.

Avui assistim a un dels fenòmens socials més tristes i preocupants dels darrers anys: l'augment progressiu dels trencaments matrimonials. Doncs bé, el diàleg més difícil, desconcertant i, fins i tot, esgarrifós, és el d'una parella, un matrimoni, que ha deixat d'estimar-se. Sovint el

que llavors es dona de fet en el fracàs de parella és "l'anti-diàleg", és a dir, l'atac, les baralles i el mutu insult... Ens preguntem per això com és possible que dues persones, havent-se estimat fins a compartir-ho tot i havent, per tant, assolit un cim de diàleg, hagin arribat a la distància i "l'estranyament total", que faci impossible fins i tot el parlar-se. Pot ser que un d'ells o cap dels dos, no havien estimat mai. O potser hagin dialogat sense amor. O potser no hagin aconseguit estimar-se dialogant.

El cas és que, tot i ser l'amor el més important, ambdues realitats creixen de la mà, en paral·lel. Les maneres i la qualitat del diàleg maduren al ritme de la maduració de l'amor. I per cert aquesta maduració del diàleg és ben curiosa. Els matrimonis i els vertaders amics, que han fet força camí en el procés de maduració de l'amor, veuen que "ja no es diuen tantes coses l'un a l'altre", entre ells "ja no calen moltes paraules", però el diàleg va assolint cotes cada vegada més elevades de qualitat: un gest, un to de veu, una paraula, un silenci, pot estar carregat de significat i, per tant, de comunicació, intercanvi i diàleg. Així mateix el diàleg amarat d'amor va descobrint la veritat, fa caminar en la veritat, la pròpia (el que sóc), la de l'altre (el que és) i la de tots dos (la comunió mútua).

- L'amor fa possible i exigeix el diàleg íntim, especialment l'amor de la parella. Perquè l'amor eleva l'estimat a la categoria d'interlocutor: "reconec, i àdhuc necessito, la seva paraula".
- El silenci, en el sentit de tancament, entre els qui creuen estimar-se pot interpretar-se com a menyspreu. Pel contrari, una paraula brollant d'amor

sincer, per senzilla que sigui, pot fer reviscolar l'amor en l'altre.

- El que importa no és quantes coses dic, quanta saviesa demostro, sinó quant de mi mateix transmet cadascuna de les meves paraules, d'on neix, quina càrrega d'amor du, quina "fita" de comunió pot fer possible.

Quan Jesús va voler mostrar-nos, com a deixebles, que la relació amb nosaltres no era la d'un amo amb els seus servents, sinó aquella pròpia de vertaders amics, ens va explicar: "Perquè el servent no sap el que què fa el seu amo. Vosaltres sou els meus amics perquè us he comunicat tot el que he sentit del meu Pare" (Jn 15,15). El servent no fa més que executar a cegues el que li manen; l'amic ho fa perquè coneix i, coneixent, estima.

El papa Benet XVIè ens ha recordat, citant la Primera Carta de Sant Joan, que "Déu és amor". En aquest punt de la nostra reflexió no és cap disbarat dir "Déu és diàleg".

Variacions sobre el diàleg (6) (19-2-2006)

Seguim la lògica del nostre discurs. Essent l'amor tan decisiu per al diàleg, el Déu de Jesucrist, que és amor, ben bé podem dir que "és, ell mateix, talment diàleg". No ens espantem d'aquest llenguatge: també diem que Jesucrist és la Paraula encarnada. Anem doncs un pas endavant: el cimal i la perfecció del diàleg potser sigui l'oració.

No entrem en teologies complicades, però tothom recordarà que al si de Déu, que és Pare, Fill i Esperit, hi ha un diàleg etern d'amor. És l'intercanvi i la comunicació d'amor inesgotable, etern i sempre viu, perquè no té límits. Podríem imaginar-lo?

Només fent l'esforç d'elevat a la perfecció amb el pensament allò que vivim en l'intercanvi d'amor entre nosaltres, quan ens estimem de debò.

Doncs bé, l'experiència religiosa pròpiament cristiana i, especialment l'oració, consisteix en entrar dintre d'aquest diàleg. Dit així sembla una gosadia. Però resseguint el discurs del qual formava part la cita de l'Evangeli de Sant Joan que havíem esmentat (15,15), trobem paraules de Jesús que ens prometen accedir al lloc d'aquest intercanvi d'amor: "tornaré i us prendré amb mi, perquè també vosaltres estigieu on joestic... Coneixereu que joestic en el Pare, vosaltres en mi i jo en vosaltres... qui m'estima, guardarà la meua paraula; el meu Pare l'estimarà i vindrem a fer estada en ell" (14,3.23). "Pare, que també ells estiguin en nosaltres... Que jo estigui en ells i tu en mi... que estiguin amb mi allà on joestic... perquè l'amor amb què m'has estimat estigui en ells, i jo també hi estigui" (17,21.23.26)

Com podríem estar en aquell lloc d'amor sense dialogar? Quina altra cosa és l'oració, sinó aquest intercanvi o comunicació d'amor?

Des d'alguns grups, moviments i, fins i tot, religions, se'ns convida a practicar tècniques de relaxació, concentració i silenci interior, per tal d'assolir la salvació, que és pau i equilibri. La qual cosa està força bé. Però, encara que per alguns sigui de profit el que ens forneixen aquestes tècniques "terapèutiques", això pot estar molt lluny del que volem dir els cristians, quan parlem "d'oració". Per a nosaltres l'oració és essencialment diàleg; i, si diem que per pregar correctament cal fer silenci, és perquè el silenci constitueix el llindar de l'escolta, i aquesta la porta necessària

per al diàleg, i aquest l'efecte natural de l'amor.

- Ens fa por l'oració perquè ens fa por estimar i deixar-nos estimar.
- No temem que de nosaltres neixin sentiments o paraules, sinó més aviat que hi hagi diàleg i intercanvi, que de Déu ens arribin paraules que no esperàvem i potser ens interpel·lin.
- A la fi el que temem inconscientment és que en accedir en aquell lloc d'amor, ens agafi una mena de terbolí (el foc del profeta Elías) i ja no ens en puguem sortir.

Llavors seriem enduts per la seva força i no podríem deixar d'estimar, ni podríem evitar de viure l'intercanvi dialogant d'amor envers Déu i envers els germans. Seria una revolució que ens capgiraria la vida.

Variacions sobre el diàleg (7) (26-2-2006)

Hem vist com el diàleg, amb els seus reptes, exigències i possibilitats, es verifica en la relació amb l'altre i en la relació amb Déu. Podríem igualment haver esbrinat el diàleg amb la natura, amb la cultura, amb la història... sempre que hi trobem un interlocutor personal. Cloguem, però, aquest cicle de la nostra conversa setmanal, adonant-nos de que a la fi, essent l'amor la seva essència, el seu marc i la seva font, el diàleg obeeix a un únic moviment de la persona dirigit cap a l'estimat, sigui Déu, sigui el germà. I que, per tant, respon a una única capacitat i una única voluntat, de manera que qui sap dialogar amb el germà sabrà pregar Déu, i qui fa bona oració serà un mestre del diàleg fratern.

No parlo des de la teoria. Sempre m'ha sorprès el fet de que els grans orants, del

passat i del present, homes i dones de Déu que traspuen pau i alegria, no siguin molt parladors (tot i ser molts d'ells bons predicadors). Més aviat apareixen com molt sobris en paraules. Però són extraordinaris conversadors, perquè comuniquen molt, les seves escasses paraules van carregades de vida i saviesa. Així els grans mestres d'esperit, com ara els "starets" de la tradició ortodoxa, sembla que parlin fins i tot amb els seus silencis...

Hem trobat el paradigma del que estem dient justament en l'experiència de Maria. A l'anunciació dialoga amb Déu; tot seguit, essent ella mateixa, sense canviar per res la seva disposició interior, dialoga amb la seva cosina i amiga Elisabet en la visitació. Maria en la pregària i Maria en la conversa fraterna. Quan prega reconeix qui és l'altre, escolta, se sent lliure per expressar el que sent, comunica, es deixa vèncer per la veritat i la bondat...; quan conversa, copsa l'altre en el seu estat i la seva vàlua personal, rep i comunica, comparteix la "veritat" que les envolta i el goig de la benedicció, estableix vincles...

- El secret del diàleg és el lligam profund i estret entre l'amor i la paraula.
- Més enllà de les seves propietats de "remei o medicina" per a la soledat o la ignorància, el diàleg és un estat natural de la persona humana.
- Però, sobre tot, per als cristians, és un dels trets fonamentals de la nostra condició d'imatges de Déu i deixebles de Jesucrist.

Davant el repte de decidir si hem de dialogar i com fer-ho, amb qui i amb quines paraules, bastaria deixar que s'esplaiés al seu aire la pròpia tendència natural de cercar la veritat i d'estimar. Seria suficient no posar-li fre i deixar-la en llibertat.

Altres forces i tendències, però, venen a posar entrebancs, enfosquant l'amor que tendeix a comunicar-se. Fora bo que, si més no "els qui hem conegut l'amor" (1n 2,16), cadascú particularment i com a Església en conjunt, ens miréssim a l'espill de Maria, la Mare de Déu. Hi trobaríem resposta a tots aquells interrogants que s'aixequen a l'hora del diàleg, superaríem tota mena de por. Trobaríem què vol dir "viure en estat de diàleg": en llenguatge clàssic "viure en la presència de Déu" (és Déu al davant) i, havent aprofundit en allò que ens demana Jesucrist, "viure en la presència dels germans" (són al teu costat). Ella mateixa ens diria: mira'ls, escolta'ls, parla'ls estimant-los.

Cartes de l'exili (I) (5-3-2006)

Volem ésser fidels al que dona de sí la vida concreta, per tal de trobar-ne el que Déu desitja de nosaltres. Avui, en començar la Quaresma, ens adonem que aquesta vida colpeja sovint el nostre cor de creients en camí, i aixeca interrogants que passen, com ha de ser, al nostre diàleg vital amb Déu. I aquest diàleg vital es tenyeix d'un color dramàtic, entre la perplexitat, el dubte i la confiança.

Concretament en aquest camí que fem plegats com a Església, a còpia de clarividència i sinceritat, descobrim, no sense sorpresa, que compartim un sentiment profund d'"estranyament", una impressió que aquest no és el món, la societat, l'Església, que desitjaríem, com si ens trobéssim fora de lloc. Una sensació sovint barrejada d'enyorança d'altres temps "més gloriosos", quan ser cristià era més apassionant, potser més engrescador, més eficient i gratificant. No entrem ara

a esbrinar les causes, però el fet és que front al present hom se sent incòmode, crític, llunyà, potser resignat, afectat per la temptació de evadir-se i trobar l'espai-refugi de tranquil·litat personal...

Si volguéssim posar un nom en aquesta experiència, creiem que el millor seria el de "sentiment d'exili". Admetem que no només es tracta d'una sensació, sinó també d'una realitat, i que no només afecta a cadascú individualment, sinó també a l'Església com a tal. Què pensar-hi?; com afrontar-ho?

El primer que ens ve al cap és que comptem amb una bona llista de testimonis per als quals l'exili fou de debò un temps de gràcia. Des d'un Sant Hilari de Poitiers, que, exiliat per l'emperador a Turquia, hi va poder compondre la seva obra fonamental "Sobre la Trinitat", fins a un D. Bonhoeffer, que va tenir les seves millors intuïcions teològiques i espirituals a la presó, passant per un Sant Joan de la Creu, que va escriure el seu esplèndid "Cántico Espiritual" empresonat, o el propi Carles Riba, que precisament a l'exili va escriure les seves inspirades Elegies de Bierville...

Més encara, per poc que coneguem la història d'Israel, sabem què va significar per al poble i per a la mateixa revelació de Déu l'experiència de l'exili: un moment sens dubte decisiu a la història de la salvació. Ens proposem de fet deixar-nos il·luminar per aquella experiència de fa 2728 i 2592 anys (per als regnats del nord i del sud respectivament), i de tot el que al seu voltant va néixer com a fruit de la mà de Déu i de la recerca humana.

Són molts els signes que ens suggereixen fer el camí de quaresma i pasqua sota el guiatge de l'anomenada "espiri-

tualitat de l'exili". Tot i que no ho sembli, són els mateixos problemes, la mateixa humanitat, el mateix Déu i la mateixa història llavors i avui. Potser trobem paral·lels i camins de llibertat semblants. Ens proposem, doncs, reproduir aquell diàleg epistolar, ple de vida, drama i llum, que aleshores va fer possible als fidels entendre i viure la voluntat de Déu, sempre sorprenent i desconcertant.

Cartes de l'exili (II) (12-3-2006)

Tots coneixem els moviments espontanis que brollen de l'interior d'aquell que se sent incòmode, fora de lloc, sotmès a pressió externa contra la seva voluntat, endut fora de la pròpia casa, privat de seguretat, en país estrany. Són sentiments que s'encomanen als qui comparteixen la mateixa o semblant situació, esdevenint una mena de fenomen sociològic, un estat d'ànim col·lectiu. A l'Església tampoc ens en lliurem.

La tendència natural és la de rebuig de la nova situació. La qual cosa no ens preocuparia si aquest rebuig ens condueixi cap a la superació del sofriment i al creixement de la persona. Tanmateix molt sovint és font de conductes més aviat negatives. Així, tendim a queixar-nos i cercar culpables, un cop fetes algunes anàlisi una mica simplistes de la realitat. No és rar caure en complexes de culpabilitat malaltissos: "Ho hem fet tot malament", "ens hem equivocat", "no hem sabut"... O, per altra banda, es pren l'actitud de lluitar sistemàticament contra aquells que "ens han segregat" i ens dominen. O també s'opta per no pensar-hi i fins i tot per cercar vies d'evasió: la passivitat resignada, la creació d'un ambient o món artificial, el refugi en la "privacitat"...

El profeta Jeremies mai va anar a l'exili, però duia al cor els seus germans deportats a Babilònia i des de les vores de Jerusalem va mantenir amb ells una correspondència il·luminadora. En un primer missatge els deia: "Això diu el Senyor: construïu cases i habiteu-hi; planteu horts i mengeu-ne... multipliqueu-vos aquí... procureu el bé de la ciutat on us he deportat i pregueu per ella al Senyor, perquè del seu benestar depèn el vostre. Que no us enganyin el falsos profetes" (Jer 29,4-8).

Estimat germà:

He de dir-te que cap distància pot allunyar-nos, si per l'amistat i la comunió ens duem mútuament al cor. Vull compartir amb tu allò que, sense arribar a entendre-ho, et fa patir: no pots controlar la situació, et sents col·locat a un lloc estrany, inabastable i prepotent. No et deixis dominar pel sentiment de soledat: si més no conta amb la meua presència.

Si em permetes, rep un consell d'amic. No et preocupis tant de solucionar els problemes externs que t'amoïnin, quan de cercar de tot cor el teu creixement espiritual. No creixeràs si fuges i mires de trobar falses sortides. Aquest món és on t'espera Déu; aquest és també el teu món, aquesta la teva societat i el teu temps, aquesta la teva família... Déu se'ls estima, tot i coneixent millor que tu tots els seus errors i pecats.

¿Seria demanar-te molt que treballassis des dintre seu en favor del vertader progrés d'aquest món? Encara que et sembli estrany, ¿podries fins i tot pregar per ell? Podries estimar-lo com l'estima Déu?

No oblidis que Déu és amb tu, també avui. Que ell et faci sentir la seva presència prop del teu sofriment.

A l'Església i a la vida de cadascú ens cal encertar en allò que realment importa, fixar la nostra mirada en l'essencial: el que Déu vol de nosaltres aquí i ara. Un esforç de generositat ens tornarà més purs i vertaders.

Cartes de l'exili (III) (19-3-2006)

Viure en estat d'exili sempre és motiu de sofriment, tot i haver intentat sortides evasives i falsament tranquil·litzadores. Però encara ocasiona més sofriment el fet de no trobar una presència que ens acompanyi, ens faci costat i ens obri una escletxa de llum i esperança. L'exili en soledat és més insofrible.

La prova de que el nostre exili compta com a temps de salvació en el projecte de Déu, és que aleshores no va deixar orfe el poble jueu deportat a Babilònia, ans al contrari va elegir i enviar profetes i sacerdots, segons el seu cor, perquè mitjançant les seves paraules i accions el fessin present: Jeremies, Ezequiel, el "Segon Isaïes", l'escola Deuteronomista i els sacerdots, garantien la seva presència prop del poble sofrent. Era una presència que, compartint el mateix destí del poble i alhora obrint camins, interpretava la història, per tal de respondre a les qüestions més punyents: perquè aquesta crisi, què vol Déu de nosaltres, cap a on hem de caminar, quin serà el nostre futur, què hem de fer ara... El testimoni més esplèndid d'un Déu que estima i té cura del seu poble ens el tramet Ezequiel: un cop denunciats els pastors dolents, que es pasturaven a sí mateixos i no el ramat, com a responsables en part de la crisi, proclamava: "Això diu el Senyor: jo mateix buscaré les meves ovelles... les

pasturaré i les duré a reposar... buscaré l'ovella perduda, recolliré l'esgarriada... pasturaré amb justícia el meu ramat" (Ez 34,11.15-16).

Estimat germà:

Gràcies a la teva carta mirem d'esforçar-nos per acceptar serenament la situació. Però he de dir-te que m'ha alegrat més encara comprovar que algú es preocupa de nosaltres. Saps que és en aquests temps quan més necessitem sentir a prop la presència del pastors.

És clar que n'hem tingut de bons. Ara el que voldríem és que, entenent el que ens passa, no mirin tant de "guanyar-nos", quant de fer-nos bé; que no prediquin tant les seves idees particulars, quant dir-nos la veritat sense por; que ens ajudin a discernir el moment, descobrint-ne la paraula de Déu que hi és amagada; que ens obrin camins per l'endemà, que facin ells mateixos el que prediquen; que cerquin no tant refermar la seva dignitat, quan servir amb senzillesa i humilitat, que refacin incansablement la comunió perduda, que ens facilitin l'accés a Déu, que ens descobreixin la seva voluntat, que ens estimin com ell... Voldríem pastors segons el cor de Déu a la vora de les nostres vides.

Potser demano massa. Però n'estic ben cert que no ens en sortirem sense ells. No et cansis de regalar-nos la Paraula de Déu, malgrat el teu immens patiment per ser fidel a la veritat.

Pensant en els nostres seminaristes, el Seminari i els preveres que avui ens calen a l'Església, demanem a l'Esperit Sant que ens faci el do del pastors per al temps d'exili. No sabem ben bé quin serà el nostre futur, però sens dubte el

nostre poble, pastors i fidels, haurà de ser més pur, més autèntic, més de Déu, més evangèlic. Des del camí quaresmal de l'exili la nostra pregària esdevé un clam.

Cartes de l'exili (IV) (26-3-2006)

No és bo allò d'anar cercant culpables dels nostres sofriments, encara que sigui aquesta una pràctica massa habitual entre nosaltres. Més aviat, el que caldria, seria fer un esforç d'honradesa i sentir-nos tots responsables. Donem una passa endavant: si diem de no fugir del sofriment, ara fem una crida a no fugir de la responsabilitat.

Si volem sortir d'aquesta situació haurem d'esbrinar-ne les causes. Ens sentim (potser ho som) víctimes, però ¿no hem col·laborat també nosaltres mateixos a crear-la? No tot el nostre sofriment és degut als nostres pecats, però el cert és que els nostres pecats sí duen sofriment.

Ja havíem esmentat la part de responsabilitat que tenien els pastors dolents, que es pasturaven a sí mateixos i no el ramat. Tanmateix ningú es pot rentar les mans. Ens queixem de l'exili, però lògicament l'oblit de Déu i del germà ens fa cada cop més llunyans, més estranys, més aïllats: sempre la penitència de l'egoïsme ha estat la soledat.

La paraula dels profetes fou, per això, ben dura i radical contra el poble deportat: la seva situació era conseqüència directa d'un adulteri, de la infidelitat i la traïció a l'amor de Yahvé. Una traïció a Déu que consistia en adorar ídols mentiders i, alhora, duia a vessar sang innocent, calumniar, practicar la usura, l'adulteri, l'opressió del pobre... "Fill d'home, escolta. Per a mi el

poble d'Israel és metall fals" (Ez 22,18). La qüestió, per tant, era en definitiva de fidelitat en l'amor.

Estimat germà en l'exili:

Si he de ser fidel al que em demanes i a la meva paraula, ara he d'assumir un deure ben feixuc: dir-te la veritat sense deixar d'estimar-te, ans al contrari, perquè t'estimo.

És cert que uns altres t'han dut a l'exili: forces poderoses dels diners i la política, aquesta "societat" que ningú sap ben bé qui és, responsable de tots els mals, i alhora efecte de les accions de tots plegats... Però també has estat tu qui has caminat cap a ell, potser sense adonar-te'n. No trobes a prop el teu Déu, però potser tu mateix fa temps el tragueres del centre de la teva vida; la societat està secularitzada, però potser t'oblidares de posar esperit evangèlic en el món que era al teu abast; al teu ambient és difícil creure, però potser deixares de parlar del Déu de Jesucrist positivament o no manifestaves el goig de creure; els qui manen imposen la seva ideologia, però potser no hi ha entre els cristians qui vulgui complicar-se la vida; domina el deler de guanyar diners, el materialisme, l'hedonisme i l'individualisme, però potser de fet no has cercat altra cosa en el teu treball, en el teu negoci o en l'educació dels teus fills...

Et convido a tornar sobre tu mateix, per tal de retrobar el punt en el qual et sents lliure i responsable de la teva vida, el teu cor, mirall on es reflecteix tot allò que realment estimes. Si Déu i els germans no hi són, o estan lluny, potser hi trobis la clau de la teva solitud.

La realitat de cadascú es troba amagada sota aparences i imatges que "escauen", però que enganyen fins i tot als nostres propis ulls. Un exercici d'interioritat i sinceritat seria el primer esglaó cap a l'alliberament.

Cartes de l'exili (V) (2-4-2006)

Deia Sant Agustí que la nostra vida camina entre dos abismes: l'abisme de la presumpció i l'abisme de la desesperança.

Aquesta fita històrica que pot significar per a nosaltres una experiència d'exili espiritual, ens obre els ulls a l'evidència d'aquests dos abismes a un i altre costat del nostre camí. La Paraula de Déu ens descobreix que l'estranyament i la llunyania sovint té el seu origen ja en el nostre cor endurit, presumptuós, autosuficient i egoista. Un cop escoltada i reconeguda com el que és, paraula de Veritat, posa en evidència la nostra realitat, qui som de debò, i obre així aquest altre abisme: el de la desesperança. Tanmateix ambdós abismes són paranys en mans del temptador, que juga amb nosaltres mirant d'ensorrar-nos. Déu, situant-se del nostre costat, un cop més ens surt al pas.

Els profetes, que amb la seva paraula lliure i valenta havien estat tan severos amb el poble, mai proclamaren les seves denúncies totes soles, callant possibles de sortides. La Paraula de Veritat, tot obrint els ulls a la realitat del poble, no podia amagar la veritat sobre Déu. I aquesta veritat, la del Déu real i vertader, era que aquelles denúncies, front a les que fan els enemics o els envejosos, les feia el mateix Déu amb llàgrimes als ulls i dolor insuportable al cor (si se'ns permet parlar amb aquest llenguatge bíblic). "Per ell

se'm commouen les entranyes, me l'estimo amb tendresa. Ho dic jo el Senyor" (Jr 31,20).

Estimat:

La teva carta ha estat dura. Però te l'agraeixo. Perquè, com tu mateix dius, ens has parlat sense deixar d'estimar-nos i perquè ens estimes. Crec que en això ens demostres que ets un vertader missatger de Déu: entre les teves paraules he pogut esbrinar el teu dolor; aquell dolor d'amic que compadeix el sofriment de l'estimat i alhora pateix d'haver de dir-li les veritats, ben convençut que aquest és l'únic camí per a salvar-lo. Per això no tinguís por, no ens hem enfonsat, doncs descobrim que, si tu, profeta de l'Altíssim, segueixes estimant-nos és que Déu ens estima més encara.

Tot i la distància sento a prop la teva paraula: cerco i lleigeixo un cop i altre amb deler les teves missives. Però també aquí mateix, al lloc de l'exili, en aquesta terra d'ombres, va sentint-se un ressò de la teva veu, fins al punt que sembla venir de la teva boca. I és que les paraules que sonen aquí, al camp de les llàgrimes, tenen, com les teves, el to i la música de Déu. No em pensava que fos aquí on aniria descobrint el vertader rostre de Déu. Mai havia sentit que Déu es dolgués, fins a la commoció de les entranyes, en veure patir el seu poble. Ens diuen que si hem estat abandonats, Déu vol, ell mateix, cercar-nos, guarir les nostres nafres, aplegar-nos, donar-nos el millor aliment. I que tant desitja implicar-s'hi en les nostres vides que el seu Esperit arrelarà i brollarà dintre els nostres cors, en una Aliança que mai més es trencarà.

Prega per nosaltres, perquè siguem humils i caminem a la recerca d'aquest Déu d'un amor insospitable.

Canviem per la denúncia, però més encara canviem pel consol i l'obertura d'un futur nou, reconciliat i en pau. Si la seducció de la dolenteria ens ha dut a la tristesa, l'amor de la bondat sens dubte ens portarà a la joia.

Cartes de l'exili (VI) (9-4-2006)

Entre els llegats més valuosos que hem rebut de la tradició jueva hi ha aquella saviesa que consisteix en recórrer a la memòria del passat per tal d'encarar el present i projectar el futur. No podia ser d'altra manera, doncs el nostre Déu és el Déu de la història.

La sortida de l'exili, com la de tot sofriment humà i espiritual, no pot venir tant sols dels remeis tècnics, sinó sobretot del record del passat, en el qual trobem alhora qui és el Déu vertader. No només qui va ser aleshores, sinó qui és (l'etern sempre viu), i també què fa i com ho fa. Ja recordàvem tota la càrrega de consol que portava l'anunci d'aquest Déu "d'amor insospitable", que, a més de dir-nos què hem de fer, es commovia i cercava compartir el nostre sofriment. Però la memòria del passat encara ens forneix moltes més sorpreses del seu amor.

Al cap de cinquanta anys d'exili a Babilònia, la degradació -per corrupció interna- de l'imperi opressor i els esdeveniments polítics permetien albirar un canvi important per als exiliats. Una nova veu, la del "Segon Isaïes", ressona en el poble amb missatges sadollats de bellesa i esperança: cal disposar-se a viure un nou Èxode cap

a la llibertat. El nostre Déu, creador i senyor de la història, obre nous camins en el desert. Tanmateix aquests nous camins només podran ser trepitjats pels peus d'un poble nou de debò. Com, però, pot aquest poble esdevenir la família de Déu reconciliada, santa, compromesa amb el Senyor, fidel, il·luminadora dels pobles...? Un cop més ens sorprendrà Déu, cridant i constituint un mitjancer que farà, en nom de tots, el que entre tots no podríem aconseguir.

Estimat germà en l'exili:

Ja em dono per satisfet, en comprovar que el sofriment t'ha permès descobrir el vertader rostre de Déu. Et felicito perquè aquest descobriment no només purifica la teva idea de Déu, sinó també et purifica a tu mateix.

Però aquest no és sinó el llindar de la casa de moltes llums. Tot i estar cridat a entrar-hi, encara no ets lliure ni capaç de llibertat. Saps que has d'estimar, però tots els teus intents acaben en fracàs. Llavors descobreix el gest més sorprenent del Déu que t'estima: ell mateix proveeix d'un que, essent del teu poble, més encara, en el seu lloc, representant-lo, cobrirà la mida d'amor i de justícia, que tots plegats no som capaços d'aconseguir. L'anomenem el Servent de Déu, perquè en servir Déu fins a l'extrem, ens guanya la llibertat: és de debò el teu servent.

Mira de mantenir els ulls posats en ell, encara que la teva sensibilitat, potser la teva vergonya o la teva sensació de culpa, et demanin mirar cap a una altra banda: tant és el seu sofriment, tan gran la injustícia que li cau al damunt, tan sagnants les seves nafres. Mira'l i escolta'l, com et diu Déu Pare, perquè és tan transparent el seu cor,

tan sincera la seva humilitat, tan ferma la seva fortalesa d'ànima, tan generós el seu amor, que esdevé llum i glòria per a tu i per a tota la humanitat.

Heus aquí el teu camí de retorn a casa: fes-lo amb ell i en ell.

La Setmana Santa vol celebració i experiència de retorn: Pasqua en camí cap al Pare i Pasqua en camí cap a la vertadera humanitat. Demanem Déu que a més de mirar i escoltar el seu Fill estimat, li siguem tan a prop que assolim amb ell un bocí de glòria.

Cartes de l'exili (VII) (16-4-2006)

Arriba el moment ben esperonant de la tornada.

La recuperació de qualsevol experiència d'exili ha d'estar precedida d'un canvi extern de les circumstàncies per una banda, i, per altra, d'una transformació profunda dintre les víctimes exiliades. Tots dos canvis, però, els podem qualificar com vertaders "alliberaments". Un serà extern: aquell opressor i aquells factors que ens havien esclavitzat i endut a un país estrany, han estat vençuts per un més fort, que a més treballa per nosaltres i ens vol lliures. L'altre serà intern, segons el qual el cor de l'exiliat pot haver canviat de dalt a baix. Tanmateix l'alliberament més important dels dos (potser l'únic que de debò importa pel moment) és aquest. Parlarem de quins han pogut ser de fet els canvis alliberadors al cor dels qui han patit l'exili.

El que ara volem recordar és que la tornada esdevé un autèntic Èxode. I l'Èxode, com aquell dels israelites, té l'origen, no tant en el desig de llibertat (doncs la majoria no volia pas sortir-ne), sinó en el

Déu que ens estima com una mare, i més encara que una mare (Is 49,14-16), en el Déu que ens vol lliures i feliços perquè així ens va crear. A més, l'Èxode com a experiència d'alliberament, consisteix en "sortida i camí", no només sortida (treure't de damunt allò que t'esclavitzava), sinó també camí, treball i passos cap a una situació de plenitud, és a dir, de compromís en el amor (Aliança).

Estimat:

Potser no tinc paraules per descriure el que vivim a hores d'ara, un cop aquell Servent ens ha demostrat fins a quin punt hom pot estimar Déu i els germans. Ens ha tornat la confiança i se'ns ha obert el camí. Hem plorat molt al llarg d'aquest exili, però (avui ho entenem) eren llàgrimes de sembra i de treball. Ara la boca se'ns omple de d'alegria, de crits i de rialles, com qui torna de la sega duent al coll les garbes d'una bona collita.

He de confessar-te que no ha estat fàcil la sortida: per a molts la por a la llibertat, el costum i la mandra, ha estat una forta temptació. Gràcies a Déu molts altres ens hem sentit alliberats pel Servent i ara caminem. És tanta la joia que duem dintre, que aquest desert que envolta el camí cap a Jerusalem ens sembla talment un jardí i el que altrament podia suposar una feixuga marxa avui ens apareix com un passeig pel paradís...

T'agraïm el teu ajut, les teves paraules i el teu encoratjament. Voldríem que ens acompanyessis amb el cant de lloança a Déu: avui reconeixem que ver-taderament és amb nosaltres el Creador, el Pare provident, el qui ens estima com una mare.

Fins a trobar-nos a casa nostra, units en el camí de la llibertat.

Al bell mig de la nit fosca, la llum del Ressuscitat va vencent mica en mica les tenebres de la mort. La nostra joia ve de veure'l viu, aquell que es va refiar de l'amor del Pare fins al límit del sofriment. Però també neix de saber que el seu triomf pot ser igualment nostre. Ens hem tret de sobre el pes de la opressió i ara només el fet de poder caminar com a poble lliure ens omple el cor d'alegria. Tant sols resta l'anhel d'arribar a la nostra llar.

Cartes de l'exili (VIII) (23-4-2006)

La tornada té un caire màgic i encisador. Sembla que un nou començament entusiasma pot fer oblidar tot el sofriment passat. El cor s'omple d'ànim i cap esforç s'estalvia per tal que les coses i les persones recuperin la pau. Com si la vida comencés de nou i els errors antics, un cop experimentat on ens condueixen i quin és el seu company amagat i traïdor, han estat ja terra superada, que mai tornarem a trepitjar.

La sortida de l'exili va haver de vèncer moltes recances i moltes pors. Però ara, veient a prop la ciutat, la llar desitjada, els ulls com si veiessin un bell somni: tot pot començar de nou. Aquells que pensaven no ser possible cap novetat, com els que morien d'enyor i no feien altra cosa que plorar el temps perdut, clarament no tenien raó. Ja mai es tornarà a caure en el camí de la perdició. Ara duen a dins un cor nou i un esperit nou.

Estimat:

Dono gràcies a Déu pel que estàs vivint. Vull cantar amb tu la benedicció del Creador i Déu Provident, perquè

us ha mostrat que de debò és amb vosaltres.

Un cop més et convido a no quedar-te embadalit davant tot el que els teus ulls descobreixen en arribar a les portes de la ciutat: la joia dels germans, els cants, l'entusiasme, els projectes de restauració, la confiança en noves i renovellades forces. Mira sobre tot què ha passat i què està passant dintre teu. El tomb físic, el camí recorregut, principalment s'ha hagut de correspondre amb el tomb i el camí del teu cor. Altrament no hauríem avançat res i tot tornaria a ser el mateix. Descobreix, doncs, d'on neix la teva alegria, si la seva font és un bon i profund toll, o un bassal efímer de pluja; no sigui que aquesta joia esdevingui "flor d'un sol dia".

A més desitjaria que la teva mirada mantingués alhora la capacitat, tant de copsar la realitat sense dissimulacions, com les imatges que neixen de l'esperança. Mira bé i no t'espantis de com es troba la gran ciutat que deixàreu quan us van deportar. Sembla que demani esforç i treball. Però no t'amoïnis i deixa't portar per aquella altra visió que t'ha posat al davant el nostre germà Ezequiel. L'Església és viva i a més fa viure. Jerusalem té tocant el desert de solitud, la terra estèril; però comença a brollar del temple un doll d'aigua viva i pura que de mica en mica va inundant les terres ermes, fent un riu cada cop més gran, fins arribar a la mar morta; a mesura que l'aigua pura va envaint-lo tot floreix de vida, d'arbres a les ribes i de peixos a la mar.

Que Déu et concedeixi viure sempre, passi el que passi, d'aquest somni.

La Pasqua, pel fet de celebrar aquells moments en els quals el deixebles de Jesús recuperem el goig al veure'l viu i triomfant, no és una crida a l'alegria falsa o "artificial". La nostra alegria pasqual no pot deixar de ser realista. Ha de néixer del cor, purificat i treballat, i a més s'ha de sentir sense deixar de veure la realitat tal com és. El que ha canviat ha estat el cor de cadascú, i els ulls que veuen l'horitzó obert.

Cartes de l'exili (IX) (30-4-2006)

Aquell que ha tornat de l'exili, a més de deixar-se portar per un legítim goig, és convidat a fer un doble exercici amb la mirada.

Tot i costar-li un esforç de voluntat, per una banda, ha de mirar-se cap a endins: així com al seu moment va descobrir "l'exili del cor", que possiblement ell mateix havia covat, així mateix ara ha de mirar si també el seu cor ha tornat, si s'ha alliberat i ha fet camí cap a casa. El nou Èxode l'ha d'haver fet també i sobre tot el seu cor: és el més important, pel que direm després.

Per altra banda, aplicant igualment la seva voluntat, ha de saber dirigir els seus ulls cap a la "realitat". Per uns moments la il·lusió (que de tant en tant ens ve molt bé) li ha fet veure el camí com un viarany travessant el jardí del paradís, i la ciutat com la estada de Déu amb el seu poble, plena de vida i de llum. Però sense negar que s'ha obert la porta d'aquesta vida i llum, sense oblidar que ha començat una vida nova, el futur més immediat s'albira com de treballs i esforços. La ciutat encara no resplendeix segons pensàvem.

Doncs, què ha canviat de debò? El poble ha fet el tomb més decisiu i trans-

endent: ha canviat cap a la pobresa i la fidelitat. Sense elles no pot haver-hi cap vida ni cap llum. Israel surt de l'exili havent-hi rebut el gran do de Déu: ha minvat considerablement en número, però ha crescut en autenticitat; ha descobert una nova categoria d'Església autèntica, els "pobres de Yahvé".

Estimat:

No em costa res fer-te cas, doncs, un cop s'ha viscut aquesta experiència desconcertant de l'exili, estic ben convençut de la vàlua del teu guiatge.

Estem una mica enlluernats per la tornada. Per això, tot i que no ho faria espontàniament, tracto d'escatir què ha passat dintre meu i quina és la "fotografia" de la realitat per fora. No és que em trobi decebut, però veig que encara ens queda molt de camí.

Podria dir-te que la gran novetat a la meua vida és l'alegria. Però l'alegria serena i transparent, que neix d'una font inesperada per a mi: la humilitat i la pobresa. L'exili ens ha fet humils. Heus aquí la gran troballa.

M'adono de que ha minvat el nostre poble, no només en nombre, sinó també en pes i relleu social. Però he de dir-te que aquest fet no m'amoïna, quan veig que hem guanyat en fidelitat. És això pròpiament un signe de resurrecció?

Voldria saber com ho veus tu i quina és la teua opinió sobre el nostre futur. Estic content perquè ara ens trobem junts l'un i l'altre, tant si es estem físicament a prop, com si estem físicament lluny. L'espai i el temps ja no contenen. També és això signe de resurrecció?

La celebració de la Pasqua vol facilitar el naixement d'un nou ésser en nosaltres:

l'home nou. La vellura és el pecat, que ens trencava i ens portava a l'estranyament i l'exili. L'home nou, lliure, pobre, fidel, a la seva nova casa, l'Església ressuscitada.

CRÒNICA DIOCESANA

GENER

2 de gener. Jornada Sacerdotal de la Província Eclesiàstica de Barcelona al col·legi de la Salle Bonanova de Barcelona.

7 de gener. Celebració de l'Eucaristia a la Parròquia de Sant Agustí en memòria de la Rosa Deulofeu.

9 de gener. Trobada de cristians i musulmans a Vilafranca. A la sala Mn. Joan Vinyeta, en el marc de les festes de Sant Raimon de Penyafort, amb la presència de responsables de les dues comunitats. S'hi va pregar amb l'Alcorà i el Nou Testament, cloent l'acte amb una pregària comuna per la pau, empresa comú de tots els creients.

11-12 de gener. El carisma del catequista i la seva actualització avui. A càrrec del P. Francesc Roma, S.I. Organitzat per la coordinadora de catequistes de l'Arxiprestat de Sant Feliu de Ll. al col·legi del Bon Salvador (Ctra. Cornellà 15. Sant Feliu de Ll).

11 de gener. El senyor bisbe presideix l'acte de presentació del llibre "Es Vedrà", de Mn. Josep Planells Bonet, a Eivissa.

12 de gener. Reunió del Consell Presbiteral.

13 de gener. Reunió del Consell Episcopal.

Primera reunió de la Delegació de Família i Vida amb la constitució de l'Equip de la Delegació. Reunió presidida pel senyor bisbe.

14 de gener. El senyor bisbe presideix l'Eucaristia en la Visita canònica i elecció de la Priora del Monestir de Montsió d'Esplugues de Llobregat.

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Santa Maria de Capellades per a conferir el sagrament de la confirmació.

Festa de Sant Antoni Abat a Corbera de Llobregat, presidida pel senyor bisbe. També hi va tenir lloc la tradicional benedicció dels animals.

15 de gener. Homenatge a Guillem Rovirosa a l'abadia de Montserrat, organitzat pel Moviment Cultural Cristià.

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Piera per a conferir el sagrament de la confirmació.

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Sant Pau d'Ordal per a conferir el sagrament de la confirmació.

17 de gener. Celebració de l'Eucaristia i Tres tombs en la Festa de Sant Antoni Abat en la Parròquia de Sant Antoni Abat

de Corbera de Llobregat. Visita a l'ermita de Sant Ponç.

20 de gener. Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Pere de Monistrol de Montserrat en la seva Festa Major.

Reunió de la Delegació de Vida Consagrada.

21 de gener. Reunió de la Delegació de Catequesi.

El senyor bisbe participa en la Pregària Ecumènica a l'església de Sant Francesc de Vilafranca del Penedès en la Setmana de la Unitat dels Cristians.

Eucaristia a la Catedral presidida pel senyor bisbe en la Trobada de diaques de la Província Eclesiàstica de Barcelona.

22 de gener. El senyor bisbe presideix l'Eucaristia en la Parròquia de Sant Vicenç de Sant Vicenç dels Horts en la seva Festa Major.

Visita i celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe en la Parròquia de Sant Sebastià del Bedorc en la seva Festa Major.

25 de gener. Visita canònica del senyor bisbe i elecció de la M. Abadessa del Reial Monestir de Santa Isabel i celebració de l'Eucaristia en acció de gràcies.

El senyor bisbe presideix la celebració de la Paraula en la Parròquia de Sant Antoni de Pàdua de Sant Vicenç dels Horts, on fa l'enviament d'unes famílies de la comunitat de Neocatecumenals.

26 de gener. Reunió de la Comissió d'obres del projecte de construcció del nou bisbat.

27 de gener. Reunió del Consell Episcopal.

28 de gener. El senyor bisbe participa en l'acte institucional en motiu de la inauguració del centenari del Col·legi Mare de Déu del Carme del Prat de Llobregat.

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Sant Bartomeu i Santa Tecla de Sitges per a conferir el sagrament de la confirmació.

29 de gener. Visita i celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a l'Església de Sant Joan de Sitges i visita a la comunitat de germanes Missioneres de la Immaculada Concepció de l'Hospital de Sant Joan Baptista.

30 de gener. Reunió dels Bisbes de la Província Eclesiàstica de Barcelona

31 de gener a 1 de febrer. Reunió dels Bisbes de la Tarraconense a Tiana.

FEBRER

2 de febrer. Celebració de l'Eucaristia a la Catedral presidida pel senyor bisbe en la Festivitat de la Candelera i celebració de la Jornada diocesana de la Vida Consagrada. Jornada diocesana del moviment de Vida Creixent.

4 i 5 de febrer. Trobada, a la casa de colònies de Penyafort, dels joves que participen en els grups d'iniciació de la JARC (Moviment de Joves Cristians de Comar-

ques), una cinquantena de nois i noies de postconfirmació, entre 16 i 19 anys, procedents de les parròquies de l'Alt Penedès. El lema de la trobada era el mateix de la campanya de la JARC d'aquest curs: «Situa't i mou-te, passa-ho».

4, 11 i 18 de febrer. Escola de formació del voluntariat de Càritas de Sant Feliu. Curs de reflexió i aprofundiment «Una nova mirada a les persones i a les nostres actituds. Al Casal Parroquial de Sant Vicenç dels Horts (c/ Riu 55-57).

7 de febrer. La Fundació Marianao de Sant Boi de Llobregat va rebre el XIX Premi Solidaritat. Aquest premi, convocat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya, ha estat atorgat ex aequo juntament amb l'ONG Pallassos sense Fronteres. El Premi Solidaritat, atorgat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya, està destinat a guardonar persones o institucions que hagin destacat per la seva lluita en defensa dels Drets Humans a l'àmbit de Catalunya. L'acte de lliurament del Premi es va celebrar al Parlament de Catalunya, al Parc de la Ciutadella.

6 a 10 de febrer. El senyor bisbe imparteix els exercicis espirituals als preveres de la diòcesis de Mallorca.

10 de febrer. Participació del senyor bisbe en la Pregària a la Catedral en motiu de la visita del Gmà Hèctor de la Comunitat de Taizé.

12 de febrer. El senyor bisbe presideix l'Eucaristia a la Parròquia de Santa Agnès de Malanyanes (La Roca del Vallès) en la celebració del VIIè centenari de la construcció del temple.

13 de febrer. Reunió de la comissió d'obres del projecte del nou bisbat.

El senyor bisbe participa en una sessió del curs de formació pastoral de la Vicaria del Penedès, Anoia, Garraf a Vilafranca del Penedès.

14 de febrer. Inauguració de l'exposició *Phos hilarion* a Montserrat. Aplega 160 icones bizantines i eslaves recollides en un espai del museu on es recrea l'ambient d'una església oriental. L'acte d'inauguració, va ser presidit pel P. Abat de Montserrat, Josep M. Soler, el comissari de la mostra, Raül Galusca, el P. Josep de C. Laplana, director del Museu de Montserrat, i representants de les parròquies i comunitats de les esglésies orientals residents a Barcelona.

15 a 17 de febrer. II Jornades diocesanes d'espiritualitat a Montserrat.

18 de febrer. El senyor bisbe presideix la reunió dels delegats de Pastoral familiar de la Tarraconense.

19 de febrer. Visita i celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Santa Coloma de Cervelló i visita de la Residència de gent gran del poble.

El senyor bisbe presideix les exèquies de Mn. Pere Sitjà a la Parròquia de Santa Maria de la Geltrú de Vilanova i la Geltrú.

El senyor bisbe presideix la celebració de l'ordenació de diaques a la Catedral. És la primera ordenació des de que es va constituir la diòcesis de Sant Feliu de Llobregat.

20 de febrer. El senyor bisbe s'entrevista amb el Director general d'Educació a Madrid en qualitat de president de la Subcomissió Episcopal d'Universitats de la Conferència Episcopal Espanyola.

22 de febrer. Reunió d'arxiprestos de la Vicaria del Llobregat a Sant Vicenç dels Horts.

El senyor bisbe presideix la celebració de l'Eucaristia al Seminari Conciliar de Barcelona on confereix l'Admissió a ordes a un grup de seminaristes.

25 de febrer. El senyor bisbe participa en l'ordenació episcopal del nou bisbe de Conca.

VI Sortida-convivència arxiprestal. Organitzada per les nou parròquies de l'arxiprestat de Sant Feliu de Llobregat, a la població i parròquia del Vendrell, on hi van celebrar l'eucaristia i van poder gaudir d'un petit concert d'orgue amb l'instrument del s. XVI que guarda aquesta parròquia.

28 de febrer. Reunió del Consell d'assumptes econòmics

MARÇ

1 de març. Celebració del Dimecres de Cendra presidida pel senyor bisbe a la Catedral.

2 de març. Reunió del Col·legi de Consultors.

Reunió de Bisbes de la Província Eclesiàstica de Barcelona.

3 de març. Reunió del Consell Episcopal.

4 de març. Reunió de la Delegació de Catequesi.

Visita a la Comunitat de Dominiques de la Presentació de la Santíssima Verge de La Torre de Claramunt.

Visita i celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Santa Maria de Santa Maria de Miralles i visita a l'Ajuntament. Visita a l'església de Santa Càndia.

5 de març. Visita i celebració de l'Eucaristia a les Parròquies de Sant Joan de La Torre de Claramunt i Sant Salvador de Vilanova d'Espoia.

Celebració de l'Eucaristia a la Catedral presidida pel senyor bisbe en el primer diumenge de Quaresma on confereix el Ritus d'el·lecció a dos catecúmens.

7 de març. Reunió de la Delegació de Litúrgia.

8 de març. Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe en el Centre de serveis de salut mental de Sant Joan de Déu de Sant Boi de Llobregat, en la festa de Sant Joan de Déu.

El senyor bisbe participa en l'acte institucional de presentació de la Fundació ACOMPANYA en l'Auditori de l'Hospital de Sant Joan de Déu d'Esplugues de Llobregat.

10 de març. Reunió del Consell Episcopal.

Reunió de la Delegació de Família i Vida.

Recés de Quaresma (Exili i Tendresa I), impartit pel senyor bisbe a la Catedral amb

la companyia musical del Cor parroquial de la Parròquia de Sant Llorenç de Sant Feliu de Llobregat. Celebració de l'Eucaristia.

11 de març. Trobada de Quaresma a Montserrat, organitzada per la Delegació de vida consagrada a Montserrat. Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe i Conferència quaresmal del P. Abat: Vivència quaresmal del Jubileu a Montserrat.

11-12 de març. Recés de joves dels bisbats de Sant Feliu, Barcelona i Terrassa. Organitzat per les Delegacions de Pastoral de Joventut i Pastoral Vocacional. Els responsables van ser Mn. Daniel Palau qui va portar les reflexions, Mn. Josep M. Turull i Mn. Joan Obach. La reflexió duia per títol: Hem sentit una Paraula que ens allibera; va seguir tres eixos que giraven al voltant d'imatges relacionades amb el mar: la meva barca, les onades del mar, els remos i les veles. El recés es va celebrar a la casa d'espiritualitat de Bellesguard (Barcelona).

12 de març. Visita i celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Santa Maria de La Múnia (Castellví de la Marca).

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Catedral en el segon diumenge de Quaresma.

13 de març. Trobada de preveres i diaques de la Vicaria del Penedès, Anoia, Garraf, a la casa d'Espiritualitat Mare Ràfols de Vilafranca del Penedès. Recés de quaresma impartit per Mn. Frederic Ràfols.

14 de març. Trobada de preveres i diaques de la Vicaria del Llobregat en el

Centre d'Espiritualitat Josep Manyanet de Begues. Recés de quaresma impartit per Mn. Frederic Ràfols.

17 de març. Reunió del Consell Episcopal.

Recés de Quaresma (Exili i Tendresa II), impartit pel senyor bisbe a la Catedral amb la companyia musical de l'Eschola Gregoriana de Vilafranca. Celebració de l'Eucaristia.

18 de març. Reunió del Consell Pastoral Diocesà.

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe en la Parròquia de Sant Pere i Sant Pau del Prat de Llobregat en motiu del centenari del Col·legi Mare de Déu del Carme.

19 de març. El senyor bisbe assisteix a la representació de la Passió d'Esparreguera.

Celebració de l'Eucaristia a la catedral presidida pel senyor bisbe en el tercer diumenge de Quaresma.

20 de març. Constitució i primera reunió, presidida pel senyor bisbe, del Consell de la Catedral.

21 de març. Entrevista amb el senyor bisbe del P. Màxim Muñoz, Provincial dels Claretians.

Entrevista amb el senyor bisbe dels responsables de la Federació de Metges Cristians.

22 de març. Reunió d'arxiprestos de la Vicaria del Llobregat, a Viladecans.

Visita del senyor bisbe a l'Escola CIM en motiu de la celebració del 10è aniversari de la seva fundació.

23 de març. Reunió del Consell Presbiteral.

26 de març. Trobada de l'ESO al Col·legi de la Salle de Bonanova de Barcelona.

27-31 de març. Participació del senyor bisbe en l'Assemblea Plenària a Madrid.

31 de març. Reunió de la Delegació de Família i Vida.

ABRIL

1 d'abril. Reunió presidida pel senyor bisbe dels delegats de Pastoral familiar de la Tarraconense.

2 d'abril. Recés de Quaresma del senyor bisbe a les parròquies de l'Arxiprestat de Sant Vicenç dels Horts en el col·legi dels Salesians de Sant Vicenç i celebració de l'Eucaristia a la Parròquia de Sant Antoni de Pàdua.

Recés de Quaresma del senyor bisbe a les parròquies de l'Arxiprestat de Sant Feliu de Llobregat en el Monestir de Montsió d'Esplugues de Llobregat i rés de la pregària de Vespres amb la comunitat de Dominiques.

Celebració de l'Eucaristia a la Catedral presidida pel senyor bisbe en el cinquè diumenge de Quaresma.

4 d'abril. Entrevista amb el senyor bisbe de l'lm. Sr. Alcalde d'Olesa de Bonesvalls.

Reunió del Consell d'Economia.

5 d'abril. El senyor bisbe presideix la trobada de directores de centres educatius de ciències religioses a Madrid.

6 d'abril. Primera Jornada Diocesana de Pastoral de la Salut presidida pel senyor bisbe a la casa d'Espiritualitat de la Mare Ràfols de Vilafranca i celebració de l'Eucaristia.

7 d'abril. Reunió del Consell Episcopal.

8 d'abril. Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe en la Parròquia de Sant Miquel Arcàngel de Molins de Rei amb l'Associació de Viudes de Catalunya.

Visita i celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Santa Teresa de Gavà en la celebració de Rams.

9 d'abril. El senyor bisbe presideix la benedicció de Rams i celebració del Diumenge de Rams a la Catedral.

11 d'abril. El senyor bisbe presideix la pregària dels Màrtirs del segle XX i XXI que organitza la Comunitat de Sant Egidi a la Parròquia dels Sants Just i Pastor de Barcelona.

12 d'abril. El senyor bisbe presideix la celebració de la Missa del Crisma al Monestir de Santa Maria de Montserrat en motiu dels 125è aniversari de la proclamació de la Mare de Déu de Montserrat coma patrona de Catalunya.

13 d'abril. El senyor bisbe presideix la celebració de la Missa del Sant Sopar a la

Catedral i participa en la Vetlla de pregària davant del Monument.

13-15 d'abril. Pasqua jove del Penedès i Garraf. Va ser a la casa de colònies de Penyafort (Pontons, Alt Penedès). Hi van participar una cinquantena de joves, entre 16 i 25 anys, provinents de les parròquies del Garraf i del Penedès. La trobada d'aquest any, organitzada conjuntament per Joves Cristians de Vilafranca i pel Moviment de Joves Cristians de Comarques (JARC), portava per lema «A quin preu?», i pretenia reflexionar sobre el valor que donem a les coses, i sobretot el gran valor que té la fe cristiana i la celebració de la Pasqua, o sigui la mort i resurrecció de Jesús.

14 d'abril. El senyor bisbe presideix la celebració del Divendres Sant a la Catedral i la pregària del Via Crucis.

15 d'abril. El senyor bisbe participa en la Pasqua Jove de la Vicaria del Penedès, Anoia, Garraf.

El senyor bisbe presideix la Solemne Vigília Pasqual a la Catedral de Sant Feliu de Llobregat.

16 d'abril. El senyor bisbe presideix la Missa del Diumenge de Pasqua en la Basílica de Santa Maria de Vilafranca del Penedès, on l'orgue de la Basílica toca per primera vegada després de la seva restauració.

17 d'abril. Visita i celebració de l'Eucaristia a l'ermita de Coll-Bas (Carme) en la celebració de l'Aplec Pasqual.

21 d'abril. Reunió de la Delegació de Família i Vida.

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Sant Cristòfol de Begues on confereix el sagrament de la Confirmació.

22 d'abril. Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Parròquia de Sant Pere de Gavà on confereix el sagrament de la Confirmació.

Homenatge a Mn. Batlle, apòstol de l'escoltisme a casa nostra, en l'any de la commemoració del 50è aniversari de la seva mort, el dia 22 de novembre de 1955. Va fer la Conferència, a Sitges, el P. Genís Samper, Sch.P. L'Institut d'Estudis Sitgetans ha publicat la Conferència.

23-30 d'abril. Setmana de la Família de les Diòcesis catalanes

23 d'abril. Visita i celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a les Parròquies de Sant Joan de Mediona i Santa Maria de Mediona (Santa Pere Sacarrera). Visita al castell de Mediona.

24 d'abril. Celebració de l'Eucaristia amb la comunitat d'Hospitalàries de Sant Boi de Llobregat en la Festa de Sant Benito Menni.

Conferència "La Transmissió de la fe en la Família", organitzada per la Delegació de Família i Vida en motiu de la Setmana catalana de la Família a l'Ateneu de Sant Feliu de Llobregat.

24-26 d'abril. Xè curs bàsic de la pastoral de la Salut de l'arxiprestat de Sant Boi de Llobregat, a l'hospital psiquiàtric «Sant Joan de Déu». Entre els professors hi havia

el germà Joaquim Erra, provincial dels Germans de Sant Joan de Déu, el P. Ramon Alomí, claretia i el P. Roberto Narvaiz, de la parròquia de Ntra. Sra. dels Àngels de Barcelona.

25 d'abril. Participació del senyor bisbe en la Roda de premsa organitzada per SIMCOS en motiu de la Setmana catalana de la Família.

Visita del senyor bisbe a la Fundació Llars d'Amistat de Sant Feliu de Llobregat.

Conferència "La Transmissió de la fe en la Família", organitzada per la Delegació de Família i Vida en motiu de la Setmana catalana de la Família a la sala Mn. Vinyeta de Vilafranca del Penedès.

26-27 d'abril. Reunió de bisbes de la Tarraconense a Montserrat

26 d'abril. Amb motiu del 150è aniversari del patronatge de la Mare de Déu de Montserrat sobre Catalunya, va celebrar-se la solemne vetlla, amb l'assistència de tots els bisbes de les diòcesi catalanes. Va presidir la celebració el nostre bisbe Agustí Cortés.

27 d'abril. Concelebració del senyor bisbe en la Missa de la Festa de Santa Maria de Montserrat en la celebració dels 125è aniversari de la proclamació de la Mare de Déu de Montserrat coma patrona de Catalunya.

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe en la Parròquia del Sant Pere i Sant Pau del Prat de Llobregat amb l'assistència a l'Associació de la Mare de

Déu de Montserrat del Prat de Llobregat i a on el senyor bisbe confereix el sagrament de la confirmació.

28 d'abril. El senyor bisbe presideix la missa exequial de Mn. Josep Batlle a la Parròquia de Santa Maria de Capellades.

29 d'abril. El senyor bisbe presideix el lliurement de premis al concursant en el Concurs Bíblic en el col·legi Mare de Déu de la Salut de Sant Feliu de Llobregat.

Celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe al Santuari de Montserrat amb la Romeria de l'Arxiprestat de Montserrat.

30 d'abril. Primera Jornada Diocesana de la Família. Presentació de la Delegació de Família i Vida i celebració de l'Eucaristia presidida pel senyor bisbe a la Catedral.

HOMILIES

Homilia del Sr. bisbe amb motiu de la trobada de la vida consagrada

Monestir de Montserrat
11-3-2006

Molt estimats pare abat, germans preveres, monjos, estimats germans tots de la vida consagrada, estimats germans:

Ahir la Paraula de Déu ens deia, "heu de tenir un plus, un més en l'amor", "un més que la llei de l'Antic Testament", "un més que els fariseus". Avui en aquest context d'un "més de l'amor", la crida a estimar molt més enllà de l'estricta justícia, del que pot demanar la llei, ens presenta un exemple concret d'aquest "més de l'amor": l'amor als enemics.

Diuen que l'amor no té motius, o s'estima o no s'estima; entenent que aquest amor és un moviment que neix d'un cor que ha estat copsat per la bondat de l'altre. Però avui, a l'evangeli ens diu Jesús que hem d'estimar perquè Déu estima. I aquest fet que Déu estima, té una mena d'explicació més endavant quan diu que, com Déu estima, nosaltres hem d'estimar el nostre Pare del cel. Això vol dir que, imitant Déu, reproduint Déu, nosaltres no tenim horitzó limitat de l'amor. La qual cosa a tots nosaltres ens pot traspasar

una mica perquè això vol dir que mai assolirem la perfecció de l'amor.

Possiblement nosaltres quan som ofesos, com quan hem rebut una injustícia, quan algun company, algun germà, qualsevol, una societat i fins i tot una estructura està fent-nos mal i està perjudicant la nostra vida d'una manera injusta, possiblement nosaltres trobem alguns motius pels quals arribem fins i tot a perdonar. Dient, per exemple, "clar, tothom en el fons és bona persona", dient "potser que aquesta persona ha estat víctima de les circumstàncies". Podríem dir inclús "aquesta persona ha estat un moment fora de si, inconscientment m'ha fet malbé la meua vida i la meua existència, potser la seva educació ..." Així trobem una mica d'empenta cap a l'amor perdonador de l'enemic.

Però crec que no va per aquí la paraula de Jesús. Jesús diu que Déu no està esperant que la gent sigui bona per rebre la llum del sol. Per tant, hem de reconèixer que pot haver-hi injustícia i ofensa, pot haver-hi enemics de la nostra vida, realment injustos en si mateixos. Per això, hauríem de trobar un altre motiu, en el sentit de "motor" de l'amor, en el sentit de "força" de l'amor (vers) fins i tot aquell que és dolent, fins i tot aquell que és injust, que ens ha fet mal i ens ha ofès.

La força de l'amor a l'enemic ens ha de venir d'una experiència. El llibre del Deuteronomi està recordant amb unes paraules que són el llenguatge del compromís de l'aliança, i que sonen molt més enllà fins i tot que el famós "Shema" del capítol sisè de mateix llibre del Deuteronomi. Ens diu "heu de complir els manaments de tot cor, amb tota l'ànima". Ja es deia, "has d'estimar Déu amb tot el cor, amb tota

l'ànima; tota la teua persona ha d'estimar Déu". I ara es diu "tota la teua persona ha de posar el cor i l'ànima en el compliment dels manaments". I es diu una altra cosa: "Perquè Déu és el teu Déu i tu ets el Poble de Déu, Déu vol que et consagris a Déu com a poble". Aquest llenguatge de l'aliança es com si diguéssim una mútua propietat d'amor. Pertànyer a Déu, ésser de Déu, és l'arrel i el motiu fonamental pel qual un cor pot estimar de tot cor i amb tota l'ànima a Déu i a l'altre.

Som molt conscients que aquí som també una reunió de consagrats. Tothom és consagrat. Tots els cristians des del baptisme som propietat de Déu. A més a més en el nostre poble hi ha alguns especialment consagrats que han fet, des de la seva llibertat, una reafirmació, un desenvolupament, una radicalització d'aquesta consagració.

Consagrat no vol dir només separat per a Déu. Positivament vol dir, ésser de Déu i per tant viure per a Déu. I per tant es creen uns vincles estrets entre Déu i aquesta persona i aquest poble. Són la definició de la nostra existència de consagrats.

Avui hem de dir: "has d'estimar, el més de l'estima, el més enllà de l'estima, fins i tot els enemics"; "Ho has de fer perquè ets consagrat, perquè ets de Déu, tu ets realment consagrat a Déu"; "Tu no et pertany a tu mateix, tu ets propietat de Déu"; si és que podem pensar en termes de propietat, parlant d'amistat i d'amor. Es la mútua pertinença, "Déu és meu i jo sóc de Déu"; el llenguatge de l'aliança.

Es aquesta aliança el fonament i el motor i el motiu fonamental del nostre amor. Si deixéssim nosaltres d'estimar no seríem el que som. Si algú no fos estimat per nosaltres perquè Déu estima

i com Déu estima, faríem una traïció al nostre ésser mateix. Es el poble de Déu, consagrat a Déu, el qui ha d'estimar. Son els vincles de germanor que neixen de la iniciativa de Déu d'haver-se apropiat de la nostra existència, el fonament, la font constant del nostre amor. No esperant que l'altre sigui bo i just.

El sol, el caliu, que neix cada dia dels del sol fins la terra, és per a tothom. Nosaltres som pertinença viva d'aquest caliu que neix cada dia sobre la terra. Nosaltres som un mirall d'aquest sol que il·lumina amb l'amor. Cada comunitat, cada realitat de vida consagrada, i podríem dir també fins i tot un somni, tot el poble de Déu, la nostra església, hauria de ser constantment un mirall del caliu de l'amor de Déu sobre aquesta terra.

No caldria tant parlar, no caldrien ni tan sols un seguit de preceptes que ens encomanin constantment el perdó, l'estima, la sinceritat, la puresa, la justícia. No, no caldria. Com aquella llei que deia el profeta Jeremies, que és al nostre cor: ningú t'ha de dir el que has de fer. La nostra consagració, la nostra pertinença a Déu, seria el motiu i la font constant, inacabable, d'un amor a l'estil del nostre Pare. Seria, el cor de l'església, com ha de ser el cor de la comunitat. El nostre testimoniatge seria d'una constant rellevància cap al món on no s'estima més enllà de l'estricta justícia; cap al món que també ofèn, cap al món violent fins i tot, de l'amor que fa revivre.

Com algú ha dit, inspirant-se en la primera carta de Sant Joan, ja que l'odi és mort, i és un homicidi constant, el perdó és resurrecció. El perdó és resurrecció. Estimar l'enemic és ressuscitar aquell que ha fet malbé el món i la teva vida. El poble messiànic és el poble de l'amor de Déu.

La vida consagrada és el programa i l'experiència d'un Déu que ens ha estimat i que ens mana estimar perquè ell estima i com ell estima.

Homilia de Mons. Agustí Cortès en la Missa del Crisma

Monestir de Montserrat
12-4-2006.

Avui, quan una venturosa idea ens ha portat cap aquí, a la nostra muntanya, per celebrar la Missa del Crisma als peus de la Mare de Déu, sota la mirada de la qual no es pot deixar d'estimar cada cop més al germà.

Avui, quan la nostra Església de Sant Feliu de Llobregat torna sobre el seu cor, per tal de trobar-hi el que és: la comunió de germans que miren de creure, esperar i estimar, obeint el mateix Esperit de Déu.

Permeteu-me avui, davant la Mare de Déu, aquest petit desfogament. Penso que el camí fet per la nostra Església de Sant Feliu és encara curt i lògicament "poden passar moltes coses"; però, ¿no us sembla que ens estimem una mica més que el primer dia, ara fa dinou mesos, quan fèiem els nostres primers passos com Església diocesana? Crec que l'avenç en el coneixement mutu, el progressiu descobriment dels nostres defectes, l'assimilació de les nostres limitacions, no ens ha tret l'amor, ans al contrari potser ens ha permès aprofundir-lo. Si aquesta apreciació és certa demanem Déu que ens conservi i augmenti la gràcia.

Tanmateix hi cap encara la pregunta: ¿és així realment? Si més no tenim una cosa per ben certa: la comunió que som no l'hem inventada ni l'hem creada nosal-

tres. De fet, no ens hem cercat els uns als altres en funció d'una mena d'afinitat o de simpatia, sinó que hem estat constituïts i fets germans. El mateix Esperit ha fecundat un mateix si, el de l'Església, per tal de fer-nos un únic poble, nascut d'un sol baptisme en la seva pluralitat. Igualment els preveres i el bisbe, cadascú amb la seva pròpia manera de ser i el seu estil, cadascú carregat amb les seves deficiències, no ens hem triat per afinitats ideològiques, polítiques, o d'amistat, sinó que som un col·legi constituït per la unció i consagració del mateix Esperit, comparint la mateixa missió.

Aquest és el fet, però heus aquí el gran repte: em trobo al costat unes persones, una comunitat, una diòcesi, que m'han estat donades, sense demanar-les, sense cercar-les..., i les he d'estimar, perquè "són germanes meves". Com pot ser això?; com es pot viure sense caure en un amor fictici, merament formal o fins i tot "forçat"? En realitat (aquesta es la gran qüestió que motiva la nostra pregària i la nostra celebració d'avui). Quin amor ens agermana vitalment?; quin tipus d'amor fa possible que jo arribi a estimar aquell altre diferent de mi, amb llenguatge, estil, maneres tan distintes?; com estimar una comunitat, una diòcesi, una Església, que jo no he fet al meu gust, sinó que m'ha estat donada en els seus trets essencials?

Diguem-ho d'una altra manera: ¿venim aquí mirant de refermar, des de nosaltres mateixos, segons els propis projectes, la comunitat que "ha de ser" i s'ha d'estimar, o més aviat venim a rebre l'amor que se'ns regala?; ¿cerquem construir fraternitat segons el que ens sembla que ha de ser la comunitat, o més aviat venim com a pobres captaires d'amor?

Recordem ara un dels missatges més importants que hem rebut a la Carta Encíclica "Deus caritas est" del Papa Benet XVI. Després de proclamar la unitat de l'amor, fent servir una interpretació tradicional de la imatge de l'Escala de Jacob, per la qual pujaven i baixaven els àngels entre el cel i la terra, segons el relat del llibre del Gènesi, afirma que el veritable amor consisteix en rebre i donar (cf. DCE, 7). Més precisament, diríem, en la grauitat del rebre i del donar.

En efecte, segons la interpretació que feu el Papa Gregori el Gran a la seva Regla Pastoral, "el pastor bo ha de estar ancorat en el diàleg contemplatiu, doncs només així podrà captar les necessitats dels altres en el fons del seu ésser... És el que va permetre a Sant Pau fer-se tot a tots i a Moisès estar a disposició del seu poble, 'constret pels afers dels afligits'".

El diàleg amb el Déu que és amor, segons el seu doble moviment d'anada i tornada, de recerca i acollida, encomana l'amor. Aquest, un cop rebut, es fa ofrena i crea fraternitat.

L'Església, el germà, la comunitat, és amor rebut, ofert i compartit. Tot procedeix d'aquella font única, que ja no calia fos una escala de pujada i baixada, sinó aquell únic Pontífex, on hi havia tot el que era Déu estimant i tot el que era la humanitat cercant, rebent i donant. "L'Esperit de Déu, el seu amor, reposa sobre meu. Ell m'ha ungit per portar la Bona Nova als desvalguts... a proclamar als captius la llibertat... a proclamar l'any de gràcia del Senyor" (Lc 4,18). I, estimant-nos, ell mateix "ens ha alliberat dels nostres pecats amb la seva sang per fer de nosaltres sacerdots dedicats a Déu, el seu Pare" (Ap 1,6).

Mirem bé, doncs, d'on neix la germanor, d'on ve l'Església, d'on brolla l'amor. Un poble, tot ell sacerdotal, no pot venir sinó de la sobreabundància d'amor vessat en Jesús, "testimoni fidel, primer dels ressuscitats" (Ap 1,5), que consola i allibera, anuncia la Bona Notícia i proclama l'any de gràcia del Senyor. Ell és per tant qui fa possible que siguem aquí, ell qui ens fa poble en comunió d'amor. Al punt on trobem l'origen del nostre ésser com a Església, hi trobem alhora la capacitat de ser-ho de debò, vitalment: qui encara vegi estranya la comunitat, llunyà el germà, distant el camí comú, que torni un cop més, amb humilitat, a la font d'on brolla l'amor de l'Esperit. Potser hi trobarà una altra manera de mirar i, sobre tot, una altra manera d'estimar.

Germans, Jesús va concloure el seu breu discurs amb aquestes paraules: "avui es compleixen les paraules que acabeu d'escoltar". Tanmateix, per al testimoni fidel del qui és l'Alfa i l'Omega, el primer i l'últim de la història, no contenen les barres del temps ni de l'espai. Aquell "avui" era en realitat un començament. Era l'inici, solemne en la seva senzillesa, del gran i immens "avui" de Déu, l'any inesgotable de gràcia del Senyor. S'engegava aleshores, com deien els antics, "el gran dissabte de la història", el temps de gràcia i perdó, perllongat fins al present.

Ara, en aquest mateix instant, segueix sonant la veu neta i agosarada del Jesús que viu en nosaltres, la seva Església: "avui es compleixen aquestes paraules que acabeu d'escoltar", l'Esperit d'amor sobre meu... La nostra Església de Sant Feliu de Llobregat no ha de fer, ni dir, res altre; els sagraments que celebra, les seves institucions, els seus preveres, els

seus carismes de vida consagrada, tots i cadascú dels seus fidels, el bisbe... no existeixen sinó per això, per servir Jesucrist que vol continuar aquesta missió i tasca, en aquest indret del món i per als homes i dones del nostre precís moment.

No ens preocupa tant, per això, (tot i ser greus problemes) la pèrdua del sentit del transcendent o la prepotència del poder econòmic o polític, o la manipulació del fet religiós o de la imatge de Déu..., quant el que no siguem nosaltres fidels en aquesta missió, el que no puguem dir honradament amb Jesucrist, com a Església, "l'Esperit del Senyor, l'Esperit d'amor, reposa sobre meu, perquè m'ha ungit per portar la Bona Nova als desvalguts..." Sabem ben bé que el misteri i la glòria de Déu funda el misteri i la glòria de l'home; també de l'home que es tanca a la plenitud de Déu. I que, per tant, els desvalguts segueixen essent tots aquells amb els quals fem camí, mancats de sentit i de veritat, de dignitat, de qual-sevol mena de vida, de perdó i de gràcia.

Com deia W. Kasper, cloent una anàlisi lúcida de la situació dels preveres avui, no podem renunciar al que som, homes de Déu, homes i dones de la transcendència, que anuncien explícitament la Bona Notícia del Pare que ens estima, en tant que és llibertat i plenitud de la humanitat. Però ho farem segons l'hem rebuda, és a dir, des de la creu de Jesús com a plenitud d'amor. Ens demanem sovint quin ha de ser l'estil i les formes de vida d'un poble sacerdotal, que ofereix constantment la seva vida i la vida del món, fent-ne Eucaristia permanent. Però, ¿poden ser altres que aquell estil i aquelles formes i maneres de vida que dicta la participació en la humilitat i el lliurament absolut per amor, que va viure Jesús a la creu?

Ens trobem sota la mirada de la Mare de Déu i el nostre sincer desig no és altre que poder cantar amb ella el Magníficat, la lloança a Déu, perquè "ha mirat la petitesse de la nostra Església serventa". Fer com ella "que va deixar espai a Déu" al centre de la seva vida, "tant a la pregària com al servei del proïsme" (DCE 41). Voldríem romandre amb ella al peu de la creu, on rebia l'Església nascuda del costat del Crist, i amb ella al mig de l'assemblea dels Apòstols el dia de la Pentecosta, on compartia i oferia la comunió rebuda: ella mateixa és el misteri fascinant de la fecunditat de l'amor, el vertader rostre de l'Església.

Santa Maria, pregueu per nosaltres. Mare de Déu de Montserrat, pregueu amb nosaltres.

Amén.

CARTES I ALTRES

Al cardenal prefecte per a la causa dels sants

Sant Feliu de Llobregat
1-1-2006

Excelencia Reverendísima,

El motivo de esta carta es que habiendo sido declarada como Venerable la Sierva de Dios Josefina Sauleda Paulís, Monja del Monasterio Dominicano de Santa Maria de Montsión, situado en nuestra Diócesis, en la población de Espulgues de Llobregat, i accediendo a la petición que la actual Priora, Hna. Montserrat Salvador, ha realizado.

Solicito, por la presente, de vuestra Excelencia Reverendísima que los restos mortales de la Sierva de Dios, Josefina Sauleda Paulís, que actualmente se encuentran en el cementerio del Monasterio de Santa Maria de Montsión, sean trasladados a una de las capillas de la Iglesia del mismo Monasterio para su veneración.

Aprovecho la ocasión para saludarle afectuosa y fraternalmente en el Señor.

*+Agustín Cortés Soriano,
Obispo de Sant Feliu de Llobregat*

Als preveres i diaques de la diòcesi

Sant Feliu de Llobregat
28-2-2006

Estimat germà:

En començar la Quaresma, rep una salutació ben cordial. Enguegem un camí de conversió inserits en el Poble de Déu. Ho fem, no només perquè, com diu la Primera Carta de Sant Pere, hem de ser "models del ramat" (1 Pe 5,3), sinó també perquè de fet nosaltres necessitem convertir-nos més al Senyor.

Tots sabem per experiència la importància que tenen per al nostre camí espiritual els moments de fraternitat entre preveres: les trobades de reflexió, pregària, diàleg i convivència, a més de il·luminar la nostra tasca pastoral, ens ajuden de debò per a créixer espiritualment i expressar els nostres vincles sacerdotals.

La setmana passada vàrem poder experimentar-ho amb motiu de la trobada que celebrarem els dies 15 al 17 a Montserrat. Tots donem gràcies a Déu per aquestes jornades, per l'ambient de germanor que s'hi respirava, l'ajut encertat del bisbe de Santander, Josep Vilaplana, l'acollida dels monjos, la pregària i la participació en la litúrgia, i les xerrades sobre lectura teològica de la música i la celebració del 125è aniversari del patronatge de la Mare de Déu de Montserrat.

Amb el mateix esperit, volem recordar-te i convidar-te al recés de Quaresma que segons costum tindrem, si Déu vol, els dies de març, 13 (Vilafranca) i 14 (Begues) (respectivament vicaries Garraf-Penedès-Anoia i Baix Llobregat-Montserrat). Tenim present que escoltar i pregar plegats fa presbiteri i, en conseqüència, fa Església.

Ho fem per això per nosaltres i pels nostres germans que se'ns han confiat.

Però sobre tot aprofitem aquesta carta per fer-te una invitació especial a la Missa Crismal, que, com potser ja sabràs, celebrarem enguany a Montserrat per l'especial motiu de l'aniversari del patronatge de la Mare de Déu. A les 11 del matí del Dimecres Sant ens trobarem, si Déu vol, en aquesta celebració, on "esdevé realitat visible i palpable la nostra Església diocesana", l'expressió i la vivència més palesa del seu misteri de comunió en l'Esperit. Recollint el suggeriment fet per alguns capellans i acceptat per la majoria del Consell del Presbiteri, ens aplegarem als peus de la Mare de Déu per renovar les nostres promeses sacerdotals. Ho farem davant el Poble de Déu, ell mateix sacerdot en la varietat de carismes, testimoni i beneficiari del nostre lliurament al ministeri. Contem amb la teva presència; però també fora bo, per això, que convidessis alguns de la parròquia, especialment els religiosos i els col·laboradors més directes (més endavant rebràs informacions concretes sobre l'organització d'aquesta celebració).

Fins la propera trobada. Que l'Esperit segueixi beneint els teus esforços i treballs pastorals.

Ben fraternalment:

*+ Agustí Cortès Soriano.
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

Pròleg del llibre sobre els darrers 300 anys d'història de la Parròquia de Sant Sadurní d'Anoia (1705-2005)

300 Anys de vida
(Abril 2006)

Permeteu-me unes breus i senzilles paraules abans d'endinsar-vos en la lectura d'aquest testimonial llibre.

El primer sentiment que voldria expressar aquí és d'agraïment: m'haveu convidat a escriure, perquè l'Esperit ha permès d'entrar, encara que amb una presència molt petita, dintre la història de la vostra comunitat parroquial. Així ho penso i ho sento.

Sens dubte molt més important ha estat la presència de tantes i tantes persones que han fet possible aquesta llarga cadena de vida. Algunes de les més significatives vénen aquí ressenyades. D'altres no hi són, ni potser podran ser-hi mai. És el gran tresor i el gran misteri de la nostra existència com a comunitat cristiana. Com diu la Carta als Colossencs: "la nostra vida està amagada en Déu juntament amb el Crist" (3,3). Els testimonis de les persones que aquí han escrit, així com la vida d'aquells sobre els quals es parla, són de debò dignes del nostre reconeixement: això, tan senzill i alhora tan sublim, és la vida d'una comunitat cristiana (litúrgia, cants, catequesi, rectors, esplai, portants, tradicions, serveis, anècdotes, reunions, teatre, pregària, festa...) Tanmateix aquest llibre s'ha de considerar, sobre tot, un homenatge agraït a tots aquells cristians que d'amagat i en silenci han viscut la seva fe, han treballat i han servit, moltes vegades fent possible precisament que altres siguin a la primera línia de la feina.

Voldria afegir una altra observació. Els testimonis de vida parroquial aquí recollits manifesten que la comunitat cristiana camina sempre inserida en la història del poble, sense arribar a dissoldre's en ell. La parròquia no és talment la societat o el poble de Sant Sadurní, però ni el poble es pot entendre sense la parròquia, ni aquesta sense la identitat i la història del poble. Tots els fets de la història del poble han tingut el seu ressò, de vegades molt profund, en la vida parroquial; i les accions, canvis, esdeveniments que naixen de la parròquia han afectat a la vida del poble. Les coses han de ser així, perquè l'Església de Jesucrist té el seu lloc dintre la història del la humanitat i està per ella.

Una darrera consideració. La nostra mirada copsa espontàniament les anècdotes, la narració. Però l'Esperit ens ha concedit i ha educat en nosaltres la capacitat d'esbrinar la seva presència, no defora o al marge d'aquestes anècdotes o fets, sinó dintre seu, com és l'ànima: present, activa, donant vida, però invisible. No cal dir que per nosaltres aquesta ànima amagada és el més important, perquè és l'únic que dóna sentit i vàlua al que fem. Es descobreix tot d'una que anem aclarint, perquè es feien les coses, què es volia aconseguir, com es treballava, quin tarannà tenien els protagonistes, quina fe els sostenia, amb quin amor servien i es lliuraven al compromís, quins eren els seus somnis...

Aquest llibre no s'ha acabat. Cal anar escrivint història. Només Déu sabrà quin serà el nostre futur. A nosaltres ens pertoca ser-li fidels i creatius, realistes i esperançats, vertaders i oberts al que ens vulgui demanar.

Compartint la vostra acció de gràcies,

us desitjo de tot cor la benedicció de Déu sobre totes les vostres tasques i projectes.

Ben cordialment:

*+ Agustí Cortès Soriano.
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

Amb motiu de la declaració de renda (abril 2006) i contribució a l'església

Estimats:

El sistema avui vigent de la Declaració de Renda ens permet alhora acomplir amb el deure cívic de sostenir entre tots les institucions que serveixen a la societat i, per altra banda, aportar una petita quantitat al destí social que, segons el nostre parer, creguem més convenient. És per aquest sistema com els que valorem el servei específic que fa l'Església contribuïm al seu sosteniment (sense necessàriament excloure la contribució a altres finalitats socials).

Voldria per això només recordar-te aquell principi que, anant més enllà de la simple almoïna o gest de caritat, justifica aquesta contribució a l'Església: "el que és de tots i al serveix a tots, s'ha de mantenir entre tots". Per voluntat del mateix Jesucrist, l'Església no existeix per a sí mateixa o per benefici d'uns quants, sinó pels altres, per la humanitat, per a servir-la en allò que li és propi i està al seu abast: si no ho fes així trairia la seva pròpia essència.

Quan fem la nostra contribució a l'Església el que hem de pensar és en els nostres fills, en les nostres comunitats parroquials, en els capellans, en les obres de servei social, en la cultura que genera la fe i en la seva força integradora... És

aquesta mirada realista i objectiva la que és al darrere de la nostra aportació.

Cadascú haurem de pensar sincerament si el que li demano a l'Església es correspon amb el que li ofereixo per que segueixi fent aquest servei. Més encara, si l'ajudo pensant que aquesta Església ha de servir a molts que no tindran mai la capacitat d'aportar res perquè simplement son pobres. També la solidaritat amb ells ha d'estar al darrere de la nostra personal contribució.

Que aquest senzill gest de justícia contribueixi a fer de la nostra una Església més viva i servidora.

Ben cordialment:

*+ Agustí Cortès Soriano.
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

A totes les parròquies, sobre La Passió d'Olesa de Montserrat

Sant Feliu de Llobregat

2-2-2006

Benvolgut senyor rector,

La Sra. Presidenta de La Passió d'Olesa de Montserrat i el Sr. Rector de la Parròquia m'han demanat unes paraules d'invitació a tots els grups relacionats amb l'àmbit de la catequesi del nostre Bisbat, per assistir a la representació especial que fa La Passió d'Olesa, destinada als infants. Ho faig amb molt de gust.

Des de l'any 1538 a la vila d'Olesa de Montserrat, fruit de la fe i de l'entramat social i la vitalitat dels seus habitants, es representa el drama sacre que avui coneixem amb el nom de La Passió. Una representació de caire teatral dels darrers

moments de la vida de Jesús que, amb la col·laboració desinteressada d'un gran nombre de persones, ens ofereix una veritable catequesi per a redescobrir la persona i vida de Jesucrist.

És per aquest motiu que voldria convidar-vos, especialment als grups de catequesi de la vostra parròquia, a la representació destinada al públic infantil que es farà el dia 25 de març de les 17:30 a les 21:30 hores.

Rebeu una cordial salutació,

*+ Agustí Cortés Soriano,
bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

A totes les parròquies, sobre la Passió d'Esparreguera

Sant Feliu de Llobregat
2-2-2006

Benvolgut senyor rector,

El Sr. President de La Passió d'Esparreguera i el Sr. Rector de la Parròquia m'han demanat unes paraules convidant als grups de les parròquies i altres comunitats del nostre Bisbat, a assistir a la representació de La Passió. Ho faig amb molt de gust.

Des de fa Quatre-cent anys la vila d'Esparreguera, fruit de la fe i de l'entramat social i la vitalitat dels seus habitants, es representa el drama sacre que avui coneixem amb el nom de La Passió. Una representació de caire teatral dels darrers moments de la vida de Jesús que, amb la col·laboració desinteressada d'un gran nombre de persones, ens ofereix una veritable catequesi per a redescobrir la persona i vida de Jesucrist.

És per aquest motiu que voldria convidar-vos a participar en alguna de les representacions de la Passió d'Esparreguera.

Rebeu una cordial salutació,

*+ Agustí Cortés Soriano,
bisbe de Sant Feliu de Llobregat*

DELEGACIÓ DE PASTORAL FAMILIAR

Constitució de la Delegació de Família i Vida

La Delegació Diocesana de Pastoral Familiar és un organisme diocesà al qui el Sr. Bisbe encomana accions pastorals encaminades a ajudar a les famílies per a esdevenir una autèntica comunitat de vida i d'amor.

Des d'aquest àmbit volem presentar la Delegació de Pastoral Familiar amb les següents referències:

Concili Provincial Tarraconense

El Concili vol que es potenciïn en les diòcesis -, si calgués, que es creïn- els organismes adients de pastoral familiar, i que es desenvolupin les necessàries col·laboracions interdiocesanes. És missió d'aquests organismes, entre altres, la reflexió competent i l'orientació sobre els problemes que preocupen concretament les famílies d'acord amb el Magisteri, i procurar ajudar-les en llur missió. (R. 35)

Exhortació Apostòlica *Familiaris consortio*

la família ha de "ser un espai on l'Evangelí és transmès i des d'on aquest s'irradia" (FC 52)

"L'Església, conscient que el matrimoni i la família constitueixen un dels béns més preciosos de la humanitat, vol fer sentir la seva veu i oferir la seva ajuda a tot aquell que, coneixent ja el valor del matrimoni i de la família, tracta de viure'l fidelment; a tot el que, enmig de la incertesa, o de l'ansietat, cerca la veritat i a tot aquell que es veu injustament impedit per viure amb llibertat llur projecte familiar" (FC 1)

Catecisme de l'Església Catòlica

«la família és la "cèl·lula original de la vida social". És la societat natural que l'home i la dona són cridats al do de si en l'amor i en el do de la vida. L'autoritat, l'estabilitat i la vida de relació en el sí de la família constitueixen els fonaments de la llibertat, de la seguretat, de la fraternitat en el sí de la societat. La família és la comunitat en la qual, des de la infància, es poden aprendre els valors morals, es comença a honrar a Déu i a usar bé la llibertat. La vida de família és iniciació a la vida de societat» (núm. 2207 C I C).

Des d'aquestes referències la Delegació de Pastoral Familiar vol presentar els següents **objectius**:

1. Formació de l'equip de la Delegació (Representants de les dues vicaries)
2. Conèixer la realitat de Pastoral familiar que es fa a la nostra diòcesi en els diferents àmbits: Cursets prematrimonials, comunitats parroquials, moviments, centres educatius, etc. Oferir la Delegació com un àmbit d'ajuda, coordinació i potenciació de les diferents realitats pastorals.
3. Potenciar la pastoral de preparació per a rebre el sagrament del matrimoni: "La preparació al matrimoni ha de ser vista i realitzada com un procés gradual i conti-

nuat. efectivament, implica tres moments principals: una preparació remota, una pròxima i altra immediata". (FC 66). Crear i potenciar grups de famílies (CPT. R. 34).

4. Coordinació amb les altres diòcesis de la Província eclesiàstica de Barcelona, amb les diòcesis catalanes i la Conferència episcopal Epanyola.

5. Jornada Diocesana de la Família que consistiria en un **Fòrum de la família**, amb representants dels diferents àmbits pastorals relacionats amb la família (catequesi, cursets prematrimonials, col·legis, moviments, etc.) i la celebració de l'Eucaristia.

I des d'aquests objectius volem treballar amb les següents **propostes**:

1. Formació de l'equip de la delegació parlant amb els Vicaris Episcopals per a proposar noms. Aquest seria l'espai normal de treball de la delegació.

2. Apropar la Delegació a les diferents realitats de pastoral familiar: Fer i enviar una circular per a donar a conèixer la DPF i recollir les dades principals, així com a propostes, necessitats, problemàtiques, etc.

3. Jornada diocesana de la família (Forum i Eucaristia). Cal concretar el dia, la estructura i el contingut de la jornada.

4. Participació en el Vè Encontre Mundial de la família (1-9 de Juliol de 2006 a València)

DELEGAT

Sr. Josep M. Guardiola i Monserrate

CONSILIARI

Mn. Joan-Pere Pulido i Gutiérrez

Carta a la Diòcesi amb motiu de la Setmana Catalana de la Família (24 al 30 d'abril)

Benvolguts,

Altra vegada ens posem en contacte amb vosaltres per informar-vos de la programació dels actes que hem programat per la Setmana Catalana de la Família convocada per les Delegacions Diocesanes de Pastoral Familiar de Catalunya.

Us adjuntem en aquesta tramesa

- Els **temes de reflexió** pensats per preparar aquesta setmana elaborats per les delegacions de Pastoral Familiar i de Catequesi de l'Arquebisbat de Barcelona.
- Junts al llibret hi ha tres models de fitxa la de color groc és per us dels pares les dos rosa la que té una lletra més petita i comença "Per treballar..." per als catequistes i la de lletra més grossa per als nens de catequesi.
- El **Cartell** anunciador de la Setmana.
- La **butlleta de preinscripció** per anar a la Trobada Mundial de les Famílies a València.

LA SETMANA CATALANA DE LA FAMÍLIA

Com ja us vàrem comunicar, als bisbats de Catalunya es celebrarà des del 24 al 30 d'abril la 1a Setmana de la Família, al llarg de la qual us convidem a iniciar, fomentar, programar activitats per a la família. Si més no, us proposem el treball conjunt de les tres fitxes de colors que us adjuntem com s'ha explicat una per als pares, una per als catequistes i altre per als nens.

Des del Bisbat de Sant Feliu n'hem programat dues a les que us convidem la primera tindrà lloc el dilluns 24 a les 21:30 a l'Ateneu Santfeliuenc de Sant Feliu de

Llobregat (C. Vidal i Ribas 23-25). Aquesta trobada es proposa especialment pels agents de pastoral familiar (acollidors de promesos, grups de reflexió de parelles, grups de pares, etc.) I, serà una reflexió sobre el lema de la Setmana: **VIURE EN FAMÍLIA ENCOMANA LA FE.**

I, el 30 d'abril celebrarem la **JORNADA DIOCESANA DE LA FAMÍLIA** que començarem a les 19:00 a la Catedral amb la presentació de la realitat de pastoral familiar que existeix a la diòcesi per cloure l'acte amb l'Eucaristia a les 20:00 presidida pel Sr. Bisbe.

V TROBADA MUNDIAL DE LA FAMÍLIA

Aquells que vulgueu acompanyar-nos a la trobada amb el Sant Pare Benet XVI els dies 8 de juliol a la vetlla d'oració i a la l'Eucaristia del dia 9 de cloenda de la Trobada Mundial de les Famílies us demanem que abans del 23 d'abril ens feu arribar la preinscripció amb la butlleta que us adjuntem que també podeu trobar a la WEB.

Per qualsevol aclariment, podeu usar el correu electrònic de la delegació o trucar al bisbat i us la contestarem.

La informació general de la TMF es pot aconseguir en la pàgina Web <http://www.wmf2006.org/va/>

Restem a la vostra disposició per a tot el que necessiteu. Una salutació ben cordial,

Josep Maria Guardiola i Dolors Ripollès

Delegats

Antoni Forn i Montserrat Puigmartí

*Representants de la Vicaria 1
(Penedès, Garraf, Anoia)*

Joan Torras i Montse Puiggròs

*Representants de la Vicaria 2
(Baix Llobregat i Montserrat)*

Mn. Joan-Pere Pulido

Consiliari

DELEGACIÓ DE VIDA CONSAGRADA

A les comunitats de Vida Consagrada

12-2-2006

Benvolgudes germanes i germans,

Us convido a la trobada que tindrà lloc, si Déu vol, a Montserrat, el dia 11 de març.

Aquesta segona trobada del curs serà una ocasió propícia per incorporar-nos a les solemnes celebracions del 125è aniversari de la proclamació de la Mare de Déu de Montserrat com a patrona de Catalunya, que van inaugurar-se el dia 3 de febrer. El papa Benet XVI ha volgut beneir aquest aniversari atorgant a Montserrat un any jubilar. Recordeu que un any jubilar és un any de perdó, de gràcia i de joia per tal d'afavorir la renovació espiritual a la llum de l'Evangeli. En les primeres vespres d'aquest any el pare Abat va manifestar el desig que fos un període de gràcia i de reconciliació, un any per aprofundir la vida i la comunió eclesials.

En aquests moments, més que mai, el nostre món té una set fonda de reconciliació. I el repte, especialment dels consagrats i consagrades, és impulsar en tots els àmbits la comunió i la reconciliació. Tant de bo la nostra pregària confiada

sigui escoltada per la Mare de Déu, ella que és consol dels afligits i fortalesa en les penes i afliccions!

De cara a l'organització, vulgueu prendre nota dels detalls següents:

- 11.00. Missa conventual presidida pel Sr. Bisbe Agustí Cortès
- 12.30. Xerrada quaresmal pel pare Abat, Josep Mª Soler
- 13.30. Informacions diverses
- 14.00. Dinar de germanor

Acta elecció Abadessa del Reial Monestir de Santa Isabel de Monges Clarisses, a Lavern

25-1-2006

El dia 25 de gener de 2006, al Reial Monestir de Santa Isabel de Monges Clarisses, a Lavern (Subirats), ha presidit el Capítol d'elecció de la nova Abadessa, l'Excm. i Rvdm. Sr. Agustí Cortés Soriano, Bisbe de Sant Feliu de Llobregat, amb la presència del P. Josep Roca i Mas, Delegat Episcopal per a la Vida consagrada i Mn. Joan-Pere Pulido, Secretari general i Canceller.

Han estat vocals en el Capítol per a l'elecció, les germanes:

Sor Teresina de l'Infant Jesús Pla Font
 Sor Teresita del Niño Jesús Mota Vállez
 Sor Clara-Alegria de Jesús Conde Muntadas-Prim

Sor Gràcia de la Trinidad Sivera Sala
 Sor Mª de la Paz Roca Peinado
 Sor Teresa de la Cruz Conde Muntadas-Prim

Han exercit com:
 Escrutador, P. Josep Roca i Mas
 Escrutador i Secretari, Mn. Joan-Pere Pulido

Ha resultat elegida, amb la majoria necessària, com a Abadessa d'aquest Monestir, Sor. Teresita del Niño Jesús Mota Vállez, amb cinc (5) vots entre sis (6) capítulars.

Sor. Teresita del Niño Jesús Mota Vállez ha acceptat aquest servei per a un trienni (2006-2009). En tot s'ha observat el que prescriuen el Codi de Dret Canònic, les Constitucions i el Cerimonial de l'Orde.

Han estat elegides també per als càrrecs:

Vicària: Sor Gràcia de la Trinidad Sivera Sala

Discreta: Sor Clara-Alegria de Jesús Conde Muntadas-Prim

Lavern, 25 de gener de 2006

*+ Agustí Cortés Soriano
 Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
 P. Josep Roca i Mas
 Delegat Episcopal
 Per a la Vida Consagrada*

*Joan-Pere PulidoGutiérrez,
 prev. Secretari general i Canceller*

Acta d'elecció de priora del Monestir de Santa Maria de Montsió, de Monges Dominiques, a Esplugues de Llobregat

14-1-2006

El dia 14 de gener de 2006, al Monestir de Santa Maria de Montsió de Monges Dominiques a Esplugues de Llobregat (Barcelona), ha presidit el Capítol d'elecció de la nova Priora, l'Excm. i Rvdm. Sr. Agustí Cortés Soriano, Bisbe de Sant Feliu de Llobregat, amb la presència del P. Josep Roca i Mas, Delegat Episcopal per a la Vida consagrada i Mn. Joan-Pere Pulido, Secretari general i Canceller.

Han estat vocals en el Capítol per a l'elecció, les germanes:

Gna. Eulàlia Munné Bosch, Sotspriora
"in capite"

Gna. M.Cecilia Guañabens Antonia

Gna. Margarida Kowerdowicz Bibiloni

Gna. M.Magdalena Kowerdowicz Bibiloni

Gna. Teresita Maria Gazzano Cricel

Gna. Montserrat Salvador Garcia

Gna. M. dels Àngels Balaguer Font

Gna. Montserrat Mª Arasanz Armengol

Actualment, també formen part de la comunitat però no exerceixen el vot; la Gna. Mª Lourdes Sancerni Limiñana, per motius de salut, i la Gna. Mª Assumpció Sanz Bravo, per trobar-se en l'etapa de Noviciat.

Ha resultat elegida, amb la majoria necessària, com a Priora d'aquest Monestir, la M. MONTSERRAT SALVADOR GARCIA, amb 5 (cinc) vots entre 8 (vuit) capitulars.

La M. MONTSERRAT SALVADOR GARCIA ha acceptat aquest servei per a un nou trienni (2006-2009). En tot s'ha observat el que prescriuen el Codi de Dret Canònic, les Constitucions i el Cerimonial de l'Orde.

Esplugues de Llobregat, 14 de gener de 2006

*+ Agustí Cortés Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
P. Josep Roca i Mas*

Delegat Episcopal per a la Vida Consagrada

*Joan-Pere PulidoGutiérrez,
prev. Secretari general i Cancellier
Actuari de la elecció*

*Gna. Eulàlia Munné Bosch
Sotspriora "in capite"*

*Gna. Montserrat Mª Arasanz Armengol
Escrutadora*

NECROLÒGIQUES

Mn. Josep Batlle Maurer

El dia 27 d'abril de 2006, va morir, als 78 anys d'edat, Mn. Josep Batlle Maurer, prevere de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat i rector de la parròquia de Sant Salvador de Vilanova d'Espoia.

Mn. Josep Batlle havia nascut a Olot el 2 de gener de 1928; va estudiar al Seminari de Barcelona, i va fer estudis de moral i de dret. Ordenat prevere de la diòcesi de Barcelona el 5 de desembre de 1954 a la Catedral, va servir com a vicari les comunitats cristianes de Santa Maria, de Martorell, Sant Tomàs d'Aquino i Verge de la Pau, de Barcelona, i Sant Miquel, de Molins de Rei.

El 1969 va assumir la cura pastoral com a rector de la parròquia de Sant Salvador, de Vilanova d'Espoia. Responsabilitat que ha compartit durant uns anys amb les parròquies de Santa Maria, de ca n'Aguilera, sant Bartomeu, de Vallbona d'Anoia i Sant Salvador, de Cabrera d'Anoia.

La missa exequial es va celebrar el 28 d'abril, a les 17h, a la parròquia de Santa Maria de Capellades, presidida pel bisbe Agustí Cortés. El mateix dia 28, a les 11:30 del matí, es va celebrar una eucaristia a la casa sacerdotal de Sant Josep Oriol (c/ Joan Güell 200), lloc on residia des de feia més d'un any.

Descansi en la pau de Déu.

Província eclesiàstica

DELEGACIÓ DE VIDA CONSAGRADA

Crònica de la Jornada de Preveres i Diaques de la Província Eclesiàstica de Barcelona (Butlletí de l'Arquebisbat de Barcelona)

2-1-2006

El dia 2 de gener de 2006 es va celebrar al Col·legi La Salle Bonanova, de Barcelona, la Jornada de Preveres i Diaques de la Província Eclesiàstica de Barcelona, presidida per l'arquebisbe metropolità de Barcelona, Mons. Lluís Martínez Sistach, i els bisbes de Sant Feliu de Llobregat i de Terrassa, Mons. Agustí Cortès i Mons. Josep Àngel Saiz, respectivament. Hi varen assistir també el bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. Joan Carrera, i el bisbe auxiliar emèrit de Barcelona, Mons. Pere Tena, així com 282 preveres i diaques, a més dels seminaristes de les tres diòcesis, que varen col·laborar en l'organització de la jornada i en la celebració eucarística a la parròquia de la Bonanova.

Carta de convocatòria

Al principi de desembre de 2005, es va enviar a tots els preveres i diaques de la província eclesiàstica de Barcelona la carta següent:

«Benvolguts sacerdots i diaques, Déu vos guard.

En la reunió dels bisbes de la Província Eclesiàstica de Barcelona s'acordà celebrar la jornada de preveres i diaques per a les tres diòcesis el proper 2 de gener de 2006. Ens plau invitar-vos a tots vosaltres a l'esmentada Jornada, que permetrà trobar-nos i compartir la reflexió, la pregària i la fraternitat.

Amb motiu del 40è aniversari de la cloenda del Concili Vaticà II, hem cregut convenient dedicar la reflexió a aquest esdeveniment eclesial que fou sens dubte el més important del segle XX. El Dr. Salvador Pié Ninot ens parlarà dels "Continguts essencials del Concili Vaticà II i la seva actualitat", pensant en el nostre ministeri de pastors i en la nostra realitat de la Província Eclesiàstica de Barcelona.

Ens unirem en la celebració de l'Eucaristia i posteriorment compartirem la mateixa taula del dinar.

Amb el desig de trobar-nos i poder-nos saludar personalment el proper 2 de gener, us reiterem el desig d'un sant i joïós Nadal,

Barcelona, 5 de desembre de 2005

+ Lluís Martínez Sistach
Arquebisbe metropolità de Barcelona
+ Agustí Cortès Soriano
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat
+ Josep Àngel Saiz Meneses
Bisbe de Terrassa
+ Joan Carrera Planas
Bisbe auxiliar de Barcelona»

En un annex a aquesta carta es donaven els detalls de l'horari de la Jornada i les indicacions per al seu desenvolupament i per fer la inscripció a la Secretaria General de l'Arquebisbat de Barcelona.

Salutació i presentació de la Jornada per Mons. Martínez Sistach

A les 10 del matí s'inicià la Jornada amb el lliurament del material als preveres i diaques que anaven arribant. En una molt àmplia aula del col·legi tingué lloc la primera part de la Jornada, sota la presidència dels tres prelats i amb l'assistència de Mons. Joan Carrera i de Mons. Pere Tena, així com dels vicaris generals, els vicaris episcopals i els secretaris generals dels tres bisbats. Aquests darrers -Mn. Sergi Gordo, de Barcelona, Mn. Joan Pere Pulido, de Sant Feliu de Llobregat, i Mn. Fidel Catalan, de Terrassa- varen tenir cura, ajudats pels seminaristes, de la bona organització de tota la trobada.

S'inicià la reunió amb la pregària de l'hora de Tèrcia. Després, Mons. Lluís Martínez Sistach pronuncià unes paraules de benvinguda en nom dels bisbes presents. Va dir que era un motiu de joia trobar-se junts un cop més; que era la joia de l'amistat i la fraternitat, i expressió de la comunió eclesial de les tres diòcesis de la província eclesiàstica. "És una oportunitat per recordar la nostra història, les nostres arrels, que ens donen més força per estimar les noves realitats".

Va indicar que era una trobada emmarcada en el temps de Nadal i d'aire familiar, per commemorar els 40 anys de la cloenda del Concili Vaticà II, que l'arxidiòcesi de Barcelona va viure intensament i va aplicar amb celeritat. Afegí que el Dr. Salvador Pié parlaria dels continguts essencials del Concili i de la seva actualitat per als pastors de l'Església. També va dir que la celebració de l'eucaristia seria el moment principal de la trobada, que es clouria amb el dinar de germanor al menjador del col·legi.

Després passà a informar sintèticament de la realitat de les tres diòcesis de la província eclesiàstica:

1. Els bisbes es reuneixen cada mes o cada mes i mig.

2. La Residència Sacerdotal de Sant Josep Oriol està oberta a tots els sacerdots diocesans de les tres diòcesis jubilats canònicament i el patronat de la Residència ja ho fa així. El Convictori, per voluntat de la deïxa, està destinat a ajudar a la Residència i està en estudi una fórmula per tal que pugui representar un ajut real.

3. Hi ha uns serveis comuns per a les tres diòcesis: el Tribunal Eclesiàstic, la Delegació d'Economia, i altres delegacions o secretariats funcionen per a dues o tres diòcesis de la província eclesiàstica.

En les noves diòcesis s'avança en la consciència de ser una Església diocesana o Església particular i també en la creació d'organismes diocesans.

4. Fins a la Pasqua de 2006 hi ha obert un període per demanar la incardinació dels preveres a altres diòcesis. Donant prova de fidelitat al seu actual arrelament pastoral, aquestes peticions han estat poques, quatre peticions de Terrassa a Barcelona, una de Barcelona a Terrassa, una de Sant Feliu de Llobregat a Barcelona i una de Barcelona a Sant Feliu de Llobregat.

5. El Seminari Diocesà fa el servei de la formació dels futurs preveres per a les tres diòcesis. El nombre de seminaristes del Major aquest curs és de 61.

6. La Regió Eclesiàstica: fetes les gestions es preveu propera l'aprovació de la regió eclesiàstica que integrarà les diòcesis amb seu a Catalunya.

7. Els béns eclesiàstics de la Mitra: s'ha creat una comissió tècnica amb un

representat de cada un dels bisbats: Mn. Joan Benito, per Barcelona; Mn. Francesc de P. Sala, per Sant Feliu de Llobregat; Mn. Francesc Pardo, per Terrassa. El moderador de la comissió és el sacerdot don Silverio Nieto. Els bisbes de les tres diòcesis rebran l'estudi d'aquesta comissió i decidiran, i la Congregació per als Bisbes prendrà la darrera decisió.

8. S'ha suggerit que la Mare de Déu de la Mercè, patrona de l'arquebisbat de Barcelona, sigui nomenada patrona dels altres dos bisbats i de la província eclesiàstica barcelonessa.

El Sr. Arquebisbe acabà amb unes paraules sobre el Dr. Salvador Pié, del qual digué que no calia presentar-lo "perquè és de casa, molt de casa nostra. Però és també un sacerdot universal, que com a professor de la Facultat de Teologia de Catalunya i de la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma és un punt de referència per a estudiants de teologia de tot el món, és un català universal. Li agraïm la seva disponibilitat i ens disposem a escoltar-lo parlant del Concili Vaticà II."

Ponència del Dr. Salvador Pié

Amb el títol de "Els continguts essencials del Concili Vaticà II i la seva actualitat", el Dr. Salvador Pié pronuncià una Conferència que inicià amb les paraules "no tinguem por del Concili Vaticà II", de la qual donem un resum, seguint el mateix guió de l'exposició lliurat a tots els participants en la Jornada.

1) L'opció del Concili Vaticà II per l'*aggiornamento* (Joan XXIII) i la *reforma* (Benet XVI) de l'Església: cap a una eclesiologia sacramental de la comunió.

En el Concili Vaticà II hi conflueixen

dues grans línies o accents eclesiològics -no, pròpiament, eclesiologies completes- fruit dels dos mil·lennis de la història de l'Església:

1. El primer mil·lenni durant l'etapa de l'Església *indivisa* fins a la ruptura amb Orient (any 1054): emergeix una eclesiologia sacramental de l'Església com a comunió d'Esglésies locals entorn dels propis bisbes presidides per l'Església de Roma;

2. El segon mil·lenni: des de la reforma gregoriana, passant pel conciliarisme i la contrareforma fins al Concili Vaticà I (a. 1870), amb el CDC (1917)..., emergeix una eclesiologia jurídica de la unitat de l'Església universal entorn del Papa;

3. El Concili Vaticà II: partint de l'eclesiologia universalista opta prioritàriament per una eclesiologia sacramental de comunió que l'englobi; la fórmula *comunió jeràrquica* (LG 21, 22; NEP 2) és mediació i intent de síntesi d'ambdues.

El Dr. Pié explicà l'expressió *communio hierarchica* amb textos dels teòlegs J. Ratzinger i W. Kasper, i com una "típica formulació de compromís que apunta cap a una coexistència de l'eclesiologia sacramental de la *communio* i de l'eclesiologia jurídica de la unitat. El compromís indica que hi ha un problema de fons. El principi catòlic de la tradició viva no permet suprimir la tradició del segon mil·lenni. Al contrari, la continuïtat de la tradició exigeix que s'arribi a una síntesi creativa d'ambdós mil·lennis, del primer i del segon. El Vaticà II en va fer una síntesi bastant superficial, encara que tampoc és la tasca dels concilis fer síntesis teològiques. Un concili fixa les dades fonamentals, irrenunciables; les síntesis són una tasca de la teologia subsegüent."

La comunió eclesial consta de tres vincles: els dos que la fonamenten -la profes-

sió de fe i la celebració dels sacraments- i el que està al seu servei -el ministeri pastoral. Per això, la comunió eclesial consisteix primàriament en la professió, celebració i vivència testimonial de la professió de la fe cristiana centrada en el Credo i la participació en la celebració sacramental, especialment de l'Eucaristia, al servei de les quals exerceix la seva diaconia i testimoni el ministeri pastoral. "La palabra de la fe y el sacramento fundan la comunió; el ministerio lo atestigua" (J. Ratzinger i K. Rahner).

"La comunió eclesial, però -va continuar dient el Dr. Pié passant a una reflexió més pastoral-, no és quelcom d'acabat, sinó gradual i progressiu, tenint presents aquells que 's'encaminen de maneres diverses al Poble de Déu' (LG 16). És en aquesta experiència gradual que es poden trobar cristians *en camí* que formen part com d'una *Església en el llindar*, ja que tenen una fe *vacil·lant*, no consolidada, o/i no *practiquen* plenament la vida cristiana o/i sacramental, sovint coneguts com a *creients no practicants*. En aquesta línia, l'encíclica *Redemptoris Missio* de Joan Pau II (a. 1990) precisa que 'la gràcia té sempre una relació misteriosa amb l'Església' (n. 10), en virtut de l'acció de l'Esperit que comunica 'llavors del Verb' (n. 28), tenint sempre present que 'l'Església és la via ordinària de la salvació' (n. 55), ja que de forma única 'l'Església catòlica de Crist, que és l'instrument general de la salvació, té la plenitud total dels mitjans salvífics'" (UR 3).

ELS CONTINGUTS ESSENCIALS DEL VATICÀ II

II) La segona part de la ponència va tractar sobre els continguts essencials

del Vaticà II en les quatre constitucions conciliars: l'Església (LG), sota la Paraula de Déu (DV), celebra els misteris de Crist (SC), per a la salvació del món (GS) (Sínode de 1985).

A) *Lumen Gentium*: opció per una Església com a comunió

En aquest apartat, de deu punts, el Dr. Pié parlà de l'Església com a sagrament universal de salvació, l'Església de Crist que subsisteix en l'Església catòlica, l'orientació de maneres diverses de tots els homes vers l'Església, la sacramentalitat del ministeri episcopal, la comunió jeràrquica (bisbes, preveres i diaques), la col·legialitat episcopal, el laic com a fidel batejat caracteritzat per la seva índole secular pròpia, la vida religiosa, l'Església peregrina i Maria com a figura de l'Església.

B) *Dei Verbum*: la primacia de la paraula de Déu en l'Església

Desenvolupà aquest apartat comentant els cinc punts següents: la Revelació com a autocomunicació de Déu; la concentració cristològica: Jesucrist és alhora mitjancer i plenitud de la revelació; el principi catòlic de la Tradició: l'Escriptura en l'Església; els Evangelis com a testimonis fidels de Jesús, ja que comuniquen "sincerament la veritat sobre Jesús"; i la recuperació teològic-litúrgica de la primacia de l'Escriptura: la doble taula Escriptura/Eucaristia.

C) *Sacrosanctum Concilium*: la centralitat de la Litúrgia i de l'Eucaristia en l'Església

Tres punts va comentar el ponent sobre aquest document: la Litúrgia i l'Eucaristia, com a cim i font de l'Església; "la participació plena i activa" de tot el poble de Déu en la celebració; i Crist que està sempre present en la seva Església: en els

batejats i ordenats, en els sagraments, en la Paraula de Déu, en l'assemblea reunida i en la pregària...

D) *Gaudium et Spes*: el diàleg amistós de l'Església amb el món

El Dr. Pié remarcà els quatre punts que segueixen en aquesta constitució pastoral: l'Església se sent solidària del gènere humà i de la seva història; l'Església ha d'escrutar els signes dels temps; la consciència és el nucli més secret i sagrari de l'home; i "el misteri de l'home només s'aclareix plenament en el misteri del Verb encarnat" (text del qual va dir que és el més citat de tot el Vaticà II) i "l'Esperit Sant ofereix a tothom la possibilitat d'associar-se al misteri pasqual de Crist de la manera que Déu sap" (GS 22).

PARAULES FINALS

El Dr. Pié acabà dient que l'historiador, el teòleg, l'home d'Església... sap que la recepció d'un Concili necessita d'una llarga etapa de maduració, ja que es tracta d'un procés de conversió (cf. TMA 36). Alhora és bo de recordar el misteri de l'Església amb la imatge del *mysterium lunae* (cf. NMI 54), tal com feia l'antiga tradició (Agustí, Ambròs, Tomàs d'Aquino...), per subratllar que la llum de l'Església, com la de la Lluna -una "pàl·lida claror" (Bonaventura)-, li és prestada per Jesucrist.

"Resta clar -va concloure- el caràcter profètic i de futur del Vaticà II com a concili d'*aggiornamento* i de *reforma*, reflectit en la primera al·locució del Papa Benet XVI, en què es fa una referència significativa a les noves instàncies de l'Església i a l'actual societat globalitzada, amb aquestes paraules: "El Papa Joan Pau II va definir el

Concili Vaticà II com a *brúixola* amb la qual orientar-se en el vast oceà del tercer mil·lenni (cf. NMI 57s.). Per tant, jo també vull reafirmar amb força la voluntat decidida de prosseguir en el compromís de la realització del Concili Vaticà II. En el 2005 hem celebrat el 40è aniversari de la conclusió de l'assemblea conciliar (8.XII.1965). Amb el pas dels anys, els documents conciliaris no han perdut actualitat; tot al contrari, els seus ensenyaments es revelen particularment pertinents en relació amb les noves instàncies de l'Església i de la societat actual globalitzada."

Missa concelebrada a la parròquia de la Bonanova

A les 12 els participants en la Jornada es varen traslladar a la propera parròquia dels Sants Gervasi i Protasi i la Mare de Déu de la Bonanova, on es va celebrar una eucaristia concelebrada, que presidiren els cinc bisbes presents a la Jornada, acompanyats, al presbiteri, pels vicaris generals, vicaris episcopals i secretaris generals de les tres diòcesis i pel rector del Seminari Conciliar. Situats a la nau central del temple, varen concelebrar la majoria dels preveres assistents a la trobada. Es varen fer les lectures pròpies de la lectura contínua del dia (1 Joan 2,22-28, Salm 97 i Evangeli de Joan 1,19-28) i els textos eucològics propis dels sants celebrats aquell dia, sant Basili el Gran i sant Gregori Nazianzè. Mn. Jordi Peña, de Terrassa, i Mn. Josep Urdeix, de Barcelona, foren els diaques assistents i un grup de seminaristes van actuar com a acòlits i lectors. Dirigí els cants de la celebració Mn. Lluís Saumell. El cant final fou marià: "Alma Redemptoris Mater".

HOMILIA DEL SR. ARQUEBISBE

El nostre Sr. Arquebisbe va pronunciar l'homilia següent:

Amb goig ens apleguem entorn d'aquest altar en aquesta trobada sacerdotal i diaconal. És motiu de joia i també d'acció de gràcies a Déu perquè ens podem retrobar junts per pregar i compartir l'amistat i la fraternitat sacramental, tot recordant la nostra pertinença fa poc temps al mateix presbiteri diocesà. I ho fem, benivolguts, en l'esperit d'aquest temps de Nadal, que ens ajuda a fer ben paleses les nostres arrels. Aquesta trobada de tots nosaltres no hi ha dubte que ens fa estimar alhora l'Església de Barcelona, a la qual tots heu servit amb amor i generositat, i les Esglésies de Terrassa i Sant Feliu de Llobregat, creades de la desmembració de l'Església metropolitana. Són certament per a nosaltres dos amors que han de ser sempre compatibles i complementaris.

Mai no es pot cercar el bé d'una Església diocesana prescindint i oblidant el bé de les altres Esglésies germanes, especialment de les més pròximes, les que constitueixen una mateixa província eclesiàstica. Perquè l'Església de Jesucrist en la renovada eclesiologia del Concili Vaticà II és la comunió de totes les Esglésies presidida per la de Roma amb el successor de Pere. Per això, benivolguts, tots hem de cercar el bé d'aquestes Esglésies que estimem i que treballen d'una manera especial des de fa anys amb les de la província eclesiàstica Tarraconense. Amb aquest trobada i amb aquesta celebració recordem les nostres arrels, la nostra història diocesana i aquest amor a l'Església ens ajuda a tots a estimar més i més les noves realitats diocesanes.

Amb aquesta celebració eucarística presidida pels bisbes d'aquestes Esglésies i amb la participació dels preveres dels tres presbiteris diocesans i dels diaques expressem i donem testimoniatge de la vida i pregona comunió eclesial que presideix totes les nostres actuacions i decisions diocesanes, i del treball pastoral conjunt. Aquest testimoniatge és absolutament necessari per a un bon i fecund treball evangelitzador que tots i arreu estem realitzant. I ho demana també un bon servei a la vida de fe, esperança i caritat dels cristians i de les comunitats i institucions eclesials. És una tasca que ens correspon a tots els membres de l'Església, però especialment als pastors, a tots nosaltres, pel ministeri que el Senyor ens ha confiat en el si del poble de Déu, de posar-nos al servei del sacerdoci comú dels fidels.

Benivolguts, en el si del temps litúrgic de Nadal ens preparem per a la celebració de la solemnitat de l'Epifania. És una festa entranyable, en què celebrem la manifestació de Déu fet infant, com a salvador dels gentils, de tota la humanitat. L'actitud i l'actuació dels Mags ens pot ajudar a tots nosaltres -bisbes, preveres, diaques i seminaristes- com va ajudar la munió de joves que participaren en la Jornada Mundial de la Joventut de l'estiu passat a Colònia.

Els Mags van anar a Betlem des de països llunyans pel misteri de l'estrella que van veure sortir i que van identificar amb l'estrella del rei dels jueus, és a dir, amb el senyal del naixement del Messies. Els Mags van marxar perquè tenien un desig gran que els va induir a deixar-ho tot i posar-se en camí. Era com si haguessin esperat sempre aquella estrella, com si aquell viatge hagués estat sempre inscrit

en el seu destí, que ara finalment es compleix.

Benvolguts, això és el misteri de la crida, de la vocació; misteri que afecta la vida de tot cristià, però que es manifesta amb major relleu en aquells a qui com nosaltres Crist invita a deixar-ho tot per seguir-lo més de prop. El sacerdot, el diaca, viu la bellesa de la crida en el moment que podríem definir d'enamorament. Segurament que a voltes, plens d'estupor, ens fa dir en la pregària: Senyor, ¿per què precisament a mi? Però l'amor no té un perquè, és un do gratuït al qual es respon amb la donació de si mateix.

En aquestes relacions d'amor entre el Senyor i cadascun de nosaltres s'entenen millor les paraules que Joan Pau II ens dirigí: "La consciència de ser ministre de Jesucrist comporta també la consciència agraïda i joiosa de la gràcia singular rebuda del Senyor: la gràcia d'haver estat escollit gratuïtament per Jesucrist com a instrument viu de l'obra de la salvació. Aquesta elecció demostra l'amor de Jesucrist al sacerdot. Precisament aquest amor, més que cap altre amor, exigeix correspondència" (*Pastores dabo vobis*, 25).

L'amor radical i total del beat Pere Tarrés a Jesucrist el portà al sacerdoci. Ell escriurà: "Déu em vol sacerdot... Em sento bon pastor... Sempre he obrat amb rectitud d'intenció. He sentit tota la força de l'apostolat i m'he llançat de ple a tot el que fos fer d'apòstol, i amb tota l'ànima, malgrat no trobar-hi consols". I dirà també: "No haig de fer altra cosa que allò que Jesús vulgui de mi".

En arribar a Betlem, els Mags "van entrar a la casa, van veure el Nen amb Maria, la seva Mare, i agenollant-se,

el van adorar" (*Mt 2,11*). Aquesta casa representa d'alguna manera l'Església. Per trobar el Salvador cal entrar a la casa, que és l'Església. És l'Església que ens ha confiat el ministeri de pastors i l'exercim en el si de l'Església i al servei de l'Església. Exercint el nostre ministeri íntimament units a la persona de l'Infant de Betlem, adorem el Senyor i ajudem els membres de l'Església a adorar i lloar Déu. La nostra condició de pastors no ens treu la de cristians, com recorda sant Agustí, i per això tot l'exercici del nostre ministeri és també per a nosaltres per adorar i lloar el Senyor Jesús.

Tanmateix, els Mags trobaren Jesús amb Maria, la seva Mare. Maria està molt vinculada a l'exercici del nostre ministeri perquè Jesús la va unir a la seva obra redemptora d'una manera molt especial. Maria, Mare nostra per voluntat de Jesús, ens diu també a tots nosaltres el que digué als qui servien a les noces de Canà: "Feu tot el que Jesús us digui". Cal seguir aquest consell maternal de Maria per a la nostra santedat i per a l'exercici fecund del nostre ministeri. Sovint veiem les gerres plenes d'aigua en el nostre treball pastoral. Però no dubtem, Jesús -com a Canà- convertirà aquesta aigua en el vi millor del banquet.

Els Mags li van oferir regals: or, encens i mirra. La trobada amb Jesús en el dia a dia esdevé adoració, tot donant lloc a un acte de fe i d'amor que reconeix en Jesús, nascut de Maria, el Fill de Déu fet home, l'únic Salvador. El Papa Benet XVI ens diu: "¿No veurem prefigurats en el gest dels Mags la fe de Simó Pere i dels Apòstols, la fe de Pau i dels sants, en particular dels sants sacerdots, diaques i seminaristes que han marcat els dos mil anys d'història de l'Es-

glésia?" No hi ha dubte que el secret de la santedat és l'amistat amb Crist i l'adhesió fidel a la seva voluntat. El nostre sacerdot Pere Tarrés deia: "Som creats per arribar als cims de la santedat... Tot el que no sigui aspirar a la santificació és temps perdut". També nosaltres hem d'oferir al Déu infant els nostres regals: l'or de la nostra llibertat, l'encens de la nostra oració constant i fervorosa, la mirra del nostre afecte més profund. És l'ofertament de la nostra vida i del nostre ministeri.

En el viatge de retorn, els mags van haver d'afrontar segurament perills, sacrificis, desorientacions, dubtes... Com nosaltres. Nosaltres també com el Baptista som una veu que clama en el desert per preparar els camins del Senyor. El desert d'una bona part de la nostra societat que es manifesta indiferent a l'anunci de la Bona Nova de Jesús, a la transcendència, a la presència amorosa de Déu en la seva vida. Una veu que clama en el desert. Sí, però molts anaren al desert a trobar Joan per rebre el baptisme de conversió. El nostre ministeri és ben necessari avui i a mesura que anunciem més nítidament Jesús, aquesta veu esdevé un clam acollit per molts homes i dones que cerquen sentit a la seva vida.

En aquesta realitat en la qual exercim el nostre ministeri eclesial, Benet XVI ens diu: "Recordem sempre les paraules de Jesús: 'Persevereu en el meu amor'. Si romanem en Crist, donarem molt de fruit. No l'heu escollit vosaltres a Ell, sinó que Ell us ha escollit a vosaltres. Heus aquí el secret de la vostra vocació i de la vostra missió! Està guardat en el cor immaculat de Maria, que vetlla amb amor matern sobre cadascun de vosaltres" (Homilia als seminaristes, 19 d'agost de 2005).

Dinar a l'escola La Salle Bonanova

La jornada acabà amb un dinar de germanor a l'escola La Salle Bonanova. Al final de l'àpat, Mons. Agustí Cortès pronuncià unes paraules remarcant "la importància, per als preveres i diaques dels tres bisbats, de viure existencialment la fraternitat. Hem d'anar fent camí i hem de pensar que mai no esgotarem les possibilitats de viure la germanor entre nosaltres. Que la trobada d'avui ens pugui ajudar a fer que cada dia sigui més fonda i més autèntica aquesta germanor".

Finalment, parlà Mons. Josep Àngel Saiz expressant, en primer lloc, uns agraïments: als Germans de les Escoles Cristianes, per la seva hospitalitat; als seminaristes, per la seva presència i col·laboració, i als secretaris generals dels tres bisbats, pel treball organitzatiu. Després, va indicar que les noves diòcesis han d'anar fent camí i adquirir la seva pròpia fesomia, però mantenint un record viu de les seves arrels històriques i actuals. "Hem d'avançar en l'afecte col·legial entre tots nosaltres -va dir per acabar. Les trobades com la d'avui ajuden sens dubte a la bona relació entre nosaltres com a germans. Que el Senyor ens ajudi i ens beneeixi en les nostres tasques pastorals".

Conferència Episcopal Tarraconense

COMUNICATS

Comunicat de la reunió n. 177

Els dies 31 de gener i 1 de febrer de 2006 ha tingut lloc la reunió n. 177 de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET), a la Casa d'espiritualitat "Maria Immaculada", de Tiana (Barcelona). La reunió ha estat presidida per Mons. Jaume Pujol Balcells, arquebisbe de Tarragona, i hi han assistit tots els seus membres.

"DÉU ÉS AMOR"

Els bisbes han fet una valoració molt positiva de la primera carta encíclica de S.S. Benet XVI, *Deus caritas est, Déu és amor*, en la qual el Papa presenta i aprofundeix el nucli de la fe cristiana i de les seves conseqüències pràctiques. Els bisbes inviten tots els fidels a llegir la carta del Papa i a "deixar-se guiar per la fe que actua per l'amor".

REFLEXIÓ SOBRE EL PROJECTE D'ESTATUT DE CATALUNYA

Els bisbes de Catalunya han reflexionat una vegada més, amb sol·licitud pastoral, sobre el procés que es va seguint per a l'aprovació d'un nou Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Els bisbes es ratifiquen en el missatge contingut en les seves dues Notes sobre la Proposta coneguda del nou Estatut (29.09.05 i 6.10.05) i en les diverses manifestacions que han anat fent, i exposen la seva preocupació perquè s'hi recullin els valors de l'humanisme cristià i els elements més positius de la Doctrina Social de l'Església, d'acord amb la doctrina que el Sant Pare Benet XVI ens acaba de proposar en la seva primera encíclica *Deus caritas est*.

L'Església ofereix a la societat el que considera la veritat sobre la vida, la persona humana, la família i la societat, i, per això, els bisbes demanen dels qui legislen, que el nou Estatut - perquè ha de ser refrendat per tots els catalans - aconsegueixi ser un text normatiu respectuós amb les creences dels cristians, i amb els drets fonamentals de la persona que es recullen en la Constitució espanyola.

Els bisbes encomanen a Déu la tasca d'aquesta reforma estatutària perquè arribi a bon port i reculli la tradició cristiana del nostre poble català, que tan bellament s'expressa en el document dels bisbes catalans *Arrels cristianes de Catalunya*, del qual es compleixen ara els seus 20 anys i que tanta llum aporta encara a la vida col·lectiva del nostre país.

XVII REUNIÓ CONJUNTA BISBES-RELIGIOSOS

El matí del dimecres 1 de febrer els bisbes l'han dedicat a una nova reunió conjunta amb representants de la Unió de Religiosos de Catalunya (URC), entorn del tema "La formació cristiana de la infància i la joventut en les actuals circumstàncies". Per part dels religiosos hi han assistit el P. Pere Borràs, provincial de la Companyia de

Jesús i president de la URC, altres membres de la Comissió Permanent de la URC i un nombrós grup de superiors i superiores majors.

Mons. Pujol ha posat en relleu la importància i amplitud del tema de la reunió, que ha estat treballat a partir d'una ponència presentada pel P. Rafael Gasol, salesià. El P. Gasol ha fet una anàlisi de la complexa situació actual, que demana un model formatiu diversificat capaç de fer present de manera eficaç el missatge cristià en els infants i joves d'avui.

En el diàleg posterior entre els bisbes i els religiosos s'ha ressaltat la necessitat de coordinar millor l'acció formativa, tenint ben present el document *Mirada nova. Vers un nou impuls de la pastoral de joventut*, del Secretariat Interdiocesà d'aquest àmbit juvenil. Així mateix, s'han tractat altres aspectes de la formació cristiana d'infants i joves en l'escola i en el si de la comunitat cristiana.

INFORMACIÓ SOBRE ENSENYAMENT

El P. Enric Puig, s.j., secretari de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya, ha informat els bisbes de diverses qüestions relacionades amb l'ensenyament a Catalunya, així com de la situació actual del projecte de Llei Orgànica d'Educació, en tràmit a les Corts espanyoles.

SETMANA DE LA FAMÍLIA EN LES DIÒCESIS CATALANES

Mons. Cortés ha presentat als bisbes la iniciativa dels delegats diocesans per a la pastoral familiar, de celebrar una "Setmana de la Família" en les diòcesis catalanes, del 24 al 30 del pròxim mes d'abril, com

a preparació del Congrés i de la Trobada Mundial de la Família, que tindrà lloc a València la primera setmana de juliol i que serà clausurada pel Papa Benet XVI.

Els bisbes han considerat favorablement la proposta i l'han aprovada. El lema de la Setmana serà "Viure en família encamana la fe" i es desenvoluparà en diversos actes que tindran lloc en les deu diòcesis catalanes.

PREPARACIÓ DE L'APLEC DE L'ESPERIT

En l'àmbit de la pastoral de joventut, Mons. Saiz ha presentat als bisbes els objectius generals i el procés de preparació del pròxim Aplec de l'Esperit, la trobada interdiocesana de joves que tindrà lloc a Tarragona el dia de Pentecosta de l'any 2007. El treball previ a l'Aplec es farà a través d'internet, mitjançant uns fòrums centrats en quatre grans eixos: la persona, la societat, l'evangelització i l'Església.

COMPENDIS

Els bisbes han valorat positivament la recent publicació de l'edició catalana del *Compendi de la Doctrina Social de l'Església* i han estat informats sobre la pròxima publicació, també en edició catalana, del *Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica*.

FONS COMÚ INTERDIOCESÀ

Mons. Vives, secretari de la CET, ha presentat el balanç econòmic de l'any 2005 i el pressupost de l'any 2006 del Fons Comú Interdiocesà. Els bisbes els han estudiat i els han aprovat.

EL 125È ANIVERSARI DEL PATRONATGE DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT

En el marc dels actes commemoratius del 125è aniversari del Patronatge de la Mare de Déu de Montserrat sobre les diòcesis catalanes, els bisbes han acordat celebrar la pròxima reunió de primavera de la CET a Montserrat i, a invitació del Pare Abat, concelebrar a la Missa Conventual solemne del dia 27 d'abril pròxim, presidits per l'arquebisbe de Tarragona, president de la CET.

Tiana, 1 de febrer de 2006

Comunicat de la reunió n. 179

Els dies 26 i 27 d'abril de 2006 ha tingut lloc la reunió n. 179 de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET), al monestir de Santa Maria de Montserrat. La reunió ha estat presidida per Mons. Jaume Pujol Balcells, arquebisbe de Tarragona, i hi han assistit tots els seus membres.

En començar, el P. Abat, Dom Josep Maria Soler, ha agraït als bisbes catalans que hagin acceptat la invitació per celebrar a Montserrat una reunió de la CET, en el marc de l'any jubilar que commemora el 125è Aniversari del Patronatge de la Mare de Déu de Montserrat sobre el Principat de Catalunya i les diòcesis catalanes. Mons. Pujol, en nom dels bisbes, ha agraït al P. Abat i a la comunitat benedictina la seva acollida.

CARTA AL PAPA BENET XVI

Els bisbes han dirigit una carta a S. S. Benet XVI de felicitació amb motiu del primer aniversari de la seva elecció com a pontífex de l'Església catòlica, i d'agraïment de la concessió, per part del

seu predecessor, el papa Lleó XIII, l'any 1881, del patronatge de Santa Maria de Montserrat sobre Catalunya i les diòcesis catalanes.

NOVA VISITA ESPIRITUAL A LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT

En el context d'aquest any jubilar, els bisbes han fet pública una nova versió de la Visita espiritual a la Mare de Déu de Montserrat, actualitzant la que va compondre el venerable bisbe de Vic, Dr. Josep Torras i Bages, i animant els fidels a la pregaria, a la reflexió i al compromís de viure en coherència amb la pròpia fe.

NOTA SOBRE L'ESTATUT 2006

Els bisbes de Catalunya, reunits a Montserrat per commemorar els 125 anys de la proclamació de la Mare de Déu de Montserrat com a patrona de les diòcesis de Catalunya, han demanat amb fervor a la Mare de Déu que continuï ajudant la fe i la comunió en l'amor de les nostres Esglésies diocesanes, i que atorgui al poble català el do de la pau, de la unitat i d'un progrés autènticament humanitzador, especialment en aquests moments que està en camí de dotar-se d'un nou Estatut d'autonomia que substituirà l'aprovat el 1979.

Els bisbes valoren positivament tot allò que el progrés de l'autogovern pot aportar a Catalunya: redreçament del país, suport a la llengua i a la cultura pròpies, enfortiment de les institucions catalanes i millora del seu finançament. Desitgen que, si el nou Estatut és aprovat definitivament, sigui aplicat amb generositat, amb atenció a les necessitats reals del país i amb sentit de solidaritat fraterna i de respecte mutu

entre els ciutadans de Catalunya i els de la resta d'Espanya.

No poden, tanmateix, els bisbes deixar d'expressar, una vegada més, la seva preocupació per la manera com el Títol primer de l'Estatut tracta la dimensió ètica de la vida, el matrimoni i la família, la dignitat de la persona humana, la llibertat d'ensenyament pròpia d'una societat democràtica i pluralista, i el respecte pels més dèbils, sobretot els no-nascuts i els mal·lts terminals. El contingut d'aquest Títol primer, tot i que no estableix una normativa i que està limitat per l'article 37.4, palesa uns criteris que contradueixen l'esperit de l'humanisme cristià.

Com per a d'altres decisions de tipus polític, serà cada persona qui haurà de fer un discerniment just i equitatiu per decidir responsablement la seva posició davant el referèndum que s'anuncia per d'aquí a uns mesos, sabent que en depèn el futur del nostre poble.

SETMANA DE LA FAMÍLIA

Els bisbes han valorat positivament la celebració de la Setmana de la Família, que s'està desenvolupant a les deu diòcesis durant els dies compresos entre el 23 i el 30 del present mes d'abril, com a preparació de la V Trobada Mundial de la Família, que tindrà lloc a València la primera setmana del pròxim mes de juliol, presidida pel papa Benet XVI. Els bisbes animen els fidels a participar en aquesta V Trobada Mundial.

ALTRES TEMES

- Mons. Carrera, bisbe delegat de la CET per als MCS, ha informat els bisbes que Ràdio Estel emetrà cada diumenge la

missa conventual de Montserrat, en lloc de Catalunya Ràdio, la qual la difondrà per Internet. Els bisbes han tractat també d'altres qüestions relacionades amb els mitjans de comunicació social.

- A petició de Mons. Martínez Sistach, els bisbes han donat el seu vistiplau a la incoació de la causa de canonització del servent de Déu Gil Parés Vilasau i onze companys, considerats màrtirs de la fe, i així mateix han donat el vistiplau a afegir tres laics, morts a Cerdanyola, a la causa de canonització de nou germans màrtirs, religiosos de Sant Pere ad Vincula.

- Els bisbes han nomenat presidenta del Moviment d'Universitaris i Estudiants Cristians de Catalunya i les illes Balears (MUEC), la Sra. Blanca Salinas Roca, de la diòcesi de Lleida.

- En l'àmbit de la catequesi, Mons. Salinas ha informat els bisbes de la celebració de les Jornades per a responsables, organitzades pel Secretariat Interdiocesà de Catequesi (SIC), que tindran lloc a Barcelona els dies 26, 27 i 28 de juny, sobre la parròquia i l'acció catequètica. La XXVI Escola d'Estiu per a catequistes, organitzada també pel SIC, tindrà lloc a Girona l'última setmana del pròxim mes de juliol.

Durant el transcurs de la reunió, els bisbes han participat en els actes litúrgics de la solemnitat de la Mare de Déu de Montserrat, als quals han assistit destacades personalitats de la societat catalana i gran nombre de fidels. La vetlla de Santa Maria ha estat presidida per Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe de Barcelona, i la missa conventual solemne del dia 27 d'abril per Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona i president de la CET.

Montserrat, 27 d'abril de 2006

Carta dels bisbes de Catalunya amb motiu de la Setmana de la Família (23-30 d'abril)

Estimats,

Els bisbes que formem la Conferència Episcopal Tarraconense hem rebut el suggeriment, fet pels nostres delegats diocesans per a la Pastoral Familiar, de celebrar enguany una "Setmana de la Família a les diòcesis de la Tarraconense" els dies 23 al 30 d'abril, com a preparació del Congrés i V Trobada Mundial de la Família" que, presidida pel Papa, tindrà lloc a València la primera setmana de juliol.

Els bisbes hem fet nostra aquesta petició, perquè considerem una avinentesa providencial poder reflexionar plegats sobre les nostres famílies, sobre els valors i els reptes que avui presenten, i celebrar alhora l'acció de gràcies a Déu pel do de la fe i de l'amor que compartim a les nostres llars.

Volem doncs convidar-vos a participar-hi, amb disposició d'aportar cadascú la seva experiència i escoltar el que els altres han pogut anar descobrint al voltant de la nostra realitat familiar. Una realitat que avui, certament, és motiu de tantes satisfaccions i també de tantes preocupacions.

D'acord amb el tema de la Trobada mundial, centrem la nostra atenció sobre la transmissió de la fe al si de la família, sota el lema "Viure en família encomana la fe". No cal dir que aquest constitueix un dels motius més determinants de la nostra recerca i, fins i tot, de la nostra pregària. El que pretenem és que a tot Catalunya i al llarg de la mateixa setmana hi hagi diferents actes sobre la família, tot i que cada diòcesi organitzi els seus, d'acord amb les

possibilitats i necessitats pròpies.

Esperem que aquesta celebració esdevindrà un moment de gràcia per a totes les nostres famílies i per a les nostres diòcesis, que tenen en elles el seu suport i el seu lloc primari d'experiència de vida i d'amor.

Que Déu us beneeixi amb el do de la seva pau.

Els bisbes de Catalunya

1 de febrer de 2006

Publicació de la història de les diòcesis de Barcelona, Terrassa, Sant Feliu de Llobregat i Girona (Butlletí de l'Arquebisbat de Barcelona)

Ens plau deixar constància de la publicació del llibre de Josep M. Martí Bonet i Josep Maria Marquès i Planagumà, dins del projecte de la Biblioteca de Autores Cristianos (BAC) destinat a presentar la història de totes les diòcesis d'Espanya, un projecte que ha iniciat el Dr. Joaquín L. Ortega, fins fa poc director de la BAC, i que ha estat denominat el projecte *Flórez 2000*, en homenatge al religiós agustí P. Enrique Flórez i els seus col·laboradors, que amb la seva monumental obra *La España Sagrada*, enriqué la nostra historiografia eclesial. En realitat, i pel que fa a les Esglésies locals o diòcesis d'Espanya, el projecte de la BAC -amb els seus projectats 25 volums, que inclouran totes les diòcesis de l'Estat espanyol- aspira a ser una obra semblant a la que el P. Flórez i M. Risco varen fer en el segle XIX. Val a dir que l'ordre de publicació no segueix l'ordre numèric dels volums programats i que, abans que el present, ja han aparegut els volums dedicats a les diòcesis de Galícia (números 14 i 15), amb els quals

s'inicià la realització d'aquest ambiciós projecte.

El volum que presentem als lectors del *Butlletí de l'Arquebisbat de Barcelona* és el que porta el número 2 de tot el projecte, i sota l'epígraf general de *Historia de las diócesis españolas*, n'inclou quatre, ben properes i ben nostres: *Barcelona, Terrassa, Sant Feliu de Llobregat, Gerona*, Biblioteca de Autores Cristianos, Madrid 2006, 710 pàgines.

El llibre que ens ocupa sintetitza la història de les Esglésies locals de Barcelona, Terrassa, Sant Feliu de Llobregat i Girona. L'autor de les tres primeres és el Dr. Josep M. Martí Bonet, director de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, que ha cocoordinat tot el volum; la història del bisbat gironí l'ha redactada el Dr. Josep M. Marquès Planagumà, també director de l'Arxiu Diocesà del bisbat de Girona.

L'obra de Martí Bonet i Marquès Planagumà és -com ells mateixos confessen- una obra atrevida i arriscada, però ben necessària i que saludem amb joia i amb un sentiment de sincer agraïment als autors. És un gran servei a les nostres diòcesis aquesta síntesi de la seva història respectiva. La consciència de ser una Església local -en la qual és present l'Església una, santa i catòlica- és ben important. Tots podem recordar que, en els anys dels estudis eclesiàstics en els nostres seminaris, els nostres professors -tant els d'història eclesiàstica, com els de dogmàtica, d'espiritualitat i de pastoral- ens varen ajudar a estimar la nostra diòcesi i ens varen introduir en el sentiment de diocesanitat, però eren gairebé sempre *excursus* i digressions afegides a la matèria que explicaven, un dia amb una reflexió sobre els sants de la diòcesi, un

altre sobre el sentit de la catedral o sobre els noms dels bisbes del passat o del present, etcètera. Així ho feien, entre d'altres, en les seves classes, el Dr. Gabriel Solà Brunet i el Dr. Àngel Fàbrega Grau. ¿Tindrem un dia en els plans d'estudis dels nostres seminaris -o de les facultats de teologia- una assignatura que es tituli "Història de la nostra diòcesi"? Si arriba aquest dia, el present volum pot esdevenir un bon llibre de text per a aquesta nova i ben necessària assignatura de la formació sacerdotal, diaconal o de responsables de pastoral, siguin religiosos, religioses o laics i laiques.

A Catalunya, és ben cert que hi ha una forta tradició d'historiografia religiosa. En són exemples la publicació de bones monografies de temes històrics -en general tesis doctorals- i del recent *Diccionari d'Història Eclesiàstica de Catalunya* (Barcelona 1998- 2000), que també ofereix unes visions de síntesi, però amb la metodologia i els avantatges i les limitacions d'un diccionari. ¿Qui no recorda -pel que fa referència a la nostra diòcesi- noms com J. Sanabre, J. Bonet Baltà, A. Fàbrega, C. Martí, F. Tort Mitjans, J. M. Martí Bonet, J. Baucells, J. Bada, X. Bastida i, més recentment, J. Galtés, R. Corts i A. Manent, per posar només alguns exemples concrets? I encara voldria fer memòria i honorar l'esforç de tants sacerdots i historiadors locals per publicar la història de la seva parròquia o de la institució o moviment al qual serveixen, història que ben sovint va molt unida a la història general d'un poble, d'una ciutat o d'un barri concret. La llista seria molt llarga, afortunadament.

Tots aquests autors han aportat els materials, les pedres, que han permès que ara vegi la llum aquesta obra de síntesi,

que abraça des de l'inici de la fe cristiana a casa nostra, passant pels temps medievals, moderns i contemporanis fins arribar justament als inicis del segle XXI, i que cal saludar com la primera que apareix en la nostra historiografia diocesana.

Aquesta síntesi, a més a més, presenta aspectes nous que responen millor a l'ecclesiologia actual i als desigs dels estudiosos, com és el tractament e l'espiritualitat i de la religiositat popular, així com de les expressions de la fe i de la pietat i de l'apostolat eclesial en cada un dels moments de la vida de la nostra diòcesi.

Deixant als historiadors professionals la valoració crítica d'aquest treball, voldríem donar una breu notícia de l'estructura de l'obra, seguint els seus sets capítols. Cal dir que aquesta és una notícia ben incompleta, que només vol ajudar a tenir-ne una certa visió global. Cada un dels capítols s'obre amb una indicació de les "fonts" i, a part, amb la *bibliografia* utilitzada.

El capítol primer, de caràcter introductor, vol respondre a la pregunta: "Qui eren els cristians de l'Església primitiva de Barcelona?". El capítol segon està dedicat a l'edat antiga fins a l'any 711 i recull la història dels màrtirs de Barcelona, sant Cugat, santa Eulàlia de Barcelona, sant Sever, i la notícia dels sants de la nostra diòcesi dels temps antics, com sant Pacià i sant Paulí, així com la història de la diòcesi d'Ègara i els seus bisbes, i en general de l'Església visigòtica de Barcelona.

El llarg capítol tercer està dedicat a la nostra diòcesi en l'edat mitjana. El Dr. Martí Bonet remarca les aportacions de cada un dels bisbes d'aquesta època, concedint tota la rellevància que es mereix a la reforma gregoriana a Barcelona i a la figura del gran bisbe sant Oleguer, sobre

el qual ell mateix ha publicat una molt documentada monografia. El capítol quart està dedicat a la vida de la nostra diòcesi en els segles XIV i XV, i en aquest capítol ens introdueix ja en la visió detallada de la vida de la comunitat cristiana, amb les seves llums i les seves ombres, sobretot mitjançant l'estudi de les visites pastorals i dels processos. També ens introdueix en l'art religiós en les seves diverses manifestacions: arquitectura, escultura, pintura, orfèbreria - temàtica molt estimada per l'autor-, que tracta en cada un dels capítols que segueixen d'acord amb els noms i les obres de cada segle.

El capítol cinquè està dedicat a la vida de la diòcesi durant els segles XVI-XVIII. És el segle del Concili de Trento, dels bisbes Jaume i Guillem Cassador, dels orígens de la Companyia de Jesús i de la relació de sant Ignasi de Loiola i de la seva Companyia amb Barcelona. Es també el XVIII el segle de la creixent presència d'ordes i congregacions religioses i de la seva inserció en la societat barcelonina. El capítol sisè, dedicat al segle XIX, s'obre amb la invasió napoleònica i la desamortització; amb l'estudi de l'admirable bisbe Urquinaona i la creixent influència de Montserrat, i també amb les lluites entre *integrates* i *mestissos*. Sense oblidar els bisbes Català i Albosa i Morgades. El capítol setè ens situa ja en fets i personatges que estan en la memòria viva de tots, amb temes com el cardenal Casañas, la Setmana Tràgica i la Guerra Civil (1936-1939). També ens acosta a la realitat de la vida cristiana, les seves manifestacions i les seves associacions: la Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJC), la relació de l'Església amb el món obrer, les Conferències de Sant Vicenç de Paül, les Congregacions Marianes, l'Acció

Catòlica... Seguint amb rigor els noms de l'episcopologi barceloní ens fa història del bisbe Irurita, del bisbe Gregori Modrego i el Congrés Eucarístic Internacional, de la Unió Sacerdotal de Barcelona... I, sobretot, el Concili Vaticà II i el seu gran impacte a casa nostra, per continuar amb els pontificats de Marcelo González Martín, del cardenal Narcís Jubany, del cardenal Ricard M. Carles i l'actual, de l'arquebisbe Lluís Martínez Sistach, amb el qual estem ja en el present.

Admirador de l'art i dels artistes cristians, el Dr. Martí Bonet ha escollit, per a l'epíleg de la seva història de la diòcesi, una figura digna d'ocupar aquest lloc: "La Sagrada Família de Gaudí". Voldria cloure aquest escrit amb les mateixes paraules amb què clou el Dr. Martí Bonet aquest epíleg: "Y para nosotros, los hombres y mujeres del siglo XXI, que tenemos la suerte de vivir en Barcelona, Gaudí es un cristiano ejemplar o quizás un santo que pronto veremos canonizado junto a Juan Pablo II, el cual admiraba mucho a Gaudí, según palabras textuales al arzobispo Lluís Martínez Sistach, en la visita *ad limina* del mes de marzo de 2005, antes de la muerte del Papa Juan Pablo II, antecesor de Benedicto XVI. A Gaudí lo podremos imitar y, a la vez, será para nosotros un entrañable emblema de nuestra historia diocesana, en cuanto que en él y en su gran obra de la Sagrada Familia vemos todo un símbolo y síntesis de lo que fue, es y será nuestra *Ecclesia* que peregrina en Barcelona". J.P.

Nota de les entitats representatives de les escoles concertades de Catalunya

Davant les informacions aparegudes en alguns mitjans informatius, sobre les

negociacions per al Pacte Nacional per l'Educació (PNE), les quatre entitats representatives de les escoles concertades de Catalunya volem precisar:

1. Uns dels objectius del PNE, que compartim plenament, és arribar a la plena gratuïtat de l'escola concertada per tal d'assegurar una real igualtat d'oportunitats en analogia amb l'escola pública i fer així possible la corresponsabilitat en l'atenció a tot tipus d'alumnes. Això implicaria, també, aplicar la gratuïtat de la 6a hora a l'educació primària a l'escola concertada.

2. Per a la consecució d'aquest objectiu, des del primer moment, el departament d'Educació va plantejar que calia un termini ampli de temps, per la qual cosa es proposava una fórmula -la dels contractes programa- per anar avançant vers la gratuïtat en un nombre determinat de centres que creixeria cada any. El període de transitorietat vers la gratuïtat total s'estimava inicialment en sis cursos, però darrerament s'apuntava que podria ser més llarg, cap als deu anys.

3. A partir de la presentació de la memòria econòmica del PNE (feta el 10 de febrer de 2006 i no pas abans), el departament d'Educació ha començat a formular propostes econòmiques que concretarien l'abast de la gratuïtat, tant en el cas dels centres amb contracte programa com de la resta de centres concertats.

4. Les entitats representatives de titulars d'escoles concertades estem estudiant aquestes propostes amb interès i amb voluntat d'acord però, no es pot negar que també ho fem des de la preocupació pel que fa a algunes de les partides consignades en la memòria econòmica del PNE, clarament insuficients en relació als

objectius fixats pel mateix Pacte. D'acord amb aquestes xifres, en els quatre anys previstos en la memòria, el nombre de centres que podrien acollir-se al contracte programa és prou baix com per qüestionar-se la conveniència de la mesura.

5. Més enllà d'aquest temes econòmics i de concreció de les mesures, potser posats massa tard sobre la taula de diàleg, a les entitats representatives dels centres concertats ens preocupen algunes qüestions immediates i molt importants que interfereixen en el diàleg per al Pacte i que no trobem coherents amb les intencions que té. Entre aquestes, destaquem el fet que, 20 dies abans d'iniciar la preinscripció per al curs 06-07, segueixi la confusió sobre la pròrroga o renovació dels concerts i la seva temporalitat o que s'estiguin anunciant, de manera unilateral per part del departament, reduccions de ràtio a escoles concertades amb la conseqüent disminució de places que aquestes escoles poden oferir en la preinscripció, contravenint la prescriptiva autorització administrativa de que disposa cada centre.

6. De manera semblant, algunes de les 194 esmenes a la LOE presentades aquests dies en el seu tràmit al Senat pel grup parlamentari Entesa Catalana de Progrés, amb un marcat sentit de confrontació contra l'escola concertada, no faciliten el clima de confiança, que cal assegurar amb un mínim de coherència en l'actuació del departament, del govern de la Generalitat i dels partits que li donen suport. Sense aquesta confiança continuar el diàleg es fa molt difícil.

Restem a l'espera que el clima de diàleg es pugui recuperar, si no abans, un cop aprovada definitivament la LOE o quan

s'empregui la redacció de l'anunciada llei catalana d'educació.

Barcelona, 27 de febrer de 2006

*Agrupació Escolar Catalana
Confederació de Centres Autònoms de Catalunya
Federació Catalana de Centres d'Ensenyament
Fundació Escola Cristiana de Catalunya*

Felicitaçió al bisbe Pere Casaldàliga

3-3-2006

Mons. Joan-Enric Vives, bisbe d'Urgell i secretari i portaveu de la Conferència Episcopal Tarraconense, ha enviat un missatge de felicitació a Mons. Pere Casaldàliga, bisbe emèrit de São Félix do Araguaia, al Brasil, que ha rebut el XVIII Premi Internacional Catalunya, atorgat per la Generalitat de Catalunya.

El treball eclesial de tota una vida al servei de l'Església i dels pobres al Brasil avala aquest reconeixement públic. El bisbe Casaldàliga és un esplèndid exponent de tants missioners i missioneres catalans que, arreu del món, fan creïble l'evangeli amb el seu compromís al servei dels més necessitats.

Carta de felicitació del Bisbe Secretari de la CET

La Seu d'Urgell

3-3-2006

Mons. Pere Casaldàliga Pla
São Félix do Araguaia, MT, Brasil

Estimat germà,

T'escric aquestes ratlles per felicitar-te ben cordialment per la distinció de què has estat objecte per part de la Generalitat

de Catalunya, en atorgar-te el XVIII Premi Internacional Catalunya.

És un merescut reconeixement públic al teu treball eclesial i social durant tants anys al Brasil, al servei de l'Església i dels més pobres. Que per molts anys més puguis seguir donant el teu testimoni.

Fraternalment en el Senyor,

*+ Joan-Enric Vives Sicília
Bisbe d'Urgell i secretari i portaveu
de la Conferencia Episcopal Tarraconense*

Carta de felicitació del Bisbe President de la CET

Tarragona
7-3-2006

Mons. Pere Casaldàliga
Bisbe emèrit de São Félix do Araguaia
BRASIL

Estimat Pere, germà en l'episcopat,

Amb molt de goig les diòcesis catalanes hem rebut la notícia que t'ha estat concedit el XVIII Premi Internacional Catalunya que atorga la Generalitat de Catalunya, i ens hauria agradat molt poder viatjar personalment al Brasil, amb el Molt Honorable Sr. President de la Generalitat, que et fa lliurament del guardó d'aquesta distinció, de forma ben personal. Ens representa Mn. Miquel Barbarà, el meu vicari general. Els teus germans bisbes de Catalunya ens volem també fer presents a prop teu a través d'aquestes ratlles, que volen ser testimoni del nostre afecte fraternal en el Crist i de comunió en una mateixa missió apostòlica. En nom de tots ells t'escric i et felicito ben de cor.

Aquesta és una bella ocasió per donar gràcies a Déu per tot el que ell ha fet i fa

a través de la teva persona. Tot ho has volgut realitzar en comunió amb tants missioners i missioneres catalans que estan presents arreu del món, i has estat un seguidor del bell carisma apostòlic i intrèpid del gran sant Antoni M. Claret, del qual ets fill missioner en el Cor de Maria. Has entregat tota la teva vida al servei de l'anunci de l'evangeli, amb predicació, amb obres i amb compromís de servei als més pobres, i ens alegrem que els membres del jurat que concedeix el Premi Internacional Catalunya i els nostres governants així ho hagin justament reconegut. N'estem agraïts i orgullosos, ja que has esdevingut un referent per a moltes persones de bona voluntat que volen comprometre's per l'alliberament dels pobles indígenes i per la justícia en les relacions entre els països de la terra.

En aquests moments també recordem el teu treball pastoral a Catalunya com a claretià educador i forjador d'apòstols entre els joves, com després ho vas fer a Madrid i en d'altres llocs d'Espanya. Posteriorment la teva marxa al Brasil, on t'has fet un més d'aquest gran poble i on el Crist t'ha fet bisbe i apòstol defensor dels més desafavorits. Sempre ben arrelat al teu estimat Mato Grosso però sense oblidar les teves arrels catalanes. Gràcies per haver cantat amb amor la nostra estimada Mare de Déu de Montserrat, amb una renovada visita espiritual. Ho recordarem amb agraïment ara que ens disposem a celebrar el 125è aniversari de la seva proclamació com a patrona de les diòcesis de Catalunya. Que ella vetlli sempre per tu i per tots nosaltres, i ens guardi en la pau i en el goig.

Que el Senyor ens mantingui a tots ben fidels al seu evangeli i ens faci valents tes-

timonis d'esperança per a tots els nostres germans. De part de tots els bisbes de les diòcesis de Catalunya, rep una forta abraçada i la comunió en el mateix servei al poble de Déu. Ben units en el Crist.

*+ Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat
President de la CET*

Carta de resposta de Mons. Pere Casaldàliga a Mons. Jaume Pujol, Arquebisbe de Tarragona i President de la CET

São Félix do Araguaia
17-3-2006

Mons. Jaume Pujol i Balcells
Arquebisbe de Tarragona i Primat
President de la CET
Tarragona

Benvolgut germà Jaume,

La teva carta personal i en nom de tot l'episcopat de Catalunya, tan cordial, tan fraterna, ha estat el missatge més significatiu per a mi que he rebut en ocasió del Premi Internacional Catalunya. Un recolzament així de l'Església catalana aconhorta.

A tu i a tots els germans bisbes de Catalunya, el meu agraïment més sincer, reforçant la comunió i el servei a les causes del Regne de Déu i als nostres pobles.

M'ha agradat que recordéssiu la meua Visita Espiritual a la Mare de Déu de Montserrat. Celebrarem, doncs, el jubileu montserratí, de lluny estant, però molt a dins. La Mare de Déu de Montserrat presideix aquest pati de les visites, el treball, els àpats...

Que ella beneixi particularment Catalunya en aquesta hora del nou Estatut. Caminant es fa via.

Jo ara, emèrit, miro de fer bondat i tinc un treball més quiet. El bisbe nou, Dom Leonardo, és molt fratern. Continuem la *caminhada*.

Vull agrair també la presència amiga de Mn. Miquel Barbarà i l'ajut d'Afers Econòmics.

Continuarem molt units en l'Esperit crucificat ressuscitat, la nostra Pasqua, amb compromís i amb esperança.

Una forta abraçada,

*Pere Casaldàliga
Bisbe emèrit de São Félix do Araguaia, Brasil*

Visita espiritual a la Mare de Déu de Montserrat-2006

En el 125è aniversari de la proclamació de la Mare de Déu de Montserrat com a patrona de Catalunya, pel Papa Lleó XIII, mirem amb els ulls del cor -plens d'estimació i de tendresa- la nostra entrançable Moreneta de Montserrat, que és "Mare de consol i d'esperança".

Fa molts segles que els homes i les dones de la catalana terra la sentim al costat nostre. Enguany, especialment, invoquem la Verge Maria amb confiança i us convidem a fer-ho, vosaltres també, amb devoció renovada, en aquesta avinentesa, com ho feien els nostres avantpassats, en hores de joia i en hores de dolor. Ella, Santa Maria de Montserrat, ha estat i serà sempre el nostre refugi.

En aquesta commemoració -que s'escau a l'inici d'un nou segle i d'un nou mil·lenni- pensem, germans i germanes de les nostres deu diòcesis, en la Catalunya d'avui, amb la seva pluralitat i riquesa humana. I, seguint el fil de la Visita Espiritual del venerable bisbe de Vic, Dr. Josep

Torras i Bages, us presentem alguns suggeriments per a la pregària i la reflexió. Voldríem que aquest any jubilar fos realment de visita espiritual dels catalans i les catalanes a la nostra Patrona. Una actitud de visita que ens permeti de parlar-li i d'escoltar-la assossegadament.

Sabem i recordem, d'altra banda, que pregar ens compromet a viure en coherència amb allò que demanem.

També tenim presents aquells que estan menys avesats a l'oració explícita, o que tenen boirosa la seva fe. Ells també poden fer seus els desigs que la pregària expressa i deixar que els arribi, així, aquella llum que "il·lumina tots els homes" (Jn 1, 9), la llum de Jesús que la seva mare, Santa Maria de Montserrat, deixa veure i fa propera, com la lluna ho fa amb la claror del sol.

1. La fe cristiana és una saviesa que ens ve de dalt i amplifica infinitament les nostres possibilitats de coneixement, d'estimació, de vida. Ens trobem temptats per una fe sense vida, només basada en el gust o el sentiment, confosa amb ideologies o fenòmens culturals... Però amb la veritable fe, superem els nostres límits. La fe dóna molt més que no sembla, molt més que no pensem. Amb ella ens arriba, d'escreix, auxili en les nostres necessitats: "Busqueu primer el Regne de Déu i fer el que Ell vol, i tot això us ho donarà de més a més" (Mt 6, 33). Quan demanem per als catalans una fe generosa, estem posant un fonament segur a la nostra vida, estem demanant la clau que obre totes les portes, i estem demanant la veritable felicitat. Aquella felicitat de la qual va gaudir Maria i que la seva cosina Elisabet va sintetitzar tan bé: "Feliç tu que has cregut" (Lc 1, 45). Una fe que s'alimenta i creix amb l'oració i

els sagraments, sobretot la participació en l'Eucaristia. Per tot això, els creients tenim una gran responsabilitat: la de comunicar la fe amb un testimoniatge joïós, valent i esperançat.

Verge prodigiosa, tron puríssim on reposà l'eterna Saviesa quan vingué al món a ensenyar el camí de salvació, aconseguí per als vostres catalans aquella fe que enfonsa les muntanyes, omple les valls i fa planer el camí de la vida. Avemaria.

2. La corrupció és causa de fatiga, de decepció, de pessimisme... Sovint també d'irritació. No ens agrada de viure en un món sollat, però tendim a atribuir-ne als altres

la responsabilitat. Més ens valdria fer cas de l'Evangeli: "Aquell de vosaltres que no tingui pecat, que tiri la primera pedra" (Jn 8, 7), i acudir a Maria que ens va portar Jesús, el bàlsam d'incorruptió. Pensem, especialment, en la corrupció que ve de l'ambició del diner: usurpació de béns d'altri o de la comunitat, maniobres brutes, explotació de persones, negocis fraudulents... I totes les formes de violència. Pensem també en la banalització, comercialització i distorsió del sexe, amb les seves conseqüències... Freturosos d'aire net, preguem per una autèntica educació en l'amor i per l'honestedat dels costums públics en la nostra societat catalana.

Mare castíssima, mirall de puresa, flor de les verges, que portàreu al món el bàlsam d'incorruptió, Jesús, Fill de Déu, obteniu-nos l'honestedat dels costums públics. Avemaria.

3. La història ha fet de nosaltres un poble especialment sensible a tot allò que fa referència a la nostra llengua: sentim que expressa els nostres sentiments més pregonos, l'estimem i maldem per conser-

var-la viva. També ens cal vetllar per la qualitat moral del nostre llenguatge que estigui sempre al servei de la veritat, mai de la mentida. Ens dol la demagògia en els discursos, el sacrifici de la veritat en favor d'interessos personals o de grup, així com la manipulació del llenguatge als mitjans de comunicació. És a través de la paraula, que aflora allò que portem dins. Amb la llengua podem beneir el Senyor, el nostre Pare, però podem també maleir-lo, o maleir els homes, fets a imatge de Déu (cf. *Jm* 3, 4-5). A Maria, profetessa admirable, li preguem que ens ensenyi a saber escoltar la Paraula de l'Evangeli i a posar-la en pràctica. I també li demanem que el nostre parlar mai no sigui portador d'odi, sinó d'amor a Déu i als germans. Que serveixi per a construir la convivència i la pau, sempre enraonant. Que no transmeti imatges sòrdides. Que sempre lloï el Senyor "amb salms himnes i càntics de l'Esperit" (*Col* 3, 16).

Profetessa admirable, que beneïreu i lloàreu l'Etern més que no pas totes les jerarquies angèliques plegades, feu que sigui desterrat d'aquest poble vostre l'esperit de maledicció i de blasfèmia. Avemaria.

4. "Si jo parlés les llengües dels homes i dels àngels, però no estimés, no passaria de ser com les campanes que toquen o els címbals que dringuen" (*1Co* 13, 1), deia l'apòstol Sant Pau. I nosaltres bé podem dir: si els catalans assolíssim els més alts nivells de progrés, de cultura, de benestar... però fóssim pobres d'amor, de res no ens serviria tot això. Amb més raó haurem de dir el mateix en constatar amb dolor greus deficiències de respecte, d'amor fratern i de comunió entre nosaltres, a l'interior de la nostra mateixa Església.

Quan el bisbe Torras i Bages proposava, al centre d'aquesta visita espiritual, una pregària per obtenir amor, tenia present el nostre esperit de discòrdia que acaba frustrant tantes iniciatives positives. I ens feia demanar, en contrapartida, la gràcia de tenir cor de germans, i de germans que s'estimen. "El qui estima és pacient, és bondadós, no té enveja, no és presumit ni orgullós, no és groller ni egoista, no s'irrita ni es venja, no s'alegra de la mentida, sinó que troba el goig en la veritat" (*1Co* 13, 4-6). Es tracta, certament, d'un repte difícil, però confiem en la nostra Rosa d'Abril, que és rosa de caritat i foc que sense consumir escalfa. Aquesta és una petició decisiva ja que l'eficàcia de l'amor fratern és immensa en tots els ordres de la vida personal i de la vida col·lectiva.

Rosa de caritat, foc que sense consumir escalfa, traieu de Catalunya l'esperit de discòrdia i ajunteu tots els seus fills amb cor de germans. Avemaria.

5. Si les quatre primeres peticions de la Visita Espiritual prioritzen els valors més transcendents i universals, sense deixar de banda la nostra realitat concreta, les altres tres imploren dons temporals, sempre des d'una visió cristiana de la vida. Així demanem a la Santa Engendradora de l'Etern la continuïtat del nostre poble i la fidelitat a les arrels cristianes de la nostra cultura, perquè la seva veu no manqui mai en la gran simfonia dels fills i les filles de Déu: "Lloeu el Senyor, tots els pobles, gloriifiqueu-lo, totes les nacions" (*Sl* 116). La identitat de la societat catalana és fruit de molts llevats, de cultures diverses, d'homes i dones arribats del nord i del sud. Demanem a la Moreneta la gràcia de saber acollir els vinguts més recentment i els que vindran, i de continuar enriquint-nos

mútuament en el solc de la nostra història secular d'arrels cristianes.

Santa Engendradora de l'Etern, filla del vostre fill, feu que mai no es desfaci aquest poble català que vós espiritualment engendràreu. Avemaria.

6. La imatge de la muntanya de Montserrat suggereix, físicament, la idea de fortitud. En el Virolai, Mossèn Cinto Verdager, tan sensible al paisatge, invocava Santa Maria com a "pilar de fortalesa", en sintonia amb el salmista que exclama: "Déu és el nostre castell de refugi, un defensor ferm en hores de perill" (Sl 46). Implorem de la Mare de Déu de Montserrat el do de la fortalesa que ens ha de permetre mantenir la cohesió de tota la terra catalana en les hores d'adversitat, i de mantenir sempre la bona orientació de la vida cap a Déu i el pròxim. Que la nostra sigui una societat en la qual la força de les conviccions ens permeti de superar amb serenor les veleitats de dins i les incomprensions de fora. Fidels a les nostres arrels cristianes, volem seguir sense defallences el camí de la creu de Jesús, vencedor del pecat i de la mort. Volem mostrar, des de la llibertat, que l'Evangeli és font de vida per a tots.

Verge poderosa, més forta que un exèrcit en ordre de batalla, des del vostre alt castell de Montserrat, defenseu d'enemics espirituals i temporals tota la terra catalana que teniu encomanada. Avemaria.

7. La nostra visita acaba implorant pel poble de Catalunya una pau cristiana, la que Jesús ens va deixar, "la pau que el món no dóna" (Jn 14, 27), la que neix del cor i que ens regala el Crist Ressuscitat amb el do de l'Esperit Sant. Ens cal demanar la pau amb humilitat i alhora suscitar-la en tots els àmbits de la vida social, sense confondre-la mai amb un

pacifisme conformista. Per tal d'assolir-la, ens caldrà energia i capacitat de lluita, i sobretot obertura a la gràcia divina, que ens ve per cadascun dels sagraments de l'Església, i especialment per l'Eucaristia. Recordem les quatre fonts de la pau cristiana, segons el beat Joan XXIII: la veritat, la justícia, la llibertat i l'amor. Demanar, doncs, la pau, és comprometre's a situar-se sempre en l'àmbit de la veritat; a consolidar la llibertat pròpia i respectar la de l'altre; a treballar per una societat socialment justa, en la qual els marginats, els mal-lts, els angoixats obtinguin un tracte preferencial; a construir la civilització de l'amor, que comporta sempre solidaritat, perdó i reconciliació. És aquesta la pau que gosem demanar i que voldríem perpètua.

Senyora de Montserrat, que teniu la vostra santa muntanya voltada d'oliveres, signe de pau, aconseguíu als pobles de Catalunya una pau cristiana i perpètua. Avemaria.

PREGUEM

Senyor, Jesucrist, vós heu volgut que en la muntanya de Montserrat s'unissin, al voltant de Maria, els sentiments més pregons dels catalans. Mireu el nostre poble i les nostres Esglésies diocesanes en aquest tombant de la seva història, i concediu-nos de créixer amb il·lusió de futur i amb esperit de convivència. Que la vostra Mare ens obtingui, com ho féu un dia a Canà de Galilea, de seguir el que vós ensenyeu, a fi que l'aigua de tots els nostres projectes es transformi en el vi nou de la fidelitat al vostre Evangeli. Vós que viviu i regneu amb el Pare i l'Esperit Sant, pels segles dels segles. Amén.

Els bisbes de Catalunya

Festivitat de la Mare de Déu de Montserrat en l'any jubilar

REUNIÓ DE BISBES DE LA CONFERENCIA EPISCOPAL TARRACONENSE AL MONESTIR AMB MOTIU DEL 125È ANIVERSARI DEL PATRONATGE DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT

Montserrat, 26 d'abril de 2006.

Demà, dijous, 27 d'abril, tindran lloc al Santuari nombrosos actes culturals i celebracions religioses amb motiu de la Festivitat de la Mare de Déu de Montserrat, que enguany té la particularitat de coincidir amb els actes del 125è. aniversari de la coronació canònica i de la solemne proclamació de la Imatge de la Mare de Déu de Montserrat com a Patrona de Catalunya. Igualment, fins al 31 de desembre d'enguany, i per aquest mateix motiu, el Sant Pare ha atorgat, per decret de la Penitenciària Apostòlica del dia 16 de gener de 2006, que se celebri a Montserrat un any jubilar -de perdó, de gràcia i de joia-, amb vista a afavorir que els fidels que hi veneren la Verge Mare de Déu es renovin espiritualment i conformin més intensament les pròpies vides al camí de l'Evangeli.

En aquesta ocasió, a les celebracions litúrgiques de la Festivitat hi assistiran tots els bisbes de Catalunya, convidats pel P. Abat de Montserrat, que hauran fet prèviament una reunió de treball de la Conferència Episcopal Tarraconense.

VETLLA DE SANTA MARIA, PRESIDIDA PER MONS. LLUÍS MARTÍNEZ SISTACH

Avui dimecres, a les 22 hores, tindrà lloc la tradicional Vetlla de Santa Maria, que serà presidida per l'arquebisbe de

Barcelona, Mons. Lluís Martínez Sistach, i retransmesa en directe per Ràdio Estel i Ràdio Principat. Prèviament, a les 21 hores, i amb la finalitat d'anar creant l'ambient de pregària, el Gmà. Sergi d'Assís Gelpí dirigirà una estona de cants i pregàries. Com és habitual, a aquesta vetlla hi assisteixen molts joves vinguts d'arreu de Catalunya. Molts d'ells pertanyen a moviments i grups parroquials, un bon nombre dels quals puguen a peu fins el Santuari des del seu lloc de provenença.

Cal recordar que per afavorir l'assistència a la Vetlla de Santa Maria, Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya té previst un servei especial de cremallera: a les 21 hores, de pujada de Monistrol-Vila al Monestir; i a les 0.30 hores, de baixada, del Monestir a Monistrol-Vila.

L'especial d'aquesta Vetlla és que la litúrgia de la Paraula està més desenvolupada, ja que està composta per tres salms i diverses lectures i, en el moment de l'Ofertori, el P. Abat rep l'ofrena de l'oli simbòlic per al manteniment de llànties que cremen durant tot l'any en la Basílica, i que representen totes les comarques de Catalunya i també moviments i institucions que les han anat ofrenant des del 1947.

L'origen de l'actual Vetlla de Santa Maria es remunta a l'any 1947, quan es van celebrar les festes de l'entronització. En aquella ocasió, es va reprendre la tradició multiseular de *vetllar Santa Maria*. Van ser molts els pelegrins i devots que en grup, en família o individualment van pujar a la Basílica de Montserrat la nit del dia 26 per venerar la Santa Imatge abans de ser col·locada definitivament en el seu nou tron. Els pelegrins i devots eren rebuts pel P. Adalbert Franquesa, que en aquell

moment era el sagristà major. L'endemà, dia 27, va tenir lloc la solemne celebració de l'Eucaristia a les places, en la qual el poble català va fer ofrena a la Mare de Déu d'un nou tron. L'organització de les anomenades *festes de l'entronització* va estar a càrrec de la comunitat monàstica i de la Comissió Abat Oliba, encapçalada per Fèlix Millet. Des d'aquell moment, la Vetlla de Santa Maria s'ha celebrat ininterrompudament fins als nostres dies.

LA MISSA DE LA FESTIVITAT DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, TAMBÉ PER RÀDIO ESTEL

Pel que fa a demà, dijous, festivitat de la Mare de Déu de Montserrat, presidirà la missa conventual del monestir, a les 11 hores, l'arquebisbe de Tarragona i president de la Conferència Episcopal Tarraconense, Mons. Jaume Pujol, a la qual assistiran tots els bisbes de Catalunya, i acabarà amb el cant de la Salve i el Virolai per part de l'Escolania. Acabada la celebració de l'Eucaristia, que serà retransmesa en directe per Ràdio Estel i Ràdio Principat, té lloc la ja tradicional ballada de sardanes amb la Cobla Triomfal d'Igualada, a la plaça de Santa Maria.

2X1 AL MUSEU DE MONTSERRAT I ENTRADA LLIURE A LA MOSTRA "CULTURA-CULTURES"

Demà, dia 27 d'abril, el Museu de Montserrat regalarà una entrada a tot aquell que en compri una altra i l'accés a l'exposició temporal "Cultura-cultures" serà lliure. L'entrada a l'Espai Audiovisual "Montserrat, portes endins" també gaudirà de l'oferta 2x1.

D'altra banda, coincidint amb la Festivitat de la Mare de Déu, el vestíbul del

Museu de Montserrat acull l'exposició itinerant "*Serra d'Or 1959-2005, una visió de la societat catalana*", que es pot visitar gratuïtament fins el 31 d'agost.

Aquesta exposició fotogràfica recull la història del gairebé mig segle de vida de la revista: per les seves pàgines han desfilat artistes i intel·lectuals de primer ordre dels camps de les arts, de les lletres, de la música, del teatre, de la política i de la societat en general. El pòsit que han deixat aquests personatges s'ha anat transformant en un arxiu únic i irrepetible. Així, en aquesta mostra es pot trobar un recull de les millors expressions de la nostra cultura i de la nostra societat que han passat per *Serra d'Or*.

Jornades del Consens Social sobre Migracions a Catalunya

21 i 22 d'abril

L'Assemblea d'entitats participants en el Consens Social sobre Migracions a Catalunya, va celebrar els dies 21 i 22 d'abril de 2006 unes Jornades de treball en les quals va aprovar el document de conclusions que tanca la primera etapa del procés català sobre aquelles temàtiques considerades essencials sobre el fet migratori. El clima dominant en aquestes Jornades va afavorir l'aprovació per consens del document que ara presentem, del qual extraïem les següents idees i propostes per donar a conèixer a l'opinió pública:

El Consens Social sobre Migracions és un compromís per construir un futur de convivència i cohesió en una societat en què la immigració és, i continuarà essent, un destacat component del nostre desen-

volupament demogràfic, econòmic i social. Un compromís que, en primer lloc, s'ha aconseguit per part d'un conjunt d'organitzacions socials, però per al qual convoquem totes les institucions públiques, totes les forces polítiques i el conjunt de la ciutadania.

La xarxa impulsora d'aquest procés de consens l'han constituït 26 entitats catalanes. Als tallers previs a aquesta Assemblea han participat persones de 155 entitats: als tallers de Barcelona, 70 entitats; als de Lleida, 19 entitats; als de Girona, 43 entitats; als de Tarragona, 10 entitats, i als de Vic, 10 entitats. Les Jornades han comptat amb la participació de 129 persones, representants de les diferents entitats que conformen el Consens.

El Consens Social sobre Migracions ha posat de manifest que l'increment de la immigració no és el causant de determinades mancances estructurals que afecten el conjunt de la ciutadania, sinó que les ha posat en evidència. Per això, pretén impulsar un tractament del fet migratori sobre unes bases diferents de les que ara dominen a les societats occidentals. Un tractament en què les prioritats es posin en la bona acollida i en el desenvolupament de mesures per assegurar la cohesió i la inclusió social. Assegurant que els nouvinguts assoleixin en un termini breu la plena equiparació de drets amb la resta de la ciutadania. En definitiva, vetllant per assegurar un futur de convivència sobre aquestes bases d'igualtat de drets i plena integració.

Destaquem alguns dels aspectes del document consensuat.

L'habitatge es considera un dret del qual han de gaudir totes les persones en les mateixes condicions. Per això consi-

derem necessari, primer, que s'incrementi l'habitatge protegit i el social, i segon, que s'intervinguí en el mercat de lloguer tot combatent fermament la discriminació i els abusos als quals es veu abocat específicament el col·lectiu d'immigrants.

Considerem positiu el desenvolupament d'instruments de mediació per facilitar l'accés a l'habitatge de les persones immigrades. Creiem que també es necessita que les institucions públiques abordin amb decisió la lluita contra les exigències abusives que s'estan produint en el mercat de lloguer. També creiem necessari el desenvolupament d'allotjaments de primera acollida per atendre situacions específiques d'immigrants i refugiats.

La inserció laboral de les persones immigrades i refugiades ha de donar-se en condicions d'igualtat i no discriminació. Afirmem que les persones immigrades tenen el mateix dret que les autòctones a ocupar qualsevol lloc de treball. Creiem, d'altra banda, que les institucions públiques i els agents socials han d'intervenir, de forma molt més àmplia i decidida del que ho han fet fins ara, contra la discriminació, les irregularitats i els abusos amb què s'està produint la inserció laboral de la immigració.

Considerem necessari l'increment en la lluita contra l'economia submergida, així com l'ampliació dels canals legals d'immigració perquè l'accés al treball es faci de forma legal des del primer moment. A més, creiem que cal que es faciliti l'accés de les persones immigrades a la formació ocupacional i als llocs de treball d'acord amb la seva experiència i formació. Han de resoldre's amb urgència els problemes i retards que es donen en la convalidació dels títols.

Volem fer un esment especial a la necessitat d'acabar amb els inconvenients que comporta el règim especial de la Seguretat Social per a les treballadores del servei domèstic. Considerem que l'existència d'aquest règim especial, així com el també règim especial de treballadors agrícoles, és anacrònic i especialment lesiu en una societat d'immigració com la nostra.

El dret a la salut i l'accés al sistema sanitari requereixen millores estructurals que no s'han fet al ritme del creixement poblacional a Catalunya. La immigració ha posat de manifest la manca de recursos, i s'ha generat cert risc de conflictivitat social en la mesura en què part de la població percep aquesta mancança com una qüestió de competència pels recursos.

L'accés de les persones immigrades a la sanitat en condicions igualitàries planteja, a més, certes necessitats d'adaptació del sistema, generades per les característiques dels processos migratoris i les particularitats culturals que es posen en contacte. Considerem necessari el desenvolupament de serveis de mediació intercultural, així com la creació de nous instruments per a la formació dels professionals, i el desenvolupament d'equips multidisciplinars que facilitin la millora de l'atenció sanitària en l'actual context de diversitat cultural.

També cal millorar la planificació del sistema sanitari, potenciant actuacions preventives amb programes específics, implicant-hi plenament el teixit associatiu dels barris.

L'educació juga un paper essencial per a la cohesió i la integració a la societat de la immigració. Però no ha de ser vista com quelcom que es dóna només a l'escola: és també molt important l'educació en el

temps de lleure i l'educació de persones adultes en l'actual marc migratori.

L'escola ha de dotar-se dels recursos necessaris per donar la resposta adequada a les necessitats que planteja un alumnat cada cop més diversificat i en nombre creixent. És important evitar problemàtiques com la fugida d'alumnat autòcton de determinades escoles, el que exigeix un replantejament de la política educativa de matriculació. Són també importants altres aspectes com la millora de la informació per als familiars i la potenciació de la seva participació a les associacions, la formació dels professionals, o el desenvolupament de recursos de mediació.

Ha d'assegurar-se la participació sense discriminació de l'alumnat immigrant a les activitats extraescolars. Així com potenciar-se la participació de la població immigrada als espais culturals i esportius, i a totes les activitats comunitàries del temps d'oci.

El coneixement de la llengua catalana és, a part d'un deure de tota la ciutadania, una mostra d'implicació amb la realitat on s'ha triat viure i un exemple de respecte cap a la comunitat a la qual s'arriba. Les entitats i l'administració han de fer un esforç per potenciar l'ús de la llengua catalana.

Els serveis socials intervenen de forma destacada per garantir la cohesió social. Entenem que la població immigrada ha de ser atesa pels serveis ordinaris en què s'atén el conjunt de la població (serveis socials o d'atenció a la ciutadania); però, al mateix temps, afirmem la necessitat de serveis específics per atendre determinades necessitats que són específiques de les persones immigrades, especialment en la primera fase de la seva arribada.

Per tal d'assegurar que la tendència principal sigui l'atenció pels serveis ordinaris o normalitzats, aquests han d'adequar-se a l'actual context de recepció de població immigrada i d'ampliació de la diversitat cultural. Creiem important la formació dels professionals per a la gestió intercultural dels serveis, així com l'eradicació dels prejudicis i estereotips racistes. Afirmem, per altra banda, la conveniència d'apostar per un ampli desenvolupament dels serveis de mediació intercultural.

En aquest marc, tant els serveis socials com els que proveeixen les entitats han de comptar amb més recursos econòmics. A més, han de fer-se les reformes legals necessàries per a l'ampliació dels drets d'accés a tots els serveis socials per al conjunt de la població, inclosa la immigrada.

El plantejament intercultural pel qual apostem es caracteritza pel reconeixement del valor positiu i enriquidor de la diversitat cultural, així com per la consolidació dels principis democràtics com a valors comuns del conjunt de la població. Creiem que els més grans esforços han de centrar-se en destacar el que ens uneix, dins d'un marc multicultural de laïcitat i igualtat de drets, però sense que això comporti negació de la diversitat cultural i religiosa.

La pluralitat religiosa ha d'acomodar-se plenament a la nostra societat. S'ha de donar reconeixement a totes les religions, i s'ha de posar fi a les traves socials i administratives que algunes pateixen, especialment quan es tracta de construir nous centres religiosos.

Creiem que s'ha de combatre amb fermesa el desenvolupament de moviments xenòfobs. És necessari actuar

decididament contra els grups racistes que han anat apareixent a diversos llocs de Catalunya. Al mateix temps, s'han de dedicar més esforços a l'explicació de les migracions i els seus efectes favorables, així com a l'educació per a l'eradicació dels prejudicis racistes, l'antisemitisme i la islamofòbia.

Els mitjans de comunicació juguen un paper important en la difusió de conceptes que poden actuar a favor o en contra de la convivència i la cohesió social. Creiem que han de comptar amb un codi ètic que posi fi a la visió negativa que segueix difonent-se de la immigració, i als estereotips que genera la utilització inadequada d'informació sobre la procedència o l'origen ètnic. És important també que els mitjans reflecteixin, en la composició de les seves plantilles, la diversitat d'orígens existent a la nostra societat.

La participació ciutadana de les persones immigrades és un factor clau en la recerca d'una societat cohesionada. Hi ha un primer nivell participatiu format per les pròpies associacions de la immigració, que ha de comptar amb el recolzament institucional adequat. Però els majors esforços han de centrar-se a afavorir la inclusió de les persones immigrades en totes les vies de participació que ofereix la Societat receptora (ONG, sindicats, entitats culturals, esportives i festives, entitats veïnals, etc.).

La concessió del dret de vot en eleccions locals (com també en autonòmiques i europees) a totes les persones immigrades amb residència estable és una qüestió que ja no pot esperar més, i sense la qual no és possible culminar la seva integració ciutadana. El pas donat pel Parlament espanyol a favor de potenciar els acords

de reciprocitat amb altres països ens sembla del tot insuficient, en qualsevol cas, hauria de traduir-se en actuacions del Govern que encara no estan plantejades. Creiem que ara s'ha de fer el pas de concedir aquest dret als residents no comunitaris sigui quin sigui el país d'origen del que procedeixin, i per a això han d'iniciar-se de seguida les reformes legislatives que siguin necessàries.

A més del document consensuat del qual s'han extret els aspectes senyalats, les entitats participants en les Jornades han decidit donar continuïtat al Consens Social sobre Migracions desenvolupant les següents actuacions:

Mantenir la xarxa impulsora del Consens i ampliar-la amb les entitats que vulguin incorporar-s'hi.

Crear la infraestructura necessària per donar continuïtat al procés de consens, tot mesurant la inversió de temps i recursos exigida a les entitats per no perdre en participació. I, en aquest sentit, està previst realitzar un primer taller dedicat a treballar les propostes de base jurídica que impliquen una reforma de la llei.

Presentar les propostes del Consens a les institucions públiques, als partits polítics, entitats socials i al conjunt de la societat.

No perdre la vinculació amb l'àmbit estatal, seguir participant en el debat del Consens en aquest nivell i estar present en el proper Fòrum Social Mundial de les Migracions.

Preparar futurs debats, entorn als següents temes: la reforma de la legislació d'estrangeria, el paper dels mitjans de comunicació, definir tasques de sensibilització, etc.

Desenvolupar el Consens als municipis catalans i als barris. Fer-ho d'acord amb els projectes plantejats pels agents socials.

Recolzar des del Consens iniciatives com ara taules de convivència i ciutadania que van en la mateixa direcció i que es porten a terme en els diferents territoris de Catalunya.

Conferencia Episcopal Española

COMUNICATS

**Plan Pastoral de la Conferencia
Episcopal Española 2006-2010
“Yo soy el pan de vida” (Jn 6,35)
Vivir de la Eucaristía
LXXXVI ASAMBLEA PLENARIA**

27-31 de marzo de 2006

INTRODUCCIÓN

Tema del Plan Pastoral:
la Eucaristía

Justificación:

1. Punto de partida:
Año de la Eucaristía

1. *Yo soy el pan de la Vida* (Jn 6, 35). La Iglesia participa del misterio de la Redención principalmente mediante la Eucaristía. La vida y la misión de la Iglesia y de cada cristiano encuentran en la Eucaristía su fuente y su culmen[1]. Iniciamos un nuevo periodo pastoral después de haber celebrado en comunión con toda la Iglesia el *Año de la Eucaristía*. En España, además, hemos conmemorado el CL Aniversario de la proclamación del dogma de la Concepción Inmaculada de la Santísima Virgen María con el *Año de la Inmaculada*[2]. Contemplar el rostro de Jesucristo, el Hijo de Dios vivo, nacido de las entrañas purísimas de María Virgen, es nuestro «programa» permanente[3]: *Ave verum Corpus natum de Maria Virgine!*

2. Comunión con el
Santo Padre

3. Perspectiva:
Koinonía, la comunión
eucarística

2. Contemplar con María el rostro de Cristo es la tarea encomendada por el gran Papa Juan Pablo II a todos los hijos de la Iglesia al inicio del Nuevo Milenio[4]. Con enorme esperanza hemos vivido en este último año el cambio de pontificado. El regalo de Dios que ha sido para la Iglesia y para el mundo la persona y el magisterio de Juan Pablo II, se renueva con Benedicto XVI. Uno y otro nos han recordado cómo de la comunión plena con Cristo resucitado, presente en la Eucaristía, brota cada uno de los elementos de la vida de la Iglesia, «en primer lugar la comunión entre todos los fieles, el compromiso de anuncio y testimonio del Evangelio, el ardor de la caridad hacia todos, especialmente hacia los pobres y los pequeños»[5]. Conscien-

tes de la centralidad del misterio eucarístico para la vida y misión de la Iglesia, el presente Plan pastoral de la Conferencia Episcopal Española (2006-2010) continúa la reflexión y experiencia de los planes anteriores, especialmente el que acabamos de culminar, evaluando las acciones realizadas y abordando nuevas cuestiones desde la perspectiva en la que nos sitúa el Espíritu: la comunión eucarística como fuente de la misión apostólica.

3. Desde el año 1983, tras la primera visita del Santo Padre Juan Pablo II a España, la Conferencia Episcopal Española viene elaborando planes pastorales como herramienta de trabajo sobre temas comunes que responden a un único objetivo: llevar el testimonio pleno de Jesucristo, cada vez de forma más cercana e íntegra a la vida de los cristianos[6]. Los últimos planes pastorales han tenido como referencia la celebración del Gran Jubileo del Año 2000, tanto en su preparación como en su recepción. La magnitud de ese acontecimiento justificó la elaboración de planes con abundancia de acciones extraordinarias. Ahora nos toca recoger la herencia jubilar, tomar conciencia de que lo importante no es tanto hacer «programas nuevos»[7] cuanto vivir la novedad permanente del evangelio y orientar nuestros esfuerzos a lo nuclear de la vida cristiana: el encuentro con Cristo, pues «no se comienza a ser cristiano por una decisión ética o una gran idea, sino por el encuentro con un acontecimiento, con una Persona, que da un nuevo horizonte a la vida y, con ello, una orientación decisiva.»[8]

4. El presente Plan Pastoral debe interpretarse en su estrecha vinculación con las orientaciones de la Santa Sede y de los planes pastorales que cada Iglesia particular viene ya desarrollando. La mirada pastoral a nuestra situación, según el diagnóstico realizado en el Plan Pastoral precedente[9], sigue siendo válida en sus líneas fundamentales, aunque hay que señalar algunos cambios acaecidos y nuevos subrayados, especialmente en el ámbito de la transmisión y vivencia de la fe en la familia y en el de las migraciones. De la Eucaristía brota nuestra *acción de gracias* a Dios por los dones recibidos durante el período que ahora terminamos:

- por la fidelidad de muchos cristianos a su vocación bautismal y compromiso privado y público de la fe, en un contexto cultural difícil; la vida entregada y ejemplar de tantos sacerdotes y personas consagradas; la vitalidad de movimientos y comunidades; el testimonio de los misioneros y la sensibilidad de los católicos para ayudar a las Misiones y al Tercer mundo; las posibilidades que se están abriendo

Alcance del Plan Pastoral:

- planes anteriores
- primer plan del nuevo milenio: diagnóstico válido
- sentido de un nuevo plan pastoral

- el Plan Pastoral de la CEE no sustituye a los planes diocesanos

Vigencia del diagnóstico del Plan precedente y nuevos subrayados

Damos gracias por los dones recibidos:

- fidelidad y entrega de los cristianos

- vitalidad eclesial en la celebración, formación y pastoral

de una sana revitalización de la religiosidad popular; el estilo cercano, humano y humanizador de tantas instituciones y personas de Iglesia.

- damos gracias por el empeño con que se trabaja y los frutos que están dando muchos proyectos y acciones eclesiales: celebraciones litúrgicas más vivas; buena organización catequética y de enseñanza religiosa escolar; avance en la formación teológica de los laicos; redescubrimiento de las potencialidades evangelizadoras de nuestro patrimonio cultural; conciencia de la necesidad de estar presentes en los medios de comunicación y donde se genera la cultura; crecimiento de la participación y de los órganos de comunión intraeclesial; servicio a los pobres y defensa de los derechos humanos en múltiples iniciativas y a diversos niveles.

Presentamos ante Cristo Eucaristía nuestras preocupaciones

A la Eucaristía llevamos también las preocupaciones apuntadas en el plan pastoral anterior:

-humanismo inmanentista

- las que tienen su origen en una cultura pública que se aleja decididamente de la fe cristiana y camina hacia un *humanismo inmanentista*. Esto se manifiesta en diversas formas mentales o actitudes vitales: las tendencias laicistas en la organización de la sociedad, la desidentificación de la realidad misma del matrimonio y la familia, los atentados contra la vida del concebido no nacido, el recorte de libertades en materia educativa, la deriva de una parte de la juventud, sometida a nuevas formas de esclavitud;

- secularización interna

- las que surgen en la misma vida interna de la Iglesia: la débil transmisión de la fe a las generaciones jóvenes; la desorientación que afecta a un buen número de sacerdotes, religiosos y laicos; la disminución de vocaciones para el sacerdocio y para los institutos de vida consagrada; la pobreza de vida litúrgica y sacramental de no pocas comunidades cristianas; la aparición de nuevas formas de disenso teológico y eclesial, y la escasa presencia pública de los católicos. El problema de fondo, al que una pastoral de futuro tiene que prestar la máxima atención, es la *secularización interna*. La cuestión principal a la que la Iglesia ha de hacer frente hoy en España no se encuentra tanto en la sociedad o en la cultura ambiente como en su propio interior; es un problema de casa y no sólo de fuera.

Revitalizar la vida cristiana desde la Eucaristía

5. Deseamos *vivir de la Eucaristía* cada vez con mayor fidelidad para seguir impulsando una pastoral esperanzada que nos permita proclamar, con palabras y hechos, que sólo en Cristo está la salvación.

Al proponer como tema central del Plan Pastoral el Misterio de la Eucaristía pretendemos revitalizar la vida cristiana desde su mismo corazón, pues adentrándonos en el misterio eucarístico entramos en el corazón de Dios, como nos recuerda magistralmente Benedicto XVI: «La "mística" del Sacramento, que se basa en el abajamiento de Dios hacia nosotros, tiene otra dimensión de gran alcance y que lleva mucho más alto de lo que cualquier elevación mística del hombre podría alcanzar. [...] El Dios encarnado nos atrae a todos hacia sí. Se entiende, pues, que el *agapé* se haya convertido también en un nombre de la Eucaristía: en ella el *agapé* de Dios nos llega corporalmente para seguir actuando en nosotros y por nosotros. Sólo a partir de este fundamento cristológico-sacramental se puede entender correctamente la enseñanza de Jesús sobre el amor»[10].

6. El desarrollo del Plan Pastoral se hace atendiendo a aquellos aspectos que son comunes a los fieles cristianos de todas nuestras diócesis, a saber, la transmisión de la fe, la vida sacramental y la misión evangelizadora en caridad[11]. Estas tres dimensiones de la vida cristiana son las que nos permiten disponerlo en torno al misterio eucarístico. La comunión eucarística, que recorre y dinamiza la vida de la Iglesia, es también principio y norma de actuación: *lex credendi*, *lex orandi* y *lex vivendi*[12]. Desde la Eucaristía, en efecto, brota la transmisión de la fe, la celebración del misterio cristiano, y el servicio al mundo en caridad.

7. Al hablar de *transmisión de la fe* nos ceñiremos a la tarea educadora de la Iglesia que comprende la catequesis de iniciación, la enseñanza religiosa y teológica, así como la integración del mensaje cristiano en la nueva cultura de la comunicación[13]. La consideración de la *celebración del misterio cristiano*, nos llevará a ocuparnos de la celebración litúrgica de la Iglesia y de la vida de oración y, por último, el *servicio al mundo en caridad* nos situará ante los nuevos retos que plantea la misión evangelizadora y la transformación de la sociedad. Cada una de las partes se desarrollará según el siguiente esquema básico: *iluminación desde la Eucaristía*, reflexión sobre los *ámbitos* a los que se refiere y, finalmente, relación de las principales *acciones pastorales* que se proyectan para el periodo.

8. Dos grandes acontecimientos señalarán el inicio y el final de esta etapa: el V Encuentro Mundial de las Familias y un Congreso Eucarístico al finalizar la primera década del nuevo milenio, que convoque a todas las comunidades cristianas y, en particular, a aquellas realidades eclesiales de especial inspiración eucarística.

Estructura del presente plan pastoral:

Parte I: Fe *Lex credendi* profecía

Parte II: Esperanza *lex orandi* liturgia

Parte III: Caridad *lex vivendi* diaconía

Esquema:

-iluminación desde la eucaristía y concreción en cada estado de vida cristiano

- ámbitos: los tres que corresponden a la profecía (transmisión de la fe), liturgia (celebración del misterio cristiano)

Dos grandes acontecimientos: Encuentro de las familias (2006)

Congreso Eucarístico (2010)

I. DEL MISTERIO DE LA FE A LA TRANSMISIÓN DE LA FE

1. Iluminación desde la Eucaristía

Convocados a la conversión

9. El anuncio del Evangelio del Reino para la conversión tiene, también en el siglo XXI, enorme fuerza de vida y de esperanza para toda la historia humana. La salvación redentora de Cristo se actualiza sacramentalmente en el "memorial" de la Eucaristía. Confesamos la fe *en la Eucaristía*, convencidos de que la comunión con Cristo, vivida ahora como peregrinos en la existencia terrena, anticipa el encuentro supremo del día en que *seremos semejantes a él, porque le veremos tal cual es (1 Jn 3, 2)*. La Eucaristía es por naturaleza portadora de la gracia en la historia humana[14].

Santidad y misión

«Todo fiel está llamado a la santidad y a la misión»[15]. La iniciación al cristianismo es una convocatoria a llevar a la vida el misterio que anunciamos, a una vida de santidad hasta el límite, hasta el martirio a causa de la fe.[16] Esto lo proclaman los misioneros y lo han vivido de manera excepcional los santos. «Muchos cristianos, ya desde los orígenes de la Iglesia, testimoniarán su fe con la efusión de sangre. A los primeros mártires seguirán otros a lo largo de los siglos hasta nuestros días. ¿Cómo no reconocer que también en nuestro tiempo, en diversas partes del mundo, profesar la fe cristiana requiere el heroísmo de los mártires?»[17].

Testimonio hasta el martirio

Mysterium Fidei

10. La Eucaristía es el *Mysterium fidei*. Ante la Eucaristía el cristiano comprueba a diario que la Verdad que sostiene el mundo no se capta con los sentidos. Al «manantial mismo de la gracia»[18] se llega por la fe. Del tesoro inagotable que es la Eucaristía, consideramos urgente recuperar el lugar que le corresponde en *la transmisión de la fe*. Con preocupación observamos cómo muchos de los que se profesan cristianos carecen de una fe personal. Conservan prácticas religiosas, viven una fe intermitente, o reivindican creer al margen de la Iglesia. Ante tal situación dos tareas se hacen necesarias: acreditar la Iglesia como hogar de la fe y profesar la fe rectamente. Ambas tareas encuentran en la Eucaristía su punto de verificación más auténtico.

Transmisión de fe

Dos tareas:
- Iglesia, hogar de la fe
- fe recta

Encuentro con Cristo
Eucaristía estímulo para
formación permanente

11. La Eucaristía, en efecto, culmina la Iniciación cristiana, mantiene al cristiano en una caridad activa y operante mientras peregrina en este mundo y le hace gustar ya ahora las primicias de la vida futura. La transmisión de la fe se alcanza cuando brotan espontáneos el compromiso permanente con la Verdad, la actitud de adoración y la vida en comunión. El encuentro vivo con Cristo Eucaristía es el mejor

estímulo para la formación permanente que debe acompañar a todo cristiano a lo largo de su vida. Es imposible tratar con Jesucristo y no crecer en deseos de conocerle más y mejor.

12. Necesario es alentar y desarrollar en niños y jóvenes la honda experiencia de fe que produce el encuentro con el Señor en la Eucaristía. La catequesis y la educación en la fe, en cualquiera de sus fases, han de introducir en esta forma de conocimiento que lleva al encuentro, para que el encuentro sea a su vez el estímulo para el conocimiento y para la respuesta a la llamada del Señor. Los contenidos doctrinales han de poder ser contrastados en el trato personal con Cristo, trato que se produce ahí donde Él nos ha dejado su presencia: en primer lugar y de forma eminentísima, en la Eucaristía, también en el ministro que actúa en su nombre, en la Palabra divina que es proclamada, en la asamblea que se congrega, en el necesitado con quien Él se identifica[19].

Catequesis y educación en la fe ha de llevar al encuentro con Cristo

2. Ámbitos

a) *Acción misionera de la Iglesia*

13. La acción misionera se sitúa en el primer momento de la acción evangelizadora de la Iglesia y se realiza mediante el primer anuncio del Evangelio[20]. Su finalidad es suscitar la fe, la conversión y la adhesión global al Evangelio del Reino. Este primer anuncio del Evangelio va dirigido, por una parte, a los no cristianos, es decir, a aquellos que nunca han tenido el don de conocer el mensaje revelado; en ellos, como en cualquier ser humano, subyacen «semillas de la Palabra» que son avivadas por el testimonio, la palabra y la acción misionera de la Iglesia[21].

Misión.

Fin de la misión: suscitar fe, conversión y adhesión al evangelio

Destinatarios: no cristianos, y alejados

Pero también son destinatarios los que han sido bautizados pero permanecen alejados de la fe y de la vida cristiana. Por ello, conviene prestar especial atención a la incidencia evangelizadora que pueden tener hoy en España la celebración de determinados ritos y sacramentos (exequias, bautizos, bodas), celebraciones que cuentan con la asistencia de personas que sólo se acercan a la Iglesia en estas ocasiones. La preparación cuidadosa de estos actos, en particular de la homilía, la selección adecuada de lecturas y cantos, así como la caridad en el trato, son valiosísimos medios de evangelización.

Incidencia evangelizadora de algunas celebraciones

Asimismo, «es necesario mantener viva la solicitud por el anuncio y por la fundación de nuevas Iglesias en los pueblos y grupos humanos donde no existen, porque ésta es la tarea primordial de la Iglesia, que

Cooperación misionera con Asia y África	ha sido enviada a todos los pueblos hasta los confines de la tierra. Sin la misión <i>ad gentes</i> , la misma dimensión misionera de la Iglesia estaría privada de su significado fundamental y de su actuación ejemplar»[22]. España no ha dejado de cooperar con esta actividad misionera por medio del envío de miles de misioneros y misioneras. Desde la primera evangelización ha cooperado de manera especial con América. Ahora se hace urgente el envío de misioneros a Asia y a África.
Nuevos areópagos y nuevas fronteras	A estos ámbitos geográficos es necesario unir unos nuevos horizontes conocidos como los «nuevos areópagos o nuevas fronteras» de carácter cultural, como el mundo de la comunicación, el compromiso por la paz, el desarrollo de los pueblos, la investigación científica. O de carácter social, como son el mundo de la inmigración, las grandes ciudades, el ámbito de los jóvenes, o las nuevas situaciones de pobreza e injusticia social[23].
Catequesis	b) <i>Catequesis al servicio de la iniciación cristiana</i>
Conducir a la comunión con Jesucristo y a la confesión de fe en Él	14. La centralidad del misterio eucarístico nos ayudará en estos próximos años a centrar aún más la catequesis en sus objetivos prioritarios como son conducir a la comunión con Jesucristo[24] y hacer posible que la comunidad creyente proclame que Jesús, el Hijo de Dios, el Cristo, vive y es Salvador[25]. Para esta misión la catequesis continuará configurándose como catequesis al servicio de la iniciación cristiana procurando una enseñanza y un aprendizaje convenientemente prolongado, de toda la vida cristiana[26].
Primer anuncio e institución catecumenal	Con esta orientación la catequesis asumirá la preocupación constante por promover y mantener el primer anuncio como forma de una transmisión que no da por supuesta la fe sino que trata siempre de suscitársela. Junto a ello, y a la luz de la institución catecumenal, la catequesis conecta con toda la acción sacramental y litúrgica de la Iglesia, pues la catequesis y la liturgia son las dos acciones eclesiales a través de las cuales se genera la nueva vida en Cristo. Por ello la catequesis deberá adecuarse progresivamente a la participación sacramental en la vida de la Iglesia, mostrando siempre con claridad el carácter culminante de la Eucaristía. La centralidad del domingo y la celebración de la eucaristía dominical serán centrales en todo itinerario catequético.

La catequesis al servicio de la iniciación cristiana pone de relieve algunas urgencias en las que ya venimos insistiendo en nuestros planes pastorales:

- Una catequesis más vinculada a la acción litúrgica, a los sacramentos de la iniciación, al testimonio de la caridad, en definitiva, al conjunto de la memoria viva de la comunidad cristiana.

Catequesis vinculada a la vida de la Comunidad cristiana
- La implicación de quienes desempeñan alguna responsabilidad pastoral, entre los que sobresale el Obispo y su presbiterio, con la aportación original de religiosos y laicos. El ejercicio de esta responsabilidad debe llevar a intensificar la formación de catequistas.

Formación de catequistas
- Una catequesis que ayude a los cristianos a fortalecer su identidad. Una fe que no pueda formularse en un lenguaje para ser compartido hace imposible la unidad de la fe. El Catecismo de la Iglesia Católica y su Compendio nos ayudarán en esta tarea. En los próximos años trabajaremos para que estos instrumentos produzcan frutos en la identidad de fe de todo el pueblo cristiano.

Catecismo de la Iglesia Católica y su Compendio
- Una catequesis que, por ser iniciación, tiene en la comunidad cristiana la referencia más visible de la experiencia de la fe, y que, de forma muy especial alienta a la familia cristiana a cumplir su misión insustituible en el despertar a la fe y en su transmisión a las nuevas generaciones.

Misión insustituible de la familia cristiana

c) Educación cristiana, formación teológica y pastoral de la cultura

15. Con preocupación observamos el creciente recorte de la libertad en el ámbito de la enseñanza religiosa y de la educación en general. Lejos de desalentarnos, renovamos nuestro empeño a favor de la educación integral de la persona humana, la cual nunca se alcanzará si se prescinde de su dimensión religiosa. La Iglesia entiende su presencia en la escuela como una acción educativa y evangelizadora[27], un verdadero apostolado cuyo vigor se renueva cada día en la celebración eucarística. Singular atención merece la escuela católica, en la que Cristo es el fundamento del proyecto educativo; «precisamente por la referencia explícita, y compartida por todos los miembros de la comunidad escolar, a la visión cristiana -aunque sea en grado diverso- es por lo que la escuela es "católica", porque los principios evangélicos se convierten para ella en normas educativas, motivaciones interiores y al mismo tiempo metas finales»[28].

En esta tarea, como en todas las que afectan a la transmisión de la fe, la vocación de los teólogos sigue siendo imprescindible. La teología participa del mismo dinamismo eucarístico que vitaliza la

Vocación de los teólogos

Iglesia y ha de saber encontrar también en la Eucaristía su punto de partida y de llegada. Anhelamos una teología que, justamente por ser rigurosa en el ámbito científico, *genere adoradores en espíritu y en verdad*[29].

Misión universitaria

La Eucaristía nos espolea a la misión universitaria como «caridad intelectual»; por ello estimamos muy conveniente fortalecer la presencia de la Iglesia en la Universidad y su entorno cultural, tanto en lo que se refiere a la evangelización del mundo de los jóvenes universitarios como del profesorado[30].

d) *Las comunicaciones sociales*

Medios de comunicación

16. La evangelización de la cultura moderna depende en gran parte de los Medios de Comunicación Social. No basta usarlos para difundir el Evangelio y el Magisterio de la Iglesia, sino que conviene integrar el mensaje mismo en esta nueva cultura de la comunicación. Es necesario continuar el proceso de renovación y mejora de la estructura informativa eclesial, en orden a poder contar con un específico plan de comunicación integral y orgánica, y con los medios humanos y técnicos necesarios para lograr que la voz y vida de la Iglesia sean percibidas por los fieles y los ciudadanos, en general, de una manera clara y coherente. Asimilar los valores que la Eucaristía expresa, las actitudes que inspira y los propósitos de vida que suscita[31], llevará a nuestras comunidades diocesanas y a los laicos comprometidos en el mundo de la comunicación a dar un testimonio inequívoco del evangelio, sin olvidar que la presencia de la Iglesia en los medios de comunicación no se da para competir con los *poderosos de la tierra*, sino para presentar al mundo entero el rostro del Salvador.

Mejorar estructura informativa de la Iglesia

3. Acciones pastorales

Cumplidas:

17. En el ámbito de la *transmisión de la fe*, el cuatrienio precedente ha visto cumplidas numerosas iniciativas, impulsadas por algunos documentos que siguen vigentes. Destacan entre ellos los que se han ocupado de los siguientes temas de actualidad eclesial: *La iniciación cristiana. Reflexiones y Orientaciones; Orientaciones pastorales para el Catecumenado; Orientaciones pastorales para la iniciación cristiana de los niños no bautizados en su infancia; Valoración moral del terrorismo en España, de sus causas y de sus consecuencias; elaboración y puesta en marcha del Plan de Formación Sistemática*

-Causas de los Santos

Complementaria para el profesorado de Religión Católica; celebración del Congreso Nacional de Misiones y publicación de las Actas. Asimismo, se ha creado la Oficina para las Causas de los Santos que ya ha celebrado dos cursos intensivos para postuladores.

18. En estos próximos años culminarán algunas acciones que ya estaban programadas en Planes anteriores y aún están en curso: La Sagrada Biblia. Versión oficial de la Conferencia Episcopal Española; la Versión ecuménica de la Biblia en español, que se lleva a cabo con la Sociedad Bíblica de España; la traducción revisada de los textos litúrgicos del Misal; la publicación de los Catecismos de adultos, jóvenes e infancia, elaborados a partir del *Catecismo de la Iglesia Católica* y del *Compendio* del mismo; continuación de la reflexión sobre la pastoral de la comunicación y la promoción de la comunicación institucional de la Iglesia[32].

- En curso:
- Biblia CEE
- Misal
- Catecismos

19. Junto a estas acciones, señalamos las que la Conferencia Episcopal Española, a través de sus órganos, promoverá durante el próximo periodo a fin de impulsar la transmisión de la fe en perspectiva eucarística:

Nuevas:

3.1. Recepción del *Compendio del Catecismo de la Iglesia Católica* y aplicación a los diversos proyectos catequéticos para la iniciación cristiana.

- Recepción Compendio

Organismos responsables: Subcomisión Episcopal de Catequesis y Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe.

3.2. Revisión de catecismos y materiales catequéticos. *Organismos responsables:* Subcomisión episcopal de Catequesis y Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe.

- Revisión catecismos

3.3. Publicación de un documento sobre *La catequesis de quienes quieren completar su iniciación cristiana o quieren plantearse de nuevo el camino de la fe.*

- Catequesis para completar la iniciación cristiana

Organismo responsable: Subcomisión Episcopal de Catequesis.

3.4. Publicación de un documento sobre la identidad de la Escuela Católica y su proyecto educativo hoy, como servicio a la educación. *Organismo responsable:* Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis.

- Documento identidad católica de la escuela

- Recepción documento sobre situación doctrinal

3.5. Recepción de la Instrucción Pastoral *Teología y Secularización en España. A los cuarenta años de la clausura del Concilio Vaticano II*.

Organismo responsable: Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe.

- Impulso de la asistencia a la misa dominical

3.6. Realización de un estudio sobre la asistencia a la Eucaristía dominical de los miembros de nuestras comunidades (número de feligreses, motivaciones y dificultades), así como preparación de una catequesis sobre la Santa Misa.

Organismos responsables: Oficina de Estadística, Comisión Episcopal de Liturgia y Subcomisión Episcopal de Catequesis.

- Promoción del catecumenado de adultos y de niños

3.7. Reflexión y sugerencias para la promoción del catecumenado de adultos y de niños en edad escolar en las diversas Iglesias locales.

Organismos responsables: Comisiones Episcopales de Liturgia y de Enseñanza y Catequesis.

- Iniciativas eucarísticas para la infancia y juventud

3.8. Promover iniciativas que favorezcan el acercamiento a Cristo Eucarístico de la infancia y juventud, tales como las escuelas de monaguillos y la adoración al Santísimo (vigilias, adoración nocturna), hora santa y oración por las vocaciones.

Organismos responsables: Departamento de Pastoral de Juventud de la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar, Subcomisión Episcopal de Catequesis, Comisión Episcopal de Liturgia y Comisión Episcopal de Seminarios.

- Preparación Encuentro Mundial de la Juventud

3.9. Encuentros preparatorios de la Jornada Mundial de Sydney 2008: Congreso Nacional de Pastoral de Juventud dirigido a expertos y agentes de pastoral y un encuentro de Jóvenes preparativo de la Jornada Mundial.

Organismo responsable: Departamento de Pastoral de Juventud de la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar.

- Formación cristiana de adultos

3.10. Publicación, presentación y difusión del *Itinerario de Formación Cristiana para Adultos*, como peculiar instrumento de formación para los Movimiento de Apostolado Seglar.

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Apostolado Seglar.

3.11. Preparación de unas Jornadas nacionales de reflexión y compromiso sobre la Pastoral Vocacional en las diócesis. - Jornadas nacionales de Pastoral Vocacional

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Seminarios.

3.12. Elaboración de unas *Orientaciones pastorales* sobre la naturaleza, destinatarios, metodología y finalidad de la acción misionera de la Iglesia. - Orientaciones pastorales sobre misiones

Organismos responsables: Comisión Episcopal de Misiones y Cooperación entre las Iglesias y Subcomisión Episcopal de Catequesis.

3.13. Elaboración de un documento sobre las potencialidades evangelizadoras del Patrimonio Cultural de la Iglesia. - Potencialidad evangelizadora del Patrimonicultural

Organismo responsable: Comisión Episcopal para el Patrimonio Cultural.

3.14. Organización de una gran exposición de orfebrería eucarística. - Exposición de orfebrería eucarística

Organismos responsables: Comisión Episcopal para el Patrimonio Cultural, con la Diócesis de Córdoba.

3.15. Preparación y celebración de al menos una gran ceremonia de Beatificación de numerosos mártires de la persecución religiosa en España (1936-1939), acompañada de una cuidada y oportuna acción pastoral sobre la santidad de la vida cristiana y el testimonio de la fe. - Ceremonia de Beatificaciones

Organismos responsables: Secretaría General y Oficina para las Causas de los Santos.

3.16. Colaboración entre las diócesis de España para el desarrollo e implantación de iniciativas mediáticas eclesiales, como emisoras locales de radio y televisión, destinadas a hacer presente en la opinión pública el mensaje y el pensamiento cristianos. Fomento, asimismo, de la presencia de la Iglesia en los nuevos medios, especialmente en lo que se refiere a Internet. - Colaboración diócesis emisoras de radio y tv

Organismos responsables: Comisión Episcopal de Medios de Comunicación Social en colaboración con la Oficina de Información de la CEE.

II. DE LA CELEBRACIÓN EUCARÍSTICA A LA VIVENCIA DE LA ESPERANZA

1. Iluminación desde la Eucaristía

Vivencia de la esperanza

Conducidos por el «pedagogo de la fe»

Velar por la dignidad de la celebración

Preparación del sacerdote y del equipo de liturgia

Transformación del mundo en la eucaristía

Comunidad del domingo

Educación litúrgica de los fieles

Misioneros de la Eucaristía

«Ite, misa est»: proyecto de vida en Cristo y consigna especial

20. «Se ha de celebrar el Evangelio de la esperanza, anuncio de la verdad que nos hace libres (cf. Jn 8, 32)»[33]. La *vivencia de la esperanza* pasa necesariamente por una participación en la Liturgia de la Iglesia que sea cada vez más consciente, activa y fructuosa, guiados por el Espíritu Santo, «el pedagogo de la fe del Pueblo de Dios»[34]. Por eso, junto al esfuerzo por una mejor y más cuidada instrucción y catequesis sobre la Eucaristía, es necesario «velar para que la celebración sea digna y decorosa, de modo que inspire respeto verdadero y piedad auténtica ante la grandeza del Misterio Eucarístico»[35], misterio que convoca a la contemplación «y nos invita a esa peregrinación interior que se llama adoración»[36]. Ello requiere una buena preparación de la celebración tanto por parte del sacerdote como del equipo de liturgia que sirve a la comunidad. Se hace necesaria la transmisión de la vivencia eucarística por parte del celebrante, que se manifestará también en la liturgia de la palabra y especialmente en la preparación homilética[37]. La transformación del mundo que esperan todos los hombres en su corazón, aun sin saberlo, se realiza ya de forma misteriosa en la Eucaristía. En torno a ella la comunidad cristiana se constituye en cuanto tal, configurando su tiempo y ordenando su modo de estar en el mundo.

21. La Iglesia, que vive de la Eucaristía, es la *comunidad del Domingo*. El domingo, en efecto, es el día especial de la fe, día del Señor resucitado y del don del Espíritu, verdadera Pascua de la semana[38]. Hay que «redescubrir la alegría del domingo cristiano [...] redescubrir con orgullo el privilegio de participar en la Eucaristía, que es el sacramento del mundo renovado»[39]. Finalmente, la participación de los fieles en la Eucaristía les capacita para anunciar por el mundo el designio salvífico de Dios. «Al término de cada Misa, cuando el celebrante despide la asamblea con las palabras *Ite, misa est*, todos deben sentirse enviados como *misioneros de la Eucaristía* a difundir en todos los ambientes el gran don recibido»[40]. La Eucaristía proporciona la fuerza interior para dicha misión y es también, en cierto sentido, su *proyecto*: «es un modo de ser que pasa de Jesús al cristiano y, por su testimonio, tiende a irradiarse en la sociedad y en la cultura. Para lograrlo, es necesario que cada fiel asimile, en la meditación personal y comunitaria, los valores que la Eucaristía

expresa, las actitudes que inspira, los propósitos de vida que suscita.»[41] ¿Por qué no ver en esta propuesta del Papa una *consigna especial* para nuestro trabajo pastoral?

22. El Misterio Pascual de Cristo ha santificado el tiempo, convirtiéndose en el eje de la historia, y el espacio, haciendo de su presencia viva en la Eucaristía un *polo de atracción* desde el cual el hombre entra en el ámbito de lo sagrado[42]. Ya no es el hombre que busca el encuentro con la divinidad, sino Dios, que habiendo entrado en la historia humana, sale a su encuentro con una presencia «corporal y sustancial»[43], pues «en la Eucaristía Cristo todo entero está presente en su realidad física, aun corporalmente, pero no a la manera que los cuerpos están en un lugar»[44]. «La fe nos pide que, ante la Eucaristía, seamos conscientes de que estamos ante Cristo mismo. Precisamente su presencia da a los diversos aspectos -banquete, memorial de la Pascua, anticipación escatológica- un alcance que va mucho más allá del puro simbolismo.»[45] Junto a la recuperación del sentido verdadero del Día del Señor, tenemos también el reto pastoral de que nuestras iglesias no se conviertan en museos sin vida. «La medida de la vitalidad de la Iglesia, de su apertura interna, se manifiesta en que puede tener sus puertas abiertas, ya que es Iglesia en oración»[46].

23. La perspectiva de santidad[47] en la que queremos situar nuestra programación pastoral en comunión con toda la Iglesia, nos lleva a poner nuestra mirada en la Virgen María. En el *Año de la Inmaculada* hemos recordado que creceremos en amor a la Eucaristía y aprenderemos a hacer de ella la fuente y el culmen de nuestra vida cristiana, si no abandonamos nunca la escuela de María[48]. Vivir la Eucaristía con María pone ante nuestros ojos de fe la belleza de la vida de la gracia y, por contraste, la fealdad del pecado. Sin un constante esfuerzo por la conversión, y «una renovada valentía pastoral para que la pedagogía cotidiana de la comunidad cristiana sepa proponer de manera convincente y eficaz la práctica del Sacramento de la Reconciliación»[49], la participación en la Eucaristía estaría despojada de su plena eficacia redentora, debilitando la disponibilidad para ofrecer a Dios el sacrificio espiritual, expresión de nuestra participación en el sacerdocio de Cristo[50]. Jesucristo, que invita al banquete eucarístico, es siempre el mismo que exhorta a la penitencia.

Santificación del tiempo y del espacio

Conciencia viva de la presencia real de Cristo en la Eucaristía

Perspectiva de la santidad

Vivir en la escuela de María

La eucaristía se recibe en estado de gracia.

Necesidad del sacramento de la Reconciliación

2. Ámbitos

a) *El Pueblo de Dios, comunidad eucarística*

Alimento del pueblo santo

Eucaristía y vocación

La parroquia, comunidad eucarística

Cooperación de las asociaciones de apostolado seglar

24. La Iglesia, viviendo de la Eucaristía, ha sido capacitada para santificar a sus hijos hasta hacer de ellos un *pueblo santo*: «de este "pan vivo" se alimenta. ¿Cómo no sentir la necesidad de exhortar a todos a que hagan de ella siempre una renovada experiencia?»[51]. En la celebración eucarística las comunidades cristianas se nutren en la doble mesa de la Palabra y del Cuerpo de Cristo, fortaleciendo su identidad genuina, pues «sólo al ser "eucarísticas" pueden transmitir al propio Cristo a los hombres, y no sólo ideas o valores»[52]. La Eucaristía es experiencia viva de Dios que llama y del hombre que responde, llamada y respuesta, expresión y realidad de la Alianza, sacrificio de servicio y de entrega de la vida, «cuerpo entregado» y «sangre derramada», sentido pleno de la vida del hombre en Dios. Desde la Eucaristía (celebración, presencia y adoración), misterio fundante de la vocación, hay que organizar en las diócesis y en las parroquias una pastoral vocacional bien estructurada, que parta de la oración por las vocaciones y de la vivencia intensa del misterio eucarístico. La Eucaristía descubre la vocación propia de la parroquia, llamada a ser *comunidad eucarística*. «Esto significa que es una comunidad idónea para celebrar la Eucaristía, en la que se encuentran la raíz viva de su edificación y el vínculo sacramental de su existir en plena comunión con toda la Iglesia»[53]. En cuanto comunidad de bautizados que expresan y confirman su identidad por la celebración del Sacrificio eucarístico, está llamada a aprovechar la experiencia y la cooperación de las Asociaciones de Apostolado Seglar, como la Acción Católica, y de los Nuevos Movimientos que, bajo el impulso del Espíritu Santo, han sabido revalorizar los elementos de la vocación cristiana. La belleza de la existencia cristiana resplandece en la comunidad parroquial cuando en torno a la Eucaristía convergen los diferentes carismas y estados de vida cristiana[54].

b) *Los sacerdotes, ministros de la Eucaristía*

La especial responsabilidad de los sacerdotes

25. Los sacerdotes, asociados íntimamente por voluntad del Señor al Misterio eucarístico, tienen una responsabilidad especial hacia la Iglesia, pues al igual que ella, tienen su origen en la Eucaristía[55]. La vitalidad de la vida parroquial depende en gran medida de la santidad de sus pastores[56]. En el sacramento del altar se hace

presente de nuevo el sacrificio de la cruz, don total de Cristo a su Iglesia. De ahí que la caridad del Buen Pastor con la que el sacerdote ama a la Iglesia brote de la Eucaristía y en ella encuentre su más alta expresión[57]. Uniéndose a Cristo en el altar el sacerdote es invitado y guiado a ofrecer cada día su propia vida, sus trabajos y todas sus cosas[58]. Los sacerdotes, por su condición de ministros de las cosas sagradas, son sobre todo ministros del sacrificio de la misa; «su papel es totalmente insustituible, porque sin sacerdote no puede haber sacrificio eucarístico. Esto explica la importancia esencial de la Eucaristía para la vida y el ministerio sacerdotal y, por tanto, para la formación espiritual de los candidatos al sacerdocio»[59]. Los formadores de los Seminarios, conscientes de que el corazón de la formación sacerdotal encuentra en la Eucaristía su fuente y su culmen, promoverán la devoción eucarística con el magisterio de la palabra y del ejemplo. Los candidatos al sacerdocio, mediante la participación diaria en la celebración eucarística, «se formarán en las íntimas disposiciones que la Eucaristía promueve»[60]. Es necesario resaltar esta importancia fundamental de la Eucaristía en la formación, en la celebración y en la experiencia vivida en los Seminarios y en cada uno de los seminaristas, que la han de tener como centro. «La Eucaristía en el centro» es el origen, fundamento y misión de la llamada al ministerio sacerdotal. De la buena formación, celebración y vivencia eucarística en los Seminarios dependerá, en gran parte, en el futuro y ya en el presente, la forma de celebración y experiencia eucarística de los fieles en las comunidades.

c) *La vida consagrada, ofrenda eucarística*

26. La Eucaristía es *el corazón* de la vida eclesial y *de la vida consagrada*, es «fuente inagotable de la fidelidad al Evangelio, porque en este sacramento, centro de la vida eclesial, se realizan plenamente la íntima identificación y la total conformación con Cristo, a la que están llamados los consagrados y las consagradas»[61]. Desde la Eucaristía estamos convocados a profundizar en el gran don de la vida consagrada en su triple dimensión de la *consagración*, la *comuni6n* y la *misión*, para encontrar -en plena sintonía con la Iglesia y su Magisterio- ulteriores estímulos para afrontar espiritual y apostólicamente los nuevos desafíos[62]. Porque es en la Eucaristía en donde la consagración encuentra su fuente y su culmen, es ahí en donde los hermanos son convocados como fraternidad escatológica, y es desde ella y para ella que se les envía en misión apostólica.

Celebración eucarística diaria

Ministros del sacrificio de la misa
Formación eucarística de los Seminaristas

Eucaristía: centro de la llamada al ministerio sacerdotal

Fuente de la fidelidad de los consagrados

Tríada Consagración-comuni6n-misión

Viático cotidiano y fuente de espiritualidad

Vínculo de unidad y caridad

En comunión eclesial

Reclamo para la vida de santidad

Que la Eucaristía sea el centro de la vida consagrada significa que es viático cotidiano y fuente de espiritualidad de todo Instituto; que en ella se invita a las personas consagradas a vivir el Misterio Pascual de Cristo, haciendo de la propia vida una ofrenda con Cristo al Padre mediante el don del Espíritu Santo; que en la Eucaristía se afianza e incrementa la unidad y caridad de los consagrados[63] en comunión con toda la Iglesia: «La vida consagrada, al principio del nuevo milenio, tiene ante sí desafíos formidables que sólo puede afrontar en comunión con todo el Pueblo de Dios, sus Pastores y los fieles»[64]. Por eso, la participación cotidiana en la Eucaristía, la adoración contemplativa y silenciosa de este Misterio, son para la vida consagrada el marchamo de su fidelidad: a Dios que se nos da como alimento y presencia, a los hermanos que se nos dan como compañía para el destino que fuimos creados, a la misión propia que se deriva del carisma recibido. La Eucaristía supone el reclamo más alto para ser santos desde el patrimonio espiritual que se ha recibido en una familia consagrada, y al mismo tiempo su posibilidad.

d) *Los seglares: santificación del mundo desde la Eucaristía*

La vocación de los fieles laicos

Los seglares, fermento eucarístico en el mundo

27. La Iniciación cristiana ha configurado al cristiano con su Señor, dotándolo de una vocación específica en la Iglesia y en el mundo. Los fieles laicos, al haber sido configurados a Cristo, Sacerdote, Profeta y Rey, pueden hacer de toda su vida un sacrificio agradable a Dios. La incorporación a Cristo por el Bautismo, desarrollada por el sacramento de la Confirmación, encuentra en la Eucaristía su culminación y su sustento[65]. Los seglares «son llamados por Dios para contribuir, desde dentro a modo de fermento, a la santificación del mundo mediante el ejercicio de sus propias tareas, guiados por el espíritu evangélico y así manifiestan a Cristo ante los demás, principalmente con el testimonio de su vida y con el fulgor de su fe, esperanza y caridad»[66]. Hay que cuidar y revitalizar de manera especial la formación y espiritualidad de los laicos, cuya colaboración en la misión evangelizadora de la Iglesia es fundamental, en particular de forma asociada.

La familia, iglesia doméstica

El amor esponsal de Cristo a su Iglesia

28. La familia, en cuanto iglesia doméstica, el matrimonio, en cuanto fundamento de la familia, y la vocación y misión específicas de todos cuantos conforman esta realidad (esposos, padres, hermanos, hijos, niños, jóvenes o ancianos) encuentran en la Eucaristía la fuente para su santificación, la meta de su compromiso en la Iglesia y en el mundo, la prenda de la vida futura. La Eucaristía es la expresión

máxima del deber de santificación de la familia cristiana[67] y la fuente misma del matrimonio. La Eucaristía, en cuanto actualización sacramental del amor sponsal de Cristo a su Iglesia llevado al extremo del sacrificio de la cruz, es por ello el manantial que vivifica desde dentro la alianza conyugal[68]. En el don eucarístico de la caridad encuentra la familia cristiana el fundamento y el alma de su comunión y de su misión[69], de aquí la importancia de fomentar la asistencia de las familias a la eucaristía dominical, «haciendo del domingo el signo de su fidelidad al Señor y un elemento irrenunciable de la vida cristiana»[70].

Fomentar la asistencia de las familias a la Misa dominical

Con gran esperanza acogemos el Encuentro Mundial de las Familias que se celebrará en Valencia en julio del presente año 2006, bajo el lema: *La transmisión de la fe en la familia*. Los gravísimos ataques a la familia y al matrimonio que padecemos en nuestra sociedad nos obligan más que nunca a testimoniar la verdad del matrimonio y de la familia, llamando a la conversión y al respeto del orden establecido por el Creador: *ifamilia, sé tú misma!*

Encuentro Mundial de las Familias 2006

3. Acciones pastorales

29. Una esperanza viva nos ha llevado en el cuatrienio precedente a realizar numerosas iniciativas, entre las que destacamos: la celebración del Congreso de Apostolado Secular y publicación de documentos como *La familia, santuario de la vida y esperanza de la sociedad* (2001) y el *Directorio de Pastoral familiar* (2003). Asimismo se ha producido una modificación en la estructura del organigrama de la Conferencia Episcopal, para facilitar el servicio a las diócesis: elevación a rango episcopal de la Comisión para la Vida Consagrada en el 2002, asumiendo la doble función en tanto que es Comisión Episcopal para la Vida Consagrada, formada sólo por obispos, y Comisión Mixta de Obispos y Superiores Mayores de distintas congregaciones, de institutos seculares y de nuevas formas de consagración.

Cumplidas:

30. En estos próximos años culminarán algunas acciones que ya estaban programadas en el Plan anterior y aún están en curso, como la actualización de los *Cauces Operativos* para las *Mutuae Relationes* entre los obispos y la vida consagrada en la Iglesia de España.

En curso:
- Cauces operativos

31. Se señalan, a continuación, las acciones que la Conferencia Episcopal, a través de sus diversos órganos, impulsa durante el próximo periodo con su apoyo corporativo:

Nuevas:

- Recepción exhortación postsinodal

3.1. Recepción de la Exhortación Apostólica Postsinodal sobre la Eucaristía.

Organismos responsables: Comisión Episcopal de Liturgia, Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe.

- Misal Romano

3.2. Publicación de la traducción castellana de la *Tercera edición típica del Misal Romano*, acompañada de materiales para mejorar la celebración eucarística (reedición de los Directorios litúrgicopastorales actualizados según la tercera edición típica del Misal Romano, los cantos para la celebración eucarística, etc.).

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Liturgia.

- Ritual de la sagrada comunión y del culto eucarístico fuera de la Misa

3.3. Publicación de una nueva edición del *Ritual de la sagrada comunión y del culto a la Eucaristía fuera de la Misa*, y divulgación del mismo para su correcta aplicación.

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Liturgia.

- Ritual de la Iniciación cristiana

3.4. Publicación y divulgación del *Ritual de la Iniciación Cristiana* (explicación de su estructura -itinerario de iniciación- así como de los criterios para su correcta aplicación).

Organismos responsables: Comisión Episcopal de Liturgia, Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis.

- Ritual de la Penitencia

3.5. Revisión del *Ritual de la Penitencia*, para una dignificación celebrativa de este sacramento. Ofrecer materiales para una adecuada catequesis sobre el mismo.

Organismos responsables: Comisión Episcopal de Liturgia, Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis; Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe.

- Pastoral de la participación eucarística

3.6. Reflexión y acciones sobre la pastoral de la adecuada participación eucarística y de la misa dominical.

Organismos responsables: Comisiones Episcopales de Pastoral, Enseñanza y Catequesis y Liturgia.

3.7. Organizar un encuentro sobre el canto en las celebraciones litúrgicas, donde se estudie la calidad de los textos y de la música, así como el ministerio del cantor.

- Encuentro nacional sobre el canto litúrgico

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Liturgia.

3.8. Se programan, durante los próximos veranos, tres cursillos de formación litúrgica para seminaristas, en torno a la celebración de la Eucaristía, la preparación homilética, el Año litúrgico y la Liturgia de las Horas.

- Formación litúrgica para seminaristas

Organismos responsables: Comisión Episcopal de Liturgia y Comisión Episcopal de Seminarios.

3.9. Directrices para la cooperación interdiocesana en la formación sacerdotal y distribución del clero, así como para incorporar en la formación sacerdotal y de los candidatos al sacerdocio la necesidad de la colaboración misionera y evangelizadora con otras Iglesias de reciente implantación.

- Formación sacerdotal, distribución del clero y cooperación misionera

Organismos responsables: Comisión Episcopal de Seminarios y Universidades, Comisión Episcopal del Clero y Comisión Episcopal de Misiones y Cooperación entre las Iglesias.

3.10. Realización de un acontecimiento conmemorativo del XL Aniversario de la publicación del Decreto del Concilio Vaticano II «*Perfectae Caritatis*». *Sobre la adecuada renovación de la vida religiosa* y del X Aniversario de la Exhortación apostólica *Vita consecrata*.

- Conmemoración de «*Perfectae Caritatis*» y de la «*Vita consecrata*»

Organismo responsable: Comisión Episcopal para la Vida Consagrada.

3.11. Celebración de un envío numeroso de misioneros y misioneras de las diócesis españolas con motivo de la Clausura del V Centenario de San Francisco Javier.

- Celebración envío misionero

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Misiones y Cooperación entre las Iglesias.

3.12. Difusión y aplicación del *Directorio de Pastoral Familiar* (= DPF), mediante las siguientes iniciativas:

- Aplicación del Directorio de Pastoral Familiar

- Publicación de unos *lineamenta* para la Pastoral Familiar en el

ámbito parroquial (DPF 271-273). Estos *lineamenta* darán indicaciones concretas para la formación de los Equipos de Pastoral Familiar (DPF 105, 288).

- Publicación de unos materiales para *itinerarios largos* de preparación al matrimonio (DPF 109-11).

- Publicación, en colaboración con las Comisión de Enseñanza y Catequesis y Departamento de Juventud, de materiales para la *educación afectivosexual* (DPF 89-93). Junto a la elaboración de estos materiales, es necesario garantizar la formación de los monitores para que realicen este servicio desde la comunión con la enseñanza de la Iglesia y con una sólida base antropológica y científica.

Organismo responsable: Subcomisión Episcopal de Familia y Vida

- Comisión Nacional de Bioética

3.13. Creación de una *Comisión Nacional de Bioética*, como institución estable de carácter consultivo para las cuestiones cada vez más especializadas que van surgiendo en este campo.

Organismos responsables: Subcomisión Episcopal de Familia y Vida con la colaboración de la Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe

- Encuentro mundial de las Familias

3.14. La celebración en julio de 2006 en Valencia del Encuentro Mundial de las Familias. Preparación y Recepción del Encuentro en coordinación con la Archidiócesis de Valencia.

Organismos responsables: Subcomisión Episcopal de Familia y Vida y Secretaría General.

III. DE LA COMUNIÓN EUCARÍSTICA AL SERVICIO DE LA CARIDAD

1. Iluminación desde la Eucaristía

Asimilar los valores eucarísticos

32. La Eucaristía no sólo proporciona la fuerza interior para la misión, sino que constituye su mismo proyecto. Tal es la *consigna especial* que Juan Pablo II sugirió como fruto del *Año de la Eucaristía*: asimilar los valores que la Eucaristía expresa, las actitudes que inspira, los propósitos de vida que suscita. Tres son en concreto los

elementos que configuran el proyecto de misión que brota de la Eucaristía: la acción de gracias, la solidaridad con todos los hombres, el servicio a los últimos. En estos elementos estriban los criterios de verificación de una vida auténticamente eucarística: «No podemos hacernos ilusiones: por el amor mutuo y, en particular, por la atención a los necesitados se nos reconocerá como verdaderos discípulos de Cristo (cf. Jn 13, 35; Mt 25, 31-46). En base a este criterio se comprobará la autenticidad de nuestras celebraciones eucarísticas»[71].

33. El compromiso evangelizador en favor de la humanidad no permite que la Iglesia se desentienda del progreso social. La responsabilidad por la transformación de las realidades temporales y por reconducirlas a Cristo lleva a los fieles a trabajar en este mundo para hacer la vida de los hombres *más humana*[72]. «Quienes participamos de la Eucaristía estamos llamados a descubrir, mediante este Sacramento, el sentido profundo de nuestra acción en el mundo en favor del desarrollo y de la paz»[73], estamos prestos en la fe a recibir de Dios nuestra salvación, realidad que da sentido y consistencia a nuestras vidas. La Eucaristía transforma los bienes de este mundo (el fruto de la tierra y del trabajo) desvelando su meta última: hacer presente al mismo Cristo. De esta forma prepara el Reino definitivo, anticipándolo, lo cual lleva al cristiano a entregarse a la transformación de sí mismo, del propio corazón, y desde ahí a la de todas las cosas en Cristo, orientación última del desarrollo humano. «Un efecto esencial de la comunión eucarística es la caridad, que debe penetrar la vida social»[74].

Prueba de ello es la entrega generosa de los misioneros y de las comunidades eclesiales que con su «salida» a la misión, a los más pobres y necesitados, están mostrando la universalidad y eclesialidad de la caridad. Con su entrega y donación testimonian que la evangelización y la promoción humana son distintas, pero «están unidas y vinculadas por el lazo de la caridad»[75]. Por ello, «en la educación misionera, la centralidad de la afirmación de la unicidad debe ser manifestada de todas las maneras posibles; esto impedirá que se reduzca a una clave meramente sociológica la decisiva obra de promoción humana implícita en la evangelización»[76]. En nuestro mundo globalizado la Eucaristía revela a los hombres de todos los pueblos los rasgos del verdadero progreso social: la comunión, la solidaridad, la libertad, el respeto por las personas, la esperanza y la confianza en Dios.

La transformación de las realidades temporales

La salvación de Dios, sentido de nuestra vida

Anticipación del Reino

La transformación del mundo parte de la propia conversión

Evangelización y promoción humana íntimamente vinculadas por la caridad

2. Ámbitos

a) *Acción social y caridad fraterna*

La Eucaristía comporta el ejercicio práctico del amor

34. «La "mística" del Sacramento tiene un carácter social, porque en la comunión sacramental yo quedo unido al Señor como todos los demás que comulgan [...] el amor a Dios y al prójimo están realmente unidos: el Dios encarnado nos atrae a todos hacia sí. [...] Una Eucaristía que no comporte un ejercicio práctico del amor es fragmentaria en sí misma»[77]. No es coherente una celebración eucarística en la cual no brille la caridad, corroborada al compartir efectivamente los bienes con los más pobres (cf. 1 Cor 11, 17-22. 27-34). El *Año de la Eucaristía* ha sido ocasión preciosa para tomar conciencia del compromiso especial que han de asumir nuestras comunidades diocesanas y parroquiales a fin de afrontar alguna de las múltiples pobreza de nuestro mundo. La Eucaristía es la escuela donde también la familia capta que «debe vivir de manera que sus miembros aprendan el cuidado y la atención de los jóvenes y ancianos, de los enfermos o disminuidos, y de los pobres»[78]. Juan Pablo II, al convocar este *Año* nos sugirió poner nuestra mirada en el drama del hambre, en las enfermedades que flagelan a los países en desarrollo, en la soledad de los ancianos, en la desazón de los parados, en el trasiego de los emigrantes. Jesucristo, que nos sale al encuentro en la Eucaristía, es el mismo que quiere encontrarse con nosotros en los pobres de este mundo. «La celebración cotidiana de la Eucaristía renueva a la Iglesia en este amor hacia los más pobres. Ella urge a la comunidad a ponerse en camino para invitarlos al banquete del reino, para que se sienten en la mesa común y compartan los bienes recibidos del Señor. La celebración eucarística debe expresar y significar lo que ha de ser la "eclesialidad" de la acción caritativo-social que la Iglesia realiza»[79].

Compartir los bienes con los más pobres

b) *Pastoral de los emigrantes*

El fenómeno de la inmigración

35. Las migraciones son uno de los fenómenos más llamativos de nuestro tiempo[80]. La situación de la inmigración en España reviste las especiales características de estar constituyendo una realidad marcada por el aumento extraordinario, rápido y plural de inmigrantes en los últimos años, lo que nos exige reflexionar sobre los problemas que plantea su integración, la clarificación doctrinal de nuestros cristianos y el reto nada fácil de ofrecerles a Jesucristo junto con nuestro testimonio de caridad cristiana[81]. La Eucaristía,

Salir al encuentro del prójimo

que nos permite tener entre nosotros los mismos sentimientos de Cristo (cf. Flp 2, 5; Rm 15, 5), nos lleva a salir al encuentro de todo hombre, conscientes de que «no existe el forastero para quien debe hacerse prójimo del necesitado, incluso asumiendo la responsabilidad de su vida, como enseña de modo elocuente e incisivo la parábola del buen samaritano (cf. Lc 10, 25-37)»[82].

c) *Diálogo ecuménico*

36. La celebración eucarística, sacramento de comunión, llama a la unidad[83]. La situación actual de división entre cristianos y la imposibilidad de la plena comunión eucarística exige todos los esfuerzos posibles para volver a reunirse en torno a un único altar. «Todos sentimos el dolor de la separación que impide la celebración común de la Eucaristía»[84]. El ardiente deseo de celebrar juntos la única Eucaristía del Señor debe animar el compromiso por restaurar la unidad dañada[85]. Sólo desde la unidad de la Iglesia la Eucaristía puede ser percibida en la plenitud de su significado. «En el comienzo de siglo necesitamos contar con una reflexión sobre la actual situación de las relaciones interconfesionales para programar distintas acciones que promuevan también entre nosotros la unidad de los cristianos y el diálogo interreligioso»[86].

El ardiente deseo de la unidad eucarística

d) *Diálogo interreligioso*

37. El diálogo es parte integrante de la conciencia misionera de la Iglesia; se funda en la afirmación de la igual dignidad de todos los hombres, sea cual sea la religión a la que pertenezcan, y al mismo tiempo en el primado de Jesucristo y de su doctrina "comparado con los fundadores de otras religiones"[87]. Haciendo la verdad en la caridad y respetando la libertad, la Iglesia tiene como prioridad el anuncio del Evangelio, que es la verdad plena y definitiva sobre el hombre y a la que el hombre está llamado a convertirse. El compromiso eclesial de anunciar a Jesucristo tiene hoy especialmente en cuenta la práctica del diálogo interreligioso. La identidad de la fe católica se expresa tanto en la proclamación inequívoca de Jesucristo, único Salvador de todos los hombres[88], como en la capacidad de reconocer cuanto hay de santo y verdadero en las religiones no cristianas[89]. Por eso, el diálogo interreligioso no sustituye la misión, sino que forma parte de ella: «El compromiso eclesial de anunciar a Jesucristo, *el Camino, la Verdad y la Vida* (Jn 14, 6) se sirve hoy también del diálogo interreligioso, que ciertamente no sustituye, sino que acompaña la *missio ad gentes*»[90].

Reconocer cuanto hay de verdadero en otras religiones

Diálogo interreligioso vinculado a la inmigración

Una correcta relación con el Islam

En España el diálogo interreligioso está estrechamente vinculado al fenómeno de la inmigración, de ahí que deba cultivarse desde la apertura, el respeto, la acogida y las relaciones de buena vecindad con los no cristianos (*diálogo de la vida*), buscando la cooperación en la promoción de valores morales compartidos, como la justicia y la paz (*diálogo de la acción*), desde la propia tradición religiosa (*diálogo de la experiencia religiosa*)[91], sin renunciar a presentar la mediación única y universal de Jesucristo y de la Iglesia. En particular, es importante una *correcta relación con el Islam*, siendo conscientes de la notable diferencia entre la cultura europea, con profundas raíces cristianas, y el pensamiento musulmán, así como de la peculiaridad de la presencia del Islam en España. A este respecto, hay que preparar adecuadamente a los cristianos que viven cotidianamente en contacto con musulmanes para que conozcan el Islam de manera objetiva y sepan situarse bien ante él; dicha preparación debe propiciarse particularmente en los seminaristas, los presbíteros y todos los agentes de pastoral[92].

3. Acciones pastorales

Cumplidas:

38. El cuatrienio precedente ha visto cumplidas numerosas iniciativas en el servicio de la caridad, entre las que destacamos: Publicación de los documentos: *Orientaciones para la atención pastoral de los católicos orientales en España*; *La Iglesia de España y los gitanos*; *La caridad en la vida de la Iglesia*. También se han llevado a cabo como algunas iniciativas para la difusión de la visión católica de asuntos de interés público: *Toda una vida para ser vivida*, *Hombre y mujer los creó*, *Todos fuimos embriones*. Asimismo, se ha creado el Departamento para la atención a los católicos orientales en 2004.

En curso: - Orientaciones sobre la pastoral con los inmigrantes

39. También en estos próximos años culminarán algunas acciones que ya estaban programadas en el Plan anterior y aún están en curso, como la publicación de unas *Orientaciones sobre la pastoral con los inmigrantes*.

Nuevas:

40. Las acciones que deseamos impulsar en este ámbito para el próximo periodo son las siguientes:

- Globalización y solidaridad

3.1. Reflexión de la Asamblea Plenaria sobre la nueva situación que plantea la globalización y sus retos a la solidaridad y a la paz entre los pueblos.

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Pastoral Social.

3.2. Análisis del fenómeno de las Migraciones en España en la actualidad, en orden a la elaboración del documento con orientaciones para el adecuado servicio pastoral de los inmigrantes, según los últimos documentos de la Iglesia. - Fenómeno de migraciones pastoral de inmigrantes

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Migraciones.

3.3. Actualización de las Orientaciones para los matrimonios entre católicos y musulmanes. - Matrimonios católicos y musulmanes

Organismos responsable: Comisión Episcopal de Relaciones Interconfesionales.

3.4. Desarrollar un constante apoyo a las diócesis para la sensibilización, formación de agentes de pastoral de las migraciones y creación y mejora de las estructuras adecuadas para esta pastoral específica. - Formación de agentes de pastoral de migraciones

Organismo responsable: Comisión Episcopal de Migraciones.

3.5. Encuentro Nacional de Delegados Nacionales de Cáritas y de Migraciones para el análisis de acciones conjuntas para responder a la realidad migratoria actual en España. - Encuentro Nacional de Delegados de Cáritas y de Migraciones

Organismo responsable: Comisiones Episcopales de Migraciones y de Pastoral Social.

3.6. Realizar un catálogo de las realidades sociocaritativas de la Iglesia española a favor de los más necesitados y de los que sufren las nuevas pobrezas presentes en nuestra sociedad, y coordinar la información a la sociedad española sobre la misma. - Catálogo de realidades sociocaritativas, e información social

Organismos responsables: Oficina de Información de la CEE, con la colaboración de las Comisiones Episcopales de Medios de Comunicación Social, Pastoral Social, Apostolado Secular y Vida Consagrada.

4.1. El Congreso Eucarístico de 2010 reflejará y potenciará hacia el futuro las iniciativas y las acciones que las distintas Comisiones Episcopales y otros organismos habrán llevado a cabo durante el quinquenio en los tres campos y en los diversos ámbitos a los que - Congreso Eucarístico de 2010

se refiere este Plan Pastoral. *Organismos responsables*: Comisiones Episcopales de Pastoral y de Liturgia, con la Secretaría General.

CONCLUSIÓN

Vivir de la Eucaristía con mayor interioridad

42. «Gracias a la Eucaristía la Iglesia renace siempre de nuevo»[93]. Las indicaciones anteriores que conforman el Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española para el periodo 2006-2010, convergen todas en la Eucaristía. La vitalidad de nuestras iglesias brota de este Sacramento Santísimo. Nuestro empeño en los próximos años ha de orientarse a *vivir de la Eucaristía con una mayor interioridad*[94]. El amor al culto eucarístico pasa a través de un redescubrimiento de la belleza de la celebración en la adoración y acción de gracias. La participación activa y espiritual en el *misterio de la fe* nos abre a la esperanza de las realidades prometidas, más allá de los horizontes limitados de un mundo atrapado por el relativismo y por una cultura que apostata silenciosamente de Dios[95]. De la Eucaristía, brota la fuerza capaz de transformar el mundo y la cultura, porque ella es epifanía de comunión, lugar de encuentro del Pueblo de Dios con Jesucristo, muerto y resucitado, fuente de vida y esperanza.

La Eucaristía vigoriza la vida de todos los cristianos

43. De la Eucaristía reciben la gracia los obispos, los sacerdotes y los diáconos para anunciar con solicitud pastoral el Evangelio a nuestro mundo; de ella toman coraje los misioneros para llevar el gozoso anuncio del Reino hasta los confines de la tierra; de ella obtienen fuerza los miembros de la vida consagrada para vivir en la tierra la vida del cielo mediante la profesión de los consejos evangélicos; de ella reciben luz y vigor los laicos para transformar las realidades temporales según el mandamiento nuevo del amor a Dios y al prójimo; de ella aprenden los esposos a ser fuertes en el amor y a superar las dificultades de la vida familiar; de ella surge la audacia de muchos cristianos perseguidos para ser testigos de Cristo en el mundo. De ella vive todo el Pueblo de Dios.

Guiados por María.

Que María Inmaculada, Madre Virgen, de cuyo seno purísimo tomó carne el Redentor del Mundo, nos guíe a la Eucaristía, carne de Cristo *para la vida del mundo* (Jn 6, 51).

Madrid, 30 de marzo de 2006

NOTAS:

- [1] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática *Lumen gentium* (21.11.1964), 11; LXXI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *La Eucaristía, alimento del pueblo peregrino*, Instrucción pastoral ante el Congreso Eucarístico Nacional de Santiago de Compostela y el Gran Jubileo del 2000 (4.3.1999), 30-32; Sínodo de los Obispos, *Instrumentum laboris La Eucaristía: fuente y cumbre de la vida y de la misión de la Iglesia* (junio de 2005), 28-41.
- [2] Cf. LXXXIII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, Mensaje en el CL Aniversario de la Definición del Dogma de la Concepción Inmaculada de la Virgen María (25.11.2004).
- [3] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (17.4.2003), 6.
- [4] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Novo Millennio Ineunte* (6.1.2001), 15; Carta Apostólica *Rosarium Virginis Mariae* (16.10.2002), 3.
- [5] Benedicto XVI, *Homilía* (20.4.05).
- [6] Cf. XXXVIII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *La visita del Papa y el servicio a la fe de nuestro pueblo*, Programa Pastoral de la Conferencia Episcopal Española (25.7.1983); XLVI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Anunciar a Jesucristo en nuestro mundo con obras y palabras*, Plan de Acción Pastoral de las Comisiones Episcopales para el Trienio 1987-1990 (27.2.1987); CXXXIX Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Impulsar una nueva evangelización*, Plan de Acción Pastoral para el Trienio 1990-1993 (4-6-7.1990); LXI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Para que el mundo crea* (*In* 17, 21), Plan Pastoral para la Conferencia Episcopal Española (1994-1997) (28.4.1994); LXVI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Proclamar el año de gracia del Señor* (*Is* 61,2; *Lc* 4,19), Plan de Acción Pastoral de la Conferencia Episcopal Española para el cuatrienio 1997-2000 (18-22.11.1996); LXXVII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Una Iglesia esperanzada «iMar adentro!»* (*Lc* 5,4), Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española 2002-2005 (31.1.2002).
- [7] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Novo Millennio Ineunte* (6.1.2001), 29.
- [8] Benedicto XVI, Carta Encíclica *Deus caritas est* (25.12.2005), 1.
- [9] Cf. LXXVII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Una Iglesia esperanzada. «iMar adentro!»* (*Lc* 5, 4), Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española 2002-2005, (31.1.2002).
- [10] Benedicto XVI, Carta Encíclica *Deus caritas est* (25.12.2005), 13 y 14.
- [11] Cf. LXXI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *La Eucaristía, alimento del pueblo peregrino*, Instrucción pastoral ante el Congreso Eucarístico Nacional de Santiago de Compostela y el Gran Jubileo del 2000 (4.3.1999), 10-36.
- [12] Cf. J. Ratzinger, «Introducción» al Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio. (20.3.2005), 3; Institutio generalis Missalis Romani: Missale Romanum ex Decreto Sacrosancti Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, Ioannis Pauli PP. II cura recognitum (Typis Polyglottis Vaticanis 2002) 2, 10; Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Pastores Gregis (16.10.2003), 35; Sínodo de los Obispos, *Instrumentum laboris La Eucaristía: fuente y cumbre de la vida y de la misión de la Iglesia* (junio de 2005), 2, 66 y 72.
- [13] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990), 37.
- [14] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 75.
- [15] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990), 90.
- [16] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Novo Millennio Ineunte* (6.1.2001), 30-31.
- [17] Benedicto XVI, *Ángelus* (26.12.2005).
- [18] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (17.4.2003), 25.
- [19] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución *Sacrosanctum Concilium* (4.12.1963), 7.
- [20] Cf. Juan Pablo II, Encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990), 44.
- [21] Cf. Juan Pablo II, Encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990), 56.
- [22] Juan Pablo II, Encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990), 34.
- [23] Cf. Juan Pablo II, Encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990), 37.
- [24] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Catechesi Tradendae* (16.10.1979), 5.
- [25] Cf. Congregación para el Clero, *Directorio General para la Catequesis* (25.8.1997), 82.
- [26] Cf. Concilio Vaticano II, Decreto *Ad gentes*, 14.
- [27] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Catechesi Tradendae* (16.10.1979), 69.
- [28] Congregación para la Educación Católica, *La escuela católica*, (19.3.1977), 34.
- [29] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 52.

- [30] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 59; Subcomisión Episcopal de Universidades de la Conferencia Episcopal Española, *Orientaciones de Pastoral Universitaria en el ámbito de la Pastoral de la Cultura* (1995), 1-48; Consejo Pontificio de la Cultura, *Para una Pastoral de la Cultura* (23.5.1999).
- [31] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004), 25.
- [32] Cf. LXXVII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Una Iglesia esperanzada. «¡Mar adentro!»* (Lc 5, 4), Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española 2002-2005, (31.1.2002), 72-73.
- [33] Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 66.
- [34] Cf. Catecismo de la Iglesia Católica, 1091-1109.
- [35] Juan Pablo II, *Discurso a la Comisión Pontificia para América Latina* (21.1.2005), 4.
- [36] Benedicto XVI, Discurso en la vigilia con los jóvenes en la explanada de Marienfeld (Colonia, 20.8.2005).
- [37] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004), 13.
- [38] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004), 8. LVI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, Instrucción Pastoral *Sentido evangelizador del domingo y de las fiestas* (22.05.1992); Juan Pablo II, Carta Apostólica *Novo Millennio Ineunte* (6.1.2001), 36.
- [39] Benedicto XVI, Homilía en la clausura del XXIV Congreso Eucarístico Italiano (Bari, 29.5.2005).
- [40] Juan Pablo II, *Mensaje para el DOMUND 2004*.
- [41] Juan Pablo II, Carta Apostólica *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004), 25.
- [42] Juan Pablo II, Carta Apostólica *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004), 18.
- [43] Pablo VI, Carta Encíclica *Mysterium fidei* (3.9.1965), 5.
- [44] Pablo VI, Carta Encíclica *Mysterium fidei* (3.9.1965), 6.
- [45] Juan Pablo II, Carta Apostólica *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004), 16.
- [46] J. Ratzinger, *La Eucaristía centro de la vida. Dios está cerca de nosotros*, Edicep, Valencia 32005, 98.
- [47] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Novo Millennio Ineunte* (6.1.2001), 30.
- [48] Cf. LXXXIII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Mensaje en el CL aniversario de la definición del Dogma de la Concepción Inmaculada de la Virgen María* (25.XI.2004), 11; Juan Pablo II, Carta Encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (17.4.2003), 53; LXXI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *La Eucaristía, alimento del pueblo peregrino*, Instrucción pastoral ante el Congreso Eucarístico Nacional de Santiago de Compostela y el Gran Jubileo del 2000 (4.3.1999), 41-46.
- [49] Juan Pablo II, Carta Apostólica *Novo Millennio Ineunte* (6.1.2001), 37. Cf. L Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, Instrucción Pastoral *Dejaos reconciliar con Dios* (15.04.1989).
- [50] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Redemptor hominis* (4.3.1979), 20; Id., Carta Apostólica *Dominicae coenae* (24.2.1980), 7; Id., Carta Encíclica *Dives in misericordia* (30.11.1980), 13; Id., Exhortación Apostólica *Reconciliatio et Poenitentia* (2.12.1984), 7; Id., Carta Encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (17.4.2003), 37; Sínodo de los Obispos, *Instrumentum laboris La Eucaristía: fuente y cumbre de la vida y de la misión de la Iglesia* (junio de 2005), 22-24.
- [51] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (17.4.2003), 7.
- [52] Benedicto XVI, *Angelus* (2.10.2005).
- [53] Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Christi fideles laici* (30.12.1988), 26.
- [54] Cf. Sínodo de los Obispos, *Instrumentum laboris La Eucaristía: fuente y cumbre de la vida y de la misión de la Iglesia* (junio de 2005), 13.
- [55] Cf. Juan Pablo II, Carta *Dominicae Coenae* (24.2.1980), 2-7.
- [56] Cf. Concilio Vaticano II, Decreto *Presbyterorum ordinis*, 12; Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Pastores dabo vobis* (25.3.1992), 25.
- [57] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Pastores dabo vobis* (25.3.1992), 23.
- [58] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Pastores dabo vobis* (25.3.1992), 26.
- [59] Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Pastores dabo vobis* (25.3.1992), 48.
- [60] Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Pastores dabo vobis* (25.3.1992), 48.
- [61] Juan Pablo II, *Mensaje para la Jornada Mundial de la Vida Consagrada* (2.2.2005).
- [62] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Vita Consecrata* (25.3.1996), 13.
- [63] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Vita Consecrata* (25.3.1996), 95.
- [64] Benedicto XVI, Mensaje a los participantes a la Plenaria de la Congregación para Institutos de Vida Consagrada y Sociedades de Vida Apostólica (27.9.2005).
- [65] «La participación de los fieles laicos en el

- triple oficio de Cristo Sacerdote, Profeta y Rey tiene su raíz primera en la unción del Bautismo, su desarrollo en la Confirmación, y su cumplimiento y dinámica sustentación en la Eucaristía»: Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Christi fideles laici* (30.12.1988), 14.
- [66] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática *Lumen gentium*, 31; Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Christifideles laici* (30.12.1988), 15.
- [67] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Familiaris Consortio* (22.11.1981), 57.
- [68] Cf. Juan Pablo II, *Carta a las familias* (2.2.1994), 11.
- [69] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Familiaris Consortio* (22.11.1981), 57.
- [70] Juan Pablo II, Discurso a la Comisión Pontificia para América Latina (21.1.2005), 2.
- [71] Juan Pablo II, Carta Apostólica *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004), 28.
- [72] Cf. Juan Pablo II, Encíclica *Sollicitudo Rei Socialis* (30.12.1987), 48.
- [73] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Sollicitudo Rei Socialis* (30.12.1987), 48.
- [74] Sínodo de los Obispos, Instrumentum laboris La Eucaristía: fuente y cumbre de la vida y de la misión de la Iglesia (junio de 2005), 79.
- [75] Pablo VI, Carta Encíclica *Evangelii Nuntiandi* (8.12.1975), 52.
- [76] Sínodo de los Obispos, La Eucaristía: fuente y cumbre de la vida y de la misión de la Iglesia, (2005), Proposición 42.
- [77] Benedicto XVI, Carta Encíclica *Deus caritas est* (25.12.2005), 14.
- [78] *Catecismo de la Iglesia Católica* 2208; cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Familiaris Consortio* (22.11.1981) 44.
- [79] LXXXIII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *La caridad de Cristo nos apremia. Reflexiones* en torno a la «eclesialidad» de la acción caritativa y social de la Iglesia (25.11.2004), 31.
- [80] Cf. Benedicto XVI, Mensaje para la Jornada de las Migraciones 2006.
- [81] Cf. LXXVII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Una Iglesia esperanzada. «¡Mar adentro!»* (Lc 5, 4), Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española 2002-2005, (31.1.2002), 54.
- [82] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Evangelium vitae* (25.3.1995), 41.
- [83] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (17.4.2003), 43-46.
- [84] XI Asamblea General Ordinaria del Sínodo de los Obispos, *Mensaje final* (22.10.2005), 24.
- [85] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Ut unum sint* (25.5.1995), 45-46.
- [86] LXXVII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Una Iglesia esperanzada. «¡Mar adentro!»* (Lc 5, 4), Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española 2002-2005, (31.1.2002), 77.
- [87] Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 22.
- [88] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000).
- [89] Cf. Concilio Vaticano II, Decreto *Optatam totius*, 16. «La Iglesia católica no rechaza nada de cuanto en estas religiones es verdadero y santo»: Decreto *Nostra aetate*, 2; cf. también Pontificio Consejo para el Diálogo Interreligioso y la Congregación para la Evangelización de los Pueblos, Instrucción *Diálogo y anuncio* (19.5.1991), 29.
- [90] Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 2.
- [91] Cf. Pontificio Consejo para el Diálogo Interreligioso, *La actitud de la Iglesia frente a los seguidores de otras religiones. Reflexiones y orientaciones sobre diálogo y misión* (1984); Id - Congregación para la Evangelización de los Pueblos, *Diálogo y Anuncio*. Reflexiones y orientaciones sobre el diálogo interreligioso y el anuncio del evangelio de Jesucristo (1991).
- [92] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 57.
- [93] Benedicto XVI, Homilía en la Toma de posesión de la Cátedra del Obispo de Roma (7.5.2005).
- [94] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004), 29.
- [95] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 9.

Teología y secularización en España. A los cuarenta años de la clausura del Concilio Vaticano II

Instrucción Pastoral

LXXXVI ASAMBLEA PLENARIA
Madrid, 30 de marzo de 2006

SUMARIO

Introducción

Y vosotros, ¿quién decís que soy yo?
(Mt 16, 15).

1. Jesucristo, plenitud de la Revelación

Porque no te ha revelado esto la carne ni la sangre, sino mi Padre que está en los cielos (Mt 16, 17)

- a) Concepción católica de la Revelación
- b) Respuesta a la Revelación divina
- c) La inteligencia y el lenguaje de la fe
- d) Revelación y exégesis bíblica
- e) Revelación y oración cristiana

2. Jesucristo, el Hijo de Dios vivo

Tú eres el Cristo, el Hijo de Dios vivo
(Mt 16, 16)

- a) Cristología y Soteriología
- b) Toda la vida de Cristo es Misterio
- c) Jesucristo, el único Salvador de todos los hombres
- d) Cristología y Catequesis

3. La Iglesia, Sacramento de Cristo

Tú eres Pedro, y sobre esta piedra edificaré mi Iglesia (Mt 16, 18)

- a) Cristo y la Iglesia: el "Cristo total"
- b) Liturgia y esperanza escatológica
- c) El ministerio ordenado en la Iglesia
- d) La Vida consagrada en la Iglesia

e) El Magisterio de la Iglesia y el fenómeno del disenso

4. La vida en Cristo

Si alguno quiere venir en pos de mí, niéguese a sí mismo, tome su cruz y sígame (Mt 16, 24)

- a) Cristo, norma de la moral
- b) La dignidad de la persona humana
- c) Moral de la sexualidad y de la vida
- d) Moral social

Conclusión

Os he dicho esto, para que mi gozo esté en vosotros, y vuestro gozo sea colmado
(Jn 15, 11)

Introducción

1. *Y vosotros, ¿quién decís que soy yo?* (Mt 16, 15). La pregunta de Jesucristo a sus discípulos se extiende en el curso de la historia a los cristianos de todos los tiempos. La respuesta que demos determinará el modo de acercarnos a la Persona de Cristo y la manera de entender la existencia cristiana. La insuficiente respuesta que nace de las posibles opiniones humanas-*¿quién dicen los hombres que es el Hijo del hombre?* (Mt 16, 13)- es superada, desde el encuentro personal con el Salvador, en el seno de la Iglesia naciente. Jesús se dirige a la comunidad de sus discípulos y, desde ella, escucha las palabras de Simón, cuya Verdad descansa en la Revelación del Padre y no en la opinión de los hombres[1]: *¡Tú eres el Cristo, el Hijo de Dios vivo!* (Mt 16, 16). La dicha del apóstol no tiene su origen en la carne ni en la sangre, como tampoco su firmeza de "roca", sino que la recibe directamente de Cristo: *Tú eres Pedro, y sobre esta piedra edificaré mi Iglesia* (Mt 16, 18).

2. Al cumplirse el cuarenta aniversario de la clausura del Concilio Vaticano II, queremos volver a la región de Cesarea de Filipo para escuchar la pregunta de Jesucristo y hacer nuestra la respuesta de Pedro[2]. La tarea de recepción de la enseñanza conciliar aún no ha terminado. Pasados cuarenta años, somos testigos de los frutos valiosos que ha rendido la buena semilla. A la vez, no son pocos los que en este tiempo, amparándose en un Concilio que no existió, ni en la letra ni en el espíritu, han sembrado la agitación y la zozobra en el corazón de muchos fieles. En medio de un ambiente cultural, en el que se reflejan las opiniones más diversas sobre Jesús, es necesario acoger con docilidad la Revelación del Padre, lo que el Espíritu nos dice en el Concilio Vaticano II, llenarse de la alegría que viene de lo Alto, reposar gozosamente en la roca firme de la Iglesia y renovar cada día nuestra confesión de fe[3].

3. Conscientes de haber recibido por la imposición de manos la misión de conservar íntegro el depósito de la fe (cf. 1 Tm 6, 20) y atentos a la voz de tantos fieles que se sienten *zarandeados por cualquier viento de doctrina* (Ef 4, 14), hablando con una sola voz en comunión con el Sucesor de Pedro, como testigos de la Verdad divina y católica[4], queremos ofrecer una palabra de orientación y discernimiento ante determinados planteamientos doctrinales, extendidos dentro de la Iglesia, y que han encontrado una difundida acogida también en España, perturbando la vida eclesial y la fe de los sencillos. Nos mueve a ello, únicamente, la solicitud pastoral. Estamos convencidos de que la nueva evangelización no podrá llevarse a cabo sin la ayuda de una sana y honda

teología, en la que refuljan el espíritu de fe y la pertenencia eclesial. Para velar por la comunión real en la fe y en la caridad, nuestra misión magisterial, sin coartar la legítima autonomía de la reflexión teológica, debe custodiar su fidelidad a la Palabra de Dios escrita y transmitida[5]. El anuncio del Evangelio será mediocre mientras pervivan y se propaguen enseñanzas que dañan la unidad e integridad de la fe, la comunión de la Iglesia y proyecten dudas y ambigüedades respecto a la vida cristiana.

4. Con la presente Instrucción Pastoral deseamos dirigir nuestra mirada a algunos aspectos de la labor teológica realizada en España en los últimos decenios, con el deseo de impulsar el anuncio íntegro del Evangelio, en medio de una sociedad que se siente tentada a apostatar silenciosamente de Dios[6]. Queremos, ante todo, y una vez más, reiterar nuestro más profundo reconocimiento y agradecimiento a tantas personas que desempeñan, con entrega ejemplar, su misión eclesial en el ámbito de la teología. Constatamos con gozo cómo la mayoría de ellos «se sitúan en su puesto de teólogos católicos tanto por la doctrina como por su actitud eclesial en sintonía con el Magisterio y al servicio del Pueblo de Dios»[7], esforzándose con un diálogo ante los retos y desafíos de un mundo secularizado, pues a pesar de todas las contradicciones de nuestra sociedad, el corazón del hombre no deja de buscar y esperar. En la teología española actual hay signos de esperanza: crece el espíritu de colaboración en el ámbito de la investigación y de la enseñanza; la teología se abre cada vez más ampliamente a todo el Pueblo de Dios; contamos con más instrumentos para el estudio; se percibe con más claridad el

vínculo inescindible entre la teología y la vida cristiana; el diálogo entre Obispos y Teólogos es más fluido en la mayoría de las diócesis; y se han consolidado Asociaciones teológicas especializadas, fieles a la doctrina de la Iglesia.

5. Junto a estos signos luminosos de esperanza, constatamos con viva preocupación sombras que oscurecen la Verdad. Los Obispos hemos recordado en varias ocasiones que la cuestión principal a la que debe hacer frente la Iglesia en España es su secularización interna[8]. En el origen de la secularización está la pérdida de la fe y de su inteligencia, en la que juegan, sin duda, un papel importante algunas propuestas teológicas deficientes relacionadas con la confesión de fe cristológica. Se trata de interpretaciones reduccionistas que no acogen el Misterio revelado en su integridad. Los aspectos de la crisis pueden resumirse en cuatro: concepción racionalista de la fe y de la Revelación[9]; humanismo inmanentista aplicado a Jesucristo; interpretación meramente sociológica de la Iglesia, y subjetivismo-relativismo secular en la moral católica. Lo que une a todos estos planteamientos deficientes es el abandono y el no reconocimiento de lo *específicamente cristiano*, en especial, del valor definitivo y universal de Cristo en su Revelación, su condición de Hijo de Dios vivo, su presencia real en la Iglesia y su vida ofrecida y prometida como configuradora de la conducta moral[10]. Articulamos la presente Instrucción pastoral en torno a estos cuatro apartados, señalando, a partir de la confesión de fe de Pedro, algunas enseñanzas que ponen en peligro la Profesión de fe, la comunión eclesial, causan confusión entre los fieles e impiden impulsar la evangelización.

1. Jesucristo, plenitud de la Revelación

6. *No te ha revelado esto la carne ni la sangre, sino mi Padre que está en los cielos* (Mt 16, 17). Cuando el apóstol san Pedro confiesa a Jesús como el Hijo de Dios, el mismo Señor Jesús manifiesta que esa Verdad no ha sido inducida de una realidad humana, sino revelada por el Padre que está en los cielos. En sus palabras se encuentra formulado el carácter específico y absoluto de la Revelación cristiana, don gratuito que no se reduce a la sabiduría de este mundo ("la carne y a la sangre").

a) Concepción católica de la Revelación

7. El Concilio Vaticano II ha descrito la Revelación de Dios en términos de *diálogo amistoso*: «Dios invisible, movido por su gran amor, habla a los hombres como a *amigos*, entre ellos habita, a fin de invitarlos y recibirlos en su compañía»[11]. Habiendo decidido revelarse, Dios ha hablado a los hombres y ha adoptado el lenguaje humano de la amistad con una finalidad muy precisa: llevar al hombre a la comunión de vida con Él por la participación en su naturaleza divina[12]. «Dios, que *habita una luz inaccesible* (1 Tm 6, 16), quiere comunicar su propia vida divina a los hombres, libremente creados por Él, para hacer de ellos, en su Hijo único, hijos adoptivos. Al revelarse a sí mismo, Dios quiere hacer a los hombres capaces de responderle, de conocerle y de amarle más allá de lo que ellos serían capaces por sus propias fuerzas»[13].

8. La enseñanza conciliar ha puesto en evidencia los elementos específicos del acontecimiento de la Revelación, entendida como

la comunicación que Dios hace de Sí mismo al hombre. Es el resultado de la libre y absoluta iniciativa de Dios. Su objeto es Dios mismo y los designios de su Voluntad, es decir, no nos da simplemente a conocer algo, sino a Sí mismo, como Dios vivo en Jesucristo, su Hijo[14]. Su finalidad es la comunión y participación de vida con el Padre hecha posible mediante Jesucristo por obra del Espíritu Santo. La plenitud de la Revelación se da en Jesucristo, de forma que conocer a Cristo es conocer a Dios: *El que me ha visto a mí, ha visto al Padre* (Jn 14, 9)[15]. En consecuencia, la concepción católica de la Revelación subraya tanto su carácter gratuito, y radicalmente nuevo, como su condición de ser completa y definitiva (cf. Hb 1, 1-2). De la recta comprensión de la Revelación del Hijo depende todo el edificio de la fe, lo que vivimos y confesamos.

9. Resulta incompatible con la fe de la Iglesia considerar la Revelación, según sostienen algunos autores, como una mera percepción subjetiva por la cual "se cae en la cuenta" del Dios que nos habita y trata de manifestársenos. Aun cuando emplean un lenguaje que parece próximo al eclesial, se alejan, sin embargo, del sentir de la Iglesia[16]. Es necesario reafirmar que la Revelación supone una novedad[17], porque forma parte del designio de Dios que «se ha dignado redimirnos y ha querido hacernos hijos suyos»[18]. Por ello, es erróneo entender la Revelación como el desarrollo inmanente de la religiosidad de los pueblos y considerar que todas las religiones son "reveladas", según el grado alcanzado en su historia, y, en ese mismo sentido, verdaderas y salvíficas. La Iglesia reconoce lo que, por disposición de Dios, hay de verdadero y de santo en las religiones no cristianas[19]. Reconoce, además, que «todo lo que el Espíritu obra en los hombres y

en la historia de los pueblos, así como en las culturas y religiones, tiene un papel de preparación evangélica»[20], pues su fuente última es Dios. De ahí que sea legítimo sostener que, mediante los elementos de verdad y santidad que se contienen en las otras religiones, el Espíritu Santo obra la salvación en los no cristianos; esto no significa, sin embargo, que esas religiones sean consideradas «en cuanto tales, como vías de salvación, porque además en ellas hay lagunas, insuficiencias y errores acerca de las verdades fundamentales sobre Dios, el hombre y el mundo»[21].

10. La doctrina católica sostiene que la Revelación no puede ser equiparada a las, llamadas por algunos, "revelaciones" de otras religiones. Tal equiparación no tiene en cuenta que «la verdad íntima acerca de Dios y acerca de la salvación humana se nos manifiesta por la Revelación en Cristo, que es a un tiempo mediador y plenitud de toda la Revelación»[22]. Jesucristo, el Hijo eterno del Padre hecho hombre en el seno purísimo de la Virgen María por obra y gracia del Espíritu Santo, es la Palabra definitiva de Dios a la Humanidad. En Cristo «se da la plena y completa Revelación del Misterio salvífico de Dios»[23]. Pretender que las "revelaciones" de otras religiones son equivalentes o complementarias a la Revelación de Jesucristo significa negar la verdad misma de la Encarnación y de la Salvación, pues Él es «el que por su amor sin medida se hizo lo que nosotros para hacernos perfectos con la perfección de Él»[24].

b) Respuesta a la Revelación divina

11. La fe es la respuesta adecuada a la Revelación de Dios. Cuando Dios se revela hay que prestarle *la obediencia de*

la fe, «que consiste en fiarse plenamente de Dios y acoger su Verdad, en cuanto garantizada por Él, que es la Verdad misma»[25]. La fe es un don de Dios. El hombre, para creer, necesita la gracia de Dios y el auxilio interior del Espíritu Santo, «que mueve el corazón, lo dirige a Dios, abre los ojos del espíritu y concede a todos gusto en aceptar y creer la verdad. Para que el hombre pueda comprender cada vez más profundamente la Revelación, el Espíritu Santo perfecciona constantemente la fe con sus dones»[26].

12. Tres aspectos merecen ser subrayados en la enseñanza conciliar[27]. Primero, la fe se entiende como una entrega de toda la persona a Dios que se revela y comunica; es escucha y obediencia en su raíz original y, por eso, seguimiento. Por la obediencia de la fe, el ser humano se abandona, por entero y libremente, a Dios, prestándole el pleno obsequio del entendimiento y de la voluntad, y asintiendo voluntariamente a su Revelación[28]. El ser humano acoge como verdadero lo que Dios ha dicho de Sí, precisamente porque lo ha testimoniado Dios, no porque lo desvele la razón[29]. El aspecto doctrinal de la fe -contenido de verdades reveladas que recogen el testimonio de Dios- debe ser comprendido personalmente: la entrega libre de toda la persona a Dios que se revela permite acoger el testimonio divino. Si se olvida este segundo aspecto, no se entienden las repercusiones morales del acto de fe[30]. Segundo, la adhesión a Dios, que es la fe, tiene su origen, su medio y su fin en Dios[31]. Su origen en Dios, porque Él tiene la iniciativa. Muchas veces y de muchas maneras habló a los hombres desde el principio (cf. Hb 1, 1), pero en Jesucristo, su Hijo encarnado,

tenemos su Palabra definitiva (cf. Jn 1, 14-16). Su medio, porque la gracia divina pone en ejercicio la libertad humana e ilumina la razón para que pueda reconocer la presencia del Señor, haciendo posible, incluso, el primer gesto de receptividad y acogida, propio de la sencillez de corazón (cf. Mt 11, 25). Su fin, porque el movimiento de la fe tiende a Él. Tercero, la comprensión de la Revelación es un don del Espíritu Santo que va perfeccionando con sus dones continuamente la fe. Sin la vida del Espíritu, la fe no se perfecciona y la Revelación acaba por no comprenderse.

13. Vivir según la fe requiere profesar de manera completa e íntegra el mensaje de Jesucristo, ya que una "selección" de diversos aspectos de su enseñanza, aceptar unos y rechazar otros[32], no respondería a la Revelación del Padre, sino "a la carne y la sangre" (cf. Mt 16, 17), *porque tus pensamientos no son los de Dios sino los de los hombres* (Mc 8, 33). Es de vital importancia mantener íntegro el depósito de la fe, tal como Cristo lo confió a la Iglesia para su custodia. Así fue afirmado desde los inicios de la Iglesia[33]. De la negación de un aspecto de la Profesión de fe, se pasa a la pérdida total de la misma, pues al seleccionar unos aspectos y rechazar otros, no se atiende ya al testimonio de Dios, sino a razones humanas[34]. La vida entera del cristiano queda comprometida cuando se altera la Profesión de la fe[35].

c) La inteligencia y el lenguaje de la fe

14. La Revelación de Dios al Pueblo elegido, con quien ha establecido la Alianza, no es reducible a la experiencia religiosa subjetiva; de igual forma, la Revela-

ción definitiva en Cristo se ha realizado «con hechos y palabras intrínsecamente conexos entre sí»[36]. Consiguientemente, no se puede admitir que el lenguaje sobre Dios sea algo meramente «simbólico, estructuralmente poético, imaginativo y figurativo, que expresaría y produciría una experiencia determinada de Dios»[37], pero no nos comunicaría quién es Dios. Es necesario mantener que la fe se expresa mediante afirmaciones que emplean un lenguaje verdadero, no meramente aproximativo, por más que sea analógico[38]. No han faltado quienes han sembrado la duda en relación con la Revelación y la inteligencia de la fe. Se reconoce ciertamente que Dios se ha revelado al hombre, pero a éste se le niega la capacidad concreta de acoger la Revelación. Se invoca la desproporción que existe entre el Dios que se revela y el hombre destinatario de la Revelación. Se afirma que, dado el carácter contingente, finito y limitado del ser humano, sólo podrá acoger la Palabra de Dios de forma fragmentaria, parcial y limitada. La pretensión de una Revelación divina, que se considerara definitiva y plena, entraría en conflicto con la misma condición histórica del ser humano[39]. Y aunque la Revelación pudiera ser acogida -se dice- no podrá, sin embargo, expresarse en proposiciones concretas, que deban ser tenidas por verdaderas. Si esto es así, la Revelación cristiana debe ponerse a la par de las "revelaciones" en otras religiones, o, incluso, en el orden mismo de la Creación. Es cierto que el lenguaje humano es limitado y parcial[40], pero no se debe olvidar que las palabras y las obras de Jesús, aun siendo limitadas en cuanto realidades humanas, tienen como fuente la Persona divina del Verbo encarnado,

verdadero Dios y verdadero hombre, y por eso poseen carácter definitivo y pleno. «La verdad sobre Dios no es abolida o reducida porque sea dicha en lenguaje humano. Ella, en cambio, sigue siendo única, plena y completa porque quien habla y actúa es el Hijo de Dios encarnado»[41].

15. El conocimiento de la fe tiene su punto de partida en el testimonio personal de Dios que se revela. La fe nos viene por el oído, por la escucha de la Palabra de Dios (cf. Rm 10, 14-17). Ahora bien, la misma fe que acoge la verdad revelada (*auditus fidei*) suscita el deseo de avanzar en su inteligencia (*intellectus fidei*). La fe, en efecto, busca inteligencia[42]. La verdad revelada, aun trascendiendo la razón humana, está en armonía con ella. La razón, por estar ordenada a la verdad, con la luz de la fe, puede penetrar el significado de la Revelación. En contra del parecer de algunas corrientes filosóficas muy difundidas entre nosotros, debemos reconocer la capacidad que posee la razón humana para alcanzar la verdad, como también su capacidad metafísica de conocer a Dios a partir de lo creado[43]. En un mundo que con frecuencia ha perdido la esperanza de poder buscar y encontrar la Verdad, el mensaje de Cristo recuerda las posibilidades que tiene la razón humana. En tiempos de grave crisis para la razón, la fe viene en su ayuda y se hace su abogada[44].

16. La mediación de una reflexión genuinamente filosófica ayudará a la teología en el verdadero diálogo con la cultura de cada tiempo[45]. Es necesario tener en cuenta «la filosofía o la sabiduría de los pueblos»[46], pero el intercambio fecundo entre las culturas no debe llevar al relativismo ni a la negación del «valor universal del patrimonio filosófico asumi-

do por la Iglesia»[47]. La filosofía permite discernir entre las meras opiniones y la verdad objetiva. La cultura nunca puede ser criterio absoluto de juicio en relación con la Revelación de Dios. Es la fe la que juzga la cultura y es el Evangelio el que conduce las culturas a la verdad plena[48]. Análogamente, no toda reflexión filosófica es compatible con la Revelación[49], ni tampoco es válido asumir acriticamente los principios de la cultura imperante para hacer actual el siempre nuevo mensaje evangélico[50].

17. Tenemos en el Magisterio de la Iglesia la garantía para explicar correctamente la Revelación de Dios. Como la Alianza instaurada por Dios en Cristo tiene un carácter definitivo, es necesario que esté protegida de desviaciones y fallos que puedan corromperla; para garantizar esta permanencia en la verdad, Cristo dotó a la Iglesia, especialmente a los pastores, con el carisma de la infalibilidad[51], que se ejerce de diversas maneras[52]. Suscitar dudas y desconfianzas acerca del Magisterio de la Iglesia; anteponer la autoridad de ciertos autores a la del Magisterio; o contemplar las indicaciones y los documentos magisteriales simplemente como un "límite" que detiene el progreso de la teología, y que se debe "respetar" por motivos externos a la misma teología, es algo opuesto a la dinámica de la fe cristiana[53].

d) Revelación y exégesis bíblica

18. Una concepción errónea de la Revelación está abocada necesariamente a una interpretación también errada de la Sagrada Escritura. La Constitución conciliar *Dei Verbum* enseña que la Escritura es Palabra

de Dios, y que, en la composición de los libros sagrados, el Espíritu Santo ha inspirado a los autores humanos para escribir la Verdad que el Espíritu ha querido enseñarnos en orden a nuestra salvación[54]. Consiguientemente, es preciso estudiar el modo de composición de los libros, la intención de los autores, y otros muchos elementos literarios e histórico-críticos. Las aportaciones de la exégesis, en este punto, han supuesto una gran riqueza, pero, al mismo tiempo, no debemos olvidar que, en cuanto Palabra inspirada, la Sagrada Escritura «se ha de leer e interpretar con el mismo Espíritu con que fue escrita; por tanto, para descubrir el verdadero sentido del texto sagrado hay que tener muy en cuenta el contenido y la unidad de toda la Escritura, habida cuenta de la tradición viva de toda la Iglesia, y de la analogía de la fe»[55].

19. En algunas ocasiones los textos bíblicos se estudian e interpretan como si se tratara de meros textos de la antigüedad. Incluso se emplean métodos en los que se excluye sistemáticamente la posibilidad de la Revelación, del milagro o de la intervención de Dios. En lugar de integrar las aportaciones de la historia, de la filología y de otros instrumentos científicos con la fe y la Tradición de la Iglesia, frecuentemente se presenta como problemática la interpretación eclesial y se la considera ajena, cuando no opuesta, a la "exégesis científica"[56]. El olvido de la inspiración y del canon de la Sagrada Escritura, como si se tratara de principios irrelevantes para la auténtica comprensión del texto sagrado, no deja de constituir una grave preocupación[57]. El problema no radica en la utilización de los recursos de la filología o de todos los datos que la investigación

nos ofrece, sino de aquellos presupuestos filosóficos e ideológicos de los métodos[58], que resultan incompatibles con la confesión de Cristo, centro de las Escrituras[59]. Dichos métodos son muy útiles y necesarios dentro de su ámbito, pero no pueden tener, por su propia naturaleza, la última palabra en la comprensión de un texto bíblico cuyo elemento determinante es la inspiración[60]. Sería algo semejante a querer comprender la persona e identidad de Cristo prescindiendo de su carácter divino[61], y, además, presentar tal comprensión como una conclusión "científica"[62]. La consecuencia de una errónea exégesis es que la Escritura deja de ser "el alma de la teología"[63], y no puede fundamentar ni la catequesis, ni la liturgia, ni la predicación, ni la vida moral cristiana, ni la piedad de los fieles[64].

e) Revelación y oración cristiana

20. El mismo Jesucristo que nos revela el rostro del Padre (cf. Jn 14, 9) es quien nos enseña a dirigirnos a Él con la oración del Padrenuestro. Los incorporados a Cristo por el bautismo, hemos recibido su mismo Espíritu que nos hace clamar *Abbá, Padre* (cf. Rm 8, 15). El anhelo del corazón humano que busca a Dios, aun sin saberlo, ha sido colmado por Aquel que se ha hecho nuestro compañero de camino (cf. Lc 24, 15) comunicándonos su misma vida divina. «La oración cristiana es relación personal y viva de los hijos de Dios con su Padre infinitamente bueno, con su Hijo Jesucristo y con el Espíritu Santo, que habita en sus corazones»[65]. La aceptación por la fe del Misterio de Dios, Padre, Hijo y Espíritu Santo, sitúa al cristiano en una forma de oración sin par

en las otras religiones. Pues la primera experiencia del Espíritu Santo se da en el mismo acto de fe (cf. 1 Cor 12, 3) y es el mismo Espíritu quien impulsa la oración al Padre, la lleva adelante compensando nuestra flaqueza (cf. Rm 8, 26) y nos capacita para el comportamiento cristiano (cf. Ga 5, 18. 22-25).

21. El cristiano sabe que Dios «llama incansablemente a cada persona al encuentro misterioso de la oración»[66]. Si el Dios vivo y verdadero no puede ser conocido más que cuando Él mismo toma la iniciativa de revelarse, la oración se descubre como absolutamente necesaria, porque pone al hombre en disposición de recibir el don de la Revelación. Cuando Ésta es vaciada de su contenido trinitario y es equiparada a las "revelaciones" de otras religiones, la oración se vacía de Cristo y, en consecuencia, deja de ser cristiana. Constatamos con preocupación cómo las confusiones respecto al Misterio de Cristo y a la concepción católica de la Revelación han llevado a algunos cristianos a la minusvaloración de la oración de petición, o a "formas sustitutivas" de oración, en las que los "métodos" se confunden con los contenidos, se distancia de la oración pública de la Iglesia y se pone en peligro la relación entre lo que se cree (*lex credendi*) y lo que se ora (*lex orandi*)[67]. Las comunidades cristianas están llamadas a ser escuelas de oración, en las que se oriente de manera adecuada el hambre de espiritualidad[68].

2. Jesucristo, el Hijo de Dios vivo

22. *Tú eres el Cristo, el Hijo de Dios vivo* (Mt 16, 16). De la confesión de fe en la persona de Jesucristo se deriva la

verdad del hombre, de la historia y del mundo[69]. La vida cristiana, la incorporación a la Iglesia, el compromiso por la transformación del mundo mediante la promoción de la justicia y la solidaridad, la esperanza futura..., son inseparables del modo como se entiende y se vive a Jesucristo. «Es necesario que el misterio del Hijo de Dios hecho hombre y el misterio de la Santísima Trinidad, que forman parte de las verdades principales de la Revelación, iluminen con la pureza de la verdad la vida de los cristianos»[70]. La Iglesia es consciente de que el primer servicio que puede y debe prestar a cada persona, y a toda la Humanidad, es anunciar a Jesucristo, hacer posible el encuentro con Él y, desde Él, iluminar la vida de los hombres[71]. Por eso, no es indiferente la manera en que es comprendida, vivida y presentada, la Persona y el misterio de Cristo[72].

a) Cristología y Soteriología

23. «En el momento establecido por Dios, el Hijo único del Padre... se hizo carne: sin perder la naturaleza divina asumió la naturaleza humana»[73], de modo que «al revestirse de nuestra frágil condición no sólo confiere dignidad eterna a la naturaleza humana, sino que por esta unión admirable nos hace a nosotros eternos»[74]. «La encarnación es el misterio de la admirable unión de la naturaleza divina y de la naturaleza humana en la única Persona del Verbo»[75]. Jesucristo, Persona divina, por ser verdadero Dios y verdadero hombre, es el único Mediador entre Dios y los hombres[76]. Proclamar al mundo que Jesucristo, el Hijo de Dios vivo, ha muerto y ha resucitado, «por nosotros los hombres y por nuestra salvación»[77]

es la Buena Noticia que la Iglesia, desde sus orígenes, ha deseado ardientemente anunciar[78]. La predicación apostólica ha mantenido siempre unida la Verdad sobre la Persona de Cristo -objeto de la *cristología*- y la Verdad sobre su acción redentora -objeto de la *soteriología*-.

24. La reflexión teológica sobre Jesucristo, secundando las orientaciones del Concilio Vaticano II[79], se ha visto enriquecida con estudios bíblicos, patrísticos e históricos, que han ayudado a profundizar, cada vez más, en el depósito recibido de los apóstoles y custodiado por el Magisterio auténtico de la Iglesia. Nada ha determinado tanto la transmisión de la fe en las últimas décadas como la presentación que se ha hecho de la Persona y del Misterio de Cristo. A nadie se le oculta que la investigación reciente sobre Jesucristo, realizada desde diferentes perspectivas, ha influido de forma notoria y decisiva en la catequesis, la predicación y la enseñanza religiosa escolar.

25. Sin embargo, no siempre se han mantenido de manera completa los elementos esenciales de la fe de la Iglesia sobre la Persona y el mensaje de Jesucristo. Planteamientos metodológicos equivocados han llevado a alterar la fe y el lenguaje en que esta fe se expresa. En muchas ocasiones se ha abusado del método histórico-crítico sin advertir sus límites, y se ha llegado a considerar que la preexistencia de la Persona divina de Cristo era una mera deformación filosófica del dato bíblico. Cuando esto ha sucedido, no ha dejado la Iglesia de confesar la fe verdadera[80], reafirmando la validez del lenguaje con el que proclama que «Jesucristo posee dos naturalezas, la divina y la humana, no confundidas, sino unidas

en la única Persona del Hijo de Dios»[81]. El abandono de este lenguaje de la fe cristológica ha sido causa frecuente de confusión y ocasión para caer en el error. Análogamente, se ha entendido la misión de Cristo como algo meramente terreno, cuando no político-revolucionario, de modo que se ha negado su voluntad de morir en la Cruz por los hombres. La Iglesia ha reiterado que el mismo Cristo aceptó y asumió libremente su Pasión y Muerte para la salvación de la Humanidad[82].

b) Toda la vida de Cristo es Misterio

26. «Toda la vida de Cristo es acontecimiento de revelación: lo que es visible en la vida terrena de Jesús conduce a su *Misterio invisible*»[83]. Las palabras, los milagros, las acciones, la vida entera de Jesucristo es revelación de su filiación divina y de su misión redentora. Los evangelistas, habiendo conocido por la fe quién es Jesús, mostraron los rasgos de su Misterio durante toda su vida terrena. La Revelación de los misterios de la vida de Cristo, acogida por la fe, nos abre al conocimiento de Dios y a la participación en su misma vida. En la Liturgia, en cuanto «ejercicio de la función sacerdotal de Jesucristo»[84], la Iglesia celebra lo que nuestra fe confiesa, de modo que podemos entrar en comunión verdadera con los misterios de Cristo[85]. «Todo lo que Cristo vivió hace que podamos *vivirlo en Él* y *Él lo viva en nosotros*»[86]. Una honda cristología mostrará la continuidad entre la figura histórica de Jesucristo, la Profesión de fe eclesial, y la comunión litúrgica y sacramental en los Misterios de Cristo[87].

27. Constatamos con dolor que en algu-

nos escritos de cristología no se haya mostrado esa continuidad, dando pie a presentaciones incompletas, cuando no deformadas, del Misterio de Cristo. En algunas cristologías se perciben los siguientes vacíos: 1) una incorrecta metodología teológica, por cuanto se pretende leer la Sagrada Escritura al margen de la Tradición eclesial y con criterios únicamente histórico-críticos, sin explicitar sus presupuestos ni advertir de sus límites; 2) sospecha de que la humanidad de Jesucristo se ve amenazada si se afirma su divinidad[88]; 3) ruptura entre el "Jesús histórico" y el "Cristo de la fe", como si este último fuera el resultado de distintas experiencias de la figura de Jesús desde los Apóstoles hasta nuestros días; 4) negación del carácter real, histórico y trascendente de la Resurrección de Cristo[89], reduciéndola a la mera experiencia subjetiva de los apóstoles[90]; 5) oscurecimiento de nociones fundamentales de la Profesión de fe en el Misterio de Cristo: entre otras, su preexistencia, filiación divina, conciencia de Sí, de su Muerte y misión redentora, Resurrección, Ascensión y Glorificación.

28. En la raíz de estas presentaciones se encuentra con frecuencia una ruptura entre la historicidad de Jesús y la Profesión de fe de la Iglesia: se consideran escasos los datos históricos de los evangelistas sobre Jesucristo[91]. Los Evangelios son estudiados exclusivamente como testimonios de fe en Jesús, que no dirían nada o muy poco sobre Jesús mismo, y que necesitan por tanto ser reinterpretados; además, en esta interpretación se prescinde y margina la Tradición de la Iglesia. Este modo de proceder lleva a consecuencias difícilmente compatibles con la fe, como

son: 1) vaciar de contenido ontológico la filiación divina de Jesús; 2) negar que en los Evangelios se afirme la preexistencia del Hijo; y, 3) considerar que Jesús no vivió su pasión y su muerte como entrega redentora, sino como fracaso. Estos errores son fuente de grave confusión, llevando a no pocos cristianos a concluir equivocadamente que las enseñanzas de la Iglesia sobre Jesucristo no se apoyan en la Sagrada Escritura o deben ser radicalmente reinterpretadas.

29. La incorrecta comprensión de la humanidad de Cristo, con una deficiente metodología teológica, tiene su correspondencia en los errores sobre la Virgen María. En 1978 la Conferencia Episcopal Española, mediante la Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, salió al paso de algunas publicaciones en las que se negaba la enseñanza de la Iglesia sobre la concepción virginal del Jesús[92]. Algunas afirmaciones sobre la Santísima Virgen son signo del abandono de la dimensión mariana, propia de una genuina espiritualidad católica, y de la ruptura entre la fe celebrada y la fe confesada[93].

c) Jesucristo, el único Salvador de todos los hombres

30. La afirmación sobre el carácter único y universal de la Mediación salvífica de Cristo es parte central de la Buena Nueva que la Iglesia proclama sin interrupción desde la época apostólica: *Jesús es la piedra que desechasteis vosotros los constructores y que se ha convertido en piedra angular. Porque no hay bajo el cielo otro nombre dado a los hombres por el que nosotros debamos salvarnos* (Hch 4, 12). La Verdad sobre la Persona de

Cristo, *constituido por Dios juez de vivos y muertos* (Hch 10, 42), es inseparable de la Verdad sobre su misión redentora, de modo que *todo el que cree en él alcanza, por su nombre, el perdón de los pecados* (Hch 10, 43). «Debe ser, por lo tanto, *firmeramente creída*, como verdad de fe católica que la voluntad salvífica universal de Dios Uno y Trino es ofrecida y cumplida una vez para siempre en el misterio de la encarnación, muerte y resurrección del Hijo de Dios»[94]. La certeza inquebrantable respecto a esta Verdad de fe ha impulsado a los cristianos de todos los tiempos a anunciar, con palabras y hechos, que *Jesucristo es el Señor de todos* (Hch 10, 36).

31. En estrecha relación con el significado de la revelación, el debate cristológico contemporáneo se ha centrado en torno a las llamadas *teologías del pluralismo religioso*, que presentan la figura de Jesucristo a partir de presupuestos relativistas, bien desde la convicción de que la verdad divina es inasible por el entendimiento, bien desde una mentalidad simbólica atribuida a Oriente[95]. La consecuencia de estos presupuestos ha sido el rechazo sustancial de la identificación de la figura histórica individual de Jesucristo con la realidad misma de Hijo de Dios. El que es Absoluto -se afirma- no puede revelarse en la historia de forma plena y definitiva. Todo lo más que se encuentra en la historia son modelos, figuras ideales que remiten al Totalmente Otro. Algunas propuestas teológicas afirman que Jesucristo es Dios y hombre verdadero, pero piensan que, debido a la limitación de la naturaleza humana de Jesús, la Revelación de Dios en Él no se puede considerar completa y definitiva. Habrá, por tanto, que considerarla en relación a otras posi-

bles "revelaciones" de Dios expresadas en los guías religiosos de la Humanidad y en los fundadores de las religiones del mundo. Cuando se considera, de manera errónea, que Jesucristo no es la plenitud de la Revelación de Dios, se sitúan a la par de Él otros líderes religiosos[96]. De aquí se seguiría la idea, igualmente errónea, y que siembra inseguridad y duda, que las religiones del mundo, en cuanto tales, son vías de salvación complementarias al Cristianismo[97].

32. La reflexión cristológica debe salvaguardar, razonar y justificar, por un lado, el carácter realmente histórico y concreto de la Encarnación de Cristo, y, por otro, el carácter definitivo y pleno de su existencia histórica en relación a la historia y salvación de todos los hombres. Afirmar que Jesucristo es el Verbo de Dios encarnado significa: 1) que Él es Dios, la Verdad última y definitiva; 2) que Él desvela quién es el hombre, en cuanto nos revela la relación necesaria y apropiada con Dios[98]; y, 3) que Él es la Verdad absoluta de la Historia y de la Creación. Por eso, en el encuentro y en la comunión con Cristo, el ser humano puede reconocerse verdaderamente a sí mismo. Con la Encarnación no sólo no disminuye la divinidad, sino que se engrandece la humanidad.

d) Cristología y Catequesis

33. En el centro de la catequesis se encuentra Cristo. El fin de la catequesis es conducir a la comunión con Jesucristo, mediante una instrucción orgánica y completa en la que progresivamente se ha de «descubrir en la Persona de Cristo el designio eterno de Dios»[99]. La alegría de Jesús, que da gracias al Padre por haber

ocultado estas cosas a los sabios e inteligentes, y se las has revelado a pequeños (Mt 11, 25), se extiende a todos aquellos que participan en la misión salvífica de transmitir la fe. Esta alegría se ve truncada cuando determinadas maneras de catequizar, en lugar de favorecer el encuentro con Cristo vivo, lo retrasan o, incluso, lo impiden.

34. Determinadas presentaciones erróneas del Misterio de Cristo, que han pasado de ámbitos académicos a otros más populares, a la catequesis y a la enseñanza escolar, son motivo de tristeza. En ellos se silencia la divinidad de Jesucristo o se considera expresión de un lenguaje poético vacío de contenido real, negándose, en consecuencia, su preexistencia y su filiación divina[100]. La muerte de Jesús es despojada de su sentido redentor y considerada como el resultado de su enfrentamiento a la religión. Cristo es considerado predominantemente desde el punto de vista de lo ético y de la praxis transformadora de la sociedad: sería simplemente el hombre del pueblo que toma partido por los oprimidos y marginados al servicio de la libertad[101].

35. La consecuencia de estas propuestas, contrarias a la fe de la Iglesia, es la disolución del sujeto cristiano. La reflexión, que debería ayudar a dar razón de la esperanza (cf. 1 P 3, 15), se distancia de la fe recibida y celebrada. La enseñanza de la Iglesia y la vida sacramental se consideran alejadas, cuando no enfrentadas, a la voluntad de Cristo[102]. El Cristianismo y la Iglesia aparecen como separables. Según los escritos de algunos autores, no estuvo en la intención de Jesucristo el establecer ni la Iglesia, ni siquiera una religión, sino más bien la liberación de

la Religión y de los poderes constituidos. Conscientes de la gravedad de estas afirmaciones y del daño que causan en el pueblo fiel y sencillo, no podemos dejar de repetir con las palabras de la Carta a los Hebreos: *Ayer como hoy, Jesucristo es el mismo y lo será siempre. No os dejéis seducir por doctrinas varias y extrañas. Mejor es fortalecer el corazón con la gracia que con alimentos que nada aprovechan a los que siguieron ese camino* (Hb 13, 8-9).

3. La Iglesia, Sacramento de Cristo

36. *Tú eres Pedro y sobre esta piedra edificaré mi Iglesia* (Mt 16, 18). La confesión de Jesús por parte de Pedro como el Hijo de Dios vivo ha precedido a la promesa de Jesús de edificar su Iglesia. La Iglesia vive para confesar a Jesucristo como el Ungido de Dios, y cuenta para eso con la asistencia del Espíritu Santo. La misma Iglesia es *columna y fundamento de la verdad* (1 Tm 3, 15). La Verdad que nos hace libres (cf. Jn 8, 32) es un don del Espíritu dado por Jesucristo resucitado, y está íntimamente unida a la salvación (cf. 1 Tm 2, 4), de manera que la Iglesia realiza su misión anunciando a Cristo que es *el Camino, la Verdad y la Vida* (Jn 14, 6)[103].

a) Cristo y la Iglesia: el "Cristo total"

37. «La Iglesia es en Cristo como un sacramento o signo e instrumento de la unión íntima con Dios y de la unidad de todo el género humano»[104]. El ser más profundo de la Iglesia consiste en su íntima vinculación con el Misterio salvador de Cristo, quien la ha constituido en «instrumento de redención universal»[105] y

«sacramento universal de salvación»[106], para realizar y manifestar por medio de Ella el misterio del amor de Dios al hombre[107]. Cristo y la Iglesia, sin confundirse, pero sin separarse, constituyen el Cristo total (*Christus totus*)[108]. La única Iglesia de Cristo, «constituida y ordenada en este mundo como una sociedad, subsiste en la Iglesia Católica, gobernada por el sucesor de Pedro y por los obispos en comunión con Él»[109]. La enseñanza del Concilio Vaticano II ha destacado tanto la continuidad que existe entre la Iglesia de Cristo y la Iglesia Católica, como los elementos pertenecientes a la Iglesia de Cristo, presentes en otras Iglesias y Comunidades eclesiales, que, por su misma naturaleza, tienden a la comunión plena[110].

38. «El Señor Jesús comenzó su Iglesia predicando la buena nueva, es decir, la llegada del Reino de Dios prometido desde hacía siglos en las Escrituras»[111]. El estrecho vínculo entre el Reino de Dios y la Iglesia se ilumina a partir de la unidad existente entre las palabras y obras de Cristo y su Misterio Pascual. La acogida del Reino es identificada por los Evangelios, desde el principio, con la acogida y el seguimiento de Jesucristo. La participación en el Reino, tras la Pascua, tiene como forma definitiva la comunión plena con el Señor resucitado, por el don de su Espíritu. Todo hombre está llamado a participar, por caminos que sólo Dios conoce, en esta Pascua del Señor[112] y a entrar así en el Reino. No es legítimo, en consecuencia, separar el Reino de Dios de la figura histórica de Jesucristo, muerto y resucitado y, por tanto, del Padre[113]. Tampoco lo es disolver el significado de la Iglesia como verdadero sacramento de

la comunión en Cristo. Y aunque la realización del designio divino de salvación pueda darse fuera de los límites visibles de la Iglesia, no es correcto separar la noción de Reino de Dios de la realidad de la Iglesia[114].

39. El Sínodo Extraordinario de Obispos del año 1985, celebrado a los veinte años de la clausura del Concilio Vaticano II, puso en evidencia la importancia de la noción de comunión para comprender la naturaleza íntima de la Iglesia, tal como el Concilio la había formulado[115]. Al hablar de comunión se debe tener en cuenta que ante todo es un don de Dios, con una dimensión horizontal y vertical, visible e invisible[116]. En consecuencia, es insuficiente entender la comunión como el fruto del ejercicio asociativo propio de agrupaciones meramente humanas. El punto de partida de la comunión es el encuentro con Jesucristo, el Hijo de Dios, que llega a los hombres a través del anuncio de la Iglesia y de los sacramentos[117]. Si esto no se tiene en cuenta, lo propio y específico del misterio de la Iglesia queda oscurecido.

b) Liturgia y esperanza escatológica

40. La Liturgia en cuanto es obra de Cristo y acción de su Iglesia, realiza y manifiesta su misterio como signo visible de la comunión entre Dios y los hombres, introduciendo a los fieles en la Vida nueva de la comunidad[118]. Por eso, aunque ciertamente «no agota toda la actividad de la Iglesia»[119], la Liturgia es la cumbre y la fuente de la vida eclesial[120], en la que se hace presente y se confiesa públicamente el misterio de la fe[121]. La transmisión de la fe, el anuncio misionero, el servicio al mundo en caridad[122], la oración cristia-

na, la esperanza respecto a las realidades futuras, toda la vida de la Iglesia tiene en la Liturgia su fuente y su término. A la luz de estas enseñanzas se comprende el grave daño que suponen, para el Pueblo de Dios, los abusos en el campo de la celebración litúrgica, especialmente en los sacramentos de la Eucaristía y de la Penitencia. ¿Cómo no manifestar un profundo dolor cuando la disciplina de la Iglesia en materia litúrgica es vulnerada?[123] *Que nos tengan los hombres por servidores de Cristo y administradores de los misterios de Dios. Ahora bien, lo que en fin de cuentas se exige de los administradores es que sean fieles* (1 Cor 4, 1-2).

41. «¿Qué es la Iglesia, sino la Asamblea de los santos?»[124]. «Creemos en la comunión de todos los fieles cristianos, es decir, de los que peregrinan en la tierra, de los que se purifican después de muertos y de los que gozan de la bienaventuranza celeste, y que todos se unen en una sola Iglesia»[125]. La Iglesia será llevada a su plenitud al final de los tiempos (cf. Hch 3, 21), cuando el género humano, juntamente con el universo entero, será renovado (cf. Ef 1, 10; Col 1, 20; 2 P 3, 10-13)[126]. La esperanza respecto a la vida del mundo futuro es constitutiva de la condición de cristianos. Se es cristiano precisamente por la fe en la Resurrección de Cristo[127], principio y causa de nuestra propia resurrección (cf. 1 Cor 15, 21). Cuando se siembran dudas y errores respecto a la fe de la Iglesia en la venida del Señor en gloria al final de los tiempos (Parusía), la resurrección de la carne, el juicio particular y final, el Purgatorio, la posibilidad real de condenación eterna (Infierno) o la Bienaventuranza eterna (Cielo)[128], se debilita gravemente la vida cristiana de los que

aún peregrinamos en este mundo, porque se permanece entonces «en la ignorancia respecto a la suerte de los difuntos» y se cae en la tristeza de los que no tienen esperanza (cf. 1 Ts 4, 13). El silencio sobre estas verdades de nuestra fe, en el ámbito de la predicación y de la catequesis, es causa de desorientación entre el pueblo fiel que experimenta, en su propia existencia, las consecuencias de la ruptura entre lo que cree y lo que celebra.

c) El ministerio ordenado en la Iglesia

42. El Señor Jesús instituyó diversos ministerios para el servicio de su Cuerpo, la Iglesia[129]. Según la fe eclesial, Jesucristo ha fundado el ministerio de la sucesión apostólica en la vocación y misión de los doce apóstoles, transmitido con la consagración sacramental[130]. A ellos y a sus sucesores, Cristo les confirió la función de enseñar, santificar y gobernar en su propio nombre y autoridad. Presentar, pues, el ministerio ordenado como el fruto de avatares históricos o luchas de poder en el ámbito religioso es contrario a la verdad histórica y a la fe de la Iglesia[131].

43. Constatamos que algunos autores han defendido y difunden concepciones erróneas sobre el ministerio ordenado en la Iglesia. Mediante la aplicación de un deficiente método exegético, han separado a Cristo de la Iglesia, como si no hubiera estado en la voluntad de Jesucristo fundar su Iglesia[132]. Una vez roto el vínculo entre la voluntad de Cristo y la Iglesia, se busca el origen de la constitución jerárquica de la Iglesia en razones puramente humanas, fruto de meras coyunturas históricas. Se interpreta el testimonio bíblico desde presupuestos ideológicos, seleccionando

algunos textos y elementos, y olvidando otros. Se habla de "modelos de Iglesia" que estarían presentes en el Nuevo Testamento: frente a la Iglesia de los orígenes, caracterizada por ser "discipular y carismática", libre de ataduras, habría nacido después la "institucional y jerárquica". El modelo de Iglesia "jerárquico, legal y piramidal", surgido tardíamente, se distanciaría de las afirmaciones neotestamentarias, caracterizadas por poner el acento en la comunidad y en la pluralidad de carismas y ministerios, así como en la fraternidad cristiana, toda ella sacerdotal y consagrada. Este modo de presentar la Iglesia no tiene apoyo real en la Sagrada Escritura ni en la Tradición eclesial y desfigura gravemente el designio de Dios sobre el Cuerpo de Cristo que es la Iglesia, llevando a los fieles a actitudes de enfrentamiento dialéctico, según las cuales la riqueza de carismas y ministerios suscitados por el Espíritu Santo ya no son vistos en favor del bien común (cf. 1 Cor 12, 4-12), sino como expresión de soluciones humanas que responden más a las luchas de poder que a la voluntad positiva del Señor[133].

44. De manera semejante hay quien niega la distinción entre el sacerdocio común de los fieles y el sacerdocio ministerial, cuya diferencia «es esencial y no sólo de grado»[134]. Quien así razona pretende partir de que en el Nuevo Testamento no se considera a los ministros como "personas sagradas", para concluir que esta "sacralización" del ministerio, o de un grupo dentro de la Iglesia, habría sido una adherencia histórica posterior. Este planteamiento silencia que Cristo es el Sumo Sacerdote de la Nueva Alianza (cf. Hb 4, 14-15; 7,26-28; 8-9), de cuyo ministerio participan algunos cristianos de manera

especial, para hacerle presente sacramentalmente en la Iglesia. La posterior terminología sacerdotal no cambiará la realidad del ministerio apostólico testimoniado claramente en el Nuevo Testamento. En él se encuentran referencias a la incorporación al ministerio mediante la imposición de manos (cf. Hch 14, 23; 1 Tm 4, 14).

45. La falta de claridad respecto al ministerio ordenado en la Iglesia no ha sido ajena a la crisis vocacional de los últimos años. En algunos casos parece, incluso, que hay el deseo de provocar un "desierto vocacional" para así lograr que se produzcan cambios en la estructura interna de la Iglesia. Sin embargo, donde, manteniendo la doctrina católica, se ofrecen a los jóvenes ámbitos para el encuentro personal con Cristo en la oración litúrgica y personal, ordinariamente surgen las vocaciones para el sacerdocio ministerial. Es preciso recordar las determinaciones magisteriales acerca del varón como único sujeto válido del orden sacramental, porque tal fue la voluntad de Cristo al instituir el sacerdocio[135]. Algunos han pretendido injustificadamente que esa voluntad no consta en la Escritura, lo cual no corresponde a la interpretación auténtica de la Palabra de Dios escrita y transmitida[136]. La doctrina sobre la ordenación sacerdotal reservada a los varones debe ser mantenida de forma definitiva, pues «ha sido propuesta infaliblemente por el Magisterio ordinario y universal»[137]. La comunión verdadera con el Magisterio de la Iglesia encuentra hoy día en este punto un criterio certero de verificación.

d) La Vida consagrada en la Iglesia

46. La Vida consagrada es un don del Padre a la Iglesia, quien, por medio del

Espíritu Santo, suscita entre sus hijos un seguimiento especial de Cristo, en virginidad, pobreza y obediencia, testimoniando la esperanza del Reino de los Cielos[138]. En las personas consagradas, por estar «en el corazón mismo de la Iglesia como elemento decisivo para su misión»[139], resplandece de manera singular la naturaleza íntima de la vocación cristiana[140] y la aspiración sponsal de la Iglesia hacia la unión con Jesucristo. La Vida consagrada es una forma de *sequela et imitatio Christi*, seguimiento e imitación de la Persona del Señor. Por eso, se ve gravemente dañada cuando se asienta en una cristología que no responde a la Tradición eclesial.

47. Supone un reduccionismo eclesiológico concebir la Vida consagrada como una "instancia crítica" dentro de la Iglesia. Del *sentire cum Ecclesia* se pasa, en la práctica, al *agere contra Ecclesiam* cuando se vive la comunión jerárquica dialécticamente, enfrentando la "Iglesia oficial o jerárquica" con la "Iglesia pueblo de Dios". Se invoca entonces "el tiempo de los profetas", y las actitudes de disenso, que tanto dañan la comunión eclesial, se confunden con "denuncias proféticas". Las consecuencias de estos planteamientos son desastrosas para todo el pueblo cristiano y, de modo particular, para los consagrados. En algunos este reduccionismo lleva a vaciar de contenido cristiano lo más nuclear de la consagración, los consejos evangélicos[141].

e) El Magisterio de la Iglesia y el fenómeno del disenso

48. Una expresión de los errores eclesiológicos señalados es la existencia de grupos que propagan y divulgan siste-

máticamente enseñanzas contrarias al Magisterio de la Iglesia en cuestiones de fe y moral. Aprovechan la facilidad con que determinados medios de comunicación social prestan atención a estos grupos, y multiplican las comparecencias, manifestaciones y comunicados de colectivos e intervenciones personales que disienten abiertamente de la enseñanza del Papa y de los obispos. Al mismo tiempo reclaman para sí la condición de cristianos y católicos, cuando no son más que asociaciones meramente civiles. No se trata de asociaciones muy numerosas, pero su repercusión en los medios de comunicación hace que sus opiniones se difundan ampliamente y siembren la duda y la confusión entre los sencillos. Esta forma de actuar pone de manifiesto la carencia de factores esenciales de la fe cristiana, tal como los transmite la Tradición apostólica.

49. Estos grupos, cuya nota común es el disenso, se han manifestado en intervenciones públicas, entre otros temas y cuestiones ético-morales, a favor de las absoluciones colectivas y del sacerdocio femenino, y han tergiversado el sentido verdadero del matrimonio al proponer y practicar la "bendición" de uniones de personas homosexuales. La existencia de estos grupos siembra divisiones y desorienta gravemente al pueblo fiel, es causa de sufrimiento para muchos cristianos (sacerdotes, religiosos y seglares), y motivo de escándalo y mayor alejamiento para los no creyentes.

50. A través de estas manifestaciones se ofrece una concepción deformada de la Iglesia, según la cual existiría una confrontación continua e irreconciliable entre la "jerarquía" y el "pueblo". La jerarquía, identificada con los obispos,

se presenta con rasgos muy negativos: fuente de "imposiciones", de "condenas" y de "exclusiones". Frente a ella, el "pueblo", identificado con estos grupos, se presenta con los rasgos contrarios: "liberado", "plural" y "abierto". Esta forma de presentar la Iglesia conlleva la invitación expresa a "romper con la jerarquía" y a "construir", en la práctica, una "iglesia paralela". Para ellos, la actividad de la Iglesia no consiste principalmente en el anuncio de la persona de Jesucristo y la comunión de los hombres con Dios, que se realiza mediante la conversión de vida y la fe en el Redentor, sino en la liberación de estructuras opresoras y en la lucha por la integración de colectivos marginados, desde una perspectiva preferentemente immanentista.

51. Es necesario recordar, además, que existe un *disenso silencioso* que propugna y difunde la desafección hacia la Iglesia, presentada como legítima actitud crítica respecto a la jerarquía y su Magisterio, justificando el disenso en el interior de la misma Iglesia, como si un cristiano no pudiera ser adulto sin tomar una cierta distancia de las enseñanzas magisteriales. Subyace, con frecuencia, la idea de que la Iglesia actual no obedece al Evangelio y hay que luchar "desde dentro" para llegar a una Iglesia futura que sea evangélica. En realidad, no se busca la verdadera conversión de sus miembros, su purificación constante, la penitencia y la renovación[142], sino la transformación de la misma constitución de la Iglesia, para acomodarla a las opiniones y perspectivas del mundo. Esta actitud encuentra apoyo en miembros de Centros académicos de la Iglesia, y en algunas editoriales y librerías gestionadas por Instituciones católicas. Es

muy grande la desorientación que entre los fieles causa este modo de proceder.

4. La vida en Cristo

52. *Si alguno quiere venir en pos de mí, niéguese a sí mismo, tome su cruz y sígame* (Mt 16, 24). La escena de Cesarea de Filipo nos lleva de la confesión de Pedro y la promesa de edificar la Iglesia a la desconcertante y exigente propuesta del *seguimiento de Cristo*. Para llevar una vida auténticamente cristiana y ser en verdad un discípulo de Jesucristo, no basta con confesarle como Hijo de Dios ante los hombres en la comunión de la Iglesia; este anuncio implica un especial *seguimiento de Cristo*. La moral cristiana, entendida como "vida en Cristo"[143], encuentra aquí su permanente punto de verificación. «Cristo, en la misma Revelación del misterio del Padre y de su amor, manifiesta plenamente el hombre al propio hombre y le descubre la grandeza de su vocación»[144]. En Cristo, *imagen de Dios invisible* (Col 1, 15), el hombre ha sido creado «a imagen y semejanza» del Creador. «En Cristo, Redentor y Salvador, la imagen divina alterada en el hombre por el primer pecado ha sido restaurada en su belleza original y ennoblecida con la gracia de Dios»[145]. Frente al peligro constante en la condición humana de *hacer vana la cruz de Cristo* (1 Cor 1, 17), la gracia de Dios que nos lleva a su seguimiento nos devuelve a la verdad de lo que somos y de lo que estamos llamados a ser. La Iglesia sabe que «por la senda de la vía moral está abierto a todos el camino de la salvación»[146].

53. En la actualidad, uno de los grandes desafíos que encuentra la evangelización está centrado en el campo moral. Es una dificultad que procede de un ámbito cul-

tural que se declara postcristiano y se propone vivir "como si Dios no existiera". Por encima del ateísmo teórico y del agnosticismo sistemático, se extienden en nuestros días el ateísmo y el agnosticismo pragmáticos según los cuales Dios no sería relevante para la razón, la conducta y la felicidad humanas[147]. En esta situación el hombre pasa a medir su vida y sus acciones en relación a sí mismo, a la vida social y a la adecuación con el mundo para la satisfacción de sus necesidades y deseos. La esfera de lo trascendente deja de ser significativa en la vida social y personal diaria, para ser relegada a la conciencia individual como un factor meramente subjetivo. El resultado es un *relativismo radical*[148], según el cual cualquier opinión en temas morales sería igualmente válida. Cada cual tiene "sus verdades" y a lo más que podemos aspirar en el orden ético es a unos "mínimos consensuados", cuya validez no podrá ir más allá del presente actual y dentro de determinadas circunstancias. La raíz más profunda de la crisis moral que afecta gravemente a muchos cristianos es la fractura que existe entre la fe y la vida[149], fenómeno considerado por el Concilio Vaticano II «como uno de los más graves errores de nuestro tiempo»[150]. Es un auténtico e imperioso servicio eclesial para la evangelización devolver a los cristianos las convicciones y certezas que permiten "no tener miedo" y entender que *lo que ha conseguido la victoria sobre el mundo es nuestra fe* (1 Jn 5, 4).

a) Cristo, norma de la moral

54. Cristo, el Señor, es la suprema e inmutable norma de vida para los cristianos. Jesucristo, al revelar el misterio

del Padre y de su amor, da a conocer «la condición del hombre y su vocación integral»[151]. Quien cree en Cristo tiene la vida nueva en el Espíritu Santo y es hecho hijo de Dios. En virtud de esta adopción filial, la persona humana es transformada al recibir una capacidad nueva. Así puede seguir la vida de Cristo, obrar rectamente y hacer el bien. El discípulo de Cristo, unido al Salvador y movido por el Espíritu Santo, es capaz de alcanzar la perfección de la caridad, la santidad, que es la vocación última de toda persona humana[152]. *Bendito sea el Dios y Padre de nuestro Señor Jesucristo... nos ha elegido en Él antes de la fundación del mundo, para ser santos e inmaculados en su presencia, en el amor* (Ef 1, 3. 4).

55. Cristo es «el punto de referencia indispensable y definitivo para adquirir un conocimiento íntegro de la persona humana»[153]. Es, además, fundamento de un obrar moral integral en el que no hay dicotomía entre la razón y la fe. Si Cristo es la norma del obrar moral[154], la fundamentación de la moral debe proceder de la Revelación y del Magisterio de la Iglesia, cuyo ámbito se extiende al comportamiento humano sin entrar en conflicto con la recta razón[155]. Cuando se piensa que en la Revelación sólo encontramos principios genéricos sobre el actuar humano[156], sin tener en cuenta que la Sagrada Escritura y la Tradición muestran lo contrario[157] -como ha sido el caso de la así denominada "autonomía teónoma"[158]-, se resiente gravemente la enseñanza moral. «La Sagrada Escritura es la fuente siempre viva y fecunda de la doctrina moral de la Iglesia, como ha recordado el Concilio Vaticano II: "El Evangelio (es)... fuente de toda verdad salvadora y de toda norma de conducta"»[159].

b) La dignidad de la persona humana

56. La dignidad de la persona humana radica en haber sido creada a imagen y semejanza de Dios. «Dotada de alma espiritual e inmortal, de inteligencia y de voluntad libre, la persona humana está ordenada a Dios y llamada, con su alma y con su cuerpo, a la bienaventuranza eterna»[160]. En todo hombre existe un deseo innato de felicidad, que Dios quiere colmar de un modo desbordante, ya que llama al hombre a participar, por Cristo, de la misma bienaventuranza divina, *que ni el ojo vio ni el oído oyó ni al corazón del hombre llegó lo que Dios preparó para los que le aman* (1 Cor 2, 9). El hombre alcanza su fin último en virtud de la gracia de Cristo, «don de Dios que nos hace partícipes de su vida trinitaria y capaces de obrar por amor a Él»[161]. Afrontar la vida "como si Dios no existiese", pretender ignorar a Dios o, incluso, negarle explícitamente, es el principio de la infelicidad humana. Por esta razón la Iglesia ofrece a todos su enseñanza moral[162], consciente de que es Cristo quien ha revelado al hombre su más sagrada dignidad y su vocación última.

57. La gracia de Cristo no anula el orden creado, sino que responde a las profundas aspiraciones de la libertad humana, previene, prepara y suscita la libre respuesta del hombre[163]. La realización de la dignidad del hombre exige que se respete el orden esencial de la naturaleza humana creada por Dios, que trasciende las vicisitudes históricas y culturales. Este orden de la naturaleza humana se expresa en la ley natural, que el hombre puede conocer, aunque es previa a su conocimiento[164]. «La ley moral natural evidencia y pres-

cribe las finalidades, los derechos y los deberes, fundamentados en la naturaleza corporal y espiritual de la persona humana. Esa ley no puede entenderse como una normatividad simplemente biológica, sino que ha de ser concebida como el orden racional por el que el hombre es llamado por el Creador a dirigir y regular su vida y sus actos y, más concretamente, a usar y disponer del propio cuerpo»[165].

58. El conocimiento de la ley natural supone que está inscrita en lo más profundo del ser humano y puede percibirse, al menos, en cierta medida por la sola razón, fuera de la Revelación de Cristo[166]. El juicio de la conciencia no establece la ley sino que afirma su autoridad, al ser percibida como norma objetiva e inmutable e impulsa al hombre a hacer el bien y evitar el mal[167]. «La conciencia, por tanto, no es una fuente autónoma y exclusiva para decidir lo que es bueno o malo; al contrario, en ella está grabado profundamente un principio de obediencia a la norma objetiva, que fundamenta y condiciona la congruencia de sus decisiones con los preceptos y prohibiciones en los que se basa el comportamiento humano»[168]. En este sentido, el Magisterio ha advertido sobre las lagunas y deficiencias de algunas propuestas morales como la "opción fundamental"[169], el "proporcionalismo y consecuencialismo"[170], o la llamada "moral de actitudes"[171]. También es necesario recordar que para que la persona actúe conforme a su dignidad la conciencia debe ser recta y abierta a la Verdad[172], es decir, debe estar «de acuerdo con lo que es justo y bueno según la razón y la ley de Dios»[173].

59. La presente condición histórica de la persona humana está marcada por el

pecado. Debido al pecado original, todos los hombres nacen privados de la santidad y de la justicia originales. Aunque su naturaleza no ha quedado totalmente corrompida, se halla, sin embargo, «herida en sus propias fuerzas naturales, sometida a la ignorancia, al sufrimiento y al poder de la muerte, e inclinada al pecado»[174]. Por esta razón, no todas las tendencias que el hombre experimenta son buenas[175], de manera que requiere la ayuda de Dios incluso para conocer y realizar muchos bienes que están dentro de las posibilidades de la naturaleza. También por esto resulta muy necesaria la acción del Espíritu Santo y una formación moral apoyada en la Palabra de Dios y en las enseñanzas de la Iglesia para adquirir una conciencia recta. Cuando se presenta de manera ambigua la doctrina de la Iglesia sobre el pecado original, o se silencia y niega la gravedad del pecado, las consecuencias para la formación de la conciencia son muy negativas, al tiempo que se oscurece el camino de la consecución de la auténtica felicidad.

60. Sin embargo, el pecado no es la palabra definitiva sobre la condición humana. La Iglesia no deja de proclamar que en Cristo el hombre ha recuperado la santidad primera que de Dios ha recibido y que, con la ayuda de su gracia, puede correr por el camino de los mandatos del Señor (cf. Sal 118, 32). La gracia, al tiempo que restaura el daño provocado por el pecado, hace plenamente libre a la libertad humana, orientando al hombre hacia la Bienaventuranza. Cristo no sólo es el Redentor de todos los hombres, sino de todo el hombre[176]. Su predicación y sus sacramentos, custodiados en la Iglesia "hasta que Él vuelva", permiten al hombre desarrollar una vida moral auténtica.

c) Moral de la sexualidad y de la vida

61. Consecuencia inmediata de la dignidad de la persona humana revelada en Cristo es la dignidad intangible de la sexualidad[177]. En un contexto marcado por un exasperado pansexualismo, el auténtico significado de la sexualidad humana queda muchas veces desfigurado, controvertido y contestado, cuando no pervertido[178]. Es necesario que superemos la tentación de resolver «los viejos y nuevos problemas con respuestas que son más conformes a la sensibilidad y las experiencias del mundo que a la *mente de Cristo* (cf. 1 Cor 2, 16)»[179]. La sexualidad está inscrita en el ser humano, creado a imagen y semejanza de Dios, varón y mujer, que se debe entender desde la vocación de la persona al amor[180], y así, mediante la virtud de la castidad se logra la integración de la sexualidad en la persona[181].

62. La dignidad de la vida humana exige que su transmisión se dé en el ámbito del amor conyugal, de manera que aquellos métodos que pretendan sustituir y no simplemente ayudar a la intervención de los cónyuges en la procreación, no son admisibles[182]. Si se separa la finalidad unitiva de la procreadora, se falsea la imagen del ser humano, dotado de alma y cuerpo, y se degradan los actos de amor verdadero, capaces de expresar la caridad conyugal que une a los esposos. La consecuencia es que una regulación moralmente correcta de la natalidad no puede recurrir a métodos contraceptivos[183].

63. A la luz de estos principios sobre la sexualidad se entiende el motivo por el que la Iglesia también considera «pecados gravemente contrarios a la castidad... la

masturbación, la fornicación, las actividades pornográficas y las prácticas homosexuales»[184]. La enseñanza cristiana sobre la sexualidad no permite banalizar estas cuestiones ni considerar las relaciones sexuales un «mero juego de placer. La banalización de la sexualidad conlleva la banalización de la persona»[185]. El uso de las facultades sexuales adquiere su verdadero significado y su honestidad moral en el matrimonio legítimo e indisoluble de un hombre con una mujer, abierto a la vida[186], que es el fundamento de la sociedad y el lugar natural para la educación de los hijos. Los ataques al matrimonio que con frecuencia presenciarnos no dejarán de tener consecuencias graves para la misma sociedad[187].

64. No podemos olvidar tampoco que la vida humana se inicia en la concepción y tiene su fin en la muerte natural. El aborto y la eutanasia son acciones gravemente desordenadas, lesivas de la dignidad humana y opuestas a las enseñanzas de Cristo[188]. La Iglesia es consciente que estas cuestiones deben ser explicadas a la comunidad cristiana, asediada constantemente por la mentalidad hedonista propia de la cultura de la muerte. Tampoco podemos poner en duda que, desde el momento de la fecundación, existe verdadera y genuina vida humana, distinta de la de los progenitores[189]; de modo que quebrar su desarrollo natural es un gravísimo atentado contra la misma[190]. «El amor de Dios no hace diferencia entre el recién concebido, aún en el seno de su madre, y el niño o el joven o el hombre maduro o el anciano. No hace diferencia, porque en cada uno de ellos ve la huella de su imagen y semejanza (cf. Gn 1, 26)»[191]. Es contrario a la enseñanza de la Iglesia

sostener que hasta la anidación del óvulo fecundado no se pueda hablar de "vida humana", estableciendo, así, una ruptura en el orden de la dignidad humana entre el embrión y el mal llamado "pre-embrión"[192]. De manera análoga, nadie tiene potestad para eliminar una vida inocente, ni siquiera cuando se encuentra en estado terminal[193]. Debemos recordar a los fieles que es lícito, incluso bueno, evitar «ciertas intervenciones médicas ya no adecuadas a la situación real del enfermo, por ser desproporcionadas a los resultados que se podrían esperar o, bien, por ser demasiado gravosas para él o su familia»[194], aunque esto suponga que se acorte su esperanza vital. Lo cual es muy distinto de llevar a cabo intervenciones cuya intención directa es eliminar la vida de la persona enferma o anciana[195].

d) Moral social

65. En esta hora tiene especial urgencia que los fieles católicos recuerden la responsabilidad que tienen en su actividad pública y política. La imperante mentalidad laicista tiende a arrinconar las convicciones religiosas en la conciencia individual y a impedir que se manifiesten y que tengan repercusión pública. Es frecuente que se acepten de buen grado las obras de tipo asistencial y humanitarias de los cristianos, pero se rechacen cualesquiera otras manifestaciones de su fe, incluida la defensa de los valores humanos más elementales como son el derecho a la vida desde su concepción hasta su muerte natural. Pretender que el católico hable y actúe en la vida pública conforme a sus convicciones no significa querer imponer la fe ni la práctica religiosa a los

demás. Contribuimos al bien de todos aportando lo mejor que tenemos: la fe en Jesucristo Salvador, que no contradice la razón humana, sino que la eleva hacia una mejor comprensión del bien común y de la naturaleza de la sociedad[196]. Quienes reivindicamos su condición de cristianos actuando en el orden político y social con propuestas que contradicen expresamente la enseñanza evangélica, custodiada y transmitida por la Iglesia, son causa grave de escándalo y se sitúan fuera de la comunión eclesial[197].

66. Los fieles deben defender y apoyar aquellas formaciones o actuaciones políticas que promuevan la dignidad de la persona humana y de la familia. En el caso de que no se pueda eliminar una ley negativa sobre estas materias, el fiel católico debe trabajar por minimizar los males que ocasione[198]. En cuestiones más contingentes cabe un cierto pluralismo de opciones para los católicos. Pero cuando lo que está en juego es la dignidad de la persona humana -como hoy sucede con frecuencia-, el católico debe ofrecer el testimonio real de su fe manifestando un inequívoco rechazo a todo lo que ofende a la dignidad del ser humano. También las obras de carácter asistencial, que movidos por la caridad, impulsan los católicos, deben tener un perfil específico en el que Dios y Cristo no pueden quedar al margen, pues los cristianos sabemos que la raíz de todo sufrimiento es el alejamiento de Dios[199].

Conclusión

67. *Y vosotros, ¿quién decís que soy yo?* (Mt 16, 15). Confesar a Jesucristo como el Hijo de Dios vivo es el principio de una

honda teología al servicio del Pueblo de Dios. Cuando la verdad sobre la Persona de Cristo y sobre su misión se oscurece se debilita inexorablemente la vida cristiana. La teología deja de ser católica si no pone en el centro de su empeño por comprender la fe (*intellectus fidei*) la confesión de Pedro en Cesarea de Filipo: *¡Tú eres el Cristo, el Hijo de Dios vivo!* (Mt 16, 16).

68. Al repasar someramente algunas de las deficientes enseñanzas más difundidas entre nosotros, hemos querido mostrar el estrecho vínculo que existe entre teología y vida cristiana, *no es que pretendamos dominar vuestra fe, sino que contribuimos a vuestro gozo, pues os mantenéis firmes en la fe* (2 Cor 1, 24). Las opiniones erróneas recordadas han tenido serias y graves consecuencias en la vida de la Iglesia. Hay que constatar cómo, en muchas de nuestras familias, se ha quebrado la transmisión de la fe. Padres, educadores y catequistas, se han visto zarandeados en sus creencias por propuestas teológicas equivocadas, ambiguas y dañinas, que han debilitado su fe y la han cerrado a la transmisión gozosa del Evangelio. En el origen de la alegría cristiana está acoger plenamente a Jesucristo en la comunión de la Iglesia: *Os he dicho todo esto para que mi alegría esté en vosotros y vuestra alegría sea completa* (Jn 15, 11).

69. La teología nace de la fe y está llamada a interpretarla manteniendo su vínculo irrenunciable con la comunidad eclesial. La Iglesia necesita de la teología, como la teología necesita de su vínculo eclesial. «En el desempeño de la misión de anunciar el Evangelio de la esperanza, la Iglesia en Europa aprecia con gratitud la vocación de los teólogos, valora y promueve su trabajo»[200].

Después de haber celebrado el *Año de la Eucaristía* -Misterio de Comunión donde la Sabiduría de Dios se abre al que lo adora- ponemos bajo la protección de María Inmaculada a los que han recibido el ministerio eclesial de profundizar en la fe, contribuyendo a su transmisión fiel desde el ámbito de la teología, para que su quehacer edifique el Pueblo de Dios, dando razón de nuestra esperanza a todo el que nos la pida (cf. 1 P 3, 5), de modo que la alegría de Cristo alcance en todos nosotros su plenitud (cf. Jn 15, 11).

NOTAS

- [1] Cf. San Ireneo de Lyon, *Adversus Haereses*, III, 18, 4 (SCh 211, 352-354).
- [2] Cf. Benedicto XVI, *Primer mensaje de Su Santidad Benedicto XVI al final de la concelebración eucarística con los cardenales electores en la Capilla Sixtina* (20.4.2005), 2.
- [3] Cf. Benedicto XVI, *Discurso a los Cardenales, Arzobispos, Obispos y Prelados superiores de la Curia romana* (22.12.2005).
- [4] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium*, 25.
- [5] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Postsinodal *Pastores gregis* (16.10.2003), 29; Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 8-9.
- [6] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Postsinodal *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 9.
- [7] Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española 2002-2005, *Una Iglesia esperanzada. ¡Mar adentro!* (Lc 5, 4) (31.1.2002), 42.
- [8] Cf. Plan Pastoral de la Conferencia Episcopal Española 2002-2005, *Una Iglesia esperanzada. ¡Mar adentro!* (Lc 5, 4) (31.1.2002), 10; Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Postsinodal *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 7.
- [9] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Fides et Ratio* (14.9.1998), 55.
- [10] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 1.23.
- [11] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum* 2.

- [12] Cf. 2 P 1, 4; San Ireneo de Lyon, *Adversus Haereses*, IV, 13, 1 (Sch 100,526); IV 20, 4 (Sch 100,634-636).
- [13] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 52.
- [14] Cf. LXX Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Dios es Amor*, Instrucción Pastoral en los umbrales del Tercer Milenio (27.11.1998), 26. 44.
- [15] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 2-6.
- [16] Cf. San Ireneo de Lyon, *Adversus Haereses* I, Praef. 2 (Sch 264,22).
- [17] Cf. San Ireneo de Lyon, *Adversus Haereses*, IV, 34, 1 (Sch 100, 846-848); III, 10, 2 (Sch 211,120).
- [18] Misal Romano, Domingo XXIII T.O., *Oración colecta*; cf. Pio VI, *Auctorem fidei*, 16-18 (DH 2616-2618); Pío XII, Carta Encíclica *Humani generis* (DH 3891); Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen Gentium*, 2, 7.
- [19] Cf. Concilio Vaticano II, Decreto sobre la formación sacerdotal *Optatam totius*, 16; Id., Decreto sobre las relaciones de la Iglesia con las relaciones no cristianas *Nostra aetate*, 2.
- [20] Juan Pablo II, Carta encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990) 29; cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium*, 16.
- [21] Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación a propósito del libro del Rvdo. Jacques Dupuis, S.J. "Hacia una teología cristiana del pluralismo religioso"*, Maliaño (Cantabria), Editorial Sal Terrae 2000», (24.1.2001), 8; cf. Id., *Artículo de Comentario a la Notificación del libro del P. Jacques Dupuis "Hacia una teología cristiana del pluralismo religioso"* (12.3.2001), 5; Concilio Vaticano II, Declaración sobre la libertad religiosa *Dignitatis humanae*, 1; cf. Comisión Teológica Internacional, *El cristianismo y las religiones* (1996), 81-87.
- [22] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 2; cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 5.
- [23] Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 6.
- [24] San Ireneo de Lyon, *Adversus Haereses*, V Praef. (Sch 153,14).
- [25] *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 25.
- [26] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 5; *Catecismo de la Iglesia Católica*, 153.
- [27] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 153-165.
- [28] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 5.
- [29] Cf. Concilio Vaticano I, Constitución *Dei Filius*, 3 (DH 3008).
- [30] Mc 16, 16: *el que crea y sea bautizado, se salvará*.
- [31] Cf. Santo Tomás de Aquino, *Summa Theologiae* II-II, 6, 1.
- [32] Cf. Tertuliano, *De praescriptione haereticorum* VI, 2-4 (CCL 1, 191).
- [33] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 186; San Cirilo de Jerusalén, *Catequesis*, 5, 12 (PG 33, 521-524).
- [34] Cf. San Agustín, *Contra Faustum*, 17, 3 (CSEL 25/1,486,15-17): «Decid con claridad que vosotros no creéis en el Evangelio de Cristo, porque los que creéis aquellas cosas del Evangelio que queréis, y no creéis en otras que no queréis, en realidad creéis en vosotros mismos más que en el Evangelio».
- [35] Cf. San Ambrosio, *In Lucam* 6, 101 (CCL 14,210-211): «Veis cómo en el nombre de Cristo se resume todo. Él mismo es el Cristo, el que ha nacido de la Virgen, el mismo que ha hecho milagros ante el pueblo, el mismo que ha muerto por nuestros pecados y ha resucitado de entre los muertos. Si prescindes de uno de estos aspectos, has perdido tu salvación. También los herejes parece que tienen a Cristo, pues nadie niega el nombre de Cristo, pero en realidad están negando a Cristo, pues no confiesan todo lo que corresponde a Cristo».
- [36] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 2.
- [37] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación a propósito del libro de "Jesus Symbol of God" del Padre Roger Haight, S.J.* (13.12.2004).
- [38] Cf. Santo Tomás de Aquino, *Summa Theologiae*, I, 13.
- [39] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación sobre los escritos del Padre Anthony De Mello, S.J.* (24.6.1998).
- [40] Cf. San Gregorio de Elvira, *La fe*, 52b (Fuentes Patristicas 11, 99): «El conocimiento de Dios es la vida eterna y su grandeza es inefable; y sólo se le estima justamente cuando se dice que es inestimable».
- [41] Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 6.
- [42] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Fides et Ratio* (14.9.1998), 65; San Anselmo de Canterbury, *Proslogion*, 1 (PL 158, 227): «Señor, yo no pretendo penetrar en tu profundidad: ¿cómo iba a comparar mi inteligencia con tu

- misterio? Pero deseo comprender de algún modo esa verdad que creo y que mi corazón ama. No busco comprender para creer (esto es, no busco comprender de antemano, por la razón, lo que haya de creer después, sino que creo primero, para esforzarme luego en comprender. Porque creo una cosa: si no empiezo por creer, no comprenderé jamás».
- [43] Cf. Concilio Vaticano I, Constitución dogmática *Dei Filius* (24.4.1870), can. 1: DH 3026; Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 6; Pablo VI, *Credo del Pueblo de Dios* (28.6.1968), 5; Juan Pablo II, Carta Encíclica *Fides et Ratio* (14.9.1998), 56; Congregación para la Doctrina de la Fe, Instrucción *Donum veritatis* (24.5.1990), 10.
- [44] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Fides et Ratio* (14.9.1998), 56; Congregación para la Doctrina de la Fe, Instrucción *Donum veritatis* (24.5.1990), 10.
- [45] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Fides et Ratio* (14.9.1998), 5: «[La Iglesia] considera a la filosofía como una ayuda indispensable para profundizar la inteligencia de la fe y comunicar la verdad del Evangelio a cuantos aún no la conocen».
- [46] Concilio Vaticano II, Decreto sobre la actividad misionera de la Iglesia *Ad gentes*, 22.
- [47] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Fides et Ratio* (14.9.1998), 69.
- [48] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990), 37; Conferencia Episcopal Española, Instrucción Pastoral *Valoración moral del terrorismo en España, de sus causas y de sus consecuencias* (22.11.2002), 27.
- [49] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Fides et Ratio* (14.9.1998), 80-91; Congregación para la Doctrina de la Fe, Instrucción *Donum veritatis* (24.5.1990), 10.
- [50] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación a propósito del libro "Jesus symbol of God" del Padre Roger Haight, S.J.* (13.12.2004), especialmente el apartado sobre el método teológico.
- [51] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Mysterium Ecclesiae* acerca de la doctrina católica sobre la Iglesia para defenderla de algunos errores actuales (24.6.1973), 2-5.
- [52] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 890.
- [53] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Instrucción *Donum veritatis* (24.5.1990), 14; Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *El teólogo y su función en la Iglesia* (20.10.1989), 5. 9.
- [54] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum* 11; *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 18.
- [55] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum* 12.
- [56] Cf. J. Ratzinger, «La interpretación bíblica en conflicto», 24-26 en L. Sánchez Navarro-C. Granados (edd.) *Escritura e interpretación*, Madrid 2003, 19-54.
- [57] Cf. Pontificia Comisión Bíblica, *La interpretación de la Biblia en la Iglesia* (15.4.1993).
- [58] Cf. J. Ratzinger, «La interpretación bíblica en conflicto», 30-42 en L. Sánchez Navarro-C. Granados (edd.) *Escritura e interpretación*, Madrid 2003, 19-54.
- [59] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 134.
- [60] Congregación para la doctrina de la fe, *Notificación sobre algunas publicaciones del Prof. R. Messner* (30.11.2000), 7: «En la interpretación de la Palabra de Dios, transmitida en la Escritura y en la Tradición, la ciencia teológica tiene un papel importante. Sin embargo supera las posibilidades de la teología explicar la Palabra de Dios de manera vinculante para la fe y la vida de la Iglesia. Esta tarea corresponde al Magisterio vivo de la Iglesia».
- [61] San Agustín, *Sermones*, 183, 3 (PL 38, 989): «Y si no han visto en Jesucristo más que un hombre, con toda certeza no han conocido a Jesucristo».
- [62] Cf. Juan Pablo II, *Discurso sobre la interpretación de la Biblia en la Iglesia* (23.4.1993), 7.
- [63] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 24.
- [64] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *Nota sobre algunos aspectos relacionados con el tema de la verdad de la revelación cristiana y su transmisión* (30.11.1992), 9-10.
- [65] *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 534.
- [66] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 2567.
- [67] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Carta sobre algunos aspectos de la meditación cristiana *Orationis formas* (15.10.1989); Id., *Notificación sobre los escritos del Padre Anthony De Mello, S.J.* (24.6.1998).
- [68] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Novo Millennio Ineunte* (6.1.2001), 32-34.
- [69] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes*, 22.
- [70] Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Mysterium Filii Dei* para salvaguardar la fe de algunos errores recientes

- sobre el Misterio de la Encarnación y de la Santísima Trinidad (21.2.1972), 1.
- [71] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Redemptoris Missio* (7.12.1990), 2.
- [72] Cf. Comisión para la Doctrina de la Fe (Conferencia Episcopal Española), «*Cristo presente en la Iglesia*». *Nota doctrinal sobre algunas cuestiones cristológicas e implicaciones eclesiológicas* (20.2.1992).
- [73] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 479.
- [74] *Misal Romano. Prefacio III de Navidad*; cf. San Hilario, *Tractatus super Psalmos*, 53, 7 (CCL 61,134).
- [75] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 483.
- [76] Cf. San León Magno, *Tractatus*, 26, 2 (CCL 138,126): «pues si él no hubiera descendido hasta nosotros revestido de esta humilde condición, nadie hubiera logrado llegar hasta él por sus propios méritos».
- [77] Credo de Constantinopla I (381) (DH 150).
- [78] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 80.
- [79] Cf. Concilio Vaticano II, Decreto sobre la formación sacerdotal *Optatam totius*, 16.
- [80] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Mysterium Filii Dei* para salvaguardar la fe de algunos errores recientes sobre el Misterio de la Encarnación y de la Santísima Trinidad (21.2.1972), 1-3.
- [81] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 481.
- [82] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica* 599-617; Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación sobre el libro "Jesus symbol of God" del Padre Roger Haight, S.J.* (13.12.2004).
- [83] *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 101.
- [84] Concilio Vaticano II, Constitución sobre la Sagrada Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 7.
- [85] Cf. San León Magno, *Tractatus*, 21, 1 (CCL 138, 85-86).
- [86] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 521.
- [87] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 519-521; 793; 1084-1090.
- [88] Cf. Concilio de Calcedonia (451) (DH 302): «... salvaguardada la propiedad de cada naturaleza...». San León Magno, *Tractatus*, 23, 2 (CCL 138,104): «Cada naturaleza conserva sin disminución lo que le es propio. Así como la condición de Dios no suprime la condición de siervo, así tampoco la condición de siervo disminuye la condición de Dios».
- [89] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 639-647.
- [90] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, «Nota sobre el libro de Juan José Tamayo Acosta, *Dios y Jesús* (Trotta, Madrid 2000)».
- [91] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución sobre la divina Revelación *Dei Verbum* 19; Pontificia Comisión Bíblica, Instrucción *Sancta Mater Ecclesia* (21.4.1964).
- [92] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *Nota sobre la concepción virginal de Jesús* (1.4.1978).
- [93] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Notificación *El 5 de junio* sobre la obra «Mary and Human Liberation» del Padre Tissa Balasuriya, O.M.I., (2.1.1997).
- [94] Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 14.
- [95] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 3-4; Id., *Notificación sobre los escritos del Padre Anthony De Mello, S.J.* (24.6.1998); Id. *Notificación sobre el libro "Jesus symbol of God" del Padre Roger Haight, S.J.* (13.12.2004).
- [96] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 14-15.
- [97] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación a propósito del libro del Rvdo. P. Jacques Dupuis, S.J. "Hacia una teología cristiana del pluralismo religioso"*, Maliaño (Cantabria), Editorial Sal Terrae 2000» (24.1.2001), 8.
- [98] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes*, 22.
- [99] Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Postsinodal *Catechesi Tradendae* (16.10.1979), 5.
- [100] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *Sobre algunos aspectos doctrinales de las publicaciones «Teología popular» y «Documento-Programa de la I Asamblea de cristianos de base de Madrid, 1986»*, (19.11.1986); Id., *Sobre algunas cuestiones eclesiológicas* (13.10.1987).
- [101] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, «Nota sobre el libro de Juan José Tamayo Acosta, *Dios y Jesús* (Trotta, Madrid 2000)».
- [102] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *La comunión eclesial* (15.2.1978).
- [103] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium*, 17.
- [104] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium* 1; cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 774-775.
- [105] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium* 9.
- [106] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium* 1.
- [107] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes*, 45.

- [108] Cf. San Agustín de Hipona, *Enarraciones in Psalmos* 90, 2, 1 (CCL 39, 1266); *Tractatus in Ioannis epistolam ad Partos* 1,2 (PL 35,1979); Hilario de Poitiers, *De Trinitate*, 2, 24 (CCL 62, 60); Pablo VI, *Credo del Pueblo de Dios*, 19-20; Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Mysterium Ecclesiae* (24.6.1973), 1; Id., Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 16; *Catecismo de la Iglesia Católica*, 795-796. 1136. 1187.
- [109] Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium*, 8; *Catecismo de la Iglesia Católica*, 816.
- [110] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Mysterium Ecclesiae* sobre la doctrina católica acerca de la Iglesia para defenderla de algunos errores actuales (24.6.1973), 1; Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 16-17. Ya antes, en la *Notificación sobre el volumen "Iglesia: carisma y poder. Ensayo de eclesiología militante" del P. Leonardo Boff, O.F.M.* (11.3.1985), se había recordado esta misma cuestión.
- [111] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium*, 5.
- [112] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes*, 22.
- [113] Cf. Orígenes, *In Mattheum*, 14, 7 (PG 13, 1197).
- [114] Cf. Juan Pablo II, Carta encíclica *Redemptoris missio* (7.12.1990) 18; Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Dominus Iesus* (6.8.2000), 18. San Agustín, *De civitate Dei* 20, 9 (CCL 48,715-717); San Gregorio Magno, *Homiliarum in Evangelia libri duo*, 2, 32, 6 (CCL 141,283-284).
- [115] Cf. Sínodo de los Obispos, II Asamblea extraordinaria (1985), *Relatio finalis* II,C,1.
- [116] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Carta *Communio notio* (28.5.1992), 3-4.
- [117] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Carta *Communio notio* (28.5.1992), 4-5.
- [118] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 1071.
- [119] Concilio Vaticano II, Constitución sobre la Sagrada Liturgia *Sacrosanctum Concilium*, 9.
- [120] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Sagrada Liturgia *Sacrosanctum Concilium* 10.
- [121] Cf. Congregación para la doctrina de la fe, *Notificación sobre algunas publicaciones del Prof. R. Messner* (30.11.2000), 8-9.
- [122] Cf. Benedicto XVI, Carta Encíclica *Deus caritas est* (25.12.2005), 25.
- [123] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (17.4.2003) 10, 52; Congregación para el Culto Divino, Instrucción *Redemptio nis sacramentum* (25.3.2004), 6-12.
- [124] Nicetas de Remesiana, *Instructio ad compe tentes*, 5, 3, 23 [*Explanatio Symboli*, 10] (PL 52, 871).
- [125] Pablo VI, *Credo del Pueblo de Dios* (28.6.1968), 30.
- [126] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen Gentium* 48.
- [127] Tertuliano, *De resurrectione mortuorum* 1, 1 (CCL 1, 921): «Fiducia christianorum resurrectio mortuorum. In illa credentes sumus» («La esperanza de los cristianos es la resurrección de los muertos. Creyendo en ella somos tales»).
- [128] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Carta a los Presidentes de las Conferencias Episcopales *Recentiores episcoporum Synodi* (17.5.1979); Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *Esperamos la resurrección y la vida eterna* (26.11.1995).
- [129] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen Gentium* 18.
- [130] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación sobre algunas publicaciones del Prof. R. Messner* (30.11.2000), 13.
- [131] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación sobre el volumen "Iglesia: carisma y poder. Ensayo de eclesiología militante" del P. Leonardo Boff, O.F.M.* (11.3.1985).
- [132] Cf. Comisión episcopal para la Doctrina de la Fe en 1987, *Sobre algunas cuestiones eclesiológicas* (13.10.1987), 2-3.
- [133] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *Nota doctrinal sobre usos inadecuados de la expresión "modelos de Iglesia"* (18.10.1988); Id., *Nota explicativa a propósito del cese de los Padres Castillo y Estrada como profesores de la Facultad de Teología de Granada* (14.7.1988).
- [134] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen Gentium* 10.
- [135] Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica *Ordinatio sacerdotalis* (22.5.1994); Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración sobre la cuestión de la admisión de las mujeres al sacerdocio ministerial *Inter insigniores* (15.10.1976).
- [136] Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración sobre la cuestión de la admisión de las mujeres al sacerdocio ministerial *Inter insigniores* (15.10.1976), II-IV.
- [137] Congregación para la Doctrina de la Fe, *Respuesta acerca de la doctrina de la carta apostólica "Ordinatio sacerdotalis"* (28.10.1995). Cf. Juan Pablo II, Carta Apostólica en forma de Motu Proprio *Ad tuendam fidem* (18.5.1998);

- Congregación para la Doctrina de la Fe, *Nota doctrinal ilustrativa de la fórmula conclusiva de la "Professio fidei"* (29.6.1998), 11 «En lo que concierne a la reciente enseñanza de la doctrina sobre la ordenación sacerdotal reservada sólo a los hombres, se debe observar un proceso similar. La intención del Sumo Pontífice, sin querer llegar a una definición dogmática, ha sido la de reafirmar que tal doctrina debe ser tenida como definitiva, pues, fundada sobre la Palabra de Dios escrita, constantemente conservada y aplicada en la Tradición de la Iglesia, ha sido propuesta infaliblemente por el Magisterio ordinario y universal. Nada impide que, como lo demuestra el ejemplo precedente, en el futuro la conciencia de la Iglesia pueda progresar hasta llegar a definir tal doctrina de forma que deba ser creída como divinamente revelada".
- [138] Cf. Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Postsinodal *Vita consecrata* (25.3.1996), 1; *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 192-193.
- [139] Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Postsinodal *Vita consecrata* (25.3.1996), 3.
- [140] Cf. Concilio Vaticano II, Decreto sobre la actividad misionera de la Iglesia *Ad gentes*, 18.
- [141] En esta dirección algún autor ha propuesto que el voto de pobreza pase a llamarse "de administración ecológica", el de obediencia "mayordomía de coordinación", y el de castidad "voto para la relación". Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *Nota doctrinal sobre el libro "Rehacer la vida religiosa. Una mirada al futuro" del Rvdo. P. Diarmaid O' Murchu, M.S.C.* (8.7.2002).
- [142] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución *Lumen Gentium* 8.
- [143] Tal es el título que el *Catecismo de la Iglesia Católica* da a la parte moral.
- [144] Concilio Vaticano, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes*, 22.
- [145] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 1701.
- [146] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 3; cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la Iglesia *Lumen gentium*, 16.
- [147] Cf. Benedicto XVI, Carta Encíclica *Deus caritas est* (25.12.2005), 3-5.
- [148] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Fides et Ratio* (14.9.1998), 5.
- [149] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 88: «La contraposición, más aún, la radical separación entre libertad y verdad es consecuencia, manifestación y realización de otra más grave y nociva dicotomía: la que se produce entre fe y moral».
- [150] Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes*, 43.
- [151] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 8; Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *Nota sobre la enseñanza de la moral* (1.8.1997).
- [152] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 1692: «Los cristianos, reconociendo en la fe su nueva dignidad, son llamados a llevar en adelante una vida digna del Evangelio de Cristo (Flp 1, 27). Por los sacramentos y la oración reciben la gracia de Cristo y los dones de su espíritu que les capacitan para ello»; cf. *Ibid.* 1709, 1715.
- [153] Congregación para la Doctrina de la Fe, *A propósito de la «Notificación» de la Congregación para la Doctrina de la Fe sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal* (15.5.2001), 6.
- [154] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes*, 22; Decreto sobre la formación sacerdotal *Optatam totius* 16; Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 2. 6-7; Juan Pablo II, Carta Encíclica *Redemptor hominis* (4.3.1979), 10.
- [155] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Instrucción *Donum veritatis* (24.5.1990), 16. *Id.*, *Notificación sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal, C.Ss.R* (22.2.2001); Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe (Conferencia Episcopal Española) y Congregación del Santísimo Redentor (C.Ss.R.), Provincia de Madrid, *Declaración conjunta sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal, cssr.* (Madrid, 7 de abril de 2003).
- [156] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal, C.Ss.R* (22.2.2001).
- [157] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Declaración Persona humana* (29.12.1975), 4.
- [158] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 36-37. 41-42.
- [159] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 28; cf. Concilio Vaticano II, Constitución dogmática sobre la divina Revelación *Dei Verbum*, 7.
- [160] *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 358.
- [161] *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 423.
- [162] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 430.

- [163] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 425.
- [164] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Persona humana* (29.12.1975), 3; Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 47-50.
- [165] Congregación para la Doctrina de la Fe, Instrucción *Donum vitae* (22.2.1987), 3; Pablo VI, Carta Encíclica *Humanae vitae* (25.7.1968), 10; Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 50.
- [166] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes* 16.
- [167] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 372.
- [168] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Dominum et vivificantem* (18.5.1986), 43; cf. Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes*, 16; Declaración sobre la libertad religiosa *Dignitatis humanae*, 3.
- [169] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 65-70.
- [170] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 75.
- [171] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Notificación sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal, C.Ss.R.* (22.2.2001); Id., *A propósito de la «Notificación» de la Congregación para la Doctrina de la Fe sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal, C.Ss.R.* (15.5.2001); y también, sobre el conjunto, Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe de la Conferencia Episcopal Española, *Nota sobre la enseñanza de la moral* (1.8.1997).
- [172] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Veritatis Splendor* (6.8.1993), 63.
- [173] *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 373.
- [174] *Catecismo de la Iglesia Católica. Compendio*, 77.
- [175] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Persona humana* (29.12.1975), 9.
- [176] Cf. Concilio Vaticano II, Constitución pastoral sobre la Iglesia en el mundo actual *Gaudium et Spes* 23.
- [177] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *A propósito de la «Notificación» de la Congregación para la Doctrina de la Fe sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal, C.Ss.R.* (15.5.2001), 6.
- [178] Cf. Benedicto XVI, Carta Encíclica *Deus caritas est* (25.12.2005), 5.
- [179] Congregación para la Doctrina de la Fe, *A propósito de la «Notificación» de la Congregación para la Doctrina de la Fe sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal, C.Ss.R.* (15.5.2001), 6.
- [180] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Nota referente a *La norma moral de la «Humanae vitae» y la función pastoral* (16.2.1989); VIII Asamblea Plenaria, *Sobre la «Humanae vitae»* (27.11.1968); Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *Nota doctrinal sobre algunos aspectos referentes a la sexualidad y a su valoración moral* (7.1.1987); Id., *Una Encíclica profética: la «Humanae vitae». Reflexiones doctrinales y pastorales* (20.11.1992).
- [181] Cf. *Catecismo de la Iglesia Católica*, 2337.
- [182] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Instrucción *Donum vitae* (22.2.1987), 6-7;
- [183] Cf. Pablo VI, Carta Encíclica *Humanae vitae* (25.7.1968), 12-16; Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Postsinodal *Familiaris consortio* (22.11.1981), 32.
- [184] *Catecismo de la Iglesia Católica*, 2396. Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Persona humana* (29.12.1975), 8-9; Carta *Homosexualitatis problema* (1.10.1986), 3-8; *Catecismo de la Iglesia Católica*, 2352. 2357-2359; *A propósito de la «Notificación» de la Congregación para la Doctrina de la Fe sobre algunos escritos del Rvdo. P. Marciano Vidal* (15.5.2001), 6.
- [185] LXXVI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, Instrucción Pastoral *La familia, santuario de la vida y esperanza de la sociedad* (27.4.2001), 54.
- [186] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Persona humana* (29.12.1975), 5.
- [187] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe, *La estabilidad del matrimonio* (7.5.1977); XXXI Asamblea Plenaria, *Matrimonio y familia* (6.7.1979); LXXXVIII Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Sobre la regulación del matrimonio en el Código Civil* (3.2.1981); LXXXVII Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Nota sobre el matrimonio y el divorcio* (27.6.1981); CLIX Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Matrimonio, familia y uniones homosexuales. Nota con motivo de algunas iniciativas legales recientes* (24.6.1994); LXXVI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, Instrucción pastoral *La familia, santuario de la vida y esperanza de la sociedad* (27.4.2001); LXXXI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Directorio de la Pastoral familiar de la Iglesia en España* (21.11.2003); Comité Ejecutivo de

- la Conferencia Episcopal Española, *Nota en favor del verdadero matrimonio* (15.7.2004); Oficina de Información de la Conferencia Episcopal Española, Nota de prensa *Ante la aprobación del Anteproyecto de Ley por el que se modifica el Código Civil en materia de separación y divorcio* (17.9.2004); Oficina de Información de la Conferencia Episcopal Española, Nota de prensa *Ante la aprobación del anteproyecto de Ley que equipararía las uniones homosexuales al matrimonio* (1.10.2004).
- [188] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, Declaración *Quaestio de abortu* (18.11.1974), 5-7; Declaración *lura et bona* (5.5.1980) I-II.
- [189] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe de la Conferencia Episcopal Española, *Nota acerca de las proposiciones de ley sobre "Técnicas de reproducción asistida" y "Utilización de embriones y de fetos humanos o de células, tejidos u órganos"* (23.3.1988); Comité Ejecutivo de la Conferencia Episcopal Española, *Una reforma para mejor, pero muy insuficiente. Nota sobre la reforma de la vigente ley sobre Técnicas de reproducción asistida* (25.7.2003); Comité Ejecutivo de la Conferencia Episcopal Española, *Por una ciencia al servicio de la vida humana* (25.5.2004); Oficina de Información de la Conferencia Episcopal Española, *Ante la aprobación del Decreto Ley que aplica la Ley de Reproducción Asistida* (29.10.2004).
- [190] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Donum vitae* (22.2.1987), 1; Comisión para la Doctrina de la Fe de la Conferencia Episcopal Española, *Nota sobre el aborto* (4.10.1974); XCVI Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *La vida y el aborto* (5.2.1983); XXXVIII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *La despenalización del aborto* (25.6.1983); CVII Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Despenalización del aborto y conciencia moral* (10.5.1985); XLII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, Instrucción *Actitudes morales y cristianas ante la despenalización del aborto* (28.6.1985); XLIII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, Comunicado *Tras la despenalización del aborto* (16.11.1985); Comité Episcopal para la Defensa de la Vida de la Conferencia Episcopal Española, *Al año de la despenalización parcial del aborto* (25.9.1986); XLV Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Nota sobre el aborto* (22.11.1986); Comité Episcopal para la Defensa de la Vida de la Conferencia Episcopal Española, *El aborto. 100 cuestiones y respuestas sobre la defensa de la vida humana y la actitud de los católicos* (25.3.1991); Comité Episcopal para la Defensa de la Vida de la Conferencia Episcopal Española, *Comunicado sobre la regulación del aborto en el proyecto de Código Penal* (5.9.1992); LVII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Nota sobre la nueva regulación del aborto propuesta en el proyecto de reforma del Código Penal* (21.11.1992); CLX Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Sobre la proyectada nueva "Ley del aborto"* (22.9.1994); Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *El aborto con píldora también es un crimen* (18.6.1998); Comité Ejecutivo de la Conferencia Episcopal Española, *Licencia aún más amplia para matar a los hijos* (13.9.1998); Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Con la píldora también se mata* (21.10.1998); CLXXXI Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Nota con motivo de la autorización de la píldora RU-486* (17.2.2000); Subcomisión para la Familia y Defensa de la Vida de la Conferencia Episcopal Española, *Sobre la píldora del día siguiente* (12.12.2000); LXXVI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *La "píldora del día siguiente", nueva amenaza contra la vida* (27.4.2001).
- [191] Benedicto XVI, *Discurso a los participantes en un Congreso convocado por la Academia Pontificia para la Vida* (27.2.2006).
- [192] «El Magisterio de la Iglesia ha proclamado constantemente el carácter sagrado e inviolable de toda vida humana, desde su concepción hasta su fin natural (cf. *ib.*, 57). Este juicio moral vale ya al comienzo de la vida de un embrión, incluso antes de que se haya implantado en el seno materno, que lo custodiará y nutrirá durante nueve meses hasta el momento del nacimiento»: Benedicto XVI, *Discurso a los participantes en el Congreso convocado por la Academia Pontificia para la Vida* (27.2.2006). Cf. LXXVI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, Instrucción Pastoral *La familia, santuario de la vida y esperanza de la sociedad* (27.4.2001), 109.
- [193] Cf. Juan Pablo II, Carta Encíclica *Evangelium vitae* (25.3.1995), 64-67.
- [194] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Evangelium vitae* (25.3.1995), 65.
- [195] Cf. Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe de la Conferencia Episcopal Española, *Nota sobre la eutanasia* (15.4.1986); Comité

Episcopal para la Defensa de la Vida de la Conferencia Episcopal Española, *La eutanasia: 100 cuestiones y respuestas sobre la defensa de la vida humana y la actitud de los católicos* (1992); Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *La eutanasia es inmoral y antisocial* (19.2.1998).

- [196] Cf. LVI Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Nota sobre la participación política* (2.2.1977); LXXIII Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *La responsabilidad moral del voto* (8.2.1979); XLII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Testigos del Dios vivo* (28.6.1985); CXI Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Instrucción Constructores de la paz* (28.2.1986); Comisión Permanente (por encargo de la XLIV Asamblea Plenaria) de la Conferencia Episcopal Española, *Los católicos en la vida pública* (22.4.1986); LIII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *Instrucción pastoral sobre la conciencia cristiana ante la situación moral de nuestra sociedad* *La Verdad os hará libres* (Jn 8, 32) (20.11.1990); CLXIV Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española, *Instrucción Pastoral Votar responsablemente y en conciencia* (18.1.1996); LXV Asamblea Plenaria, *Instrucción Pastoral Moral y Sociedad democrática* (14.2.1996).
- [197] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Nota doctrinal sobre algunas cuestiones relativas al compromiso y la conducta de los católicos en la vida política* (24.11.2002).
- [198] Cf. Congregación para la Doctrina de la Fe, *Nota doctrinal sobre algunas cuestiones relativas al compromiso y la conducta de los católicos en la vida política* (24.11.2002), 4.
- [199] Cf. Benedicto XVI, Carta Encíclica *Deus caritas est* (25.12.2005), 31.
- [200] Juan Pablo II, Exhortación Apostólica Postsinodal *Ecclesia in Europa* (28.6.2003), 52.

Ante la licencia legal para clonar seres humanos y la negación de protección a la vida humana incipiente (Nota del Comité Ejecutivo)

Madrid
9-2-2006

El Congreso de los Diputados votará próximamente la llamada Ley de técnicas de reproducción humana asistida, que suscita una honda preocupación.

El Evangelio es una fuerza divina a favor de la vida humana; muy en particular, de la vida de los débiles y de aquellos que no pueden defender por sí mismos su derecho fundamental a vivir. El Evangelio de la vida, que proclama que todo ser humano, con independencia de su edad, de su salud o de cualquier otra circunstancia temporal, está dotado de una dignidad inviolable, nos obliga a llamar la atención sobre una ley que niega la protección jurídica que un ordenamiento justo ha de dar a la vida humana incipiente.

Las técnicas que suplantán la relación personal de los padres en la procreación no son conformes con la dignidad de la persona y arrastran consigo serios males para las personas, incluidos graves atentados contra las vidas humanas incipientes, es decir, contra los hijos. Lo explicaba sucintamente el Comité Ejecutivo de la Conferencia Episcopal en su Nota del 25 de mayo de 2004, titulada "Por una ciencia al servicio de la vida humana", en la que se expresaba también la postura de la Iglesia en favor de la ciencia que sirve realmente para curar sin dañar ni destruir la vida de ningún ser humano.

Enumeramos algunos de los aspectos más problemáticos de la Ley en cuestión.

1. Si no es modificada todavía en las Cortes, esta Ley pasará a la historia como una de las primeras del mundo que da licencia para clonar seres humanos, autorizando la llamada *clonación terapéutica*. Los adjetivos benévolos no deben inducir a engaño. Se trata de producir seres humanos clónicos a los que, además, no se les dejará nacer, sino que se les quitará la vida utilizándolos como material de ensayo científico a la búsqueda de posibles terapias futuras. La Ley permite estas gravísimas injusticias y, además, quiéralo o no, abre también la puerta a la futura producción de niños clónicos, es decir, a la llamada *clonación reproductiva*.

2. Se permite producir embriones humanos no ya para la reproducción, sino como mero material de investigación. Y se posibilita la comercialización, tráfico y uso industrial de los embriones humanos llamados *sobrantes* de las prácticas de reproducción, ya que no se establece restricción alguna para investigar con ellos, ni se pone límite alguno eficaz a la cantidad que de tales embriones se pueda generar.

3. Se posibilita asimismo la selección eugenésica en nuevos campos, como el de la producción de los llamados *bebés-medicamento*, es decir, niños que nacerán con determinados fines terapéuticos, después de que otros hermanos suyos, inapropiados para esos fines, hayan sido seleccionados para la muerte en los primeros días de su existencia.

4. La Ley en trámite de aprobación legaliza igualmente la fecundación de ovocitos animales con esperma humano, una práctica de consecuencias imprevisibles reprobada en diversos convenios internacionales.

Los intereses económicos y políticos en juego no están permitiendo un debate

sereno de asuntos de tanta trascendencia como éstos. Somos conscientes de que nuestra firme denuncia de esta Ley y de las prácticas a las que se refiere, puede ser presentada falsamente como un prejuicio religioso de un grupo social contrario al avance de la ciencia. Estamos, sin embargo, seguros de que alzando nuestra voz contra la legalización de tan graves atentados contra el ser humano, cumplimos con el deber que tenemos de anunciar el Evangelio de la vida y prestamos un verdadero servicio a nuestra sociedad. Animamos a los católicos a prestar este mismo servicio en los ámbitos de sus respectivas responsabilidades, ya sean éstas políticas, científicas, educativas o de ciudadanos responsables. No les será posible a los diputados católicos apoyar esta ley con su voto. Tenemos que decir *no*, porque no podemos omitir el *sí* consecuente a la dignidad humana y a la justicia.

Missatge en ocasió de la V Trobada Mundial de les Famílies amb el Papa a València

Madrid
31-3-2006

*«Perquè on n'hi ha dos o tres de reunits en el meu nom, jo sóc allí enmig d'ells»
(Mt 18,20).*

Benvolguts germans,

El papa Benet XVI ens convoca en nom del Senyor per a celebrar el do diví de la família.

Els pastors de l'Església a Espanya, reunits en assemblea plenària, us convidem cordialment a tots a acudir a la V Trobada Mundial de les Famílies amb el Papa, que tindrà lloc a València de l'1 al 9

del pròxim mes de juliol. Jesucrist s'hi farà present, amb la força de l'Esperit Sant, per enfortir i alegrar la seva Església, enviant les famílies cristianes a viure i anunciar l'evangeli.

1. *La cinquena Trobada Mundial*

El Papa ve a València a anunciar l'evangeli de la família, el valor de la qual és central per a la societat i per a l'Església. Les famílies del món i, en particular les d'Espanya, estan preparant ja amb il·lusió aquest moment singular de gràcia.

Joan Pau II, que va convocar la primera Trobada Mundial de les Famílies el 1994, ja va assenyalar que en la família es forja el futur de la humanitat. Des de llavors, centenars de milers de famílies dels cinc continents es reuneixen cada tres anys entorn de Jesucrist, per resar, celebrar, compartir i anunciar amb alegria a tot el món el tresor meravellós que, com a Esglésies domèstiques, porten.

Aquesta hora de la història, plena de greus interrogants i de profundes esperances, exigeix la participació de tots. Els que puguin faran l'esforç d'anar a València. Valdrà la pena. Els que no hi puguin acudir, s'uniran als objectius de la Trobada en col·laboració activa i orant des de les seves cases o des de les seves parròquies i comunitats.

2. *L'evangeli del matrimoni i de la família*

Les trobades mundials de les famílies tenen com a objectiu fonamental ajudar a enfortir la identitat de la família, basada en el matrimoni, com a lloc en el qual les persones reben el do de la vida i els

impulsos humans necessaris per a saber-la viure amb dignitat. Es tracta, en definitiva, de la construcció sòlida de la llar de l'amor. Només l'amor veritable dóna vida i ofereix condicions humanes per a viure. Vet aquí la bona notícia de la família: la llar de l'amor, humanitzador i fecund, és possible i és necessari!

Sempre ha estat important anunciar amb cura i amb vigor l'evangeli de la família. Avui és particularment urgent. El nostre poble aprecia molt la família. Els joves la valoren i desitgen crear una família feliç, malgrat les dificultats. Hi ha forces obstinades a desfigurar la realitat del matrimoni davant de les noves generacions, però creiem que ser espòs i esposa, pare i mare, és imprescindible per a formar una llar sobre la base del matrimoni.

La Trobada de les Famílies serà una ocasió privilegiada per a descobrir i proclamar de nou la bellesa de la vocació matrimonial. El matrimoni és la manera específica amb què els esposos són deixebles de Jesús. Es tracta d'una vocació inscrita en la realitat de la persona que, com a home o com a dona, tendeix a una comunió de vida i amor, capaç de posar en el món una força creadora de vida humana semblant a la del mateix Creador, com a imatge viva de l'Amor originari que és Déu.

3. *La transmissió de la fe en la família*

Ja en els primers moments del cristianisme, la família apareix com a transmissora de la fe dels pares. El lema de la Trobada de València, «La transmissió de la fe en la família», ens permet recordar que la família és el lloc idoni per a acollir els fills i per a cuidar de la seva salut corporal i espiritual: és l'àmbit de l'ecologia huma-

na, santuari de la vida i esperança de la societat. Una Església puixant i evangelitzadora passa per la família com a institució bàsica per a transmetre la fe.

«La transmissió de la fe troba en la família un entramat de comunicació, afecte i exigència que permet fer-la vida. En l'àmbit de les relacions personals es produeix el despertar religiós que tan difícilment s'assoleix en altres circumstàncies. Igualment, és un lloc privilegiat per a aprendre a pregar. En la família, la pregària s'uneix als esdeveniments de la vida, ordinaris i especials. L'oració familiar és germen i inici del diàleg de cada home amb Déu. El si de la família és el primer lloc natural per a la preparació dels sagraments, els quals santifiquen els esdeveniments bàsics que constitueixen la història mateixa de la família: el naixement dels fills, el seu creixement, el matrimoni i la mort dels éssers estimats [...]. D'altra banda, la família, com a Església domèstica, està indicant a tot el poble de Déu com hem d'entendre la comunió eclesial que l'anima. Perquè l'Església és una família: la família dels fills de Déu, on ens reuneix una fraternitat que es basa en la paternitat divina i en la maternitat eclesial, on cada membre és valorat pel que és i no pel que fa o té.»

4. Una hora de gràcia per a les famílies

La nostra atenció, i la de tots vosaltres, a la salut material i espiritual de les famílies es va notant en el fet que, de mica en mica, la nostra Església és cada vegada més una Església de les famílies, on elles mateixes, acompanyades pels preveres i encoratjades pels consagrats, en el si de diverses realitats eclesials de vocació familiar, assumeixen el protagonisme que

els correspon en l'obra evangelitzadora de l'Església.

La Trobada de València serà, sens dubte, un pas important en el camí que l'Església a Espanya està fent a favor de la família i amb les famílies. Allà ens coneixerem millor uns i altres i estrenyem llaços d'amistat, descobrirem noves possibilitats i veurem que es fan moltes coses entre nosaltres i a tot el món per la família; i celebrarem Jesucrist, units a tota l'Església catòlica, especialment visible amb la presència del Papa.

5. Programa previst

Informeu-vos a les vostres diòcesis, parròquies, moviments, o per mitjà de la pàgina web de la trobada (www.emf2006.org) del que heu de fer per poder participar en els actes programats.

De l'1 al 7 de juliol tindran lloc en el recinte firal de València, de manera simultània, l'anomenada Fira Internacional de les Famílies i el Congrés Internacional Teologicopastoral sobre la Família, que es desenvoluparà del 4 al 7 de juliol. És possible participar en ambdós esdeveniments i fer-ho de manera adaptada a les diverses edats i interessos.

El dia 7, a la nit, se celebrarà un rosari de torxes amb les famílies a la platja de la Malva-rosa.

Els dies 8 i 9 de juliol tindran lloc els actes culminants de la Trobada, presidits per Benet XVI: la Trobada festiva i testimonial el dissabte, dia 8, a la tarda, i la celebració de l'eucaristia, el diumenge, dia 9, a primera hora del matí.

Us convidem a pregar ja des d'ara per l'èxit i els fruits espirituals de la Trobada Mundial de les Famílies, a València. Ens

encomanem a la Sagrada Família de Natzaret i, especialment, a Maria, mare de l'Església i Verge dels Desemparats.

Aquesta és l'Oració per a la Trobada:

Oh Déu, que en la Sagrada Família ens vas deixar un model perfecte de vida familiar viscuda en la fe i l'obediència a la vostra voluntat.

Ajudeu-nos a ser exemple de fe i amor als vostres manaments, auxilieu-nos en la nostra missió de transmetre la fe als nostres fills.

Obriu el seu cor perquè germini en ells la llavor de la fe que van rebre en el baptisme.

Enfortiu la fe dels nostres joves, perquè creixin en el coneixement de Jesús.

Augmenteu l'amor i la fidelitat en tots els matrimonis, especialment en aquells que passen per moments de sofriment o de dificultat.

Us demanem que aquest temps de preparació de la Trobada Mundial de les Famílies sigui un temps d'experiència intensa de fe i de creixement de les nostres famílies.

Vesseeu la vostra gràcia i la vostra benedicció sobre totes les famílies del món, especialment sobre aquelles que es preparen per a la propera Trobada Mundial de les Famílies a València.

Beneïu també el nostre papa Benet.

Doneu-li saviesa i fortalesa, i concediu-nos el goig de poder-lo rebre a València juntament amb les famílies d'arreu del món.

Units a Josep i Maria, us ho demanem per Jesucrist, el vostre Fill, Senyor nostre.

Amén.

Algunas orientaciones sobre la ilicitud de la reproducción humana artificial y sobre las prácticas injustas autorizadas por la ley que la regulará en España

Madrid

30-3-2006

Introducción

La reproducción humana artificial, llamada generalmente *asistida*, goza ya de una amplia aceptación social. Su práctica es legal en España desde 1988. Desde entonces los centros que ofrecen este *servicio* se han difundido prácticamente por toda la geografía española. No son pocos los niños que han llegado a nacer gracias a fecundaciones realizadas en los tubos de ensayo: los llamados bebés-probeta. El primero de ellos que se produjo en España ha cumplido veinte años en 2004.

Da la impresión de que, por fin, la ciencia ha encontrado la manera de proporcionar hijos a quienes no los pueden tener y de eliminar así sufrimientos, sin perjudicar - según se dice - a nadie. Eso es lo que mucha gente piensa. Y sobre la ola de esta opinión favorable, el Gobierno ha llevado a las Cortes una nueva Ley de Reproducción que promete mejorar las perspectivas de curación y de felicidad.

Sin embargo, las apariencias engañan. La opinión políticamente correcta no coincide, en este caso, como en tantos otros, con la opinión científica y éticamente bien fundada. Lo saben los católicos que conocen el Evangelio de la vida y sus implicaciones morales. Y lo saben también todas las personas que se han formado un juicio propio de acuerdo con los datos de la ciencia y los principios de la ética huma-

nista y no siguiendo los eslóganes y las informaciones interesadas de la industria productora de niños y de los laboratorios de investigación biomédica. Todos ellos saben que, a pesar de ciertas apariencias y de los éxitos técnicos conseguidos, la producción de seres humanos en los laboratorios es una práctica que choca con la dignidad de la persona y que trae consigo numerosos abusos y atentados contra las vidas humanas incipientes, es decir, contra los hijos.

1. ¿Por qué es contraria a la dignidad de la persona la producción de seres humanos en los laboratorios?

Hablamos de la dignidad de la persona para expresar el valor incomparable de todo ser humano. Las personas valen por sí mismas; son insustituibles: no podemos ponderar su valor comparándolas con otras personas ni, mucho menos, con cosas. Por eso decimos que la persona es siempre sujeto, fin en sí mismo, y nunca objeto o medio para otro fin. A diferencia de las cosas, las personas no valen más unas que otras, porque el valor de cada una de ellas es, en cierto sentido, absoluto. Las personas, por tanto, no deben ser tratadas nunca como objetos de cálculo o como puros medios para algo. En cambio, los objetos o las cosas, que son intercambiables entre sí, pueden ser tratados como medios al servicio de los seres humanos.

Pues bien, la acción técnica de producir es apropiada para fabricar objetos, pero es completamente inapropiada para ser aplicada a las personas. Cuando se producen seres humanos en el laboratorio, se comete una injusticia con ellos, porque se les está tratando como si fueran cosas.

La dignidad del ser humano exige que los niños no sean producidos, sino procreados.

La procreación es un acto plenamente personal, es decir, que consiste sólo en la unión fecunda de los padres, que se entregan el uno al otro en cuerpo y alma. Por tratarse de una relación puramente personal -no instrumental- la procreación es conforme con la dignidad personal del niño procreado, que viene así al mundo como un don otorgado a la mutua entrega personal de los padres y no como un producto conseguido por el dominio instrumental de los técnicos.

Producir seres humanos en los laboratorios no es inmoral porque la técnica o lo artificial hayan de ser valorados negativamente. Al contrario, la técnica y el artificio son, en principio, buenos, como fruto del ingenio humano puesto al servicio del hombre. Toda la medicina es un arte o una técnica, en principio, espléndida. Pero llamar a un ser humano a la existencia es mucho más que un acto médico o un acto técnico. Producir seres humanos en el laboratorio es inmoral, porque la producción no es un acto personal como el requerido por la convocatoria de una nueva persona a la existencia. Es un acto técnico que trata objetivamente a los niños como si fueran cosas y no personas. "Una tal relación de dominio es en sí contraria a la dignidad e igualdad que debe ser común a padres e hijos".[1] El grado de inmoralidad es mayor cuando los hijos son producidos quebrando la realidad del matrimonio o completamente al margen de ella.

2. ¿Por qué hay que tratar desde el primer momento al embrión con el respeto que merece todo ser humano?

La producción instrumental de seres humanos favorece una mentalidad cosificadora de los hijos. Han sido conseguidos como se consiguen las cosas y, casi sin quererlo, se comienza a pensar sobre ellos como si se tratara de algo que se encuentra ahí a disposición del productor para uno u otro fin.

De hecho, la industria productora de seres humanos ha dado lugar, por primera vez en la historia, a la acumulación en los centros de reproducción de un número incalculable de embriones humanos que no van a poder ser gestados por ninguna madre que les dé a luz. Entonces se piensa en la utilidad que puedan tener esos embriones. ¡Signo evidente de la ilicitud de la producción de seres humanos, que los trata como si fueran cosas! Si se respetara la norma básica que dice: "los niños no se producen, se procrean", no nos encontraríamos ante el problema ético y humano, prácticamente irresoluble, de tantos embriones congelados en masa para un destino incierto y, al cabo, casi siempre fatal. Tampoco se practicaría, como suele ser habitual, la llamada reducción embrionaria, es decir, la susstracción de embriones del útero materno cuando resulta que han anidado en él más de los *deseables*, ni se desecharía a aquellos que son considerados inadecuados para su transferencia al seno de la madre.

Al embrión humano hay que tratarlo desde el primer momento de su existencia no como a una cosa, sino con el respeto que merece el ser humano. O ¿es que un individuo de la especie humana puede ser algo distinto de un ser humano al que asiste el inalienable derecho de ser tratado como tal?

El embrión es un individuo humano diverso de cualquier otro. Los gametos de la mujer y del varón son células de sus organismos respectivos. Pero cuando un gameto masculino y un gameto femenino se unen, en la fecundación, dando lugar al embrión, aparece una realidad distinta del organismo del padre y de la madre que constituye ya un organismo diverso, es decir, un nuevo cuerpo humano incipiente. Y "donde hay un cuerpo humano vivo, hay persona humana, y, por tanto, dignidad humana inviolable".[2]

El Magisterio de la Iglesia enseña al respecto que "el ser humano debe ser respetado y tratado como persona desde el instante de su concepción y, por eso, a partir de ese mismo momento se le deben reconocer los derechos de la persona, principalmente el derecho inviolable de todo ser humano a la vida".[3]

El embrión humano merece, pues, el respeto debido a la persona humana, porque "no es una cosa ni un mero agregado de células vivas, sino el primer estadio de la existencia de un ser humano. Todos hemos sido también embriones".[4]

3. ¿Por qué es infundada y engañosa la definición de *preembrión* que trae la Ley de Reproducción que se está tramitando?

La Ley de Reproducción de 1988 y la de 2003, ya hablaban de *preembrión*, aunque sin definir lo que entendían por ello. La Ley que se está tramitando, en cambio, se atreve a decir, en la Exposición de motivos, que "define claramente el concepto de *preembrión*, entendiendo por tal al embrión *in vitro* constituido por el grupo de células resultantes de la división progresiva del ovocito desde que es fecundado hasta 14 días más tarde".

El preembrión -dice, pues, el texto legal- es un embrión de menos de catorce días. Pero ¿significa ese límite temporal que el embrión sería durante ese tiempo primero algo realmente previo a él mismo, como parece sugerirse con poca fortuna en esta definición? En realidad no hay base científica ni filosófica para poder afirmarlo.

Los científicos no son capaces de decir qué es lo que pasaría precisamente el día decimocuarto para justificar una especie de salto cualitativo en la realidad embrionaria. Se aduce que ése es más o menos el momento en que deja de ser posible la gemelación; y también, que más o menos desde entonces se incrementa notablemente la viabilidad del embrión, por haberse consolidado su implantación en la madre. Pero ni una cosa ni otra justifican que durante los primeros catorce días nos encontráramos con una fase *prehumana* del desarrollo embrionario, durante la cual estaríamos excusados de tratar al embrión con el respeto debido a todo ser humano. Se puede afirmar que el embrión antes de la implantación en el útero es individual, pero divisible y, después, será ya individual e indivisible. Aun siendo todavía susceptible de división y menos viable que en fases posteriores, el embrión es, desde su comienzo en la fecundación, un cuerpo humano individual que ha iniciado ya un proceso de transformaciones en las que precisamente consiste su ciclo vital. Los cambios son más acelerados y profundos en los comienzos, como volverán a serlo también en las fases finales del ciclo, pero, se tratará siempre de un único proceso dotado de una continuidad fundamental, porque se trata del cuerpo de un mismo individuo o sujeto: en sus fases embrionaria, fetal, infantil, juvenil, adulta o anciana.

La definición legal de preembrión carece, pues, de apoyo científico y filosófico. De hecho, se trata de una ficción legal que, lamentablemente, tiende a sugerir que, aun después de la fecundación, habría en el desarrollo embrionario una fase no humana, durante la cual el embrión humano no merecería el respeto debido a los seres humanos. Prueba de ello es que el término preembrión está en la actualidad totalmente en desuso dentro de la literatura científica especializada.[5]

4. La nueva Ley de Reproducción ¿autoriza la producción de embriones humanos también para la investigación y para la industria y no sólo para la reproducción?

Sobre la base de la ficción legal del *preembrión*, la Ley de reproducción que se prepara en las Cortes priva al ser humano incipiente de la protección legal que una legislación justa le debería dar. Los derechos fundamentales de esos seres humanos, incluso el derecho a la vida, no son tutelados por esta Ley, que, por tanto, no puede ser calificada más que como gravemente injusta.

La Ley no pone límite eficaz alguno a la producción de embriones en los laboratorios. Eso significa que muchos de ellos serán destruidos enseguida y muchos otros serán congelados. No se da una respuesta ética real al problema de la acumulación de embriones humanos en los tanques de congelación de los laboratorios, los llamados *embriones sobrantes*. Pero se facilita una salida falsa al problema abriendo, por así decir, la veda a la utilización de los embriones congelados para fines de investigación e incluso industriales.

En efecto, esta Ley, a diferencia de lo previsto por la Ley de 1988, que prohibía la producción de embriones humanos con un fin distinto que el de la reproducción, de hecho fomenta la producción de embriones con otros fines. Porque, además de no establecer límite eficaz ninguno a su producción, tampoco pone condición ninguna para su utilización como material de investigación, fuera del eventual consentimiento de los progenitores en algunos casos. Por ejemplo, al eliminar la obligación de congelar los embriones no implantados en el útero, podrán ser utilizados *en fresco* con este fin, es decir, inmediatamente después de haber sido producidos, con independencia de que estén vivos y de que sean viables. También se elimina la obligación, impuesta por la Ley de 1988, de demostrar que la investigación que se va a hacer con embriones humanos no pueda realizarse en modelos animales.

En definitiva: el embrión es considerado como un mero material biológico, un mero agregado de células sin dignidad humana. Y recibe una tutela legal menor de la que se le otorga a los embriones de ciertas especies animales protegidas.

Por eso, según el texto legal en preparación, tampoco se prohíbe "comerciar con preembriones o con sus células, así como su importación o exportación", ni "utilizar industrialmente preembriones, o sus células", ni "utilizar preembriones con fines cosméticos o semejantes". Todo esto constituían *faltas graves* en la Ley de 1988. En la actual desaparece esta tipificación, es decir, que todo ello pasa a ser algo permitido. Por otro lado, se permite expresamente la unión de células germinales humanas con las de animales, es

decir, la creación de las llamadas *quimeras* o híbridos interespecíficos con la finalidad de ensayar con ellos.

5. El diagnóstico genético preimplantacional y la consiguiente selección de embriones sanos ¿es una técnica curativa o es, por el contrario, eugenésica? ¿Qué pasa con los llamados "bebés-medamento"?

Al amparo de la Ley de 1988, ya era posible investigar qué embriones eran portadores de enfermedades hereditarias con el fin de desaconsejar su transferencia al útero materno para procrear. Con esta práctica, naturalmente, los embriones no son curados, sino desechados y eliminados. Sólo los eventualmente sanos son transferidos o congelados. Es decir, que se selecciona a los enfermos para la muerte y a los sanos para la vida o la congelación. El nombre que la ética reserva para esta práctica es: eugenesia.

La Ley que ahora se prepara legaliza nuevas formas de práctica de la eugenesia. Porque autoriza también expresamente este procedimiento "con fines terapéuticos para terceros". Es lo que a veces se llama la producción de *bebés-medamento*. Se trata de conseguir un niño que pueda actuar como *donante* compatible para curar a otro hermano suyo enfermo. Si inaceptable es ya el hecho de producir un niño, además, en este caso, como instrumento o medio en beneficio de otro, más grave es aún que todo ello se haga por el mismo procedimiento eugenésico antes descrito, es decir: eliminando a los embriones enfermos o no compatibles para conseguir el nacimiento de uno sano y compatible.

Los planteamientos emotivos encaminados a justificar estas prácticas horrendas son inaceptables. Es cierto: hay que curar a los enfermos, pero sin eliminar nunca para ello a los sanos. La compasión bien entendida comienza por respetar los derechos de todos, en particular, la vida de todos los hijos, sanos y enfermos.

6. ¿Y la clonación de seres humanos? ¿La acepta ya la nueva Ley?

Cuando se conoció en 1997 que se había logrado producir una oveja clónica, casi todo el mundo reaccionó espantado ante la posibilidad de que esa técnica pudiera ser aplicada a los humanos. Porque se trata de producir mamíferos superiores por un método semejante a aquél por el que se reproducen algunos organismos inferiores de forma asexual, es decir, por reduplicación de sí mismos. La oveja Dolly no tenía padres, porque era la réplica biológica casi exacta de otra oveja, en concreto, de aquélla de quien provenía el núcleo celular, con la correspondiente información genética, que se transfirió a un ovocito previamente liberado de su propio núcleo. Era un nuevo tipo de oveja que no era hija de nadie, sino copia de otra. ¿Se llegará a hacer lo mismo con los seres humanos?

Hemos de decir que, lamentablemente, el primer paso en esa dirección ha sido dado en el momento en que se ha comenzado a producir seres humanos en los laboratorios. El segundo, cuando las leyes que regulan esta producción, como la española de 1988, la han disociado completamente del matrimonio. No se respeta el derecho del niño a nacer de un padre y de una madre conocidos para él.

Es más, para proteger el anonimato de los donantes de esperma, y eventualmente la independencia de la mujer sola que lo ha encargado para ella, la Ley prohíbe bajo graves sanciones que le sea revelada al niño producido en el laboratorio la identidad de su padre. Con estos dos pasos, la producción de niños va asociada ya al quebrantamiento lacerante de las relaciones familiares de paternidad/maternidad, de filiación y de fraternidad. Se producen niños a los que se conculcan sus derechos de filiación y de fraternidad. ¿Qué falta para que se dé un paso más y se llegue a producir niños clónicos, es decir, sin padre ni madre?

La Ley que se prepara en las Cortes apunta ya hacia lo que falta. Es cierto que, como Ley de Reproducción, no contempla la posibilidad de que lleguen a nacer niños clónicos, es decir, la llamada clonación reproductiva, pues la prohíbe expresamente. Pero, a diferencia de la Ley de 1988, no prohíbe la clonación "en cualquiera de sus variantes", sino tan sólo la mencionada clonación con fines reproductivos. Con lo cual, es claro que permite otras *variantes* de clonación, en concreto, la llamada *clonación terapéutica*. Es lo que falta: ir acostumbrándose a que hay clonaciones de humanos que supuestamente son buenas. ¿Y qué cosa mejor que lo terapéutico, lo que cura? Será la anunciada Ley de Investigación biomédica la que, al parecer, permitirá expresamente la clonación terapéutica y entonces, quírase o no, se habrá dado el tercer paso y se habrá abierto la puerta también a la clonación reproductiva.

Porque la clonación llamada terapéutica, que esta Ley de reproducción admite implícitamente, es ya una clonación de

seres humanos. "Se trata, en efecto, de producir seres humanos clónicos a los que, además, no se les dejará nacer, sino que se les quitará la vida utilizándolos como material de ensayo científico a la búsqueda de posibles terapias futuras".[6] Es decir, que la injusticia de la llamada *clonación terapéutica* es doble: primero producir embriones clónicos y luego utilizarlos como material para investigaciones biomédicas.

Quienes justifican la eliminación de embriones normales obtenidos por fecundación *in vitro* no tendrían por qué hacer un especial esfuerzo para justificar la investigación con embriones clónicos. Sin embargo, se preocupan de buscar un lenguaje que haga de esa práctica algo más aceptable por dos motivos. Primero, para tratar de hacer ver que es una práctica que no tendría nada que ver con la clonación, porque ésta es todavía una palabra *sucia*, es decir, no de recibo para grandes mayorías. Y, segundo, para distanciarla de la polémica persistente en torno a la dignidad del embrión humano. Con la primera finalidad se trata de sustituir el término *clonación terapéutica* por el de *transferencia nuclear*. Con la segunda finalidad se sustituye la expresión *embrión clónico* por otras, como *nuclóvulo*, *clonote* u *ovocito activado*. En el lenguaje se juega siempre la primera batalla.

Se dice que cuando el óvulo no ha sido fecundado por una célula germinal masculina, o espermatozoide, sino *activado* por la transferencia del núcleo de una célula somática cualquiera, el resultado no sería propiamente un embrión, sino otra cosa, a la que se le dan nombres como los citados. Pero ¿es que de los óvulos fecundados de esta manera - ciertamente extraña - no

nacerían seres humanos clónicos? ¿Por qué, si no, se prohíbe la clonación reproductiva? ¿No es justamente para evitar el nacimiento de tales clones? Los capaces de iniciar el proceso que concluye en el nacimiento de seres humanos clónicos son, cualquiera que sea el nombre que se les dé, embriones humanos clónicos. Por tanto, no cabe duda de que la nueva Ley de reproducción abre la puerta a la producción de seres humanos clónicos.

Conclusión

Ciertamente, aun en medio de todos los logros técnicos, el comienzo de la vida humana sigue y seguirá ligado a las relaciones sexuales entre el varón y la mujer, que al unirse en el abrazo conyugal perfeccionan su unión de vida y amor y, al mismo tiempo, generan a los hijos, que reciben como regalo del Cielo. La procreación implica, por tanto, las relaciones justas entre los esposos en la práctica ordenada de la sexualidad, es decir, de la castidad conyugal, por la que el impulso erótico queda asumido e integrado en el amor verdadero. Pero la procreación implica, al mismo tiempo, la práctica ordenada de las relaciones justas entre las generaciones, es decir, de la virtud de la piedad, que regula las relaciones adecuadas entre padres e hijos. La piedad paterno/materna promueve y cultiva los derechos de los hijos y no tolera su conculcación. Ante todo, el derecho fundamental a la vida; pero también el derecho a nacer de padres conocidos y a poder cultivar con ellos y con los hermanos la vida de familia.

Son estos deberes de piedad y de justicia los que están primariamente en juego en la procreación y los que se quiebran en

la producción de niños. La Iglesia, al denunciar como ilícitas las prácticas de la reproducción artificial y los graves abusos contra la vida y los derechos de los hijos que van aparejados a ellas, desea promover ante todo la piedad y la justicia entre las generaciones. Si insiste en estas enseñanzas, aun a costa de cierta impopularidad, y si condena con especial severidad las prácticas abortivas, es porque no puede desistir del grave deber de defender los derechos de cada persona allí donde ésta se encuentra más débil y menos capaz de defenderse por sí misma, en particular, el derecho a vivir. Los no nacidos no son capaces de organizarse para defender sus derechos, ni de reclamarlos ante los tribunales, ni de votar contra los partidos que promueven leyes que los conculcan. Pero una sociedad que no es justa con ellos, no puede ser una sociedad solidaria y con futuro. La llamada sociedad del bienestar no es realmente solidaria con los pueblos más pobres de la tierra porque ha dejado de serlo primero con sus propios hijos. Es una sociedad éticamente enferma, que porta en ella misma los gérmenes de su destrucción.

Sin embargo, ellos, los no nacidos, son objeto del designio amoroso de Dios. Por eso, en último término, son personas con un valor cuasi absoluto: "Antes de formarte en el seno materno, te conocía y antes de que salieras a la luz, te había consagrado" (*Jr* 1, 5). La Iglesia anunciará sin descanso el Evangelio de la vida, la buena noticia de que la vida de cada ser humano es sagrada y tiene futuro, porque Dios no se olvida de ninguna de sus criaturas. La piedad, la justicia y el amor a la vida humana son posibles.

Madrid, 30 de marzo de 2006

NOTAS

- [1] Congregación para la Doctrina de la e, Instr. *Donum vitae*, 2, 5.
- [2] LXXVI Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española, *La familia, santuario de la vida y esperanza de la sociedad*, (27 de abril de 2001), n.º 109.
- [3] Juan Pablo II, Carta Encíclica *Evangelium vitae*, 60. Cf. 57. Benedicto XVI, en su reciente Discurso al Congreso Internacional "Sobre el embrión humano en su fase preimplantatoria", organizado en Roma la última semana de febrero de 2006 por la Pontificia Academia para la Vida, declaraba expresamente que la obligación de tutelar la vida humana inocente enseñada por la *Evangelium vitae*, se refiere también "al inicio de la vida de un embrión, incluso antes de ser implantado en el seno materno" (27 de febrero de 2006).
- [4] Comité Ejecutivo de la Conferencia Episcopal Española, *Por una ciencia al servicio de la vida humana* (25 de mayo de 2004), n.º 3.1.
- [5] La embrióloga Anne McLaren fue quien acuñó el término *preembrión*. Más tarde explicó las razones, ajenas a la ciencia, por las que el Comité Warnock lo introdujo en su informe: cf. A. McLaren, "Prelude to Embryogenesis", en: The Ciba Foundation (Ed.), *Human Embryo Research: yes or no?*, Londres 1986, 5-23.
- [6] Comité Ejecutivo de la Conferencia Episcopal Española, *Ante la licencia legal para clonar seres humanos y la negación de protección a la vida humana incipiente* (9 de febrero de 2006).

V Centenario del nacimiento de San Francisco Javier

El próximo día 7 de abril se cumplen 500 años del nacimiento de San Francisco Javier y tendrá lugar el acto central de todos los organizados a raíz de este V Centenario. Además del legado pontificio, el cardenal Antonio María Rouco Varela, y de Sus Majestades los reyes de España, más de 35 obispos españoles ya han confirmado su asistencia a la Eucaristía que tendrá lugar a las 12 en Javier. Estará presente la principal reliquia del santo, su brazo

incorrupto, llegado el mes pasado desde la iglesia jesuita de El Gesù, en Roma.

Entre otros, concelebrarán los cardenales Carlos M. Amigo y Antonio Cañizares, así como el nuncio de Su Santidad, Manuel Monteiro de Castro, el presidente de la Conferencia Episcopal, Ricardo Blázquez, el secretario de la misma, Juan Antonio Martínez Camino, el arzobispo de Pamplona, Fernando Sebastián, y los dos obispos encargados de los temas misioneros, Francisco Pérez González, arzobispo castrense y director de las Obras Misionales Pontificias, y Ramón del Hoyo López, obispo de Jaén.

Como ya se había anunciado, concelebrarán también el padre general de la Compañía, Peter-Hans Kolvenbach y los provinciales jesuitas de España, así como algunos miembros de la Junta Directiva Nacional de CONFER (Confederación Española de Religiosos).

La Eucaristía tendrá lugar en el aula Francisco de Jasso del santuario de Javier y en las partes musicales intervendrán la Capilla de Música de la Catedral de Pamplona y el coro de monjes del Monasterio de San Salvador de Leyre.

También estarán presentes el presidente del gobierno foral de Navarra, Miguel Sanz Sesma, y consejeros del gobierno navarro, así como el presidente del Parlamento de Navarra, el alcalde de Javier y presidentes de otras comunidades autónomas.

Está previsto que Sus Majestades los reyes de España recorran las nuevas instalaciones del santuario de Javier, visitando, entre otras cosas, en el interior del castillo, la capilla del Cristo, la exposición "Xavier Arte" (iconografía de San Francisco Javier) y la sala Schurhammer, descubriendo una placa conmemorativa de la visita.

Continuando con las celebraciones del Año Jubilar de la Compañía, el 20 de abril la reliquia del santo será trasladada a Madrid y quedará expuesta a los fieles los días 21, 22 y 23 de abril en la Parroquia jesuita de San Francisco de Borja (c/ Serrano 104). Durante esos días tendrán lugar varias vigiliias de oración y eucaristías, destacando la del 22 de abril (Festividad de Sta. María Vg., Madre de la Compañía de Jesús), fecha escogida por el padre general para celebrar el Jubileo de la Compañía a nivel universal (Se enviará información más adelante). El día 24 de abril la reliquia partirá de regreso a Roma.

FRANCISCO JAVIER, UN JESUITA UNIVERSAL

Francisco Javier nació en 1506 en el seno de una familia noble en el castillo de Javier (Navarra). En 1525 viaja a París para estudiar filosofía. Allí conoce a Iñigo de Loyola (San Ignacio de Loyola), lo que le marcará para el resto de sus días, ordenándose sacerdote en Venecia y siendo cofundador de la Compañía de Jesús (1540).

En Italia se dedica a las obras de caridad en varias ciudades. Siguiendo la política de expansión de la Compañía, es enviado a Oriente en 1541. Llega a Goa (colonia portuguesa) en 1542, tras una escala de seis meses en Mozambique, y trabaja en la atención de enfermos y en la conversión de los nativos. Luego parte a la India, las Molucas (Indonesia) y Japón. Pese a ambicionar la evangelización de China, muere de pulmonía, sólo, sobre la roca de Sanción, frente a la China donde soñaba entrar, el 3 de diciembre de 1552.

En 1622 es canonizado por Gregorio XV.

Es patrono y protector de las misiones y se le reconoce como figura universal que trazó fuertes lazos de colaboración entre Oriente y Occidente (biografía más amplia en: www.jesuitas.es).

[Santa Seu]

COMUNICATS

Missatge del Sant Pare Benet XVI per a la Quaresma 2006: «En veure les multituds, se'n compadí» (Mt 9,36)

Vaticà

29-9-2005

Estimats germans i germanes,

La Quaresma és el temps privilegiat de la peregrinació interior cap a aquell que és la font de la misericòrdia. És una peregrinació en la qual ell mateix ens acompanya a través del desert de la nostra pobresa, sostenint-nos en el camí cap a l'alegria intensa de la Pasqua. Fins i tot en la «vall tenebrosa» de què parla el salmista (*Sl* 23,4), mentre el temptador ens mou a desesparar-nos o a confiar de manera il·lusòria en les nostres forces, Déu ens guarda i ens sosté. Efectivament, avui el Senyor escolta també el crit de les multituds famolenques d'alegria, de pau i d'amor. Com en totes les èpoques, se senten abandonades. Això obstant, en la desolació de la misèria, de la solitud, de la violència i de la fam, que afecten sense distinció ancians, adults i nens, Déu no permet que predomini la foscor de l'horror. En efecte, com va escriure el meu estimat predecessor, Joan Pau II, hi ha un «límit imposat al mal pel bé diví», i

és la misericòrdia (*Memòria i identitat*, 29 i seg.). En aquest sentit he volgut posar a l'inici d'aquest missatge la cita evangèlica que diu que «en veure les multituds, se'n compadí» (*Mt* 9,36). Referent a això vull reflexionar sobre una qüestió molt debatuda en l'actualitat: el problema del desenvolupament. La *mirada* commoguda de Crist s'atura també avui sobre els homes i els pobles, ja que pel *projecte* diví tothom està cridat a la salvació. Jesús, davant les insídies que s'oposen a aquest projecte, es compadeix de les multituds: les defensa dels llops, àdhuc a costa de la seva vida. Amb la seva mirada, Jesús abraça les multituds i cadascun dels individus, i els lliura al Pare, oferint-se ell mateix en sacrifici d'expiació.

L'Església, il·luminada per aquesta veritat pasqual, és conscient que, per promoure un desenvolupament integral, és necessari que la nostra *mirada* sobre l'home s'assembli a la de Crist. En efecte, no és possible de cap manera donar resposta a les necessitats materials i socials dels homes sense satisfer, sobretot, les profundes necessitats del seu cor. Això s'ha de subratllar amb més força encara en la nostra època de grans transformacions, en la qual percebem de manera cada vegada més viva i urgent la nostra responsabilitat davant els pobres del món. El meu venerat predecessor, el papa Pau VI, ja identificava els efectes del subdesenvolupament com una deterioració de la humanitat. En aquest sentit, a l'encíclica *Populorum progressio* denunciava «les mancances materials dels qui estan privats del mínim vital i les mancances morals dels qui estan mutilats per l'egoisme [...], les estructures opressores que provenen de l'abús del tenir o de l'abús del poder,

de les explotacions dels treballadors o de la injustícia de les transaccions» (n. 21). Com a antídoto contra aquests mals, Pau VI no només suggeria «l'augment en la consideració de la dignitat dels altres, l'orientació cap a l'esperit de pobresa, la cooperació en el bé comú, la voluntat de la pau», sinó també «el reconeixement, per part de l'home, dels valors suprems i de Déu, dels quals és la font i el fi» (ibid.). En aquesta línia, el Papa no dubtava a proposar «especialment, la fe, do de Déu acollit per la bona voluntat dels homes, i la unitat de la caritat de Crist» (ibid.). Per tant, la *mirada* de Crist sobre la multitud ens mou a afirmar els veritables continguts d'aquest humanisme ple que, segons el mateix Pau VI, consisteix en el «desenvolupament integral de tot l'home i de tots els homes» (ibid., n. 42). Per això, la primera contribució que l'Església ofereix al desenvolupament de l'home i dels pobles no es basa en mitjans materials ni en solucions tècniques, sinó en l'anunci de la veritat de Crist, que forma les consciències i mostra l'autèntica dignitat de la persona i del treball, promovent la creació d'una cultura que respongui veritablement tots els interrogants de l'home.

Davant els terribles desafiaments de la pobresa de gran part de la humanitat, la indiferència i tancar-se en el propi egoisme apareixen com un contrast intolerable enfront la *mirada* de Crist. El dejuni i l'almoïna, que, juntament amb la pregària, l'Església proposa de manera especial en el període de Quaresma, són una ocasió propícia per conformar-nos amb aquesta *mirada*. Els exemples dels sants i les nombroses experiències missioneres que caracteritzen la història de l'Església són indicacions valuoses per sostenir de la

millor manera possible el desenvolupament. Avui, en el context de la interdependència global, es pot constatar que cap projecte econòmic, social o polític no pot substituir el do d'un mateix als altres en què s'expressa la caritat. Qui actua segons aquesta lògica evangèlica viu la fe com una amistat amb el Déu encarnat, i, com ell, es preocupa per les necessitats materials i espirituals del proïsme. El mira com un misteri incommensurable, digne de cura i atenció infinita. Sap que qui no dóna a Déu, dóna massa poc. Com sovint deia la beata Teresa de Calcuta: «La primera pobresa dels pobles és no conèixer Crist.» Per això cal ajudar a descobrir Déu en el rostre misericordiós de Crist: sense aquesta perspectiva no es construeix una civilització sobre bases sòlides.

Gràcies a homes i dones obedients a l'Esperit Sant, han sorgit en l'Església moltes obres de caritat dedicades a promoure el desenvolupament: hospitals, universitats, escoles de formació professional, petites empreses... Són iniciatives que han demostrat, molt abans que altres actuacions de la societat civil, la sincera preocupació per l'home que tenen les persones mogudes pel missatge evangèlic. Aquestes obres indiquen un camí per guiar encara avui el món cap a una globalització que posi en el centre el veritable bé de l'home i, així, dugui a l'autèntica pau. Amb la mateixa compassió de Jesús per les multituds, l'Església sent també avui que la seva tasca consisteix a demanar a qui té responsabilitats polítiques i exerceix el poder econòmic i financer que promogui un desenvolupament basat en el respecte per la dignitat de qualsevol home. Una prova important d'aquest esforç serà la llibertat religiosa, entesa no només com

la possibilitat d'anunciar i celebrar Crist, sinó també de contribuir en l'edificació d'un món animat per la caritat. En aquest esforç s'inscriu també la consideració del paper central que els autèntics valors religiosos ocupen en la vida de l'home, com a resposta als seus interrogants més profunds i com a motivació ètica respecte a les seves responsabilitats personals i socials. Basant-se en aquests criteris, els cristians han d'aprendre a valorar també amb saviesa els programes dels seus governants.

No podem amagar que molts dels qui han professat ser deixebles de Jesús han comès errors al llarg de la història. Amb freqüència, davant problemes greus, han pensat que primer s'havia de millorar la terra i després pensar en el cel. La temptació ha estat considerar que, davant necessitats urgents, en primer lloc s'havia d'actuar canviant les estructures externes. Per a alguns, la conseqüència d'això ha estat la transformació del cristianisme en moralisme, la substitució del creure pel fer. Per això, el meu predecessor de venerada memòria, Joan Pau II, va observar amb raó: «La temptació actual és reduir el cristianisme a una saviesa merament humana, gairebé com una ciència del viure bé. En un món fortament secularitzat, s'ha donat "una gradual secularització de la salvació", per la qual cosa es lluita certament en favor de l'home, però d'un home a mig fer, reduït a la mera dimensió horitzontal. En canvi, nosaltres sabem que Jesús va venir a portar la salvació integral» (enc. *Redemptoris missio*, 11).

Tenint en compte la victòria de Crist sobre tot mal que oprimeix l'home, la Quaresma ens vol guiar precisament vers aquesta salvació integral. Quan ens dirigim

al Mestre diví, quan ens convertim a ell, quan experimentem la seva misericòrdia gràcies al sagrament de la reconciliació, descobrirem una *mirada* que ens escruta en el més profund i que pot reanimar les multituds i cadascun de nosaltres. Retorna la confiança a tots els que no es tanquen en l'escepticisme, obrint davant seu la perspectiva de la salvació eterna. Per tant, encara que sembli que domini l'odi, el Senyor no permet que falti mai el testimoniatge lluminós del seu amor. A Maria, «font viva d'esperança» (Dante Alighieri, Paradís, XXXIII, 12), encomano el nostre camí quaresmal perquè ens dugui vers el seu Fill. A ella encomano, en particular, les multituds que encara avui, provades per la pobresa, invoquen la seva ajuda, el seu suport i la seva comprensió. Amb aquests sentiments imparteixo a tots de cor una especial benedicció apostòlica.

Benet XVI

Missatge del Sant Pare Benet XVI amb motiu de la Jornada Mundial de les Comunicacions Socials 2006: «Els mitjans: xarxa de comunicació, de comunió i de cooperació»

Vaticà

14-1-2006

Estimats germans i germanes,

1. En complir-se el quarantè aniversari de la clausura del concili Vaticà II, em plau recordar el seu decret sobre els mitjans de comunicació social, *Inter mirifica*, que va assenyalar especialment el poder dels mitjans per exercir una influència en tota la societat humana. La necessitat d'eines

que ajudin al bé de la humanitat m'ha mogut a reflexionar, en el meu primer missatge amb motiu de la Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, sobre la idea dels mitjans com una xarxa que facilita la comunicació, la comunió i la cooperació.

Sant Pau, en la seva Carta als Efesis, descriu vivament la nostra vocació humana com la de «participants de la naturalesa divina» (*Dei verbum*, 2): per Crist tenim accés al Pare en l'Esperit, i ja no som estrangers i estranys, sinó ciutadans amb els sants i els membres de la família de Déu; ens transformem en un temple sant, en un lloc on Déu resideix (cf. *Ef* 2,18-22). Aquest retrat sublim d'una vida de comunió posa en moviment tots els aspectes de la nostra vida com a cristians. La invitació a acollir d'una manera autèntica l'autocomunicació de Déu en Crist significa, en realitat, una crida a reconèixer la seva força dinàmica dins nostre: una força que vol propagar-se als altres i estendre's arreu del món, per tal que el seu amor sigui realment, en el món, la mesura que preval (cf. Homília amb motiu de la Jornada Mundial de la Joventut, Colònia, 21 d'agost de 2005).

2. Els avenços tecnològics en els mitjans han conquerit fins a cert punt el temps i l'espai, han fet instantània i directa la comunicació entre les persones, fins i tot quan es troben separades per grans distàncies. Aquest desenvolupament presenta un potencial enorme per servir el bé comú i «constitueix un patrimoni que cal salvaguardar i promoure» (*El ràpid desenvolupament*, 10). Tanmateix, com tots sabem, al nostre món li falta molt per ser perfecte. Diàriament se'ns recorda que la immediatesa de la comunicació no es tradueix pas, necessàriament, en la cons-

trucció de la cooperació i la comunió en la societat.

Il·luminar les consciències dels individus i ajudar a formar el seu pensament mai no és una feina neutral. La comunicació autèntica demana valor i decisió radicals; requereix la determinació dels qui treballen en els mitjans per no debilitar-se sota el pes de tanta informació ni conformar-se amb veritats parcials o provisionals. Al contrari, reclama tant la recerca com la transmissió d'allò que és el sentit i el fonament últim de l'existència humana, personal i social (*Fides et ratio*, 5). És així com els mitjans poden contribuir constructivament a la propagació de tot el que és bo i veritable.

3. La crida als mitjans de comunicació d'avui a ser responsables, a ser protagonistes de la veritat i promotors de la pau suposa molts desafiaments. Malgrat que els diversos instruments de comunicació social faciliten l'intercanvi d'informació, d'idees i d'entesa mútua entre grups, també van tenyits d'ambigüitat. Per més que faciliten una *gran taula rodona* per al diàleg, algunes tendències dintre els mitjans engendren una forma de monocultura que enfosqueix el geni creador, redueix la subtilesa del pensament complex i desestima l'especificitat de pràctiques culturals i la particularitat de la creença religiosa. Aquestes són les distorsions que es produeixen quan la indústria dels mitjans es redueix al servei d'ella mateixa o només funciona guiada pel guany. Llavors perd el sentit de responsabilitat envers el bé comú.

Així doncs, cal fomentar sempre el report precís dels esdeveniments, l'explicació completa dels fets d'interès públic i la presentació justa dels diversos punts de vista. La necessitat de sostenir i donar suport a la vida matrimonial i familiar és molt impor-

tant, precisament perquè es relaciona amb el fonament de cada cultura i societat (cf. Vaticà II, *Apostolicam actuositatem*, 11).

En col·laboració amb els pares, les indústries de la comunicació social i l'entreteniment poden ajudar en la difícil però altament satisfactòria vocació d'educar els infants, amb la presentació de models edificants de vida i amor humans (cf. Inter *mirifica*, 11). És molt descoratjador i destructiu per a tots nosaltres que es produeixi el contrari. No ploren els nostres cors, especialment, quan els joves són subjectes d'expressions desagradables o falses d'amor que ridiculitzen la dignitat atorgada per Déu a cada persona humana i soscaven els interessos de la família?

4. Per motivar una presència constructiva tant com una percepció positiva dels mitjans en la societat, vull reiterar la importància dels tres passos identificats pel meu venerat predecessor el papa Joan Pau II, necessaris per al servei que han de prestar al bé comú: formació, participació i diàleg (cf. *El ràpid desenvolupament*, 11).

La formació en l'ús responsable i crític dels mitjans ajuda les persones a utilitzar-los d'una manera intel·ligent i apropiada. L'impacte profund que sobretot els mitjans electrònics exerceixen en generar un nou vocabulari i unes noves imatges, que introdueixen tan fàcilment en la societat, no hauria de ser sobrevalorat. Precisament perquè els mitjans contemporanis configuren la cultura popular, ells mateixos han de sobreposar-se a qualsevol temptació de manipular especialment els joves, i, contràriament, han d'impulsar-se en el desig de formar i de servir. Així, ells protegeixen -en comptes d'erosionar-lo- el teixit de la societat civil, tan valuós per a la persona humana.

La participació en els mitjans deriva de la seva naturalesa: són un bé destinat a tota persona. Com a servei públic, la comunicació social requereix un esperit de col·laboració i de corresponsabilitat amb escrupolosa atenció en l'ús dels recursos públics i en l'exercici dels càrrecs públics (cf. *Ètica de les comunicacions socials*, 20), juntament amb el recurs a marcs normatius i a altres estructures dissenyades per tal d'aconseguir aquest objectiu.

Finalment, els mitjans de comunicació han d'aprofitar i emprar les grans oportunitats que els ofereixen la promoció del diàleg, l'intercanvi de coneixements, l'expressió de solidaritat i els vincles de pau. Així, ells es transformen en recursos incisius i apreciats per a la construcció de la civilització de l'amor que tota persona desitja.

Estic segur que uns esforços seriosos per promoure aquests tres passos ajudaran els mitjans a desenvolupar sòlidament una xarxa de comunicació, de comunió i de cooperació. Ajudaran els homes, les dones i els infants a tenir més en compte la dignitat de la persona humana, a ser més responsables i oberts als altres, especialment als membres més necessitats i febles de la societat (cf. *Redemptor hominis*, 15; *Ètica en les comunicacions socials*, 4). Per acabar, torno a les paraules encoratjadores de sant Pau: Crist és la nostra pau, en ell tots som u (cf. *Ef 2,14*). Enderroquem junts les muralles divisòries de l'hostilitat i construïm la comunió d'amor d'acord amb els dissenys que el Creador ens ha fet conèixer per mitjà del seu Fill!

Vaticà, 14 de gener de 2006, festa de Sant Francesc de Sales
Benet XVI

Missatge del Sant Pare Benet XVI per a la XCII Jornada Mundial de l'Emigrant i el Refugiat (15 de gener de 2006): "Migracions: signe dels temps"

Vaticà
18-10-2005

Estimats germans i germanes:

Fa quaranta anys es cloïa el Concili Ecumènic Vaticà II, el ric ensenyament del qual inclou nombrosos camps de la vida eclesial. En particular, la constitució pastoral *Gaudium et spes* va realitzar una atenta anàlisi de la complexa realitat del món contemporani, buscant les maneres més adequades per portar als homes d'avui el missatge evangèlic. Amb aquesta finalitat, acollint la invitació del beat Joan XXIII, els pares conciliaris es van esforçar per escrutar els signes dels temps, interpretant-los a la llum de l'Evangeli, per brindar a les noves generacions la possibilitat de respondre adequadament als interrogants perennes sobre el sentit de la vida present i futura, i sobre el plantejament correcte de les relacions socials (cf. *Gaudium et spes*, 4). Entre els signes dels temps recognoscibles avui es poden incloure certament les migracions, un fenomen que al llarg del segle tot just conclòs va assumir una configuració, per dir-ho així, estructural, transformant-se en una característica important del mercat laboral a nivell mundial, com a conseqüència, entre altres coses, del fort impuls exercit per la globalització. Naturalment, en aquest *signe dels temps* conflueixen diversos components. En efecte, comprèn les migracions internes i les internacionals, les forçades i les voluntàries, les legals i les irregulars, també subjectes a la plaga del tràfic d'es-

sers humans. I no es pot oblidar la categoria dels estudiants estrangers, el nombre dels quals augmenta cada any al món.

Respecte dels que emigren per motius econòmics, es pot destacar el fet recent de la *feminització* del fenomen, és a dir, la creixent presència en ell de la dona. En efecte, en el passat, els qui emigraven eren sobretot els homes, encara que no faltaven mai les dones; tanmateix, llavors elles emigraven sobretot per acompanyar els seus respectius marits o pares, o per reunir-s'hi on ja hi eren. Avui, fins i tot sent encara nombroses aquestes situacions, l'emigració femenina tendeix a ser cada vegada més autònoma: la dona travessa per si mateixa les fronteres de la seva pàtria a la recerca d'una feina al país de destinació. Més encara, en ocasions, la dona emigrant s'ha convertit en la principal font d'ingressos per a la seva família. De fet, la presència femenina es dóna sobretot als sectors que ofereixen salaris baixos. Per això, si els treballadors emigrants són particularment vulnerables, entre ells les dones ho són més encara. Els àmbits laborals més freqüents per a les dones són, a més de les tasques domèstiques, l'assistència als ancians, l'atenció a les persones mal·ltes i els serveis relacionats amb l'hostalatge en hotels. En aquests camps els cristians estan cridats a manifestar el seu compromís en favor del tracte just a la dona emigrant, del respecte a la seva feminitat i del reconeixement dels mateixos drets.

No es pot deixar d'esmentar, en aquest context, el tràfic d'éssers humans, sobretot de dones, que prospera on són escasses les oportunitats de millorar la pròpia condició de vida, o simplement de sobreviure. Al traficant li resulta fàcil oferir

els seus *serveis* a les víctimes, que amb freqüència no tenen ni la més mínima sospita del que hauran d'afrontar després. En alguns casos, hi ha dones i noies que són destinades a ser explotades, en la feina, gairebé com a esclaves, i de vegades fins i tot en la indústria del sexe. En no poder aprofundir aquí l'anàlisi de les conseqüències d'aquesta migració, faig meua la condemna que va expressar Joan Pau II contra "la difosa cultura hedonista i comercial que promou l'explotació sistemàtica de la sexualitat" (Carta a les dones, 29 de juny de 1995, n. 5). Aquí hi ha tot un programa de redempció i alliberament, del qual els cristians no poden desentendre's.

Pel que fa a l'altra categoria d'emigrants, la dels qui demanen asil i dels refugiats, voldria destacar que en general se sol afrontar el problema constituït pel seu ingrés, sense interrogar-se també sobre les raons que els han impulsat a fugir del seu país d'origen. L'Església contempla aquest món de sofriment i de violència amb els ulls de Jesús, que es commouia davant de l'espectacle de les multituds que caminaven errants com ovelles sense pastor (cf. *Mt* 9, 36). Esperança, valentia, amor i també "creativitat de la caritat" (*Novo millennio ineunte*, 50) han d'impulsar el necessari compromís, humà i cristià, per socórrer aquests germans i germanes en els seus sofriments. Les seves Esglésies d'origen els han de manifestar la seva sol·licitud amb la tramesa d'assistents de la seva mateixa llengua i cultura, en diàleg de caritat amb les Esglésies particulars d'acollida.

Finalment, a la llum dels actuals signes dels temps, mereix particular atenció el fenomen dels estudiants estrangers. El seu nombre, també gràcies als *intercanvis*

entre les diverses universitats, especialment a Europa, registra un augment constant, amb els consegüents problemes, també pastorals, que l'Església no pot descuidar. Això val de manera especial per als estudiants procedents dels països en vies de desenvolupament, per als quals l'experiència universitària pot constituir una ocasió extraordinària d'enriquiment espiritual.

Alhora que invoco l'assistència divina per als qui, impulsats pel desig de contribuir a la promoció d'un futur de justícia i pau al món, treballen amb constància en el camp de la pastoral al servei de la mobilitat humana, envio a tots, com a senyal d'afecte, una especial benedicció apostòlica.

Vaticà, 18 d'octubre de 2005

El Papa Benet XVI atorga a Montserrat un any jubilar. Comencen els actes de celebració del 125è. aniversari del Patronatge de la Mare de Déu de Montserrat

Montserrat
3-2-2006

El Sant Pare Benet XVI, considerant la gran veneració que el poble fidel té envers la Imatge de la Mare de Déu de Montserrat, i amb motiu del 125è. aniversari de la seva coronació canònica, de la seva solemne proclamació com a Patrona de Catalunya i de la concessió del títol de Basílica Menor al Santuari que l'acull, ha atorgat, per decret de la Penitenciària Apostòlica del dia 16 de gener de 2006, que, enguany, des del 3 de febrer fins al 31 de desembre, se celebri a Montserrat un any jubilar -de perdó, de gràcia i de joia -, amb vista a afa-

vorir que els fidels que hi veneren la Verge Mare de Déu es renovin espiritualment i conformin més intensament les pròpies vides al camí de l'Evangeli.

En el decret esmentat, el Papa concedeix amb les condicions acostumades, la Indulgència plenària o plenitud del perdó a tots els pelegrins que participin a una celebració litúrgica o a una altra pregària d'invocació a la Mare de Déu. També, els ancians, mal-lts i altres persones impedides de pujar al Santuari que s'uneixin espiritualment als pelegrins de Montserrat i invoquin Santa Maria podran fruit del jubileu. Així, "els membres del poble Déu que s'uneixin a les celebracions d'aquest any jubilar, imitant Nostre Senyor Jesucrist i la seva Mare Verge, avançaran pel camí de la santedat, tal com escau als fills de l'Església".

Amb motiu de l'aniversari del Patronatge de la Mare de Déu, el P. Abat Josep M. Soler ha convidat a Montserrat l'arquebisbe de Sevilla, cardenal Carlos Amigo, que té el títol de l'església de Nostre Senyora de Montserrat de Roma, que ha presidit la missa conventual del Monestir, corresponent a la Solemnitat de la Dedicació de la Basílica. Durant l'homilia, el cardenal Amigo ha dit que a Montserrat "es fa escola del servei diví en la que és lliçó permanent la de *no anteposar res a l'amor del Crist* (Regla 4), i escoltar les lectures santes i posar l'esperança en la misericòrdia de Déu; bonic taller d'art espiritual, Montserrat és casa per a la cultura d'un poble i arxiu per a la investigació. Santuari d'arrelada i sincera devoció a la Mare de Déu, Espai d'una litúrgia exemplar, Montserrat és la *Domus Dei*, en la que el fervor de la caritat porta a l'alegria de l'esperit i, en definitiva, a la pau".

El P. Abat de Montserrat, durant les primeres Vespres de la Solemnitat de la Dedicació de la Basílica de Santa Maria, ha comentat el fragment de la Carta als Efesis (Ef 2, 19-22) i ha dit: "La carta als efesis, però, a més de la imatge de l'*edifici espiritual on Déu resideix per la presència de l'Esperit*, en feia servir dues més. Ens deia que érem *ciutadans del poble sant i membres de la família de Déu*. Edifici, poble, família són imatges diferents i complementàries per expressar la realitat eclesial. Pedres de l'edifici, ciutadans del poble de Déu, familiars de la Santa Trinitat són imatges que indiquen la nostra personal pertinença a Déu i tots els vincles que ens uneixen els uns als altres com a membres de l'Església".

"En aquest edifici espiritual -ha continuat el P. Abat Josep M. Soler-, en aquesta ciutat de Déu, en aquesta família que el Pare del cel ha constituït, hi té un lloc preminent Santa Maria, la Verge fidel. L'hi té per la seva santedat i per ser la Mare del Fill de Déu fet home, per la seva sol·licitud maternal sobre l'Església i per la seva intercessió a favor de tota la humanitat. Ella és "Mare de consol i d'esperança" per a tothom. Per això en aquesta Basílica la seva imatge ocupa un lloc destacat, vers el qual s'enlairen els nostres ulls per rebre la seva benvolença maternal i per acollir el Fill que ens ofereix, ella Seu de la Saviesa divina".

Referint-se a la Mare de Déu, el P. Abat de Montserrat ha afirmat que "enguany fa 125 anys que el Papa Lleó XIII va proclamar-la, sota l'advocació de Montserrat, Patrona de Catalunya; és a dir, Mare, protectora, intercessora i model de tot el poble català i de les altres terres que pertanyen a les diòcesis catalanes. Des d'aquest Santuari i des dels centenars d'esglésies i de cape-

lles que li són dedicades, ella és "Mare de consol i d'esperança" -tal com diu el lema que hem escollit per aquest any jubilar- per a tots els qui la invoquen. Aquesta Basílica quatre vegades centenària, juntament amb l'església romànica que la precedí, és testimoni de com la Santa Imatge, tan venerable i estimada, que des del Cambril de Montserrat ens fa present el misteri de l'Encarnació, és icona -és presència espiritual- de la Mare de Jesús, feta -per voler diví- "Mare de consol i d'esperança" per als milers i milers de pelegrins que puguen aquesta muntanya en recerca de consol i de fortalesa davant les penes i els sofriments que els afligeixen, en recerca de perdó i de gràcia, i és testimoni, també, aquesta Basílica, de com se'n tornen amb la pau al cor i amb l'esperança que els infon l'Evangelí".

Finalment, el P. Abat Josep M. Soler ha desitjat que aquest any sigui "per a tots els pelegrins de Montserrat, per a totes les nostres diòcesis i per a tots els qui invoquen la Mare de Déu Morena, estel esplendent d'aquesta muntanya santa, un any d'agraïment pel seu patronatge, un any de gràcia i de reconciliació, un any d'aprofundiment de la vida i de la comunió eclesials".

Altres informacions

NOTÍCIES

La Bíblia de Montserrat ja es pot visitar virtualment a través del web www.bibliotecademontserrat.net

La Bíblia de Montserrat, en un volum -en edició manual i de butxaca-, publicada el 1970, significa la culminació d'una obra iniciada el 1926 pel P. Bonaventura Ubach, creador de l'escola bíblica contemporània de Montserrat. El 1961 va ser publicat el Nou Testament, que va aconseguir una gran acceptació. Posteriorment, al llarg dels anys seixanta, van ser publicats en petits volums els Llibres sapiencials, els Salms, els Profetes, el Pentateuc i els Llibres històrics, amb la col·laboració de més de vint especialistes, tots ells monjos de Montserrat. El propòsit d'aquesta Bíblia, concebuda i dirigida fins al final pel P. Guiu M. Camps, amb la col·laboració de més de vint especialistes, és aconseguir una traducció que acosti als autors bíblics i que parli al lector amb un llenguatge normal, buscant de superar el divorci entre llengua escrita i llengua parlada.

D'altra banda, la versió digital de la Bíblia de Montserrat, de 1970, ja es pot visitar en la seva totalitat, amb introduccions i notes incloses, al portal institucional de la Biblioteca de Montserrat, que és als webs de les biblioteques virtuals Miguel de Cervantes ([\[tual.com/portal/abadia\]\(http://www.cervantesvirtual.com/portal/abadia\)\) i Joan Lluís Vives \(\[www.lluisvives.com/portal/abadia\]\(http://www.lluisvives.com/portal/abadia\)\). Aquesta versió també es troba al web de la biblioteca del monestir: \[www.bibliotecademontserrat.net\]\(http://www.bibliotecademontserrat.net\).](http://www.cervantesvir-</p>
</div>
<div data-bbox=)

La Missa Conventual de Montserrat, per Ràdio Estel i Catalunya Ràdio

L'emissora pública farà arribar la missa montserratina arreu del món per internet a través del seu web: www.catradio.cat

Montserrat,
18 d'abril de 2006.

Cada diumenge, la Missa Conventual del Monestir de Montserrat serà retransmesa en directe, a les 11 hores, per Ràdio Estel (106,6 FM), i a partir de les 13 hores per internet, a través del web de Catalunya Ràdio (www.catradio.cat), després de l'acord a què s'ha arribat amb la direcció d'ambdues emissores.

D'aquesta manera, des d'aquest diumenge 23 d'abril, cada setmana es podrà sintonitzar la missa montserratina a les 11 hores per mitjà de les onze freqüències que té Ràdio Estel, i pel mateix web de l'emissora (www.radioestel.com).

Pel que fa a Catalunya Ràdio, que fins fa dues setmanes retransmetia en directe aquesta missa a través de l'antiga emissora Catalunya Cultura, a partir d'aquest diumenge l'ofereix a tot el món per internet a partir de les 13 hores, que és quan està a disposició dels internautes. La Missa Conventual de Montserrat es podrà trobar al web de Catalunya Ràdio (www.catradio.cat) durant tota la setmana i després passarà a un arxiu documental.

LA VETLLA DE SANTA MARIA, TAMBÉ PER RÀDIO ESTEL

D'altra banda, la Vetlla de Santa Maria, que se celebrarà el dimecres 26 d'abril a les 10 de la nit, presidida per l'arquebisbe de Barcelona, Lluís Martínez Sistach, també serà retransmesa en directe per Ràdio Estel.

El Museu de Montserrat recrea l'ambient d'una església oriental per acollir una col·lecció d'icones bizantines i esclaves

Phos Hilaron -Llum joiosa- és el nom d'una nova secció del MDM, formada per 160 icones

Montserrat,
14 de febrer de 2006.

El Museu de Montserrat (MDM) compta amb una nova secció: una col·lecció de 160 icones bizantines i esclaves recollides sota el títol *Phos Hilaron* es converteixen en la sisena gran temàtica del MDM. A partir d'ara, el visitant hi trobarà, a més de les seccions d'arqueologia de l'Orient Bíblic, d'orfebreria, de pintura antiga, i de pintura i escultura catalanes dels segles XIX i XX, l'ambient d'una església oriental, on la llum, tant la que ve de les icones com l'ambiental, hi juga un paper determinant. Aquesta mostra és una col·lecció particular cedida per quatre anys, renovable periòdicament.

Phos Hilaron són dues paraules gregues que tenen derivacions també en les llengües llatines (*phos, photos*: llum, fotografia, fotocòpia; i *hilaron*: rialler, riallera, hilaritat, fer riure). En realitat, és un cant

molt típic de les Esglésies orientals i el saben i el canten milions de persones en les seves llengües natives. Aquest títol, que pot semblar estrany, en realitat vol expressar la substància que aquesta exposició d'icones, en la qual la llum, la que ve de les icones, i la llum ambiental, daurada, típicament bizantina, que té l'ambient expositiu, juguen un paper determinant. És molt diferent exposar una col·lecció d'icones en una galeria d'art profana o fer, com s'ha fet en aquesta ocasió a Montserrat, tota una ambientació de caràcter sacral a base de recuperar elements desafectats per les reformes de la basílica de Montserrat i que amb motiu d'aquest *Phos Hilaron* s'han restaurat, s'han rehabilitat i han estat inclosos com un element important en aquesta exposició. Hi ha elements de fusta que són fragments de peces barroques, desaparegudes en la Guerra de Napoleó, hi ha architectures tallades de caràcter neoclàssic i, sobretot, criden l'atenció unes bellíssimes làmpades de bronze daurat al foc modernistes, i ferros forjats dissenyats per l'arquitecte Sagnier Villavecchia, el 1904. Sens dubte, aquesta "instal·lació" té una personalitat de gran interès i segurament a causa dels elements decoratius i, sobretot, de la il·luminació tènue i càlida, un dels ambients més agradosos del Museu de Montserrat.

El comissari d'aquesta exposició ha estat el pintor romanès establert a Barcelona i plenament integrat en el nostre món cultural Raül Galusca, que coneix bé el món i la tècnica de les icones, i també és un gran admirador del nostre art romànic i gòtic, i encara de l'art més modern que s'ha fet i que es fa a Catalunya. Galusca diu, per exemple, que "no es pot compren-

dre Picasso ni les nostres Avantguardes coneixent l'art romànic, i el nostre art romànic té al darrere com a substrat vital, tot l'art bizantí de la millor època i tan ric o més que el nostre art nacional. Per això, aquesta exposició no està tan fora de lloc com pot semblar en un museu dedicat a la pintura catalana i a l'art modern. Amb tot, el comissari ha treballat en tot moment formant un equip molt ben compenetrat amb el director del Museu de Montserrat, P. Josep de C. Laplana. Ambdós han complementat dues visions diferents i, a la vegada, confluents d'aquesta mostra: el P. Laplana remarca el missatge i el contingut religiós de les icones, i Raül Galusca l'aspecte artístic formal i també ambiental de tot el conjunt.

La iconografia bizantina és tota una ciència, tant pel que fa als continguts compostius i teològics, com també pel que fa a l'execució d'acord amb unes regles molt estables, però també dinàmiques. Cal saber llegir els dos aspectes de les icones, però per treure'n profit cal sempre una certa actitud contemplativa, deixar de banda les presses i saber establir un diàleg cordial amb la figura representada. Els sentiments més profunds de l'home, d'aquesta manera, es troben com a il·luminats per una llum divina, com diu Raül Galusca, o, com diu el P. Laplana: "la llum divina apareix i il·lumina els racons més profunds de l'home en la seva fragilitat i també en la seva dignitat". El sofriment del crucificat, la prestància del Pantocràtor, home perfecte divinitzat, la tendresa maternal de la Theotokos, la placidesa afectuosa i a la vegada senyorial de l'Infant. Tot això suscita una reflexió d'alta volada i una emoció estètica diferent de les altres manifestacions artís-

tiques més naturalistes. Ens trobem en el món dels arquetipus, no en el de la reproducció fidel ni subjectiva del natural. Tot té la seva gràcia i també pot tenir les seves limitacions.

La disposició de l'exposició és temàtica, no cronològica ni geogràfica. Aquests punts queden postergats davant del missatge estètic i transcendent de les icones. Podem observar unes bellíssimes Portes Reials policromades. Un primer àmbit està dedicat a la figura del Pantocràtor que manifesta la reialesa de Crist. Un segon a la Divina Litúrgia bizantina, amb les imatges de la Creu i de la Crucifixió, un tercer l'ocupa la Theotokos (Mare de Déu) i el darrer, la iconografia dels sants. També hi ha algunes agradables sorpreses: un ric tabernacle de fusta tallada que remarca la importància de la Dèisi (la intercessió perfecta) que fa que les pregàries, en ser avalades per la Mare de Déu i pel Baptista, tinguin especial eficàcia davant del tron del Pantocràtor. Les Festes de l'any ens permeten seguir fidelment les principals escenes de la vida de Jesús i de la Mare de Déu. Curiosament, l'exposició es tanca amb una bellíssima reproducció feta per l'iconògraf atenenc actual Scuteris, del retaule català de Santa Caterina, que es troba al Monestir bizantí de Santa Caterina del Sinaí. Això remarca el lligam entre la nostra cultura i la cultura de les icones, i fa que igual que els monjos del Sinaí consideren *seva* aquesta pintura gòtica de Martí de Vilanova (1387), nosaltres sabem que la seva cultura, la seva espiritualitat i ells mateixos, és a dir, les Esglésies orientals, formem una mateixa família.

Les cultures entren en diàleg al Museu de Montserrat

Montserrat,
22 de març de 2006.

La Sala d'Exposicions Temporals del Museu de Montserrat (MDM) acull, fins el 15 d'octubre de 2006 -ininterrompudament de 10 a 18h-, la mostra Cultura-cultures. Es tracta d'una selecció d'objectes arqueològics, etnològics i artístics de les més variades cultures, que permeten establir un diàleg entre les cultures, antigues i modernes, les properes i les llunyanes que han existit o que coexisteixen al planeta. El conjunt de peces heterogènies que va donar la Fundació Caja Madrid al Museu de Montserrat, el 2003, ha estat reagrupat, en aquesta exposició, per cultures i ordenat de tal manera que ofereixen l'ocasió d'establir comparances i diàleg entre elles. La donació de Caja Madrid suposa un notable enriquiment dels fons arqueològics del Museu de Montserrat i l'obertura d'aquest a les cultures precolombines i asiàtiques; un nou atractiu d'aquest Museu que actualment ja és un dels més importants de l'Estat espanyol en el seu gènere.

El comissari de l'exposició, l'escriptor i crític d'art Josep Corredor Matheos, arran d'aquesta mostra, ha fet una reflexió molt interessant referent a la naturalesa de l'art com a expressió d'una cultura amb personalitat pròpia i definida. La pluralitat de cultures és presentada com una riquesa de la humanitat i totes elles, des de les més simples i elementals fins a les més evolucionades, tenen un comú denominador, que és una expressió clara i contundent de la unitat primària i fonamental

del gènere humà, a través dels temps i de les cultures diferents. L'home té unes necessitats biològiques d'alimentació, d'habitable, de treball, de desplaçament, de joc i d'esbargiment, d'amor i de procreació, la guerra i la supervivència; totes les cultures es plantegen el fet ineludible de la mort, la possibilitat d'una supervivència supraterrènica, unes creences religioses variades i contrastades. Ha estat, doncs, una feina molt important, la de formular un discurs coherent amb una sèrie d'elements tan variats que haguesin pogut ser caòtics.

A partir d'aquest muntatge, doncs, es poden generar preguntes molt interessants: poden coexistir cultures centrades principalment en un llenguatge simbòlic enmig d'un món racionalista i tecnològic? Aporten les cultures primitives valors a la modernitat? Les cultures del món antic, ja mortes -Egipte, Orient Mesopotàmic...-, aporten valors estètics i humans a les cultures vives d'avui? Les cultures, perquè es conservin intactes, han de viure aïllades *en reserves* o en situació d'*apartheid*? Les interinfluències han de ser considerades un enriquiment o una degeneració?

L'exposició Cultura-cultures, que es pot visitar a Montserrat, ha estat pensada amb uns criteris de gran amplitud. Parteix d'un respecte i d'una presentació positiva i admirativa de totes les cultures i de tots els objectes que presenta a la consideració dels visitants. Afirmem que existeix un comú denominador en totes les cultures, que prové de la unitat del gènere humà. Tots els homes tenim unes necessitats biològiques, psíquiques i anímiques semblants i que apunten envers una direcció vertical/elevada, per això s'afirma categòricament que les cultures, tot i la seva

personalitat que les defineix i les personalitza, estan totes unides per un misteriós sistema arterial i que totes apunten cap a un vèrtex superior a elles mateixes. Els responsables d'aquesta exposició deixen clar en el catàleg i en els textos que acompanyen la mostra que no són partidaris de barreges eclèctiques, sinó que valoren la vida pròpia que van tenir aquelles cultures. Però sí que demanen una actitud general d'osmosi i d'enriquiment mutu entre cultures diferents. Aquest enriquiment no consisteix a imitar ni a adoptar mimèticament formes i maneres d'altres cultures, sinó que, esperonats pels valors que poden tenir les cultures veïnes, cadascú és convidat a aprofundir la seva pròpia cultura i a viure-la amb un sentit de comprensió i confraternització amb les altres.

LES ETAPES DE LA MOSTRA CULTURA-CULTURES

El discurs de l'exposició Cultura-cultures queda articulad en els diferents àmbits que la integren. El punt d'arrencada i d'aterratge són les quatre pintures romàniques de ciutats centreeuropees, per indicar l'obertura d'Occident al món exòtic i els viatges i exploracions que a partir del Romanticisme va obrir la cultura europea i també les altres cultures a una intercomunicació cada vegada més gran.

La primera etapa són les cultures antigues d'Egipte i el Pròxim Orient. El món egipci, representat per materials ceràmics i per dos bellíssims sarcòfags antropomòrfics policromats segurament per dos germans, la vida dels quals està referenciada en les inscripcions jeroglífiques. Les cultures del Pròxim Orient i de Xipre ens presenten també materials arqueològics

de gran interès, entre els quals podem destacar una quadriga xipriota del 700 a. C. o ferros hitites de bell esquematisme.

Tot seguit, el visitant passa a un ambient dominat per les cultures asiàtiques: objectes xinesos del IV a. C., una urna funerària del s. XII de la dinastia Song, una imatge de pedra negra de Garuda (Nepal), també del s. XII; la cultura hindú ens presenta un Shiva Ardenari, del s. XVI-XVII, mig home i mig dona; però la peça més espectacular no és precisament la més antiga: un buda de bronze recobert d'or, del s. XIX, gairebé de mida natural.

A continuació veiem també les cultures aborígens. Afganistan va ser una cruïlla de civilitzacions en la ruta de la seda i un punt fonamental en la difusió del budisme cap a Àsia. Països tan diferents com Indonèsia, Papua Nova Guinea, Guinea Equatorial o l'illa de Pasqua (Xile), i els grups ètnics que els integren, han desenvolupat unes cultures que semblen diferents, però que tenen molts punts en comú.

Potser l'espai més ric des del punt de vista visual és el dedicat a les cultures ameríndies, on trobem la ceràmica més bella, grotesca i expressiva de tota l'exposició, objectes provinents de Mèxic, Colòmbia, Argentina, República Dominicana, Equador o Perú; predominen les urnes funeràries de caràcter antropomòrfic, però també trobem abundants materials de caràcter mític i religiós, com la serp emplaçada.

L'exposició acaba amb el món clàssic, l'art del mediterrani italogrec: ceràmiques etrusques i quatre vasos grecs d'època clàssica -dos de figures negres preclàssics i dos de figures blanques clàssics-; també es fa admirar un cap femení d'època romana, amb el pentinat de la moda flavia-clàu-

dia, i ens indica el paper important de la dona en el món i en el Dret romà: la dona com a dòmina; i d'aquí fem al salt a la nostra cultura, la de les nostres ciutats europees, que tenen les arrels en el pensament i en la cultura eminentment grecoromana. L'exposició *Cultura-cultures* ens presenta l'ocasió d'haver fet una autèntica *volta al món*, no en 80 dies com la de Jules Verne, sinó en 60 minuts.

